

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Bc. Luděk Stránský

**Sebereflexe českých sportovních novinářů
působících v letech 1980–1999 v tištěných
médiích a vliv ideologie na jejich roli ve
společnosti**

Diplomová práce

Praha 2016

Autor práce: **Bc. Luděk Stránský**

Vedoucí práce: **PhDr. Veronika Trestrová**

Rok obhajoby: 2016

Bibliografický záznam

STRÁNSKÝ, Luděk. *Sebereflexe českých sportovních novinářů působících v letech 1980–1999 v tištěných médiích a vliv ideologie na jejich roli ve společnosti*. Praha, 2016. 276 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Veronika Trestrová.

Abstrakt

Diplomová práce s názvem *Sebereflexe českých sportovních novinářů působících v letech 1980–1999 v tištěných médiích a vliv ideologie na jejich roli ve společnosti* se zabývá otázkou, zda práci píšících sportovních novinářů ovlivňovala před rokem 1989 vládnoucí ideologie. Práce je založena na životopisných rozhovorech s pěti sportovními novináři, které byly pořízeny za pomoci výzkumné metody orální historie. Sportovní novináři přinášejí svá svědectví, vzpomínky, prožitky a příběhy spojené s obdobím normalizace, sametové revoluce i s obdobím porevolučním. Největší důraz je v práci kladen na zachycení míry vlivu vládnoucí ideologie na redakční práci sportovního novináře před rokem 1989. Diplomová práce se tak dotýká témat autocenzury, cílených kampaní, vztahu sportovních novinářů ke Komunistické straně Československa či Státní bezpečnosti. Práce navíc přináší sebereflexi píšících sportovních novinářů, kteří s odstupem času hodnotí svou motivaci k vykonávání profese sportovního žurnalisty, svou dosavadní novinářskou kariéru i roli a úlohu sportovního novináře ve společnosti.

Předkládaná diplomová práce je tak příspěvkem k orálně-historickému bádání o období normalizace a k pochopení vlivu ideologie na činnost médií před rokem 1989. Diplomová práce navíc rozšiřuje poznání o oblasti sportovní žurnalistiky, která bohužel stojí na okraji zájmu odborných a akademických prací. V neposlední řadě životopisné rozhovory se sportovními novináři přinášejí nové příběhy, které mohou sloužit jako inspirace pro další práce.

Abstract

The thesis titled *Self-reflection Of Czech Sport Journalists Working Between 1980 And 1999 In Printed Media And The Influence Of Ideology On Their Role In Society* focuses on a question of whether the work of writing sport journalists was influenced by the ruling ideology before 1989. The thesis is based on biographical interviews of five sport journalists, which were taken while using the help of oral history research method. The sport journalists bring their testimonies, memories, experiences and stories associated with the period of normalization, the Velvet Revolution and the post-revolutionary period. The biggest emphasis is placed on a degree of impact of the ruling ideology on the editorial process before 1989. Therefore the thesis touches themes of self-censorship, targeted campaigns, relationships of the journalists to the Communist Party of Czechoslovakia or to The National Security. The work brings views of still writing sport journalists, who evaluate their motivation to do the profession, their ongoing journalistic career and the role of sport journalists in society.

This study is a contribution to oral-historical research on the period of normalization and to understanding the influence of ideology on the media activity before 1989. This thesis extends the knowledge of sports journalism, which unfortunately stands on the edge of the interests of professional and academic works. Finally, biographical interviews of the sport journalists bring new details that can serve as inspiration for further works.

Klíčová slova

sportovní žurnalistika, sportovní novinář, tisk, rozhovor, orální historie, autocenzura, ideologie, normalizace, komunismus, sametová revoluce

Keywords

sports journalism, sports journalist, press, interview, oral history, self-censorship, ideology, normalization, communism, velvet revolution

Rozsah práce: 296 382 znaků s mezerami bez abstraktu a příloh (včetně poznámek pod čarou)

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne .....

Luděk Stránský, podpis .....

Poděkování

Na tomto místě bych velmi rád poděkoval mé vedoucí práce PhDr. Veronice Trestrové za její pomoc při výběru tématu diplomové práce a také za její cenné rady a věcné poznámky v průběhu vypracování práce.

Poděkování náleží také sportovním novinářům Karlu Feltovi, Janu Hrabálkovi, Pavlu Procházkovi, Stanislavu Hraběti a Milanu Macho za jejich ochotu a vstřícnost při pořizování životopisných rozhovorů a také za jejich skvělé příběhy, bez nichž by tato práce nikdy nevznikla.

Velké poděkování patří též mé rodině za podporu a povzbuzování v průběhu celého studia. Děkuji také mé přítelkyni, která mi byla po dobu vypracování této diplomové práce velkou oporou.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Luděk Stránský

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2013

E-mail diplomantky/diplomanta:

LudekStransky@email.cz

Studijní obor/forma studia:

Žurnalistika – navaz. magisterská/prezenční

Předpokládaný název práce v češtině:

Sebereflexe českých sportovních novinářů působících v letech 1980–1999 a vliv ideologie na jejich roli ve společnosti

Předpokládaný název práce v angličtině:

Self-reflection of the Czech sport journalists working in the years 1980–1999 and the influence of ideology on their role in the society

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: *ZS 2012/2013*)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2014/2015

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

Sportovní žurnalistika je oblastí, která se v rámci mediálních výzkumů nachází stále tak trochu v pozadí. Nejvíce prací se v tomto směru věnuje lexikálním prostředkům sportovní žurnalistiky, popřípadě užívaným titulům, za pozornost ovšem stojí i její jiné, dosud neprobádané, aspekty. Tématem diplomové práce je sebereflexe českých sportovních novinářů, kteří pracovali v tištěných periodikách v období deseti let před rokem 1989 a deseti let po něm. Použitou metodou bude orální historie, neboť právě ta může dokonale zdokumentovat vnitřní prožitky jednotlivých sportovních novinářů a jejich pohledy a názory na jimi vykonávanou práci. Faktických pramenů, které se zaměřují na zkoumání vlivu ideologie na tvorbu žurnalistů a jejich roli ve společnosti, není totiž mnoho, a tak mohou podstatné skutečnosti odhalit právě individuální prožitky a vzpomínky.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Cílem práce je pomocí metody orální historie získat jedinečné vzpomínky a zkušenosti sportovních novinářů v průběhu dvaceti let. Hlavní výzkumnou otázkou je, zda byla práce sportovního novináře před rokem 1989 ovlivněna ideologií vládnoucího režimu a zda po pádu režimu došlo k nějaké změně. Diplomová práce se bude také snažit potvrdit či vyvrátit hypotézu, že po roce 1989 bylo z oblasti médií vůbec nejtěžší se vrátit k práci sportovního novináře, pokud žurnalista nemohl publikovat před pádem socialistického režimu. Další výzkumnou otázkou je, jak sami sportovní novináři nahlíželi, a s odstupem času nahlížejí, na svou úlohu a roli ve společnosti a novinářskou práci. Další výzkumná otázka má za cíl zjistit, jaký byl chod redakce a redakční praxe s důrazem na pracovní postupy sportovních novinářů v době deset let před rokem 1989 a deset let po něm. Bude tak naznačen i vývoj sportovní žurnalistiky, přestože to není jeden z hlavních cílů práce. Pozornost bude zaměřena na novináře z tištěných periodik, jednak kvůli dostupnosti archivních textů a také kvůli osobnímu zaujetí autora touto oblastí žurnalistiky.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod

2. Teoretická část práce

2. 1. Společensko-politická situace v ČSSR v 80. letech

2. 1. 1. Postavení tištěných periodik v tehdejší režimě
2. 1. 2. Regulace tištěných periodik a otázka cenzury
2. 1. 3. Vliv vládnoucí ideologie na média
2. 2. Změny po roce 1989 a polistopadový vývoj v Československu
  2. 2. 1. Důsledky pro média a novinářskou praxi
3. Teorie k úloze médií ve společnosti
4. Charakteristika sportovní žurnalistiky
5. Praktická část
  5. 1. Metoda orální historie
  5. 2. Výzkumné otázky
  5. 3. Zdůvodnění volby respondentů
  5. 4. Jednotlivé rozhovory se sportovními novináři
  5. 5. Kritická reflexe rozhovorů
6. Výsledky zkoumání
  6. 1. Vliv ideologie na práci novináře
  6. 2. Úloha a role sportovního novináře ve společnosti
  6. 3. Redakční praxe deset let před rokem 1989
  6. 4. Redakční praxe deset let po roce 1989
  6. 5. Návrat k práci sportovního novináře po roce 1989
7. Závěr
8. Použitá literatura
9. Přílohy

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Jednotlivá tištěná periodika, do kterých přispívali zpovídání sportovní novináři v období 80. a 90. let 20. století.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

V teoretické části, která bude představovat historický společensko-politický kontext dané doby, budou použity metody rešerše a kompilace z odborných pramenů. V samotné praktické části práce bude užívána metoda orální historie. Rozhovory s jednotlivými novináři budou podrobeny kritice a analyzovány, v kapitole „Výsledky zkoumání“ budou syntetizovány důležité poznatky.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

Úloha prostředků masové informace a propagandy při utváření socialistického společenského vědomí.
Praha: Fakulta žurnalistiky UK, 1984-1985, 2 sv.

Tyto dva zmíněné sborníky jsou jedním ze základních zdrojů k uchopení teoretického rámce působení ideologického vlivu na společnost skrz média. Jednotliví respondenti mohou být konfrontováni s tím, zda závěry této práce odpovídaly skutečnosti v době jejich aktivní novinářské činnosti.

ANDREWS, Phil. *Sports journalism: a practical introduction*. 2nd rev. ed. London: SAGE Publications, 2013, 192 s. ISBN 978-1-4462-5338-0.

Jelikož v českém prostředí významně chybí publikace o práci sportovních novinářů, k charakteristice této mediální oblasti pomůže tato anglická kniha. Andrews věnuje tištěné sportovní žurnalistice hned tři kapitoly, dále se zaobírá i obecnějšími aspekty jako je shánění práce. Charakterizuje také nástroje, které sportovní novinář při své práci potřebuje.

BEDNAŘÍK, Petr, JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. 439 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

Jedná se o jednu ze základních publikací, která mimo jiné popisuje vývoj českých médií za socialismu. Důležitou kapitolou tak je „Média jako výraz i nástroj normalizace“, která se věnuje 70. a 80. létům 20.

století. Pro diplomovou práci je důležitá i kapitola „Epilog: Vývoj médií po roce 1989“, jež charakterizuje vývoj českých médií v 90. letech a popisuje i proměny kulturního života, které přišly po roce 1989.

BLAŽEK, Petr a Jaroslav PAŽOUT. *Dominový efekt: opoziční hnutí v zemích střední Evropy a pád komunistických režimů v roce 1989*. Vyd. 1. Praha: Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, 2013, 423 s. ISBN 978-80-7285-166-9.

Autoři této publikace nabízejí pohled na pozici a působení opozičních hnutí ve středoevropských zemích sovětského bloku. Zvláštní pozornost Otáhal věnoval opozičnímu hnutí v Československu na konci 80. let. V knize jsou sledovány i postihy KSČ za protirežimní vystoupení v Československu. Publikace tak bude sloužit pro vytvoření historického rámce práce.

EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Vyd. 1. Brno: Clio, 2012, 320 s. ISBN 978-80-905081-0-1.

Tato publikace nabízí historický a politicko-společenský kontext a bude užívána v teoretické části práce. Důležitá bude především kapitola „Éra reálného socialismu“, a následující kapitola „Návrat k demokracii“, které mapují zkoumané období let 1980-1999.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 310 s. ISBN 978-80-7367-698-8.

Další publikace k uchopení historického kontextu, která je navíc zaměřena na vývoji a postavení médií ve společnosti. Autoři knihy se věnují i cenzurní praxi v období normalizace, podkapitola je věnována také tištěným médiím. Další kapitola, která je diplomové práci také k užtku, je o transformaci médií po roce 1989.

NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, Alice. *Ti druzí sportovci: mediální stereotypizace a rámcování handicapovaných v tisku v letech 1948-2008*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2012, 175 s. ISBN 978-80-246-2038-1.

Přestože se publikace věnuje mediální stereotypizaci a rámcování, je zde nastíněn diskurz sportovní žurnalistiky, který může být užitečný pro diplomovou práci. Výzkum zaměřený na mediální pozornost handicapovaným sportovcům také částečně svědčí o nastolené redakční praxi sportovních novinářů.

OTÁHAL, Milan. *Normalizace 1969-1989: příspěvek ke stavu bádání*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, 2002, 105 s. ISBN 8072850113.

Publikace se věnuje období normalizace a komunistického systému v Československu. Využitelný je především historický kontext 80. let, vztah KSČ a společnosti a popsán význam tzv. sametové revoluce. Kniha je hodnotná i z hlediska velkého množství odkazů na další literární prameny.

OTÁHAL, Milan a Zdeněk SLÁDEK. *Deset pražských dnů: 17.-27. listopad 1989 : dokumentace*. 1. vyd. Praha: Academia, 1990, 672 s. ISBN 80-200-0340-1.

Důležitým mezníkem ve výzkumu vlivu ideologie na sportovní novináře a redakční praxi ve zkoumaném období je rok 1989. Revoluční události jsou v této knize podrobně popsány, a slouží tak k vytvoření historického rámce diplomové práce.

VANĚK, Miroslav. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007, 224 s. ISBN 978-80-7285-089-1.

Tato kniha bude výchozím zdrojem ke správnému použití metody orální historie, na které je založena diplomová práce. Kromě definice orální historie a její problematiky se publikace také věnuje přípravě, vedení a zpracování rozhovorů s respondenty a následné analýze a interpretacím výsledků.

VERNER, Pavel. *Vývojové trendy v českých médiích po roce 1989*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. 176 s. ISBN 978-80-7452-007-5.

Publikace je důležitým literárním pramenem pro teoretickou část práce. Navzdory svému názvu se částečně věnuje i žurnalistice za socialismu. K získání informací o vývoji českých médií po roce 1989 budou sloužit tři kapitoly. Navíc se autor věnuje i cenzuře či autocenzuře v médiích.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Nedohledal jsem žádnou bakalářskou, diplomovou či doktorskou práci na dané téma.

Úloha novináře ve společnosti, avšak za využití srovnávací analýzy, byla zpracována zde:

MLS, Martin. *Sportovní novinář a jeho společenská úloha: srovnávací analýza*. České Budějovice, 2010. Magisterská diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Vedoucí práce Jan Jirák.

Metoda orální historie, ovšem ne k výzkumu sportovní žurnalistiky, byla použita např. v této práci: HORNOVÁ, Alice. *Disent na severní Moravě v 80. letech: Orální historie*. Brno, 2013. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Denisa Nečasová.

Datum / Podpis studenta/ky

27. 5. 2014

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

.....
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

„Pracovníci sdělovacích prostředků si musí být vědomi své odpovědnosti při formování veřejného mínění. Vždyť denně promlouvají ke statisícům, ba milionům lidí. Z každého článku, vystoupení, musí být zřejmé, že plní své poslání socialistického novináře, že napomáhají boji revolučních sil, že bezvýhradně slouží věci socialismu, pokroku a míru.“¹

Gustáv Husák, na XV. sjezdu KSČ

---

¹ HUSÁK, Gustáv. *Zpráva o činnosti strany a vývoji společnosti od 14. sjezdu KSČ a další úkoly strany*. Praha: Svoboda, 1976, s. 53.

Obsah

1. Úvod.....	15
1. 1. Odchýlení od tezí	17
2. Historický kontext.....	19
2. 1. Společensko-politická situace v ČSSR v 80. letech 20. stol.....	19
2. 1. 1. Životní úroveň v ČSSR v 80. letech 20. stol.	19
2. 1. 2. Ideál beztřídní společnosti vs. realita.....	21
2. 1. 3. Ekonomika v ČSSR v 80. letech 20. století.....	22
2. 1. 4. Proměna komunistické moci v ČSSR v 80. letech 20. století.....	22
2. 1. 5. Postavení tištěných periodik v tehdejší režimu	25
2. 1. 6. Regulace tištěných periodik a otázka cenzury	26
2. 1. 7. Vliv vládnoucí ideologie na média a jejich úloha ve společnosti.....	29
2. 2. Přelomový rok 1989.....	33
2. 2. 1. Sametová revoluce	34
2. 3. Změny po roce 1989 a polistopadový vývoj v Československu.....	36
2. 3. 1. Důsledky sametové revoluce pro tištěná média a novinářskou praxi.....	37
3. Charakteristika sportovní žurnalistiky a práce sportovního novináře	40
3. 1. Role a úloha sportovního novináře ve společnosti	41
4. Použitá metodologie	42
4. 1. Metoda orální historie.....	42
4. 1. 1. Problematika paměti a subjektivnosti dat	44
4. 2. Charakteristika výzkumných oblastí.....	45
4. 3. Představení narátorů a zdůvodnění jejich volby	46
4. 3. 1. Karel Felt	47
4. 3. 2. Jan Hrabálek	47
4. 3. 3. Pavel Procházka.....	48
4. 3. 4. Stanislav Hrabě	48
4. 3. 5. Milan Macho.....	49
5. Orálně historická interpretace	50
5. 1. Motivace sportovního novináře k výkonu jeho profese.....	50
5. 1. 1. Sportovní novináři jako aktivní sportovci	52
5. 2. Vzdělání sportovních novinářů.....	55
5. 2. 1. Středoškolské vzdělání sportovních novinářů	55

5. 2. 2. Vysokoškolské vzdělání sportovních novinářů	56
5. 3. Vztah sportovních novinářů ke KSČ	61
5. 3. 1. Sportovní novinář jako člen KSČ	62
5. 3. 2. Sportovní novinář jako kandidát KSČ	63
5. 3. 3. Sportovní novinář odmítající vstup do KSČ	65
5. 4. Vliv vládnoucí ideologie na práci sportovního novináře před rokem 1989	67
5. 4. 1. Vliv ideologie na nástup sportovních novinářů do praxe	68
5. 4. 2. Vliv ideologie na tematickou agendu sportovní žurnalistiky	70
5. 4. 2. 1. Cílené kampaně v tištěných sportovních médiích	70
5. 4. 2. 2. Politické zprávy v tištěných sportovních médiích	77
5. 4. 2. 3. Informování o sportovcích, kteří emigrovali	79
5. 4. 2. 4. Hierarchie sportů.....	84
5. 4. 2. 5. Informování o bruselské tragédii v roce 1985	86
5. 4. 3. Cenzura vs. autocenzura sportovních novinářů pod vlivem ideologie	88
5. 4. 4. Postihy sportovních novinářů kvůli odklonu od vládnoucí ideologie	92
5. 4. 4. 1. Příběh Františka Černocho.....	96
5. 4. 5. Pracovní cesty sportovních novinářů do zahraničí	99
5. 4. 6. Sportovní novináři a Státní bezpečnost	106
5. 4. 7. Vliv ideologie na platové ohodnocení sportovních novinářů	108
5. 4. 8. Proměna vlivu ideologie na práci sportovního novináře po nástupu Gorbačova.....	110
5. 5. Sportovní novinář a sametová revoluce.....	114
5. 5. 1. Sametová revoluce pohledem Karla Felty	114
5. 5. 2. Sametová revoluce pohledem Jana Hrabálka	118
5. 5. 3. Sametová revoluce pohledem Pavla Procházky	119
5. 5. 4. Sametová revoluce pohledem Stanislava Hraběte	122
5. 5. 5. Sametová revoluce pohledem Milana Macho.....	125
5. 6. Role a úloha sportovního novináře ve společnosti	130
5. 6. 1. Sportovní novinář v roli propagandisty	130
5. 6. 2. Sportovní novinář v roli zprostředkovatele informací	132
5. 6. 3. Sportovní novinář v roli komentátora.....	134
5. 7. Proměna vlivu ideologie na práci sportovního novináře po roce 1989	135
5. 7. 1. Odpolitizování Rudého práva	136
5. 7. 2. Politický vliv vs. ekonomický vliv	137

5. 7. 3. Proměna tematické agendy po roce 1989	140
6. Závěr	143
7. Summary	146
Použitá literatura a prameny	147
Internetové zdroje	150
Seznam obrazových příloh.....	151
Přílohy.....	153
Příloha č. 1. Rozhovor s Karlem Feltem.....	153
Příloha č. 2. Rozhovor s Janem Hrabálkem.....	179
Přílohy č. 3. Rozhovor s Pavlem Procházkou.....	200
Příloha č. 4. Rozhovor se Stanislavem Hrabětem.....	228
Příloha č. 5. Rozhovor s Milanem Macho	252

1. Úvod

Média jsou obdařena obrovskou silou, mocí a vlivem. Jedním z prvních, kdo si tento fakt uvědomil, byl francouzský kardinál Richelieu, který je dodnes známý svými intrikami a pragmatickým bojem o politickou moc. Jeho novátorský styl o mnoho let později inspiroval anglického spisovatele a dramatika Edwarda Bulwer-Lyttona k napsání hry Kardinál Richelieu, v níž hlavnímu hrdinovi vložil do úst slavnou větu: „Pero je mocnější než meč.“² Že je výhodné mít na své straně tisk, dobře věděl i císař Napoleon Bonaparte, jenž řekl, že: „Troje nepřátelské noviny jsou nebezpečnější než tisíc bajonetů.“³ Se silou, mocí a vlivem médií byl také srozuměn nacistický vůdce Adolf Hitler, který za pomoci Goebbelse vytvořil z médií účinný propagandistický nástroj.⁴ Na těchto několika příkladech z minulosti je krásně vidět, že kdo chce ovládat davy, neoddiskutovatelně musí ovládat i média.

Moc médií si velmi dobře uvědomovali také funkcionáři Komunistické strany Československa během svého vládnutí v letech 1948–1989. Oficiální a jiné povolené sdělovací prostředky měly za úkol podporovat stranickou ideologii a předkládat občanům socialistický pohled na dění doma i ve světě, a držet tak u moci vládnoucí garnituru. Jak se za těchto podmínek pracovalo novinářům? S jakým cílem a jakou motivací vykonávali žurnalistickou profesi? A jak na své počínání nahlíží s odstupem let?

Právě na tyto a jiné další otázky odpovídá předkládaná diplomová práce zabývající se sebereflexí sportovních novinářů, kteří pracovali v tištěných médiích v letech 1980–1999, a vlivem ideologie působící na jejich roli ve společnosti. Proč právě novináři z oblasti sportu? U politických žurnalistů se totiž vliv vládnoucí ideologie předpokládá, naopak u sportu není politický vliv předem úplně jasný. Jedním z cílů této diplomové práce je tak zodpovědět, zda byl na písíci sportovní novináře vyvíjen před rokem 1989 politický tlak a jakým způsobem byli případně sportovní žurnalisté při tvorbě mediálních sdělení ovlivňování vládnoucí ideologií.

---

² *Who first said 'The pen is mightier than the sword'?* [online]. 2015 [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/magazine-30729480>

³ MCLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím: extenze člověka. 2.*, rev. vyd.. Praha: Mladá fronta, 2011, s. 26. ISBN 978-80-204-2409-9.

⁴ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace. 4.*, rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2009, s. 61. ISBN 978-80-7367-574-5.

Diplomová práce má také za cíl postihnout to, jak se případný vliv na redakční práci sportovního novináře lišil před zlomovým rokem 1989 a po něm. Jedním z důvodů pro zacílení na sportovní žurnalistiku je mimo jiné fakt, že se v rámci akademické sféry ocitá stále na okraji pozornosti. Dílčím cílem této diplomové práce je tak přiblížit sportovní žurnalistiku a příběhy konkrétních sportovních novinářů akademické obci i široké veřejnosti.

Předkládaná diplomová práce také prostřednictvím rozhovorů se sportovními novináři přiblíží, jak před rokem 1989 fungovala redakce sportovního média i redakční praxe jednotlivých novinářů, a jak se tyto věci změnily po roce 1989. Díky tomu tak bude naznačen i vývoj tištěné sportovní žurnalistiky v České republice, respektive v tehdejší Československu, přestože to není jedním z cílů práce a daná problematika nebude v praktické části práce analyzována.

Jedním ze stěžejních cílů diplomové práce je sebereflexe českých píšících sportovních novinářů. Vybraní sportovní novináři budou v rozhovorech s autorem diplomové práce s odstupem času hodnotit svou žurnalistickou kariéru, vysvětlovat osobní motivaci k práci novináře, popisovat redakční chod ve sportovních médiích před rokem 1989 i po něm, vyjadřovat svůj názor na vliv ideologie na novinářskou profesi, nebo se zamýšlet nad rolí a úlohou novináře ve společnosti.

Hlavní výzkumnou metodou předkládané diplomové práce je orální historie. Stěžejní poznatky a informace pro tvorbu diplomové práce jsou tak získány z osobních rozhovorů se sportovními novináři. Autor diplomové práce si je vědom, že metoda orální historie se vyznačuje ryze subjektivním charakterem a neslouží k získávání obecně platných faktů, nýbrž k zachycení jedinečných prožitků a vzpomínek. Metoda orální historie je použita z toho důvodu, že autor předkládané diplomové práce je přesvědčen, že individuální příběhy a zážitky dokážou lépe ilustrovat charakter doby, práci sportovního novináře i osobní motivaci jednotlivých novinářů, a pomohou tak čtenářům snadněji pochopit zkoumanou problematiku. Kromě metody orální historie, která je základem praktické části diplomové práce, jsou v teoretické části práce použity také metody rešerše a kompilace, které slouží k vytvoření uceleného historicko-sociálního kontextu.

Na úvod je také třeba vysvětlit, proč se autor předkládané diplomové práce zaměřuje pouze na píšící sportovní novináře a dobu zkoumání zužuje na roky

1980–1999. Hlavním důvodem je samozřejmě fakt, že diplomová práce má omezený rozsah

a nelze tak obsáhnout všechny žurnalistické obory v širším časovém období. Orientace na sportovní žurnalistiku má dva hlavní důvody. Tím prvním je přispět k nízkému množství prací o sportovní žurnalistice, která bohužel stojí v akademických výzkumech stále na okraji zájmu. Druhým důvodem je osobní angažovanost autora diplomové práce, jenž několik let působil jako píšící sportovní novinář, a má tedy k tomuto oboru novinářské činnosti velice blízko. S tím souvisí i soustředění pozornosti na oblast tištěné žurnalistiky, která má navíc tu výhodu, že publikované texty jsou velmi dobře dohledatelné v archivech, a mohou tak sloužit jako ilustrace pro různá tvrzení, ať už v teoretické či praktické části diplomové práce. Orientace výzkumu pouze na léta 1980–1999 vyplývá z předpokladu, že výzkum zahrnující více než desetileté období by byl příliš rozsáhlý a těžko uchopitelný. Pokud by se diplomová práce věnovala dřívějšímu časovému období, nebylo by zaručené, že se autorovi práce podaří vyhledat dostatečný počet žijících sportovních novinářů. Období let 1980–1999 má navíc tu výhodu, že zahrnuje osudový rok 1989, v němž došlo ke změně vládnoucí ideologie v tehdejší Československu. Díky tomu tak mohou být nastíněny dvě rozdílné historické epochy, které se liší jak politickým uspořádáním a atmosférou ve společnosti, tak samozřejmě také pojetím novinářské práce.

Autor diplomové práce v neposlední řadě doufá, že svým výzkumem inspiruje další příznivce sportovní žurnalistiky, kteří budou moci navázat na závěry této práce či se hlouběji věnovat tématům a příběhům, jež zazní v rozhovorech se sportovními novináři. I z toho důvodu budou pořázené rozhovory se sportovními novináři nabídnuty Centru orální historie při Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky, aby byly zařazeny do Digitálních sbírek rozhovorů, a přispěly tak k dosavadnímu orálně-historickému bádání.

1. 1. Odchýlení od tezí

Diplomová práce vychází z původních schválených tezí, přesto je nutné zmínit, že v některých případech se autor diplomové práce od tezí odchýlil. Důvodem drobných odchýlení od tezí je především fakt, že v době vypracování teze měl autor diplomové práce pouze představy o tom, jak by mohla diplomová práce vypadat. Díky stále dokonalejší znalosti tématu v průběhu zpracovávání diplomové práce ovšem autor přišel

na to, že původní schválené teze obsahují některé irelevantní prvky vzhledem k tématu diplomové práce.

Původně navržený název diplomové práce *Sebereflexe českých sportovních novinářů působících v letech 1980–1999 a vliv ideologie na jejich roli ve společnosti* byl pozměněn pouze v drobném detailu, a to přidáním konkretizujícího slovního spojení „v tištěných médiích“. Již z názvu práce je totiž důležité vědět, jaké konkrétní oblasti žurnalistiky se diplomová práce věnuje.

Dalším odchýlením od tezí, které však nijak nemění obsah práce, je o rok posunutý termín dokončení práce oproti předpokladu uvedenému v tezích. Termín dokončení byl posunut z důvodu pracovní vytíženosti autora práce.

Odchýlení od tezí se ovšem týká také cílu diplomové práce. Nutno poznamenat, že hlavní cíl práce, který byl stanoven ve schválených tezích, nebyl pozměněn. Naopak byl vypuštěn cíl o potvrzení či vyvrácení hypotézy, že po roce 1989 bylo z oblasti médií vůbec nejtěžší se vrátit k práci sportovního novináře, pokud žurnalista nemohl publikovat před pádem socialistického režimu. Tato hypotéza totiž vznikla pouze na základě ústního doporučení, při detailnějším zkoumání ovšem nebylo nalezeno potřebné teoretické zakotvení, kde by tato hypotéza byla dříve formulována.

Jedním z původně navržených cílů bylo také zjištění, jak fungoval chod redakce a redakční praxe s důrazem na pracovní postupy sportovních novinářů v 80. a 90. letech 20. století. Tento cíl byl nakonec vypuštěn z praktické části práce, jelikož není považován za důležitý a relevantní k tématu vlivu ideologie na práci sportovního novináře. Nicméně chod jednotlivých sportovních redakcí a redakční praxe sportovních novinářů ve zkoumaném období jsou nastíněny v životopisných rozhovorech se sportovními novináři a mohou sloužit jako zdroj či inspirace pro další práci.

Od tezí se odchyluje také struktura diplomové práce, což je dáno tím, že struktura práce se v průběhu jejího zpracovávání teprve vyvíjí, a tudíž ji nelze předem přesně odhadnout. Na základě konzultací s vedoucí práce bylo autorovi práce doporučeno, aby praktickou část tvořily pouze samostatné životopisné rozhovory a jejich následná kritická reflexe, jak bylo uvedeno v tezích, nýbrž aby byla vypracována orálně-historická interpretace s využitím citací z pořízených životopisných rozhovorů.

2. Historický kontext

2. 1. Společensko-politická situace v ČSSR v 80. letech 20. stol.

Na počátku 80. let 20. století nejspíš nikdo nevěřil tomu, že by v následujících letech mohla Komunistická strana Československa, která v zemi vládla s pomocí Sovětského svazu od roku 1948, o svou moc přijít. Po neúspěšném pokusu o „socialismus s lidskou tvář“⁵ v nadějném reformním roce 1968, došlo po vpádu sovětských vojsk k opětovnému utužení moci a procesu, který se označuje jako *normalizace*⁶. Její hlavní tvář byl generální tajemník ÚV KSČ a od roku 1975 také prezident ČSSR Gustáv Husák, jenž v této funkci v roce 1969 vystřídal reformního komunistu Alexandra Dubčeka.⁷ Pro obyvatele Československa, kteří věřili v obrodný proces komunistické strany a uvolnění režimu, byla normalizace velkou deziluzí. Kdekdo tak mohl nabýt přesvědčení, že se opravdu naplní známé socialistické heslo: „Se Sovětským svazem na věčné časy a nikdy jinak!“

2. 1. 1. Životní úroveň v ČSSR v 80. letech 20. stol.

Obyvatelé Československa se ve velké míře podle literárních pramenů se svým osudem smířili. Výjimku ovšem tvořil disent, což je „označení jednotlivců a skupin, které veřejně a otevřeně vyjadřují názory odlišné od oficiální vládnoucí ideologie.“⁸ Emmert ve své knize například píše: „Lidé se o veřejné záležitosti přestali zajímat. Pořizovali si chaty, osobní auta a jezdili na letní dovolené k Jaderskému, Černému či Baltskému moři.“⁹ Podobně popisuje chování československých obyvatel i Končelík, který mluví o tom, že lidé pasivně přijali komunistický režim a únikem pro ně byly různé náhražkové aktivity v soukromí.¹⁰ Končelík dále píše, že „[...] vládla v zemi

---

⁵ Pozn.: Tímto termínem se označuje snaha reformovat a demokratizovat komunistickou stranu. Hlavním představitelem tohoto politického programu byl Alexander Dubček.

⁶ Pozn.: Odborná literatura k tomuto termínu přistupuje různě. V některých pramenech je normalizace uvedena s uvozovkami, jinde je psána kurzívou, v dalších dílech není nijak zvýrazněna. Rozdílně je v odborné literatuře interpretován také význam slova normalizace. Jeden výklad uvádí, že normalizací se chápe období po roce 1968 do roku 1989, jiný naopak tvrdí, že pojem normalizace se vztahuje pouze k roku 1969 a začátku 70. let. Tato diplomová práce si bere za příklad historika Milana Otáhalu (viz například OTÁHAL, Milan. *Normalizace 1969-1989: příspěvek ke stavu bádání*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2002. ISBN 80-7285-011-3.), který normalizaci vztahuje k období let 1969-1989 a píše tento pojem kurzívou.

⁷ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, s. 284. ISBN 978-80-905081-0-1.

⁸ *Disent* [online]. [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/disent.php>

⁹ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, s. 290. ISBN 978-80-905081-0-1.

¹⁰ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 205-206. ISBN 978-80-7367-698-8.

normalizační každodennost. Komunistická elita žila v rutinním rytmu stranických sjezdů a zasedání a většinová společnost ještě více prohloubila únikový způsob života v soukromí. Mimikry, jež lidé v době reálného socialismu zvládali, výstižně pojmenoval *normalizační* vtip o tom, že nudný pracovní týden je jen přípravou na aktivní víkend. Právě v soukromí se odehrával 'autentický' život bez přetvářky.¹¹

Jelikož se tedy obyvatelé tehdejšího Československa zaměřovali více na své soukromí, než na veřejné politické dění, tak v jejich životech hrál důležitou roli majetek. Podle Otáhal se totiž dal normalizační režim v 70. a 80. letech minulého století charakterizovat jako tzv. konzumní socialismus.¹² Otáhal ve své knize píše: „Vztah mezi mocí a občany byl založen na tzv. společenské smlouvě, podle níž zajistila vládnoucí garnitura občanům jistou životní úroveň a sociální jistoty a žádala od nich, aby se vzdali účasti na řízení věcí veřejných a realizovali se v soukromé sféře.“¹³ O tom, že se obyvatelé tehdejšího Československa orientovali výrazně materialisticky, se zmiňuje také Emmert. „Ve své velké většině opět zatoužili po majetku a luxusu – za jeho vrchol se tehdy považovalo nakupování ve zvláštních obchodních domech Tuzex, které jako jediné nabízely širší výběr kvalitního zboží, avšak pouze za valuty či tzv. bony.“¹⁴ Paradoxně se tedy dá říci, že nejlepším zbožím v socialistickém Československu bylo to ze západních kapitalistických zemí, které si člověk mohl koupit za západní měnu. Ideál komunistické beztrždní společnosti tak vzal za své, což se podle Emmerta dá považovat za fatální neúspěch socialistické výstavby.¹⁵

V listopadu roku 1980 proběhlo sčítání lidu, které ukázalo, že na území České socialistické republiky tehdy žilo 10 288 946 osob, z nich většina byla české národnosti.¹⁶ Ti všichni se museli spokojit s faktem, že v ostatních obchodech vyjma Tuzexu byl nabízený sortiment značně zúžený, což si v dnešní době 21. století dokážeme jen těžko představit. Jak se v tehdejší Československu shánělo kvalitní zboží, to přibližuje Emmert: „Základního zboží byl dostatek – nikdo netrpěl hlady ani vyloženou nouzí. Avšak tropické ovoce, kvalitní maso, zahraniční nápoje a především

---

¹¹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 207. ISBN 978-80-7367-698-8.

¹² OTÁHAL, Milan. *Normalizace 1969-1989: příspěvek ke stavu bádání*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2002, s. 5. ISBN 80-7285-011-3.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, s. 290. ISBN 978-80-905081-0-1.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Tamtéž, s. 299.

spotřební zboží a domácí potřeby se většinou daly opatřit pouze „pod pultem“ (tj. prodavači je schovávali pro své známé).¹⁷

2. 1. 2. Ideál beztřídní společnosti vs. realita

Ač měla být podle teoretického socialistického konceptu československá společnost beztřídní, realita vypadala trochu jinak. Existovala tu totiž privilegovaná vrstva, která se skládala povětšinou z vysokých funkcionářů KSČ a přátel režimu. Tato prominentní vrstva společnosti si žila v naprosto odlišných poměrech na rozdíl od obyčejných dělníků a rolníků, rozhodně se ji například nedotýkalo nedostatkové zboží.¹⁸ „Vybrané statky a družstva tuto vrstvu zásobovaly ekologicky nezávadnými potravinami, zatímco ostatní obyvatelstvo bylo odkázáno na zeleninu z velkoprodukčních podniků kontaminovanou dusičnany, ovoce s obsahem olova, maso znehodnocené hormony, mléko obsahující polychlorované bifenylly a závadnou pitnou vodu.“¹⁹ Mocenská elita si kromě materiálních a zásobovacích výhod užívala také daleko lepších rekreačních či léčebných služeb než obyčejní občané.²⁰ Větší část společnosti byla tedy svázána řadou bezduchých právních norem, naopak ta menší byla povznesena nad jakékoli zákony či morální principy. Tento stav také vedl již k zmiňovanému jevu, že obyčejní lidé, tzv. šedá zóna, se stali pasivními vůči veřejnému dění.²¹

Ten, kdo chtěl v komunistickém Československu dosáhnout vysokého postavení a vedoucích pozic, musel být ve většině případů členem KSČ. Ten, kdo nevlastnil stranickou legitimaci, měl jen pramalou šanci na to, aby získal místo vedoucího ve své práci.²² V praxi to fungovalo tedy tak, že „[...] vedle přesvědčených socialistů vstupuje zvláště v posledním desetiletí do KSČ i nemálo těch, kteří ve stranické legitimaci vidí snadno získatelnou prioritu splněného „kádrového předpokladu“, tedy liftu pro rychlejší vzestup kariéry a nárok na vyšší postavení vůbec.“²³

---

¹⁷ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, s. 290-291. ISBN 978-80-905081-0-1.

¹⁸ BĚLINA, Pavel. *Dějiny zemí Koruny české*. Praha: Paseka, 1992, s. 299. ISBN 80-85192-30-6.

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ MENCL, Vojtěch. *Křižovatky 20. století: světlo na bílá místa v nejnovějších dějinách*. Praha: Naše vojsko, 1990, 331. ISBN 80-206-0180-5.

²¹ BĚLINA, Pavel. *Dějiny zemí Koruny české*. Praha: Paseka, 1992, s. 304-305. ISBN 80-85192-30-6.

²² Tamtéž, s. 297.

²³ MENCL, Vojtěch. *Křižovatky 20. století: světlo na bílá místa v nejnovějších dějinách*. Praha: Naše vojsko, 1990, s. 331. ISBN 80-206-0180-5.

2. 1. 3. Ekonomika v ČSSR v 80. letech 20. století

Socialistická ekonomika byla počátkem 80. let na pokraji vyčerpání. „Na přelomu 70. a 80. let se začala zhoršovat hospodářská i sociální situace Československa. Produktivita ekonomiky se snižovala, řadu výrobků si lidé nemohli koupit v běžné obchodní síti, úroveň služeb byla špatná, v zemi se nebývalou měrou rozšířila tzv. šedá ekonomika založená na sociálních sítích známostí, protislužeb a neformálních závazků.“²⁴ I přes úpadek v oblasti hospodářství a ekonomiky se Československo v roce 1980 dočkalo své první vnitrozemské dálnice D1 z Prahy do Brna, na níž navazovala dálnice D2 Brno – Bratislava.²⁵ V roce 1985 poté byla uvedena do provozu první česká jaderná elektrárna Dukovany.²⁶ Jak ale píše Emmert: „Budování průmyslu, dálnic, jaderných elektráren a panelových sídlišť nijak nezabránilo dalšímu prohlubování propastných hospodářských rozdílů mezi demokratickými a komunistickými zeměmi. Na konci 80. let byl rozdíl v životní úrovni mezi tehdejším Československem a západním Německem téměř sedminásobný.“²⁷

2. 1. 4. Proměna komunistické moci v ČSSR v 80. letech 20. století

Co se týče politické situace v Československu v 80. letech 20. století, tak opozice proti vládnoucímu komunistickému režimu pomalu nabírala na síle. Jedinou zřetelně opoziční iniciativou zůstala až do roku 1988 Charta 77, která však byla víceméně izolována od většinové společnosti.²⁸ Vzdorem obyčejných lidí proti režimu stále zůstávalo čtení samizdatových knih či časopisů nebo poslouchání Rádía Svobodná Evropa či Hlasu Ameriky.

Komunistický režim se ovšem v 80. letech 20. století začal možná trochu překvapivě rozkládat zevnitř. „Především se v tomto období už nedá hovořit o totální kontrole nad mimopolitickým životem občanů, mizí schopnost a pravděpodobně i ochota státu zasahovat do veškerého sociálního dění a přestává absolutní ovládnutí ekonomiky, ideologie ztrácí svůj význam a vládnoucí elity se soustřeďují na „technologii moci“.“²⁹ Zásadní zlom pro komunistické režimy v Evropě včetně

²⁴ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 324. ISBN 978-80-247-3028-8.

²⁵ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, s. 299. ISBN 978-80-905081-0-1.

²⁶ Tamtéž, s. 300.

²⁷ Tamtéž, s. 292.

²⁸ Tamtéž, s. 295.

²⁹ OTÁHAL, Milan. *Normalizace 1969-1989: příspěvek ke stavu bádání*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2002, s. 43. ISBN 80-7285-011-3.

Československa nastal v roce 1985, kdy se do čela Ústředního výboru Komunistické strany Sovětského svazu dostal Michail S. Gorbačov. Tento komunista totiž prosazoval potřebu reformy komunismu a hlásal hospodářskou přestavbu (perestrojku), omezení jaderných zbraní i politickou otevřenost (glasnost').³⁰ O tomto faktu píše také Končelík: „Jistý pohyb na politické scéně vyvolal nástup Michaila Gorbačova do funkce generálního tajemníka ÚV KSSS v roce 1985. Tento zástupce mladší generace komunistických politiků vyhlásil v Sovětském svazu jako svůj program společenskou přestavbu, demokratizaci a větší otevřenost světu.“³¹ Nová reformní politika Sovětského svazu se do velké míry týkala také médií. „Glasností myslel Gorbačov uspokojení potřeby zvýšit informovanost veřejnosti a dovolit otevření diskuse o všech společenských problémech. Obzvláště média měla pravdivě a úplně informovat o politických a hospodářských událostech.“³²

Gorbačov byl sice pro československé občany nadějí na lepší zítřky, avšak Komunistická strana Československa se do reform, které nový generální tajemník ÚV KSSS hlásal, dvakrát nehrnula. Například Končelík tvrdí, že českoslovenští komunisté se ke gorbačovským reformám přihlásili pouze na oko, ale sami je neprováděli.³³ O tom, že českoslovenští komunisté byli znepokojeni děním v Sovětském svazu, mluví také Emmert. „K nemilému překvapení československých soudruhů se v SSSR začaly ve druhé polovině 80. let uskutečňovat reformy nikoliv nepodobné pražskému jaru v Československu v roce 1968. Husákova garnitura těmto změnám pochopitelně nepřála, zaujala obranný, nepřístupný postoj a doufala v opětovný obrat.“³⁴ Jak se však později ukázalo, k žádnému opětovnému obratu již nedošlo. Postupně oslabující režim nezachránil ani Milouš Jakeš, jenž v roce 1987 nahradil ve funkci generálního tajemníka ÚV KSČ nemocného Gustáva Husáka.³⁵ Jakeš se totiž v očích veřejnosti zapsal spíš jako lidový bavič či komická figurka a jeho výroky o „kůlu v plotě“ či „hodné holce paní Zagorové“, které pronesl během již legendárního projevu na Červeném hrádku.³⁶

---

³⁰ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, s. 295. ISBN 978-80-905081-0-1.

³¹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 207-208. ISBN 978-80-7367-698-8.

³² BEIER, Brigitte. *Kronika světových dějin*. Praha: Fortuna Print, 2004, s. 613. ISBN 80-7321-134-3.

³³ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 208. ISBN 978-80-7367-698-8.

³⁴ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, s. 295. ISBN 978-80-905081-0-1.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Viz *Milouš Jakeš na Červeném Hrádku (17.7.1989) - Jako kůl v plotě - kompletní hodinový záznam* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=cKoQQo8gdPM>

„Komunistický režim na sklonku své existence již působil především trapně a jeho špičkoví představitelé spíš než nenáviděni byli vysmíváni.“³⁷

Ve společnosti ovšem nepanovala odlehčená atmosféra plná smíchu, jak by se mohlo zdát. Každý si naopak musel dávat pozor na to, co říká na veřejnosti, ale i v soukromí. Komunistický režim totiž hrubě zasahoval do soukromí i společenského života straníků i nestraníků a neloajální projevy tvrdě trestal.³⁸ K udržování pořádku sloužily režimu Veřejná a Státní bezpečnost se svou rozsáhlou sítí spolupracovníků či donašečů. „Významná úloha v normalizačním režimu byla přisouzena Státní bezpečnosti. Stala se důležitým nástrojem represe, ale jejím základním úkolem bylo informativně zvládnout, paralyzovat a zahnat do politického ghetta tu část společnosti, která nesouhlasila s novými poměry, izolovat Československo od evropského i světového prostředí a zabránit tak tzv. ideové diverzi.“³⁹ Když tedy člověk udělal něco, co se režimu nelíbilo, mohl počítat s tím, že minimálně bude mít problémy ve škole či v práci, v horších případech mu hrozilo vězení. O represích, jež mohly postihnout úplně každého, píše například Otáhal. „Represe, jíž rozumíme použití organizovaného násilí ze strany státní moci, ale i disciplinární opatření (zákaz studia, propouštění ze zaměstnání apod.), byla organickou součástí komunistického systému, i když se její role v závislosti na konkrétní situaci měnila. Při jeho nastolení a konsolidaci v dobách krize převažovala masová a brutální represe, jejímž cílem bylo zastrašit obyvatelstvo a zlomit jakýkoli odpor. V období stabilizace ztrácela represe na významu a převažovaly jiné, „mírnější“ prostředky ovládnutí společnosti. Režim padl, když nebyl připraven použit proti ní násilí.“⁴⁰

Přestože se komunistický režim snažil v Československu vládnout tvrdou rukou, nástup Michaila Gorbačova do nejvyšší funkce v Kremlu se začal projevovat celospolečenským uvolněním. Lidé přestali být lhotejní k veřejnému dění, nezavírali se na svých chatách, naopak začali překonávat strach a čím dál častěji se objevoval nesouhlas s vládnoucím režimem.⁴¹ Po dlouhých letech se tak začala v Československu

---

³⁷ *Mezi obyvatelstvem se začal šířit pověstný projev Miloše Jakeše na Červeném Hrádku* [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10266819072-vypravej/ve-stopach-doby/1989/422-mezi-obyvatelstvem-se-zacal-sirit-povestny-projev-milose-jakese-na-cervenem-hradku/>

³⁸ BĚLINA, Pavel. *Dějiny zemí Koruny české*. Praha: Paseka, 1992, 297. ISBN 80-85192-30-6.

³⁹ OTÁHAL, Milan. *Normalizace 1969-1989: příspěvek ke stavu bádání*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2002, s. 57. ISBN 80-7285-011-3.

⁴⁰ Tamtéž, s. 54.

⁴¹ PACNER, Karel. *Osudové okamžiky Československa. 2.*, dopl. vyd. Praha: Albatros, 2001, s. 394. ISBN 80-00-00987-0.

formovat občanská společnost. V roce 1988 se dokonce uskutečnilo několik demonstrací proti vládnoucímu režimu a vznikaly nové občanské iniciativy.⁴² Nespokojenost lidí se vystupňovala v roce 1989, o čemž pojednává kapitola s názvem „Přelomový rok 1989“.

2. 1. 5. Postavení tištěných periodik v tehdejší režimu

V 80. letech 20. století bylo běžné mít doma rozhlasový přijímač i televizi, přesto důležitou roli v informování společnosti a tvoření veřejného mínění měla tištěná periodika. V Československu tehdy vycházelo šest plnoformátových (celoplošných) deníků, z nichž každý byl napojen buď na politickou stranu, nebo společenskou organizaci. Stěžejním deníkem tehdejšího Československa bylo Rudé právo, které se dá charakterizovat jako ústřední deník ÚV KSČ, jež byl využíván především jako propagandistický nástroj k udržení vládnoucího režimu. Do kategorie celoplošných deníků dále spadaly: Lidová demokracie (Československá strana lidová), Svobodné slovo (Československá strana socialistická), Mladá fronta (Socialistický svaz mládeže), Práce (Revoluční odborové hnutí) a Zemědělské noviny (ministerstvo zemědělství). Kromě těchto plnoformátových deníků vycházely ještě dva celostátní tematicky zaměřené deníky Československý sport (Československý svaz tělesné výchovy a sportu) a Obrana lidu (ministerstvo obrany).⁴³ Podle dobových statistik vycházelo v roce 1989 celkem 18 deníků. Mezi lety 1975 a 1989 se uvádí, že bylo vydáváno 180 týdeníků a 268 měsíčníků.⁴⁴

Jak už bylo zmíněno, mezi tištěnými periodiky mělo výsadní postavení Rudé právo. Jako ústřední deník ÚV KSČ určovalo Rudé právo tematickou agendu a také mělo nejvyšší náklad. V roce 1987 činil denní náklad Rudého práva 1 025 300 výtisků.⁴⁵ Úzké spojení s režimem se zrcadlilo v obsahu novin – Rudé právo psalo o dění v zemích Sovětského svazu, dávalo prostor různým komunistickým funkcionářům pro jejich obsáhlá vyjádření, a naopak svým stylem informování podporovalo šíření negativního obrazu západních států. Současní komunisté však mají opačný názor: „Pokud nahlédneme do vydání Rudého práva třeba z 80. let, zjistíme, že

---

⁴² EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, s. 296. ISBN 978-80-905081-0-1.

⁴³ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 215-216. ISBN 978-80-7367-698-8.

⁴⁴ Tamtéž, s. 215.

⁴⁵ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 339. ISBN 978-80-247-3028-8.

například popis sociálních problémů v kapitalistických zemích byl poměrně objektivní. Na sklonku 80. let pak Rudé právo varovalo před návratem doby prvorepublikového kapitalismu. Mnohé události, jež potom skutečně nastaly, byly i na jeho stránkách dosti přesně předpovězeny.⁴⁶ O Rudém právu, způsobu novinářské práce v ústředním deníku a celkově jeho úloze ve společnosti se dá více vyčíst z přiložených rozhovorů se sportovními novináři.

Tištěná periodika se musela ovšem v 80. letech 20. století potýkat s různými překážkami. Jednou z nich byl například nedostatek papíru, jehož přidělování, a s tím i související výši nákladu periodika, schvalovalo oddělení masových sdělovacích prostředků ÚV KSČ.⁴⁷ „Velký problém tištěných médií představovala zastaralá technologie polygrafického průmyslu a výroby novinového papíru, respektive nedostačující objem novinového papíru z dovozu. Proto řada titulů nevycházela v nákladu, který by odpovídal skutečné poptávce.“⁴⁸

2. 1. 6. Regulace tištěných periodik a otázka cenzury

Českoslovenští komunisté si dobře uvědomovali, že pokud chtějí ovládat společnost, musí v první řadě ovládat média. Velkým poučením byl pro ně rok 1968, kdy se uvolnily poměry ve společnosti a média se jim částečně vymkla z rukou. Dostat média do područí vládnoucí moci, se podařilo na začátku *normalizace*, o čemž se můžeme dočíst například z Poučení krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ. „Komunistická strana a socialistický stát musí ovládat všechny nástroje k prosazení svých politických, třídních a ideových cílů. Sdělovací prostředky, tisk, rozhlas, televize, film jsou nesmírně důležitým nástrojem moci a masové politické výchovy, který se nikdy nesmí vymknout řízení a kontrole marxisticko-leninské strany a socialistického státu, nemá-li se věc socialismu dostat do vážného nebezpečí.“⁴⁹ Na začátku *normalizace* se tato snaha ovládnout média projevila především systematickými personálními čistkami napříč mediálními institucemi, které zaručily, že média mohla opět sloužit jako propagandistický nástroj vládnoucího režimu.⁵⁰ „Veškerý oficiální

---

⁴⁶ *Před 90 lety bylo založeno Rudé právo* [online]. [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: <http://www.ksm.cz/historie/pred-90-lety-bylo-zalozeno-rude-pravo.html>

⁴⁷ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 339. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ *Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po 13. sjezdu KSČ*. 2. vyd. Praha: SPN, 1975, s. 70.

⁵⁰ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 208. ISBN 978-80-7367-698-8.

mediální provoz byl tedy buď přímo, či skrze jeho podřízená oddělení, organizace a úřady řízen z ÚV KSČ.⁵¹

V 80. letech 20. století se této poučky komunisté drželi, ač v průběhu daného desetiletí jejich kontrola postupně slábla. Hlavní cenzurní organizací byl od roku 1980 Federální úřad pro tisk a informace (FÚTI), který byl zřízen zákonem č. 180/1980Sb. a měl zajišťovat ochranu důležitých státních zájmů v tisku, navrhopvat vládě zásady státní politiky ve věcech tisku, provádět registraci periodického tisku nebo rozhodovat o dovozu a rozšiřování zahraničního periodického tisku.⁵² V dřívějších letech režim kontroloval média a reguloval jejich obsah za pomoci cenzurních úřadů ČÚTI (Český úřad pro tisk a informace) a SÚTI (Slovenský úrad pre tlač a informácie), jejichž pravomoci převzal na začátku 80. let 20. století právě FÚTI.⁵³

Komunistický režim zprvu v Československu uplatňoval cenzuru předběžnou, která byla postupem času nahrazena efektivnější cenzurou následnou. V době *normalizace* a reálného socialismu tak neměl odpovědnost za obsah médií cenzor, nýbrž šéfredaktor, redaktor a vydavatel daného média. Pokud se tedy v médiích objevilo něco, co bylo v rozporu s vládnoucí ideologií či nastolenou tematickou agendou, tak cenzurní úřady trestaly redaktory různými sankcemi. „Příčinou uvalení sankcí mohlo být například nevhodné zakomponování příspěvku na stránce či v konkrétním vydání, čímž mohly být u čtenáře vzbuzeny nežádoucí asociace, dále skrytá propagace výrobků z kapitalistických zemí, nahrávání západní propagandě, opomenutí kritiky Západu při informování o určitém problému či události, nevhodně pojatá publicita státních či stranických orgánů, kritické materiály, které nevycházely ze zásad tzv. konstruktivní kritiky a mohly působit na čtenáře bezvýhodně, nedodržení pokynů z tiskové porady s ideology KSČ či politická provokace.“⁵⁴

Tento systém následné cenzury se do tvorby mediálních sdělení promítal tím, „[...] že vyvolával v redaktorech přísnou autocenzuru. Dávali si pozor, co nepsat, aby se nedostali do potíží a šéfredaktor jen kontroloval, aby mediální obsah byl ideologicky

---

⁵¹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 210. ISBN 978-80-7367-698-8.

⁵² *Zákon 180/1980 (FÚTI)* [online]. [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <http://www.koncelik.eu/zakon-180-1980-futi/>

⁵³ KONČELÍK, Jakub. *Cenzura*. In *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004, s. 29. ISBN 80-7178-926-7.

⁵⁴ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 209. ISBN 978-80-7367-698-8.

nezávadný a on se vyhnul postihům a sankcím.⁵⁵ Autocenzura stavěla tehdejší novináře před těžké morální dilema – ohnout záda, psát v souladu s režimem a mít stabilní zaměstnání, nebo se režimu postavit, pokusit o nějakou provokaci a čelit případným sankcím a postihům. Bělina například označuje autocenzuru jako morálně pokleslejší instituci, než byla kontrola obsahu prostřednictvím cenzurních úřadů. Autoři, kteří chtěli publikovat, museli podle něj podstupovat samoočistující proces, jež měl výrazný vliv na kvalitu autorovy tvorby. V médiích se podle něj autocenzura týkala zakázaných témat, jakými byly například politické narážky, emigranti, disidenti či věci spojené s náboženstvím a církví.⁵⁶ Základem následné cenzury bylo tedy „[...] autocenzurní chování novinářů, kteří si hlídali, aby nebyli autory mediálních obsahů, s nimiž by se mohli dostat do existenčních problémů. Vytvářeli takové mediální obsahy, jaké předpokládali, že po nich vládnoucí moc požaduje.“⁵⁷

Autocenzura, která fungovala na úrovni běžných redaktorů, ale i šéfredaktorů či vydavatelů, by ovšem byla jen malou pojistkou na ovládnutí médií. Proto v 80. letech 20. století existoval již zmíněný FÚTI. Kromě toho, že tento cenzurní úřad prováděl následnou obsahovou kontrolu médií, tak také informoval šéfredaktory či zástupce médií o směru, kterým by se média měla v dané době ubírat.

„Pokyny týkající se obsahové zaměření médií dostávali zástupci médií, Národní fronty a FÚTI každý týden na poradách ÚV KSČ, kde se dovídali, o čem se v daném období musí, může či naopak nesmí informovat. Direktivně se stanovovala i míra publicity pro jednotlivé události.... V případě porušení stranických nařízení byli odpovědní zástupci médií sankcionováni.“⁵⁸

Regulace médií (včetně tištěných periodik) se projevovala také angažováním loajálních zaměstnanců. Stranická legitimace KSČ tak mohla pomoci novinářům v jejich kariéře, naopak ti, kteří vstup do strany odmítali, nemohli počítat s tím, že by někdy obsadili například šéfredaktorské místo a rozhodovali o obsahu novin. „Šéfredaktoři významných periodik a ředitelé mediálních institucí museli být nejen loajálními a aktivními členy KSČ, ale často souběžně s funkcí šéfredaktora působili

---

⁵⁵ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 209. ISBN 978-80-7367-698-8.

⁵⁶ BĚLINA, Pavel. *Dějiny země Koruny české*. Praha: Paseka, 1992, s. 301. ISBN 80-85192-30-6.

⁵⁷ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 314. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁵⁸ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 210. ISBN 978-80-7367-698-8.

i v nejvyšších stranických strukturách - platilo to jak na celostátní, tak na regionální úrovni.⁵⁹

Výše již bylo zmíněno, že ve druhé polovině 80. let 20. století došlo k celospolečenskému uvolnění, což souviselo s nástupem Michaila Gorbačova k moci v SSSR a zahájením přestavby. Uvolnění se týkalo i regulace médií, která také pomalu oslabovala, až se naprosto vytratila na konci roku 1989. Zásadním přestavbovým dokumentem, jenž se týkal mediální sféry, byl spis nazvaný Uplatňování leninské zásady otevřené informovanosti veřejnosti tiskem, rozhlasem a televizí, které předsednictvo ÚV KSC přijalo v říjnu roku 1987.⁶⁰ V roce 1988 byl na základě zákona č. 60/1988 Sb. zrušen ČÚTI, jehož pravomoci převzalo ministerstvo kultury a Úřad vlády České socialistické republiky.⁶¹ Státní regulace médií v Československu skončila v roce 1990, kdy byl na základě zákona č. 86/1990 Sb. zrušen FÚTI.⁶²

2. 1. 7. Vliv vládnoucí ideologie na média a jejich úloha ve společnosti

Přestože v 80. letech 20. století regulace médií postupně oslabovala, vliv vládnoucí ideologie na obsah médií a práci novináře stále existoval. Prostředky masové informace a propagandy, jak se tehdy označovala masová média, patřily k nejvýznamnějším ideově výchovným nástrojům komunistického režimu.⁶³ Úkolem médií nebylo přinášet pravdivé a objektivní informace, nýbrž ovlivňovat veřejnost ve prospěch vládnoucí moci. Takto například v roce 1978 charakterizoval poslání masových médií Barták: „Prostředky masové informace a propagandy nejen informují o aktuálních společensky významných událostech, ale zároveň s jejich výběrem, tříděním a hodnocením, případně způsobem prezentace je zařazují do jisté hodnotové hierarchie, kterou předkládají příjemcům – tedy aktivně rozvíjejí cílevědomou propagandu. Žurnalistická sdělení obsahují vedle informací i instrukce, direktivy, návod k jednání. Proces osvojování si sdělení má vést k akceptaci jejich obsahů, k upevnění či ke změně mínění nebo postojů příjemců.“⁶⁴ Podle Bartáka je socialistická žurnalistika

---

⁵⁹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 210-11. ISBN 978-80-7367-698-8.

⁶⁰ Tamtéž, s. 215-216.

⁶¹ *Zákon 60/1988 (zánik ČÚTI)* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.koncelik.eu/zakon-60-1988-zanik-cuti/>

⁶² *Zákon 86/1990* [online]. [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://www.koncelik.eu/zakon-86-1990/>

⁶³ BARTÁK, Jan. *Výchova a žurnalistika*. Praha: Novinář, 1978, s. 1.

⁶⁴ Tamtéž, s. 27.

také aktivním činitelem při formování světa, díky čemuž je významným nástrojem politiky a propagandy.⁶⁵ Taktéž Otáhal píše o tom, že českoslovenští komunisté ovlivňovali obyvatelstvo pomocí masových sdělovacích prostředků, které hrály důležitou roli v režimní propagandě.⁶⁶

Stěžejní ideologií, která se promítala nejen do fungování médií, ale formovala celou komunistickou společnost, byl marxismus-leninismus. Barták charakterizuje marxismus-leninismus jako „[...] základní ideově metodologické východisko vytváření vědeckého světového názoru občanů a jejich angažovaného přístupu k řešení společenských problémů.“⁶⁷ Komunistická žurnalistika vycházela z Leninova tvrzení, které říká, že tisk „[...] není jen kolektivní propagandista a kolektivní agitátor, nýbrž i kolektivní organizátor.“⁶⁸ Podle Bartáka se komunistická propaganda měla soustředit na formování marxisticko-leninského světového názoru a komunistického přesvědčení příjemců, které by trvale ovlivňovalo jejich chování a jednání.⁶⁹ O tom, že má komunistická žurnalistika podporovat cíle marxismu-leninismu, mluví také Hladká. „Poslání komunistické žurnalistiky je v tom, aby z marxistických pozic důsledně objevovala ve všech jevech skutečnosti podstatu jejich pohybu a aby současně tuto podstatu uměla prezentovat žurnalistickým zobrazením, aby objevením a propojením souvislostí jevů z nejrůznějších oblastí skutečnosti provokovala ve veřejnosti otázky, uměla lidi angažovaně vtáhnout do účasti řešení všech problémů, které přispívají k aktuálnímu vývoji společnosti.“⁷⁰

Ideologie byla novinářům vštěpována už od samého začátku jejich praxe. V 70. a 80. letech minulého století bylo totiž vynaloženo značné úsilí o výchovu novinářů v duchu socialismu a vládnoucí ideologie. Vznikaly nejrůznější kurzy a programy pro kontinuální vzdělávání novinářů a kromě toho bylo v roce 1972 na Karlově Univerzitě v Praze zřízeno samostatné univerzitní pracoviště pro přípravu novinářů označované jako Fakulta žurnalistiky Univerzity Karlovy.⁷¹ „Jejím posláním bylo vychovávat novináře v duchu principů socialistické žurnalistiky. Přesto byl po celé normalizační

---

⁶⁵ BARTÁK, Jan. *Výchova a žurnalistika*. Praha: Novinář, 1978, s. 21.

⁶⁶ OTÁHAL, Milan. *Normalizace 1969-1989: příspěvek ke stavu bádání*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2002, s. 58. ISBN 80-7285-011-3.

⁶⁷ BARTÁK, Jan. *Výchova a žurnalistika*. Praha: Novinář, 1978, s. 5.

⁶⁸ LENIN, Vladimír Iljič. *Spisy, svazek 5*. Praha, 1953, s. 17.

⁶⁹ BARTÁK, Jan. *Výchova a žurnalistika*. Praha: Novinář, 1978, s. 27.

⁷⁰ HLADKÁ, Jitka. *Tvůrčí proces v žurnalistice*. Praha: Novinář, 1986, s. 14.

⁷¹ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 336. ISBN 978-80-247-3028-8.

období o studium novinářství na této fakultě značný zájem.⁷² Takto je Fakulta žurnalistiky Univerzity Karlovy charakterizována na webových stránkách Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, kde je v současnosti zajišťováno studium žurnalistiky: „Samostatné vědecko-pedagogické pracoviště věnující se rozvoji jediného oboru se mohlo na první pohled jevit jako završení snah o emancipaci vysokoškolské přípravy budoucích novinářů, jež je možné vysledovat již v předcházejících etapách a které se mimo jiné projeví v několikrát výše zmiňované agilnosti oboru. Ve skutečnosti však paradoxně vedlo k izolaci tohoto oboru a k možnosti jeho přímého ovlivňování politickými požadavky a přizpůsobení potřebám a záměrům doby. Učební plány, personální obsazení i řešené vědecké úkoly svědčí o tom, že Fakulta žurnalistiky skutečně byla služebnou institucí úzce svázanou s vládnoucí politickou elitou.“⁷³

Jaké znaky tedy měla mít tehdejší žurnalistika, aby splňovala kritéria marxismu-leninismu a byla nástrojem moci komunistického režimu? To se můžeme dočíst například ve speciální vysokoškolské učebnici pro studenty Fakulty žurnalistiky Univerzity Karlovy s názvem Úvod do teorie žurnalistiky. Za obecné znaky žurnalistiky autor této učebnice považuje aktuálnost, univerzálnost, dokumentárnost, angažovanost, periodičnost, operativnost, multiplikovanost, publicitu a institucionálnost. U některých znaků jako je angažovanost, dokumentárnost, univerzálnost či institucionálnost je zmíněno, že žurnalistické sdělení má zobrazovat informace pouze ze stranicky zaujatého pohledu.⁷⁴ Požadavek angažovanosti v socialistické žurnalistice zmínil ve své práci také Barták. „Specifičnost žurnalistického sdělení spočívá především ve stranicky angažovaném pojetí a hodnocení aktuální společenské reality a v pohotovém zprostředkování sdělení mase čtenářů.“⁷⁵

Výše popsaný vliv vládnoucí ideologie na média ovlivňoval také samotné novináře. Žurnalista podle Bartáka sice zpracovával informace subjektivně, avšak v úzkém spojení s marxisticko-leninskou ideologií, která tvořila základ komunistické strany. Při tvorbě sdělení novinář podle Bartáka využíval vědomostí a zkušeností, které

---

⁷² BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 336. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁷³ *Institucionalizace sociálněvědních oborů na Karlově Univerzitě: předchůdci Fakulty sociálních věd, její vznik a vývoj* [online]. [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.fsv.cuni.cz/FSVTEMP-121.html>

⁷⁴ HUDEC, Vladimír. *Úvod do teorie žurnalistiky: vysokoškolská učebnice pro stud. fak. žurnalistiky*. Praha: Novinář, 1982, s. 69-70.

⁷⁵ BARTÁK, Jan. *Výchova a žurnalistika*. Praha: Novinář, 1978, s. 26.

získal díky komunistické straně.⁷⁶ Vládnoucí moc prosazovala svou ideologii také pomocí novinářských organizací, které sdružovaly jednotlivé novináře. Hlavní novinářskou organizací byl v 70. a 80. letech Československý svaz novinářů, který například v roce 1977 na svém sjezdu schválil etický kodex socialistického novináře.⁷⁷ Tento etický kodex byli novináři povinni dodržovat, což opět prohloubilo jejich autocenzuru, jež byla popsána v předcházející kapitole. „Novináři se například zavazovali cílevědomě pracovat pro socialistickou společnost, dodržovat ideje marxismu-leninismu, aktivně se podílet na uskutečňování politiky KSČ a bojovat proti buržoazním a revizionistickým ideám antikomunismu, čímž fakticky popírali práci nezávislých médií.“⁷⁸ Dodržování socialistické etiky ovšem znamenalo paradoxně porušovat obecné znaky novinářské etiky. V souladu se stranickou ideologií se totiž v médiích objevovaly pomlouvačné a štvavé mediální kampaně proti opozici režimu, které sice byly v rozporu s novinářskou etikou, ale vzhledem k vládnoucí ideologii byly naopak vítané a nikdo je neřešil.⁷⁹ Etika a morálka socialistického novináře tedy velmi úzce souvisela s vládnoucí ideologií, která v Československu panovala. Podle Bartoše je porušením socialistické morálky stav, kdy novinář oplývá hodnotovým systémem opřeným o nepřátelský světový názor, který je opozitní tomu socialistickému.⁸⁰

Vliv vládnoucí ideologie na média také úzce souvisí s regulací médií, o níž pojednávala předchozí kapitola. V médiích nemohl totiž pracovat každý, naopak při nástupu do redakce se začínající i zkušení redaktori potýkali s kádrováním. Politické přesvědčení novináře a vztah k vládnoucí ideologii byl tedy velmi důležitý.⁸¹ „Kromě vysoké míry konformity se prověření redaktori rychle naučili systematické autocenzuře, která v kombinaci s dozorem nadřízených zjistila, že mediální obsahy plně respektovaly pokyny hlavních ideologů KSČ.“⁸²

Je tedy zřejmé, že média před rokem 1989 byla v Československu pod značným vlivem vládnoucí ideologie. O efektivním působení médií na veřejnost, které si

---

⁷⁶ BARTÁK, Jan. *Výchova a žurnalistika*. Praha: Novinář, 1978, s. 22.

⁷⁷ BEDNÁŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPELOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 334-335. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁷⁸ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 245. ISBN 978-80-7367-698-8.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ BARTOŠ, Bohumír. *Morálka socialistického novináře: Určeno pro posl. fak. žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: SPN, 1981, s. 36.

⁸¹ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, s. 244. ISBN 978-80-7367-698-8.

⁸² Tamtéž.

představovali vedoucí funkcionáři KSČ, se ovšem můžeme jen dohadovat. Lidé žijící v tehdejší Československu totiž uměli číst mezi řádky a uvědomovali si, že média nepodávají skutečný obraz společnosti a světa. Vliv vládnoucí ideologie na společnost totiž narušovala jednak nelegální média, a na druhé straně také fakt, že díky cenové dostupnosti médií si lidé kupovali více tištěných periodik, jejichž informace poté srovnávali.⁸³

2. 2. Přelomový rok 1989

Michail Gorbačov v čele SSSR, postupné uvolňování poměrů v socialistické společnosti, mezinárodní situace⁸⁴, existence Charty 77 a neustávající represe vládnoucího režimu – to vše a další mnohé faktory napomohly k tomu, aby československý lid začal volat po svobodě a demokracii. V tomto ohledu se pro komunistický režim v Československu stal osudným rok 1989.

Nespokojenost československých občanů s politickým, ekonomickým a společenským stavem země vyvolala protivládní demonstrace už v lednu 1989, a to při příležitosti výročí sebeupálení studenta Jana Palacha. Na pražském Václavském náměstí se tehdy uskutečnila série spontánních manifestací.⁸⁵ Ty však nepřinesly žádnou diskusi s vládní mocí, natož aby společnost posunuly směrem k liberálním reformám. Českoslovenští komunisté se naopak vrátili ke tvrdým metodám policejního státu a lednové demonstrace násilně potlačili. Navíc opět poslali do vězení Václava Havla, předního představitele opoziční Charty 77.⁸⁶

Další známkou nespokojenosti československých občanů byl únorový dopis podepsaný 670 vědeckými pracovníky, kteří po předsedovi vlády Ladislavu Adamcovi chtěli větší politickou otevřenost.⁸⁷ Ani na tento podnět ovšem českoslovenští

---

⁸³ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 336. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁸⁴ Pozn.: Konec 80. let 20. století znamenal i konec pro socialistické režimy v evropských zemích. K pádu socialismu v Československu přispěl i fakt, že se společenské změny odehrávaly i v dalších evropských státech. Inspirací pro československé občany tak mohlo být například Maďarsko, které jako první země socialistického svazu vykročilo k pluralitnímu systému vládnutí. Velké změny se odehrávaly také v Polsku, kde společenské změny vyvolaly lidé okolo hnutí Solidarita. Nejvýznamnější událostí, která potvrdila oslabující úlohu Socialistického svazu, ovšem bylo zrušení tzv. železné opony v NDR. Viz BEIER, Brigitte. *Kronika světových dějin*. Praha: Fortuna Print, 2004, s. 614-615. ISBN 80-7321-134-3.

⁸⁵ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 361. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁸⁶ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, 302. ISBN 978-80-905081-0-1.

⁸⁷ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 361. ISBN 978-80-247-3028-8.

komunisté nezareagovali pozitivně. Daleko mohutnější ohlas měla však červnová petice s názvem Několik vět, která obsahovala požadavky na propuštění politických vězňů, veřejné diskuse o politických a historických otázkách nebo také svobodnou činnost sdělovacích prostředků a nezávislých iniciativ. Petici Několik vět podepsalo do listopadu zhruba 40 tisíc lidí, mezi nimiž byli i známé osobnosti jako zpěvačka Hana Zagorová nebo herec Jiří Bartoška.⁸⁸ „Avšak akceschopné reformní křídlo uvnitř KSČ, ochotné k dialogu s občany, natož s opozicí, ani za této situace nevzniklo. [...] Režim musel být nakonec odstraněn vnějším tlakem, prostřednictvím masových protestů veřejnosti.“⁸⁹

2. 2. 1. Sametová revoluce

Zásadní zlom pro komunistický režim nastal v období od 17. do 29. listopadu, které se označuje jako sametová revoluce. V pátek 17. listopadu vyšli do pražských ulic studenti, kteří chtěli poklidně uctít památku Jana Opletala, jenž zemřel při protiokupantských demonstracích v roce 1939. Toto je úryvek z letáku, který svolával studenty na den 17. listopadu a je z něj patrná nespokojenost s dobovými poměry ve společnosti: „Nechceme jen pietně vzpomínat tehdejších tragických událostí, ale chceme se aktivně přihlásit k ideálům svobody a pravdy, za něž jejich účastníci obětovali své životy. Neboť i dnes jsou tyto ideály vážně ohroženy a my se nechceme dát zahanbit svými vysokoškolskými kolegy, kteří za ně před 50 lety odvážně vystoupili.“⁹⁰ Průvod mladých lidí, kteří zamířili z Albertova na Vyšehrad, a poté do centra Prahy, byl zastaven na Národní třídě pohotovostním plukem ministerstva vnitra.⁹¹ Pacner vylíčil chování demonstrantů na Národní třídě takto: „Demonstranti se chovají klidně, zpívají písně, provolávají nevinná hesla a sedají si na zem, aby uniformám ukázali, že nemají nepřátelské úmysly.“⁹² Přesto tato klidná demonstrace byla brutálně potlačena.⁹³ Velmi rychle se poté rozšířila zpráva o tom, že bezpečnostní složky ubily studenta Martina Šmída. Ač tato zpráva nebyla pravdivá, tak vyvolala celonárodní odpor a podle

---

⁸⁸ *Petice Několik vět* [online]. [cit. 2016-04-02]. Dostupné z: http://totalita.cz/1989/1989_0600.php

⁸⁹ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, 303. ISBN 978-80-905081-0-1.

⁹⁰ *Deset pražských dnů (17.-27. listopad 1989): dokumentace* ; předmluva V. Havel. Praha: Academia, 1990, s. 15.

⁹¹ Tamtéž, s. 16-17.

⁹² PACNER, Karel. *Osudové okamžiky Československa. 2.*, dopl. vyd. Praha: Albatros, 2001, s. 385. ISBN 80-00-00987-0.

⁹³ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, 303. ISBN 978-80-905081-0-1.

Emmerta byla „... posledním kamínkem, který uvolnil mohutnou lavinu.“⁹⁴ Protesty poté v dalších dnech pokračovaly nejprve stávkou vysokých škol a divadel, a poté i dvouhodinovou celostátní generální stávkou, k níž se připojila naprostá většina československé společnosti.⁹⁵

Se sílícími protesty si českoslovenští komunisté neuměli poradit. Násilné potlačení protestů vládnoucí moc zavrhovala, navíc už pod kontrolou neměla ani média. Emmert uvádí, že již 20. listopadu se v Československu začala hroutit cenzura. Někteří novináři se vzepřeli vládnoucí ideologii a autocenzuře a začali pravdivě informovat o tom, co se událo na Národní třídě.⁹⁶ V některých redakcích denního tisku také vznikala redakční Občanská fóra, novináři se postupně radikalizovali a stavěli se proti vnějšímu politickému tlaku. Docházelo také k prvním personálním změnám v jednotlivých redakcích.⁹⁷

Do jaké míry se do průběhu sametové revoluce a informování o ní zapojili sportovní novináři, bude jedním z cílů praktické části diplomové práce.

Pod nátlakem veřejných protestů a bez sovětské pomoci jako v roce 1968 se komunistický režim v Československu v roce 1989 zhroutil. Zastřešujícím revolučním orgánem bylo Občanské fórum, které založili přední intelektuálové a aktivisté v čele s Václavem Havlem.⁹⁸ Zástupci Občanského fóra poté začali vést vyjednávání s delegací federální vlády a Národní fronta, na jejichž konci stál zrod tzv. vlády národního porozumění.⁹⁹ V této vládě se komunisté poprvé od roku 1948 ocitli v menšině, přestože v jejím čele stál liberální komunista Marián Čalfa. Klíčovou změnou také bylo, že přijetí nového ústavního zákona¹⁰⁰ byl zrušen ústavní článek „o vedoucí úloze KSČ“. Úspěch sametové revoluce a potvrzení procesu demokratizace

---

⁹⁴ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, 303. ISBN 978-80-905081-0-1.

⁹⁵ Tamtéž, s. 304.

⁹⁶ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, 304. ISBN 978-80-905081-0-1.

⁹⁷ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 367. ISBN 978-80-247-3028-8.

⁹⁸ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, 303. ISBN 978-80-905081-0-1.

⁹⁹ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 361. ISBN 978-80-247-3028-8.

¹⁰⁰ Pozn.: Jedná se o ústavní zákon č. 135/1989 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 100/1960 Sb.

byl dovršen na konci prosince, kdy se po Gustávu Husákovi stal prezidentem Václav Havel.¹⁰¹

2. 3. Změny po roce 1989 a polistopadový vývoj v Československu

Sametová revoluce zásadně změnila československou společnost. Občanské fórum vyhrálo v roce 1990 první svobodné volby, v nichž českoslovenští občané mohli po dlouhých letech volit podle svého vlastního uvážení a nebát se jakýchkoliv perzekucí. Podle Emmerta byly volby vnímány jako referendum, v němž českoslovenští občané odmítli návrat ke komunistickému režimu.¹⁰² Nová vláda se postarala o to, aby v Československu začala fungovat liberální ekonomika a tržní hospodářství na místo centrálně plánového hospodářství, které bylo podřízené RVHP. Výrazným rysem 90. let 20. století se také stala privatizace neboli převedení státních podniků do rukou soukromníků či firem.¹⁰³ Důležitým milníkem v polistopadovém vývoji je také rok 1992, kdy došlo k rozdělení Československa. Vznik samostatné České republiky se datuje k 1. lednu 1993.¹⁰⁴

Polistopadový vývoj je výstižně shrnutý v knize Dějiny českých médií: Od počátku do současnosti: „Česká republika se v letech po roce 1989 vyprofilovala jako stát s výraznou orientací na spotřebitelský průmysl (zvláště automobilový) a relativně stabilním bankovním sektorem se silným vlivem zahraničních vlastníků. Současně se stala zemí s poměrně vysokou mírou politické nestability, kolísající důvěrou veřejnosti v její politickou reprezentaci, zanedbatelnou úrovní politické kultury, nízkou mírou vymahatelnosti práva a silně korupčním prostředím patrným i v mezinárodním srovnání.“¹⁰⁵

Pád komunistického režimu a přechod k liberální parlamentní demokracii také zásadně změnil život běžných občanů v Československu, respektive později v České republice. Po více než čtyřiceti letech vlády KSČ se lidem otevřela spousta nových

---

¹⁰¹ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, 304. ISBN 978-80-905081-0-1.

¹⁰² Tamtéž, s. 306.

¹⁰³ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, s. 362. ISBN 978-80-247-3028-8.

¹⁰⁴ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, 308. ISBN 978-80-905081-0-1.

¹⁰⁵ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 363. ISBN 978-80-247-3028-8.

možností, o čemž píše například Emmert. „Lidé mohli začít svobodně cestovat, studovat, podnikat, měnit profese. Rychlý růst životní úrovně byl přitom dán více rozmachem služeb nežli růstem reálných příjmů. Nicméně i reálné příjmy rostly. Statisíce lidí se rozhodly podnikat.“¹⁰⁶

2. 3. 1. Důsledky sametové revoluce pro tištěná média a novinářskou praxi

Sametová revoluce a následná proměna komunistického režimu v liberálně demokratickou společnost měla také mnoho důsledků pro mediální oblast a samotnou novinářskou praxi. Na základě již zmíněného ústavního zákona č. 135/189, kterým se zrušil ústavní článek „o vedoucí úloze KSČ“, přestala média podléhat politickým orgánům, v jejichž čele stál Ústřední výbor KSČ.¹⁰⁷ Důležitým bodem pro svobodu médií bylo však přijetí Listiny základních práv a svobod v roce 1991, která se po vzniku České republiky stala součástí ústavního pořádku země.¹⁰⁸ V tomto ohledu je nejdůležitější článek 17 Listiny základních práv a svobod. V něm je uvedeno, že cenzura je nepřipustná, svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny a každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem obrazem či jiným způsobem. Dále je také uvedeno, že každý má právo svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a ideje, a to bez ohledu na hranice státu. Jediná regulace médií spočívá podle článku 17 Listiny základních práv a svobod v tom, že svobodu projevu a šíření informací lze omezit zákonem, pokud je to nezbytné pro ochranu druhých, veřejnou či státní bezpečnost nebo pro ochranu veřejného zdraví a mravnosti.¹⁰⁹ V roce 1990 byl také novelizován tiskový zákon z roku 1966, díky čemuž přišla o své cenzurní a sankční pravomoci cenzurní organizace FÚTI, která byla téhož roku úplně zrušena. S ohledem na tištěná média je také důležité zmínit, že od zániku FÚTI nevznikl v České republice žádný nový regulační úřad, jenž by dohlížel na oblast tištěných médií. Zmíněná novela tiskového zákona také umožnila soukromé podnikání v oblasti hromadných sdělovacích prostředků.¹¹⁰ V 90. letech 20. století bylo hned několik pokusů o vytvoření nového

---

¹⁰⁶ EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012, 309. ISBN 978-80-905081-0-1.

¹⁰⁷ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007, s. 27. ISBN 978-80-246-1387-1.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 28-30.

¹⁰⁹ *Listina základních práv a svobod* [online]. [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

¹¹⁰ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007, s. 36-37. ISBN 978-80-246-1387-1.

tiskového zákona, jak detailně popisuje například Benda¹¹¹, který byl nakonec přijat až v roce 2000¹¹².

Díky výše zmíněným změnám se tak v 90. letech minulého století výrazně proměnila novinářská praxe v českých redakcích. Novináři tak mohli například informovat o věcech, za něž by v komunistickém režimu hrozily sankce. Také již novináři nemuseli pracovat jako propagandisté či agitátoři, jelikož měli zaručenou svobodu projevu a nebyli pod vlivem komunistické ideologie.

Kromě novinářské praxe se po roce 1989 logicky proměnila také úloha médií. „Nástup liberálně demokratického režimu s tržními vztahy, dominujícím soukromým vlastnictvím a neoliberalním hodnotovým rámcem znamenal přechod z autoritářského modelu řízení médií sloužících především propagandistickým a ideově osvětovým cílům předlistopadového režimu k systému, v němž mají masová média být především institucí svobody projevu a fórem (veřejným prostorem) sloužícím k diskusím o věcech veřejného zájmu, ale také – a směrem k současnosti stále zřetelněji – oblasti soukromého podnikání poskytující zábavu a rozptýlení.“¹¹³

Pro znalost kontextu v rozhovorech se sportovními novináři, které jsou stěžejní částí této diplomové práce, je také důležité uvést, že v 90. letech 20. století se proměnila struktura tištěných periodik na českém trhu. Hlavní předlistopadový deník Rudé právo byl kvůli svému propojení s KSČ logicky upozaděn a nakonec se přetransformoval v deník Právo. Podobnou změnou prošla také Mladá fronta, z níž se stala Mladá fronta Dnes, která už nebyla napojena na ÚV SSM, jako tomu bylo v minulosti. Proměnil se také jediný celostátní sportovní deník Československý sport, jenž se přetransformoval na deník Sport. Na konci 90. let se přejmenoval i deník Svobodné slova na deník Slovo, jenž však v roce 2001 zanikl. Některé deníky známé z předrevoluční doby přestaly vycházet už v 90. letech – například deník Práce či Lidová demokracie. Principy liberální demokracie, novinářské svobody a tržní ekonomiky ovšem podnítily i vznik zcela nových médií. Příkladem budiž první český bulvární list s názvem Blesk, jenž začal vycházet v roce 1992. Kromě zcela nových tištěných periodik se na mediálním

---

¹¹¹ BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007, s. 39-43. ISBN 978-80-246-1387-1.

¹¹² Viz zákon č. 46/2000 o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon). Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49066&nr=46~2F2000&rpp=15#local-content>

¹¹³ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 368. ISBN 978-80-247-3028-8.

trhu objevily tituly, které nemohly vycházet za dob komunistické vlády. Mezi obnovené tituly v 90. letech 20. století patří Lidové noviny, Přítomnost či Literární noviny.¹¹⁴

Novinářská praxe se v 90. letech 20. století také výrazně proměnila s nástupem moderních technologií. Redakční systém před rokem 1989 byl založen na osobním kontaktu, telefonování, dálnopisu a tisku tzv. horkou sazbou. Tuto poněkud zastaralou techniku výroby mediálního sdělení bylo třeba modernizovat. Psací stroje byly postupně nahrazeny počítači, dopisy nahradila mailová pošta a s rostoucím využíváním internetu a mobilních telefonů se zrychlovala komunikace.¹¹⁵

---

¹¹⁴ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 372-374. ISBN 978-80-247-3028-8.

¹¹⁵ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, s. 380. ISBN 978-80-247-3028-8.

3. Charakteristika sportovní žurnalistiky a práce sportovního novináře

Sportovní žurnalistika je specifickým odvětvím novinářské praxe. Z důvodu neexistence české odborné literatury, která by se detailně věnovala sportovní žurnalistice, tak bude tato kapitola převážně vycházet z knihy britského autora Phila Andrewse¹¹⁶. Jak zmiňuje Andrews, leckdo si může o sportovní žurnalistice myslet, že se jedná o práci snů. Sportovní novinář je totiž placen od toho, že cestuje po světě, navštěvuje rozmanité sportovní události nebo, setkává se slavnými sportovci a ještě poté o tom napíše článek, kde bude uvedeno jeho jméno. Andrews na druhou stranu ovšem upozorňuje, že skutečnost je poněkud jiná. Sportovní žurnalistika je podle něj náročnou prací, která na novináře klade vysoké nároky spojené s redakční uzávěrkou a uskutečňuje se ve většině případů ve večerních hodinách a o víkendech. Nemluvě o hodinách příprav před konáním sportovní události. Sportovní novináři musí také zvládat časový tlak, stres a musí umět psát rychle a výstižně.¹¹⁷ Jelikož autor předkládané diplomové práce má několikaleté zkušenosti s praxí sportovního novináře, tak výše uvedenou charakteristiku sportovní žurnalistiky bez námitek potvrzuje.

Aby sportovní žurnalista vynikal ve své profesi, musí být podle Andrewse náruživým sportovcem či sportovním fanouškem, a zároveň i nadšeným a kreativním žurnalistou. Sportovní žurnalista se také logicky musí velmi dobře vyznat v oblasti, o které informuje, neboť sportovní fanoušci mají rozsáhlé vědomosti a snadno by odhalili autorovu nevědomost.¹¹⁸

Kvůli tomu, že sportovní novinář pracuje pod časovým tlakem a musí informovat rychle a výstižně, tak si ve velké míře pomáhá automatizací a modelovostí. To znamená, že v podobných případech volí sportovní novinář podobné jazykové prostředky. Rysem sportovní žurnalistiky je ale naopak také snaha o aktualizaci vyjádření a nepoužívání klišé.¹¹⁹ Zkoumání užívání jazykových prostředků ve sportovní

---

¹¹⁶ ANDREWS, Phil. *Sports journalism: a practical introduction*. 2nd rev. ed. London: SAGE Publications, 2013. ISBN 978-1-4462-5338-0.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 1.

¹¹⁸ ANDREWS, Phil. *Sports journalism: a practical introduction*. 2nd rev. ed. London: SAGE Publications, 2013, s. 2. ISBN 978-1-4462-5338-0.

¹¹⁹ HAVRÁNKOVÁ, Kateřina. *Jazykové prostředky fotbalové žurnalistiky v deníku Mladá fronta DNES (se zaměřením na zápasy národní reprezentace)*. Brno, 2006, s. 31. Diplomová práce. Masarykova Univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce: PhDr. Jiřina Salaquardová.

žurnalistice ovšem není tématem předkládané diplomové práce. Právě této oblasti sportovní žurnalistiky se nejvíce věnuje česká odborná literatura.¹²⁰

Sportovní žurnalistika je oproti dalším oblastem novinářské činnosti specifická svým vztahem k politice a vládnoucí ideologii. Tento vztah popsal ve své práci Kopečný: „Sportovní žurnalistika se k politické funkci, kterou plní v lidské společnosti masová média, příliš nehlásí. Moderní sport je však od dob svého vzniku více či méně politizován, a tak ani sportovní novináři nemohou zodpovědně tvrdit, že jejich práce je imunní vůči politickým stanoviskům.“¹²¹ Zjistit, zda politika a vládnoucí ideologie zasahuje do práce sportovního novináře, je jedním z cílů předkládané diplomové práce.

3. 1. Role a úloha sportovního novináře ve společnosti

Role a úloha sportovního novináře ve společnosti není odbornou literaturou přesně charakterizována. Ve své diplomové práci ji nastínil Mls¹²², který ji však příliš podrobně nezkoumal. Role a úloha českého sportovního novináře před rokem 1989 vyplývá z politicko-společenského kontextu, které byly popsány v předchozích kapitolách. Mls ve své práci uvádí, že sportovní novináři před rokem 1989 plnili kromě základní zpravodajské role a informativní funkce také roli propagandistickou, případně politicko-osvětovou. Role a úloha českého sportovního novináře se samozřejmě proměnila s pádem komunistického režimu v roce 1989. Podle Mlse s nástupem nového režimu už sportovní novinář přestal být politickým pracovníkem.¹²³ Do jaké míry čeští sportovní novináři plnili před rokem 1989 roli propagandistů a agitátorů, a jak se jejich role změnila po roce 1989, to má za cíl výzkum předkládané diplomové práce.

---

¹²⁰ Pozn.: Významným autorem je v této oblasti Miloš Mlčoch. Viz MLČOCH, Miloš. *Charakteristické rysy jazyka psané sportovní žurnalistiky: studijní opora*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-0397-8.

¹²¹ KOPEČNÝ, Vladimír. *Metafory v titulcích sportovní žurnalistiky*. Brno, 2011, s. 30. Bakalářská práce, Masarykova Univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce: PhDr. Jiřina Salaquardová.

¹²² MLS, Martin. *Sportovní novinář a jeho společenská úloha: srovnávací analýza*. České Budějovice, 2010. Diplomová práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: Prof. PhDr. Jan Jiráček, Ph.D.

¹²³ Tamtéž, s. 20-23.

4. Použitá metodologie

Jak už bylo zmíněno v úvodu, autor předkládané diplomové práce pracuje s několika metodami. V teoretické části práce byly použity metody kompilace a rešerše, které sloužily k vytvoření historicko-kontextuálního rámce práce. Stěžejní metodou předkládané práce je ovšem metoda orální historie, jež autor užívá v praktické části práce.

4. 1. Metoda orální historie

Na úvod charakteristiky metody orální historie je důležité zmínit, že cílem této práce není detailně analyzovat samotnou metodu orální historie, jíž se detailně zabývá odborná literatura. Že se orální historie řadí mezi relevantní výzkumné metody, potvrzuje fakt, že na FSV UK již byly obhájené diplomové práce, které byly založeny na metodě orální historie.¹²⁴

Základní odbornou literaturou jsou v oblasti metody orální historie publikace od Miroslava Vaňka, který je vedoucím Centra orální historie Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR.¹²⁵ Vaněk ve svých publikacích nabízí návody, jak postupovat při výzkumu založeném na metodě orální historie.¹²⁶ Velkou inspirací autorovi diplomové práce také byly publikace, které jsou založeny na metodě orální historie a popisují období *normalizace*.¹²⁷

Teoretická definice orální historie je asi nejvýstižněji popsána v knize *Naslouchat hlasům paměti*. „Jedná se o řadu propracovaných, ale stále se vyvíjejících a dotvářejících postupů, jejichž prostřednictvím se badatel v oblasti humanitních a společenských věd dobírá nových poznatků, a to na základě ústního sdělení osob, jež

---

¹²⁴ Pozn.: Příkladem je tato diplomová práce – VLASÁK, Zbyněk. Vnímání obsahů, statutu a role médií v Československu v letech 1977–1989. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií, 2011. 184 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jakub Končelík, Ph.D.

¹²⁵ Prof. PaedDr. Mgr. Miroslav Vaněk, Ph.D. [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.coh.usd.cas.cz/lide/prof-paeddr-mgr-miroslav-vanek-ph-d/>

¹²⁶ Pozn.: Mezi tzv. manuály na úspěšný výzkum pomocí orální historie patří publikace jako např.: VANĚK, Miroslav. *Orální historie: metodické a "technické" postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0718-3. / VANĚK, Miroslav, Pavel MÜCKE a Hana PELIKÁNOVÁ. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7285-089-1.

¹²⁷ Pozn.: Jedná se o následující publikace: OTÁHAL, Milan a Miroslav VANĚK. *Sto studentských revolucí: studenti v období pádu komunismu - životopisná vyprávění*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-337-1. / VANĚK, Miroslav a URBÁŠEK, Pavel. *Vítězové? Poražení? Politické elity a disent v období tzv. normalizace. Životopisná interview*. Prostor, Praha 2005, 2 díly. / VANĚK, Miroslav (ed.). *Obyčejní lidé..?! Pohled do života tzv. mlčící většiny. Životopisná vyprávění příslušníků dělnických profesí a intelligence*. Praha, Academia 2009. 3 svazky. ISBN 978-80-200-1791-8.

byly účastníky či svědky dané události, procesu nebo doby, které badatel zkoumá, nebo osob, jejichž individuální prožitky, postoje a názory mohou obohatit badatelovo poznání o nich samých, případně o zkoumaném problému obecně.¹²⁸

Už z názvu metody orální historie je patrné, že hlavní roli zde sehrává mluvené slovo. V definici zmíněné individuální prožitky, postoje a názory daných osob získává badatel prostřednictvím životopisných rozhovorů. Rozhovor vede tazatel, který by měl být dobře informovaný o tématu rozhovoru, s narátorem, jenž vypráví svůj životní příběh. Kvalitní a přínosný rozhovor se dle odborné literatury pozná podle toho, že narátor pouze neodpovídá na otázky, ale vypráví a hodnotí své zážitky podle svých osobních postojů a individuálních vlastností. Správně vedený rozhovor by měl být nenucený, což ve velké míře závisí na vztahu mezi tazatelem a narátorem.¹²⁹ Fakt, že je rozhovor hlavním předmětem orální historie, potvrzuje také Vaněk ve své knize *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*. „Bezprostředním cílem konkrétní práce v orální historii je uskutečnění (získání) rozhovoru, který rozšiřuje naše poznání o určité historické události (období), o prožitku, aktivitě a postojích toho, kdo rozhovor poskytuje, k této události (období), nebo přináší obraz celého jeho dosavadního života v kontextu jeho osobních i společenských vztahů, významných historických událostí i každodenního života“¹³⁰

Z výše uvedeného je patrné, že orální historie je kvalitativní výzkumnou metodou. Orální historie není metodou čísel, statistik a grafů, nýbrž metodou, která vnímá jedinečnost a unikátnost sdělení jednotlivých osob bez snahy je kvantifikovat.¹³¹ Obecně je orální historie legitimní vědeckou metodou uplatňující se v nejrůznějších společenskovědních a humanitních oborech od historie, přes sociologii, politologii až po muzikologii.¹³² O uplatnění orální historie při bádání v období moderních dějin píše například Otáhal. „V poslední době začali badatelé uplatňovat metodu orální historie, jejíž výsledky slouží také jako pramen. Dosud se zaměřili hlavně na přední aktéry, ať už

---

¹²⁸ VANĚK, Miroslav, Pavel MÜCKE a Hana PELIKÁNOVÁ. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007, s. 11. ISBN 978-80-7285-089-1.

¹²⁹ Tamtéž, s. 84-85.

¹³⁰ VANĚK, Miroslav. *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2004, s. 53. ISBN 80-7285-045-8.

¹³¹ VANĚK, Miroslav, Pavel MÜCKE a Hana PELIKÁNOVÁ. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007, s. 16. ISBN 978-80-7285-089-1.

¹³² Tamtéž, s. 12.

z disidentské, tzv. šedé či mocenské sféry, ale i na vymezené společenské skupiny (studenti). Rozhovory s nimi či vyprávění životních příběhů nejen upřesňují, ale přispívají i k poznání mentality některých skupin obyvatelstva a koneckonců i každodenního života.¹³³

4. 1. 1. Problematika paměti a subjektivnosti dat

Orální historie nijak nezastírá, že individuální prožitky, názory a postoje jednotlivců jsou velmi subjektivní, a proto se nedají zobecňovat. To však ani není úlohou této metody. Orální historie neklade důraz na posuzování správnosti či objektivnosti sdělení jednotlivých osob, centrem pozornosti je naopak lidská bytost se svým unikátním životním příběhem a zkušenostmi.¹³⁴ „Rozhovory vycházejí z minulých prožitků jednotlivce, jsou ovlivňovány časovým odstupem, ale i prostředím, ve kterém vznikají, závisejí na osobních motivech dotazovaného, a proto jsou údaje v nich obsažené v porovnání s jinými prameny bytostně subjektivní. Jedním dechem dodejme, že tuto vlastnost ale nevnímá badatel v oblasti orální historie jako nevýhodu, právě naopak jako součást a nezbytnou kvalitu, kvůli níž rozhovory primárně pořizuje.“¹³⁵ Díky získaným, ač subjektivním, životopisným rozhovorům se tedy badatelé mohou dostat k novým informacím a faktům, jež nejsou zachycené v odborné literatuře, nebo si díky nim rozšiřují a upravují obraz zkoumané události či období. Subjektivita v tomto případě dodává dějinnému líčení tolik potřebný individuální rozměr.¹³⁶

Se subjektivitou rozhovorů získaných za pomoci orální historie úzce souvisí také problematika paměti narátorů. Lidská paměť totiž není jako velká kniha, v níž by bylo možné listovat a najít si kteroukoliv vzpomínku z minulosti. Prožitky a příběhy narátorů tak nemusí být vždy přesné a kompletní, jelikož paměť je charakteristická zapomínáním, ale také svou selektivitou. Narátor totiž nevypráví objektivní popis dané doby či události, nýbrž ji popisuje ze svého současného pohledu a sděluje informace podle toho, o čem si sám myslí, že je podstatné. Ohledně selekce dat je také důležité zmínit, že při vyprávění životního příběhu hodnotí narátor sám sebe, a to většinou

---

¹³³ OTÁHAL, Milan. *Normalizace 1969-1989: příspěvek ke stavu bádání*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2002, s. 21. ISBN 80-7285-011-3.

¹³⁴ VANĚK, Miroslav, Pavel MÜCKE a Hana PELIKÁNOVÁ. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007, s. 20-21. ISBN 978-80-7285-089-1.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Tamtéž, s. 21.

takovým způsobem, aby byla zachována jeho sebeúcta a integrita narátorovy osobnosti.¹³⁷ Součástí selektivního vybírání prožitků či názorů je také mlčení či nerozvádění některých tabuizovaných témat z narátorova života.¹³⁸ Příkladem tabuizovaného tématu s ohledem na téma předkládané diplomové práce může být vztah narátora ke KSČ před rokem 1989.

Přestože se tedy s lidskou pamětí a subjektivitou individuálních prožitků, názorů a postojů pojí jistá problematika, nelze ji ignorovat ve vztahu ke zkoumání minulosti. Autoři, kteří se věnují vztahu paměti a historie, totiž tvrdí, že paměť je dějnotvorná a je předmětem historie.¹³⁹

4. 2. Charakteristika výzkumných oblastí

Před samotnou praktickou částí diplomové práce je také důležité alespoň stručně charakterizovat výzkumné oblasti, jimiž se autor práce řídil při pořizování životopisných rozhovorů se sportovními novináři.

První výzkumná oblast se soustředí na osobnost sportovního novináře. Životopisný rozhovor vedený za pomoci výzkumné metody orální historie je totiž, jak už bylo zmíněno, zaměřen na životní příběh narátora. Z toho důvodu je důležité zjistit, jakého dosáhl narátor vzdělání, jaký měl v mládí vztah ke sportu, jaká byla jeho motivace pro práci sportovního novináře nebo jak ho jeho práce naplňovala. Do této výzkumné oblasti patří také témata související s nástupem do sportovní redakce, specializace sportovního novináře a celkový vývoj jeho žurnalistické kariéry. S osobností sportovního novináře se také pojí jeho vztah k vládnoucí ideologii a Komunistické straně Československa.

Další výzkumná oblast souvisí s rolí a úlohou sportovního novináře ve společnosti. Pro naplnění cílů předkládané diplomové práce je totiž důležité zjistit, jak narátoři vnímali a vnímají roli a úlohu sportovního novináře ve společnosti. Tato výzkumná oblast se také pojí se zjištěním názorů narátorů, jež se týkají vlivu médií na společnost.

---

¹³⁷ VANĚK, Miroslav, Pavel MÜCKE a Hana PELIKÁNOVÁ. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007, s. 65-67. ISBN 978-80-7285-089-1.

¹³⁸ Tamtéž, s. 69.

¹³⁹ VAŠÍČEK, Zdeněk a Françoise MAYER. *Minulost a současnost, paměť a dějiny*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008, s. 15. ISBN 978-80-7325-162-8.

Třetí výzkumná oblast se soustředí na téma vlivu vládnoucí ideologie na práci sportovního novináře. Díky této výzkumné oblasti bude zjištěno, jak vládnoucí ideologie před rokem 1989 ovlivňovala profesi sportovního novináře. Bude zkoumáno, zda se sportovní novinář setkal s cílenými kampaněmi, tabuizovanými tématy, cenzurní praxí či oficiálními nařízeními a pokyny, podle nichž měl vykonávat svou práci. Tato výzkumná oblast je klíčová vzhledem k hlavnímu cíli diplomové práce, což je zjištění, zda, a případně jakým způsobem, působila na sportovní novináře vládnoucí ideologie před rokem 1989. Díky této výzkumné oblasti bude také zkoumáno, jak se vliv vládnoucí ideologie na práci sportovního novináře proměnil po roce 1989.

Poslední výzkumná oblast se pojí s redakční praxí a chodem redakcí, v nichž pracovali oslovení sportovní novináři v 80. a 90. letech minulého století. Důležitým bodem této výzkumné oblasti je téma autocenzury sportovních novinářů. V rámci této výzkumné oblasti bude také zkoumáno, zda existovaly sankce za porušení oficiálních či nepsaných pravidel pro tvoření mediálních sdělení. Díky této výzkumné oblasti bude také nastíněn chod jednotlivých sportovních redakcí, který však nebude analyzován v praktické části práce, jak už bylo uvedeno v úvodu práce.

4. 3. Představení narátorů a zdůvodnění jejich volby

Pro lepší orientaci v praktické části práce je důležité představit oslovené sportovní novináře a stručně popsat jejich žurnalistickou kariéru.

Je také zapotřebí zmínit, že narátoři byli oslovováni a vybírání za pomoci metody tzv. nabalování nebo také sněhové koule, o níž ve své publikace mluví i Vaněk. Princip této metody spočívá v tom, že jeden narátor informuje tazatele o dalších možných narátorech, případně dá tazateli kontakt k oslovení dalších narátorů.¹⁴⁰ Oslovení a výběr sportovních novinářů se však neuskutečňoval jen čistě náhodně, nýbrž za pomoci několika kritérií. Prvním z nich byla podmínka, že narátor musel v 80. i 90. letech působit v některém tištěném periodiku, ať už deníku, týdeníku či měsíčníku, a sice na pozici sportovního redaktora. Další podmínkou byla různorodost tištěných periodik, v nichž sportovní novináři působili. Posledním kritériem výběru narátorů byl požadavek, aby alespoň jeden z nich působil v krajské redakci některých z celostátních

---

¹⁴⁰ VANĚK, Miroslav. *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2004, s. 60. ISBN 80-7285-045-8.

novin či časopisů. Sportovní specializace jednotlivých novinářů nehrála při výběru narátorů podstatnou roli.

4. 3. 1. Karel Felt

Karel Felt svou novinářskou kariéru započal už při studiu na gymnáziu. Nejdříve začal psát do středoškolského časopisu, poté začal opravdové novinářské zkušenosti sbírat ve středočeském deníku Svoboda. Sám byl v mládí aktivním sportovcem, hrál dorosteneckou fotbalovou ligu, a byl dokonce členem mládežnické fotbalové reprezentace. Místo profesionálního sportovce se ovšem stal sportovním novinářem, neboť byl v mládí také nadšeným sportovním fanouškem. Vystudoval Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy, a to dokonce s doktorským titulem. Při vysoké škole začal spolupracovat se sportovní redakcí Rudého práva, kam v roce 1979 nastoupil na plný úvazek. V Rudém právu se Karel Felt specializoval na fotbal a svazarmovské sporty jako motorismus, střelbu či zápas. Karel Felt je dodnes stálým redaktorem deníku Právo, který se po roce 1989 přetransformoval z deníku Rudé právo. Kromě své novinářské činnosti napsal také několik knih.¹⁴¹

4. 3. 2. Jan Hrabálek

Jan Hrabálek je brněnský patriot a sportovní novinář specializující se na fotbal. V moravské metropoli vystudoval gymnázium, poté se však neodebral na Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy jako jiní sportovní novináři, ale místo toho vystudoval Vysoké technické učení v Brně. Přestože se ve škole učil, jak pracovat s elektřinou, ve volném čase působil jako externí sportovní redaktor v krajské redakci deníku Mladá fronta. Na této pozici pracoval od roku 1980 do roku 1986. O rok později nastoupil do krajské redakce Československého sportu v Brně, kde měl na starosti volejbal, fotbal a později i plavání a triatlon. V Československém sportu, respektive deníku Sport, pracoval až do roku 2009, v průběhu let si však na čtyři roky vyzkoušel práci ve sportovní redakci Lidové demokracie, kde působil mezi lety 1990–1994. Po ukončení svého působení v deníku Sport v roce 2009 začal Jan Hrabálek spolupracovat s fotbalovým časopisem Hattrick, pro který píše i v současnosti. Jan Hrabálek je také editorem webu eFotbal.cz. Kromě kariéry sportovního novináře si vyzkoušel také práci tiskového mluvčího fotbalového klubu FC Zbrojovka Brno.¹⁴²

---

¹⁴¹ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

¹⁴² Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

4. 3. 3. Pavel Procházka

Pavel Procházka se žurnalistice začal věnovat s příchodem na Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy, kam nastoupil po absolvování gymnázia v Praze. Při studiu na vysoké škole externě spolupracoval s deníkem Československý sport, kde od roku 1983 pracoval na plný úvazek. Ač se dnes Pavel Procházka specializuje na fotbal, v Československém sportu začal pracovat ve sportovním oddělení, kde měl na starost basketbal nebo sportovní gymnastiku. Po roce 1989 odešel z Československého sportu do Lidových novin, tam však zůstal pouze rok. Poté se opět vrátil do již transformovaného deníku Sport, kde se vypracoval až do funkce zástupce šéfredaktora. Tam Pavel Procházka působil do roku 2006, kdy přijal nabídku na místo šéfredaktora v deníku 24 HODIN. V tomto médiu zůstal dva roky, poté se v roce 2009 na několik měsíců stal šéfredaktorem týdeníku Sedmička pro Prahu a střední Čechy. Na delší dobu se však usadil až v redakci fotbalového magazínu Hattrick, kde od roku 2010 zastává funkci šéfredaktora. Své texty navíc publikuje i na webových stránkách eFotbal.cz, a fotbal.hattrick.cz. Pavel Procházka je také autorem několika knih s fotbalovou tematikou.

4. 3. 4. Stanislav Hrabě

Stanislav Hrabě má v současnosti mezi českými sportovními novináři poměrně výsadní postavení – jako jediný má totiž právo volit v mezinárodní anketě Zlatý míč pro nejlepšího fotbalistu světa. Sám v mládí hrál závodně fotbal, který však v průběhu času vyměnil za dráhu sportovního novináře. Vystudoval gymnázium, poté zamířil na Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy a mezi jeho spolužáky byl například Pavel Procházka. Při vysoké škole si Stanislav Hrabě vyzkoušel práci v Československé tiskové kanceláři i Československém rozhlasu. Po absolvování povinné vojenské služby nastoupil v roce 1983 do časopisu Gól na pozici fotbalového redaktora. V časopise Gól pracoval Stanislav Hrabě do roku 1999, kdy přešel do měsíčníku Fotbal. Z něj se však v roce 2002 vrátil zpátky do časopisu Gól, kde působil dalších sedm let. Přestože o sobě vždy tvrdil, že je „týdeníkář a magazínář“, tak nakonec v roce 2009 zahájil Stanislav Hrabě své působení v deníku Sport, pro který stále píše. Kromě sportovní novinářiny má zálibu v historii, díky čemuž také dvakrát vykonával funkci předsedy Komise pro historii a statistiku Fotbalové asociace České republiky.¹⁴³

---

¹⁴³ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

4. 3. 5. Milan Macho

Milan Macho je zřejmě nejzkušenějším ze všech oslovených sportovních novinářů – svou dlouhou novinářskou kariéru totiž započal už v roce 1968. Oproti ostatním narátorům se Milan Macho vyučil na strojnické průmyslové škole, po níž šel pracovat do Tesly Hloubětín. Postupem času ale přišel na to, že se chce věnovat novinářskému povolání. Nejdříve externě spolupracoval se středočeským deníkem Svoboda, a poté nastoupil na jaře roku 1968 do deníku Svobodné slovo. V tomto deníku se Milan Macho specializoval na fotbal, tenis a basketbal. V roce 1973 přešel ze Svobodného slova do časopisu Stadión na pozici fotbalového redaktora. Po roce 1989 se stal šéfredaktorem časopisu Stadión, z nějž ovšem po dalších čtyřech letech odešel do sportovní redakce Mladé fronty DNES. Za další výzvou ve své bohaté novinářské kariéře odešel Milan Macho v roce 1999 do časopisu Hattrick, který pomáhal zakládat. V roce 2003 se však vrátil do Mladé fronty DNES na pozici editora příloh. Od roku 2006 Milan Macho působí na volné noze. Po ukončení kariéry sportovního novináře začal psát knihy s fotbalovou tematikou, v roce 2015 například vydal vůbec první český fotbalový thriller s názvem Fotbal v drápech smrti. Milan Macho byl také jedním z polistopadových předsedů Klubu sportovních novinářů.¹⁴⁴

---

¹⁴⁴ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

5. Orálně historická interpretace

5. 1. Motivace sportovního novináře k výkonu jeho profese

Důvodů, proč lidé vykonávají určitou profesi, je spousta. Zpovídání sportovní novináři se však vesměs shodují na jednom motivačním faktoru, který ovlivnil jejich směřování ke sportovní žurnalistice. Tím zmíněným motivačním faktorem je vztah ke sportu. Budoucí sportovní novináři už totiž jako děti buď aktivně sportovali, nebo si hráli na sportovní novináře a komentátory. To potvrzuje například Jan Hrabálek. „Jako kluk jsem si vedl deníčky, kam jsem si psal, jak proběhlo kolo fotbalové ligy. Psal jsem výsledky i střelce, takže jsem si vedl takové záznamy. Sport mě bavil odmalička.“¹⁴⁵

Na sportovního novináře, respektive sportovního komentátora, si hrál i Karel Felt, který však dlouho měl vysněné jiné povolání. „V dětství jsem chtěl být archeolog. A vydrželo mi to asi do čtrnácti. Ale protože jsem hrál fotbal, tehdy za Spartak Příbram dorosteneckou ligu, a bavilo mě to, tak jsem koukal na všechny fotbalové zápasy a na další různé sporty a sám jsem si to komentoval.“¹⁴⁶

Sportovním novinářem se stal také Pavel Procházka, přestože jako Karel Felt snil v dětství o jiném povolání. Nakonec však vše rozhodl právě již zmiňovaný vztah ke sportu. „Když jsem byl malej, tak jsem chtěl být prezident, a pak průvodčí. Protože tenkrát ještě jezdili v Praze průvodčí v tramvaji. Hrál jsem docela dobře basket – hrál jsem dorosteneckou ligu a byl jsem v dorostenecké reprezentaci tehdejšího Československa. A velmi jsem se zajímal o sport i jako divák. A zároveň mi celkem šla čeština, sloh a literatura. Takže jsem to potom spojil v jedno.“¹⁴⁷

Pavel Procházka také popsal, co ho lákalo na profesi sportovního novináře: „Jednak jsem měl rád sport a jednak jsem měl rád literaturu a vůbec novinařinu. Velice mě těšilo, že člověk na něco přišel první nebo měl nějaké sólo. Protože i tehdy byly fotbalové přestupy. A když jste porazil kolegu z jiných novin, tak to bylo takové zadostiučinění. A to zůstalo. A troška ješitnosti, že člověk vidí svoje jméno pod tím

---

¹⁴⁵ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

¹⁴⁶ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

¹⁴⁷ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

článkem. A že to, co je vaším koníčkem, se stává vaší profesí, bylo fajn i v tom minulém režimu. I když člověk žil tady v tom vězení.¹⁴⁸

Aby si Pavel Procházka splnil svůj sen a stal se sportovním novinářem, tak se musel vyrovnat i s ústupky vládnoucí ideologii, které se pojily s prací sportovního novináře. Pavel Procházka k tomu řekl: „Chtěl jsem to dělat a byl jsem ochoten akceptovat, že musím absolvovat tu školu, která byla politická. A že člověk musí dělat ústupky za cenu, že chce psát o tom sportu a baví ho to. To byla celkem oběť. [...] Vybral jsem si to, protože jsem si říkal, že tam ještě míra slušnosti není překročena. Naštěstí jsem do novin přišel v době, kdy se to začalo uvolňovat a kdy to nebylo tak hrozné. V době tuhé normalizace nebo v 50. letech to muselo být šílené. A to by mě asi ani nevzali, protože jsem nebyl ve straně, rodiče nebyli ve straně.“¹⁴⁹

Že byl vztah ke sportu důležitou motivací k výkonu profese sportovního novináře, potvrzuje také Stanislav Hrabě, který se později stal fotbalovým redaktorem. „Fotbal mě vždycky zajímal, měl jsem ho rád. Nějakým způsobem se to zlomilo v roce 1974, když bylo mistrovství světa v Německu. Na ruštinu nás měla paní profesorka Navarová a její manžel, docent Navara, byl jeden z největších metodiků, co tam byli. Takže jsme si o mistrovství povídali v rámci ruského jazyka. Pak jsme se tam hádali. Franta Pressl byl obrovský fanoušek Nizozemska, já jsem byl obrovský fanoušek Argentiny. Tehdy Argentina prohrála 0:4. Za čtyři roky se to vyměnilo, ale to už on šel na nějakou stavárnu a já jsem taky akorát šel na výšku. Protože jsem končil gympl v roce 1978. Takže tam se to zlomilo.“¹⁵⁰ Přestože Stanislav Hrabě uvádí, že se jeho rozhodnutí stát se sportovním novinářem zlomilo až na gymnáziu, tak v rozhovoru také tvrdí, že již ve třinácti letech si říkal, že chce být kameramanem nebo sportovním novinářem.¹⁵¹

Sportovním, respektive fotbalovým, nadšencem byl za dob svého mládí také Milan Macho. Podobně jako si Jan Hrabálek vedl deníčky s výsledky fotbalové ligy, tak si Milan Macho schovával výstřižky z novin, které si týkaly různých sportovních událostí. Oproti ostatním narátorům se ovšem Milan Macho odlišuje tím, že podobné věci nedělal s tou motivací, že by se jednou chtěl stát sportovním novinářem. „Já jsem

---

¹⁴⁸ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

¹⁵¹ Tamtéž.

se o něj (fotbal, pozn. autora) odjakživa hrozně zajímal. Pamatuji si, že když se hrálo mistrovství světa 1962 v Chile, tak jsem vstával v půl šesté ráno, abych si koupil Československý sport, aby mi ho neprodali, protože všechny noviny se za komunistů tiskly v omezeném nákladu. A když byla taková akce jako mistrovství světa ve fotbale, tak Československý sport byl deník, který byl ráno jako první vyprodáný. Takže se pamatuju, že jako šílenec jsem ráno brzo vstával, abych si ty noviny koupil. Když jsem byl středoškolák, tak jsem si každé ráno po cestě, kdy jsem jel tři čtvrtě hodiny tramvají z Pankráce do Karlína, kupoval Mladou frontu a četl jsem samozřejmě sportovní stránku. Jardu Šálka a podobné lidi, kteří byli mým vzorem. A přiznám se, že jsem si ani netroufl pomyslet na to, že bych se stal sportovním novinářem, i když jsem věděl, že by se mi to hrozně líbilo. Jako kluk jsem si dělal takové sešity, výstřižky z novin, i když jsem lovec autogramů zásadně nebyl. Když byla olympiáda nebo mistrovství světa, tak jsem si dělal takové sešity. Ale vůbec už nevím, kde to je. Takže jsem k tomu fotbalu měl v podstatě vztah odmalička.¹⁵²

Hlavní motivací zpovídaných sportovních novinářů tedy většinou bylo splnit si svůj dětský sen a stát sportovním redaktorem či komentátorem. Stanislav Hrabě ovšem kromě záliby ve sportu uvedl ještě jinou motivaci. Jak bylo uvedeno ve společensko-historickém kontextu práce, tak před rokem 1989 lidé neměli moc šancí vycestovat do zahraničí, a už vůbec ne do západních zemí. S prací sportovního novináře je však cestování za sportovními událostmi úzce spojeno. „Ono to bylo zajímavý, a navíc jste si myslel, že se třeba jednou člověk podívá do zahraničí. To jsem snil, že se jednou podívám do Francie. [...] Ono je to skloubené všechno se vším. Je tam ten pocit, že to člověk hrál, měl plakáty. Přes sestru jsem dostával francouzský časopis Onze, takže jsem měl vytapetovaný celý pokoj. Bylo to jedno s druhým.“¹⁵³

5. 1. 1. Sportovní novináři jako aktivní sportovci

Z předchozí kapitoly jasně vyplynulo, že vztah ke sportu byl nedílnou součástí formování sportovních novinářů. Všichni narátoři sledovali různé sportovní události, někteří si dokonce hráli na sportovní novináře či komentátory. Neméně důležitým faktorem, který přispěl k tomu, že se z mladých lidí nadšených sportem stali sportovní žurnalisté, je kromě sledování sportu také jeho aktivní činnost. Jak totiž vyplývá z rozhovorů se sportovními novináři, tak každý z nich provozoval v dobách svého mládí

---

¹⁵² Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

¹⁵³ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

nějaký sport. Někteří se dostali na ligovou či reprezentační úroveň, jiní naopak sport provozovali rekreačně. Pro všechny narátory byl ovšem v dobách jejich dospívání sport důležitou složkou života, což se odrazilo i na výběru jejich budoucího povolání.

Ještě předtím, než se stal sportovním novinářem, byl úspěšným sportovcem například Pavel Procházka. Jak už bylo zmíněno v předcházející kapitole, tak Pavel Procházka hrál dorosteneckou ligu v basketbalu, a dokonce se dostal do dorostenecké basketbalové reprezentace tehdejšího Československa. Zhruba v devatenácti letech se ovšem rozhodl svou kariéru profesionálního basketbalisty ukončit a hrát jen pro zábavu na rekreační úrovni. A kvůli studiu na vysoké škole.¹⁵⁴ „Navíc i v basketu šla doba dopředu a prosazovali se stále větší a vyšší kolegové a já na post křídelního útočníka se svými 189 centimetry jsem byl najednou malý. Na středního rozehrávače by to šlo, ale to jsem zase nikdy nehrával. Takže jsem si to včas rozmyslel a jelikož jsem šel na tu vysokou školu, dostal jsem se na žurnalistiku, tak jsem spojil jedno s druhým. Což je dobré, když novinář o tom něco ví. O psychologii sportu. A je asi jedno, jestli píšete o fotbale a hrál jste basketbal. Některé principy jsou stejné.“¹⁵⁵

Basketbalistou byl nejen v dobách svého mládí také Jan Hrabálek. „Celý život jsem hrával basket. Od deseti let až do pětačtyřiceti. I když od takových dvaceti víceméně jenom pro zábavu v městském přeboru. Hrál jsem také tenis a teď jezdím na kole na stará kolena. Sport mě provází celý život, a dokud mi budou nohy sloužit, tak to tak bude dál. Sport mám v krvi, patří to ke mně. Potřebuju se někde vybit.“¹⁵⁶

Další tři narátory mají svou minulost spojenou s aktivním fotbalem. Nejvýše z nich to dotáhl Karel Felt, který, jak již bylo v předchozí kapitole zmíněno, hrál za Spartak Příbram, se dostal do mládežnické fotbalové reprezentace. Takto Karel Felt odpověděl na otázku, zda hrál fotbal na vrcholové úrovni: „Svým způsobem ano, protože ještě na gymplu jsem byl kratičce v reprezentaci do šestnácti let. Ale potom jsem si zranil meniskus a šlo to do háje. Ještě jsem byl v kádru tehdejší druholigové TJ UD Příbram, protože v té době si na svazu vymysleli, že v každém mančafu musí být dva nebo tři kluci do osmnácti let. Přičemž jeden z nich musí vždy nastoupit. Já jsem nastoupil asi dvakrát – v Kysuckém Novém Městě a ve Frýdku. V prvním případě jsem odehrál asi deset minut, v tom druhém asi půl hodiny. Pak nás vystřídali za zkušené

---

¹⁵⁴ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

frajery. Takhle třeba začínal Pepík Csaplár¹⁵⁷, s kterým jsem ještě hrál ve Spartaku. Kvůli tomu zranění kolene jsem ale asi v osmnácti letech s vrcholovým fotbalem skončil. Navíc jsem odešel na vysokou školu. Takže za Příbram jsem už hrál jen krajský přebor, na který jsem ještě jakžtakž měl. Později jsem hrál třeba na vesnici, za tým z pralesní ligy Vrtule Láz, za fakultní jedenáctku, za Klub sportovních novinářů,... Vrcholu jsem tedy nedosáhl. Ale i kdybych si neporanil to koleno, tak bych se na vyšší úroveň asi stejně nedostal, taková hvězda jsem zase nebyl.¹⁵⁸

Fotbal ovšem nebyl jediným sportem, který Karel Felt v mládí provozoval. Kvůli obratnosti musel totiž také hrát volejbal, což ho podle jeho slov bavilo, ale neměl pro tento sport zrovna ideální výšku. Podobně jako v případě Pavla Procházky i Karel Felt ovšem aktivního sportu zanechal s nástupem na vysokou školu.¹⁵⁹ Karel Felt ukončení své sportovní kariéry popsal takto: „[...] když jsem přišel na fakultu, tak sport jako takový šel hodně do pozadí. Takže jsem to pak hrál jen pro zábavu. Do Příbrami jsem přijel v pátek na trénink, o víkendu jsem hrál... A pak už jsem ani nehrál. V té době přede mnou ve Spartaku začínala nová stoperská dvojice Pepík Csaplár – Dan Drahokoupil. Dodneška říkám, že jsem je učil. Ti to pak někam dotáhli. Dan hrál ligu za Spartu, poté za České Budějovice. A Csaplár je vynálezce fotbalu, to víme všichni, a čeká, až mu zavolají z AC Milán. Ale musím říct, že tenkrát byl normální. On se zbláznil v podstatě po tom titulu v Liberci 2002. To mu křachlo definitivně. Abych se vrátil k tématu, vůbec můj poslední zápas byl na mistrovství světa ve fotbale 2006, kdy českoslovenští novináři hráli proti výběru města Marienbad. Vyhráli jsme 3:1. To jsem tehdy chytal a řekl jsem si, že je to ten pravý okamžik, kdy ukončit kariéru.“¹⁶⁰

I Stanislav Hrabě hrával v mládí aktivně fotbal, konkrétně za TJ Podolí a stejně jako předchozí narátoři byl i on nucen zanechat své sportovní činnosti s nástupem na vysokou školu.¹⁶¹ „Hrávali jsme celkem vysokou soutěž, v dorostu jsme hráli v přeboru Prahy. Takže jsem si zahrál třeba i proti Spartě a Slavii. V osmnácti, kdy měl člověk vstoupit do mužů, jsem tam chodil asi půl roku. Už to prostě nešlo. Ti dorostenci hráli třeba dopoledne, ale muži hráli v době, kdy byla liga. Ale my jsme s panem doktorem Procházkou chodili na výšce na každý ligový zápas. Tenkrát to tak bylo, navíc jsme to

---

¹⁵⁷ Pozn.: Josef Csaplár je bývalý český fotbalista a v současnosti fotbalový trenér.

¹⁵⁸ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

jako studenti měli levnější. Takže jsme chodili na čtyři stadiony – Sparta, Slavia, Bohemians, Dukla, Viktorka v té době ligu nekopala. Takže jsme chodili na všechno možné, a to už se potom nedalo skloubit.“¹⁶²

Fotbalistou byl také Milan Macho, který v rozhovoru zmínil, že vztah ke sportu měl takřka odjakživa.¹⁶³ „Hrál jsem fotbal, ale nikdy teda první ligu. Odmalička jsem hrál fotbal rekreačně, pak jsem nějakou dobu hrál za žáky a dorost Bohemky. Nějakou chvíli jsem trénoval i na Slavii, ale za tu jsem pak nehrál. Musím říct, že ačkoliv jsem měl fotbal rád a chodil jsem ho hrát velmi rád, tak jsem včas pochopil, že vůle, tvrdost a bojovnost ve mně asi není vyvinuta do takové míry, že by mě to mohlo posunout do vrcholového fotbalu. Takže jako fotbalista jsem žádné velké úspěchy neměl. A když jsem neměl úspěchy, tak jsem brzy ztratil i zájem hrát na nějaké sportovní úrovni. Takže jsem léta letoucí hrál fotbal rekreačně. Hrál jsem i tenis, ale také spíš na rekreační úrovni. Teď hraju golf, a taky na rekreační úrovni. Na silně rekreační! Protože v mém věku už to asi jinak nejde.“¹⁶⁴

5. 2. Vzdělání sportovních novinářů

Zmapování vzdělání sportovních novinářů považuje autor předkládané práce za důležité, jelikož už v jeho průběhu lze narazit na ideologické vlivy, které formovaly nejen jejich profesi, ale i běžný život.

5. 2. 1. Středoškolské vzdělání sportovních novinářů

Téměř všichni oslovení sportovní novináři se shodli na tom, že jejich středoškolské vzdělání se uskutečňovalo na půdě gymnázia. Budoucí sportovní novináři totiž až na výjimky tíhly k humanitním oborům. To potvrzuje například Stanislav Hrabě. „Pak se stalo – dodnes to považuju za šikanu – že jsem byl zařazen do přírodovědní větve gymnázia. Dneska je to smíšené, ale předtím to bylo rozdělené. Tak jsem se nechal vyměnit a šel jsem na humanitní. S klukem, který se mnou hrál fotbal, s Honzou Šlechtou. Tak říkali, že vyměnili Hraběte za Šlechtu. Od začátku jsem měl latinu, francouzštinu a tyhle věci. Nemusel jsem maturovat z matematiky, postupně

---

¹⁶² Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

¹⁶³ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

¹⁶⁴ Tamtéž.

odpadaly přírodní vědy jako mineralogie, chemie, fyzika. Takže maturita čeština, ruština, dějepis, francouzština.“¹⁶⁵

Na gymnáziu studovali také Karel Felt, Jan Hrabálek i Pavel Procházka. Naopak Milan Macho se přihlásil ke studiu na střední strojnické průmyslové škole. Ne však z toho důvodu, že by ho strojařina dvakrát bavila, ale především kvůli svému otci. „Nebyl jsem ze žádné zámožné rodiny, můj táta byl normální středoškolák, který dělal účetního. Když jsem se po základní škole rozhodoval, tak vím, že moji spolužáci a kamarádi šli na gymnázium. Ale mně táta řekl, abych tam nechodil. Že neví, jak dlouho by mě mohl živit na vysoké škole, a také nebylo nikde napsáno, že bych se na tu vysokou školu vůbec dostal. Protože těch vysokých škol bylo minimum v porovnání s dneškem. Dneska má každý vysokou školu, i když to nemá žádnou hodnotu. Bylo obtížné se na vysokou školu dostat. Takže mi táta řekl: 'Půjdeš na nějakou průmyslovku.' Můj táta taky dělal strojařinu.“¹⁶⁶ S odstupem let Milan Macho uznává, že daný obor si zvolil omylem, ale těžkou hlavu si z toho nedělá. „Omylem jsem si zvolil ten obor, protože jsem technický antitalent a přiznám se, že ani nejsem extra manuálně zručný. [...] Omyl to byl, asi jsem měl jít na ten gympl, ale nic se nestalo. Vysokou školu jsem pak v podstatě začal dělat, když jsem byl v novinách.“¹⁶⁷

5. 2. 2. Vysokoškolské vzdělání sportovních novinářů

Bylo pro vykonávání profese sportovního novináře nutné vystudovat Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy, která byla jedinou školou pro novináře v republice? Podléhala tehdejší příprava budoucích žurnalistů vládnoucí ideologii? A setkávali se studenti na této fakultě s politickým tlakem? To jsou hlavní otázky, na které narátoři odpovídali.

K tématu, zda byl před rokem 1989 potřeba vysokoškolský titul pro profesi sportovního novináře, říká Pavel Procházka následující: „Byla to jediná vysoká škola, a když jste chtěl dělat žurnalistiku, tak jste musel mít ten papír. Dneska stačí talent a nějaké úsilí. Tenkrát to bez toho vysokoškolského diplomu až tak nešlo.“¹⁶⁸ Podle tvrzení Jana Hrabálka ovšem člověk nemusel mít nutně vystudovanou Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy, důležitý byl samotný vysokoškolský titul. „V té době

---

¹⁶⁵ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

¹⁶⁶ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

¹⁶⁷ Tamtéž.

¹⁶⁸ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

bylo hodně novinářů, kteří neměli vystudovanou novinářskou školu a byli to také lidé z jiných oborů lidské činnosti, takže mi kolegové říkali: 'Dostuduj vysokou, ať máš titul, a když budeš dobrý novinář, tak nebude problém, aby ses upíchl'".¹⁶⁹

Tato motivace byla tehdy pro Jana Hrabálka velmi důležitá – studoval totiž na Vysokém učení technickém v Brně, přesto snil o kariéře žurnalisty. Proč však po gymnáziu zamířil na technický obor místo novinářské fakulty v Praze? „Maturoval jsem v roce 1980 a na novinářskou fakultu do Prahy jsem ani nechtěl, nebo jsem o tom ani neuvažoval. To byla škola pro vyvolenější, možná trochu víc politicky angažovanější, což já jsem nebyl.“¹⁷⁰ Jan Hrabálek tedy nastoupil na VUT v Brně, pracoval jako externí redaktor v Mladé frontě, a přestože věděl, že se elektřinou nikdy živit nebude, tak dbal na rady svých kolegů, a vysokoškolský titul nakonec získal.¹⁷¹

Jan Hrabálek zmínil, že Fakulta žurnalistiky Univerzity Karlovy byla více politicky angažovanější škola než ty ostatní. Na názoru, že Fakulta žurnalistiky Univerzity Karlovy byla politickou školou, se shodují i ostatní oslovení sportovní novináře, ale jak říká Stanislav Hrabě, „[...] záleželo hodně na profesorech, jak to brali.“¹⁷² Jeho slova potvrzuje také Karel Felt, který si na Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy pamatuje jako na školu, kde potkal spoustu zajímavých osobností. „Fakulta žurnalistiky byla svým způsobem zvláštním zařízením. [...] Ač to byla do jisté míry politická fakulta, tak tam učili lidé z praxe. Vyžadovali hlavně praxi, marxák brali jako přívazek. Zaštiťoval to sice profesor Hudec, který byl opravdu kovaný, ale na druhou stranu rozumný. Učil tam třeba pan Toms, což byl sportáček a šéfredaktor Lidové demokracie. Nebo Karel Pech z Československé televize, herec Národního divadla pan Doležal. Chodil nám přednášet Karel Štorkán, spisovatel Říha, pan docent Kovařík nás měl na literaturu, to byl vynikající pán. Prostě tam učili odborníci.“¹⁷³ Přestože byl podle Karla Felty brán marxismus-leninismus jako přívazek, tak například Milan Macho, jenž Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy studoval dálkově, na něj příliš v dobrém nevzpomíná. „Tak měli jsme zkoušku z marxismu-leninismu. To byla normálně součást studia. To bylo drsný.“¹⁷⁴

---

¹⁶⁹ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

¹⁷² Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

¹⁷³ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

¹⁷⁴ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

Stanislav Hrabě vzpomíná, jak hned z kraje vysokoškolského studia poznal, že politika a vládnoucí ideologie bude hrát ve výchově budoucích novinářů významnou roli. „První úkol, který jsme dostali, byl zkrátit projev soudruha Husáka v Rudém právu. Čtyřstránkový projev, který byl otištěn celý, zkrátit na dvě stránky. Tak podle toho, kdo jak zkracoval, tak ty lidi mohli hned vyhodit.“¹⁷⁵ Podle Karla Felta ovšem studenti novinářské fakulty nezažívali problémy spojené s politikou. Na otázku, zda nezažil, že by některý z jeho spolužáků nemohl na fakultě pokračovat z politických důvodů, Karel Felt odpověděl: „Nezažil. Rozhodně ne v našem ročníku. Svým způsobem už ti lidi byli, jak bych to řekl, kádrově profiltrovaní. Ale vím, že někteří spolužáci měli rodiče třeba umělce, a tak to nebylo úplně čisté... Řeknu to takhle, nedostal se na tu školu nikdo, kdo by byl z rodiny disidentů. Ale tolerovalo se, že tatínek není ve straně. Podle mě to učitelé brali spíš způsobem jako: 'On je šikovný, z něj by mohlo něco být.' Že by nás někdo politicky kádruval, tak s tím jsem se na fakultě nesetkal. To až později v Rudém právu. Samozřejmě se od nás nečekalo, že budeme dělat nějaké politické průšvihy. Ale žili jsme jako normální studenti, nikdo nás neomezoval. Nikoho také nenapadlo udělat něco extrémního, například televizní pořad o disidentech. To by byla asi sebevražda.“¹⁷⁶

Přestože Karel Felt tvrdí, že se nesetkal s politickým kádrováním, tak jiní narátoři zmiňují, že vliv vládnoucí ideologie a mocenská politika se na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy projevovaly ještě dříve, než na začátku vysokoškolského studia – při přijímacích zkouškách. Na jedinou novinářskou fakultu v tehdejší Československu se totiž bylo obtížné dostat nejen kvůli náročným přijímacím zkouškám, ale také kvůli ideologickému kádrování uchazečů, což popisuje například Pavel Procházka. „Nechci se chlubit, ale nebyl jsem z rodiny politicky aktivní. Ne že bych měl v rodině přímo disidenty, ale nikdo z nich nebyl ve straně. Navíc rodiče byli tzv. buržoazního nebo úřednického původu. A za to všechno jste měl body. Dělal jsem potom nějakou brigádu na studijním oddělení, takže jsem se podíval do těch svých papírů a ještě než jsem šel k přijímací zkoušce, tak jsem měl mínus body, protože jsem neměl to správné politické krytí. Ale díky tomu, že jsem jednak reprezentoval v basketbale, a jednak, že jsem při talentových zkouškách už věděl, jak to chodí v těch novinách a že jsem do nich pravidelně chodil neděli co neděli na služby,

---

¹⁷⁵ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

¹⁷⁶ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

tak to bylo velké plus. A tím jsem se tam ke svému překvapení dostal hned na první pokus.¹⁷⁷

K tématu přijímacích zkoušek a vlivu vládnoucí ideologie promluvil také Stanislav Hrabě: „Víceméně kádrali spíš náš původ, než nás samotné. Co jsme měli v osmnácti? Přiznám se, že v SSM jsem byl. Kdo měl nějaký špatný původ, tak mohl mít problémy. [...] Neměl jsem původ takový, že by rodiče byli disidenti. Neměli nějaký škraloup. A já jsem taky nebyl žádný... Ono to tak hrozný nebylo. Ale věřím, že kdo měl ten původ nějak složitější, tak s tím mohl mít problémy. Nebo měl.“¹⁷⁸

Vliv ideologie a politiky na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy naopak příliš nezaznamenal Jan Hrabálek, který se musel kvůli práci v Československém sportu přihlásit na postgraduál této vysoké školy. Jak už bylo zmíněno, Jan Hrabálek nechtěl po maturitě studovat na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy, protože byl toho názoru, že se jedná o politicky angažovanější školu.¹⁷⁹ S odstupem času a po získaných zkušenostech na fakultě ovšem názor změnil. „Nebylo to tak opravdu, to byly spíš takové moje domněnky ohledně kádrování při přijímačkách a podobně, osobně jsem to ale nepoznal. Naopak tam byli lidé jako profesor Kraus, který nás učil češtinu. To byl vynikající člověk, který měl daleko k nějakým propagandistickým teoriím. Ještě po revoluci nás chvíli učil i Jan Ruml, tatínek od pozdějšího vousatého ministra vnitra. Také výborný člověk. Nemám na to vzpomínky spojené s politikou.“¹⁸⁰

Politický tlak na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy nezažil ani Milan Macho, který stejně jako Jan Hrabálek studoval vysokou školu dálkově. „Určitě se na propagandu kladl důraz. Ale to nikdo neřešil. Samozřejmě, že oni tam měli nějaké osnovy. Ale já jsem byl dálkař. My jsme nechodili na přednášky, měli jsme konzultace, které byly nepovinné, a jinak jsme se připravovali na zápočty nebo zkoušky. V každodenním kontaktu s tou fakultou jsme vůbec nebyli. Půl roku se nic nedělo, pak přišlo zkuškové období, tak se to honilo, a tím to zase končilo. Jako dálkař jsem tedy bezprostřední politický tlak necítil. Ale věřím, že ti, co studovali na denním studiu, tak ti to asi pociťovali.“¹⁸¹ Ten navíc nepodléhal ani žádnému politickému kádrování při přijímacích zkouškách, neboť se na Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy hlásil

---

¹⁷⁷ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

¹⁷⁸ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

¹⁷⁹ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

¹⁸⁰ Tamtéž.

¹⁸¹ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

během reformního jara roku 1968. Podle slov Milana Macho tehdy žádné ideologické podmínky k přijetí na fakultu nebyly.¹⁸²

Přestože Fakulta žurnalistiky Univerzity Karlovy byla do jisté míry politickou školou a studenti se tam podle zkušeností narátorů mohli setkat s určitým vlivem ideologie a politiky, tak se narátoři shodují na tom, že studenti se politickému vlivu snažili vyhýbat. Především díky volbě oblasti žurnalistiky, které se chtěli věnovat. Stanislav Hrabě k tomuto tématu podotkl: „Nutno přiznat, v té naší generaci novinářů chtěli být všichni sportáři nebo dělat kulturu. Téměř nikdo nechtěl dělat zahraničí nebo vnitro, jak se dneska říká.“¹⁸³ Jeho slova potvrzuje Pavel Procházka: „My jsme hned dali najevo, že chceme dělat sportovní žurnalistiku, což někteří učitelé nebo profesori neradi slyšeli. Tak jsme se stranili těch politických aktivit. Samozřejmě neříkám, že jsme dělali nějaký odboj, to bychom tam asi brzo skončili. Byla to politická škola, co si budeme povídat. Jako každá humanitní škola tehdejšího věku. Ale dalo se to proklouznout s čistým štítem.“¹⁸⁴ Podle Pavla Procházky vyučující na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy nebyli příliš rádi, že si studenti vybírají sportovní žurnalistiku jako svou budoucí profesi. „Koukali se na to, jak bych to řekl... Jako dneska třeba na bulvár. Že je to sice taky žurnalistika, ale jaksi pokleslejší. Sportáři? No tak jako jo, dobře... Ale všichni to chtěli dělat.“¹⁸⁵

A jak narátoři s odstupem času hodnotí přínos svého vysokoškolského vzdělání na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy? K tomuto tématu se obsáhleji vyjádřil Milan Macho, který přínos novinářské fakulty vidí poněkud rozporuplně. „Pomohly mi asi odborné předměty jako historie žurnalistiky, publicistické žánry a podobně. Jinak tam nikoho psát nenaučili. A myslím, že je to pořád stejné. Měli jsme i nějaké praktické věci, já jsem měl televizní specializaci, protože v určitou chvíli jste k tomu tisku musel být ještě rozhlasák nebo televizák. Takže si pamatuju, že jsme měli nějaká cvičení, že jsme třeba šli do střížny. Ale to bylo naprosto minimální. Asi všeobecný přehled ta škola člověku dala, ale psát ho nenaučila.“¹⁸⁶ Další oslovený narátor Karel Felt odpověděl na otázku, zda studium na vysoké škole hodnotí přínosně, odpověděl: „Určitě. Musíte si ale opravdu odmyslet ten marxák. To bylo na všech humanitních

---

¹⁸² Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

¹⁸³ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

¹⁸⁴ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

¹⁸⁵ Tamtéž.

¹⁸⁶ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

školách jako velmi důležitý předmět. Samozřejmě jsme se to museli učit a skládat z toho zkoušky, ale z pohledu těch praktiků, kteří na škole učili, to nebylo to nejdůležitější. Důležité byly odborné předměty.¹⁸⁷

Co se týče vysokoškolského vzdělání, tak je ještě důležité zmínit, že tři z pěti oslovených narátorů, konkrétně Milan Macho, Karel Felt a Pavel Procházka, získali na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy doktorský titul. Podle Karla Felty však nebyl doktorský titul mezi novináři příliš obvyklý. „Je pravda, že moc novinářů s doktorským titulem není. [...] Většina kluků a holek, co studovali žurnalistiku, se po škole rozprchla do redakcí a různých firem různých úrovní. Takže bylo málo těch, kteří se rozhodli udělat ještě jeden krok navíc. Dá se tedy říct, že jsem svým způsobem výjimka, moc nás nebylo.“¹⁸⁸ Mezi oslovenými narátory ovšem Karel Felt až takovou výjimkou nebyl. O svém doktorském studiu promluvil také Milan Macho: „Říkal jsem si, že vlastně nemám žádný titul, tak jsem se ještě přihlásil na to doktorské studium a po osmi letech jsem si udělal doktora filozofie. Ale nikdy jsem to ve své podstatě nepoužíval. V té době jsem měl pocit, že je to nějaké završení toho studia.“¹⁸⁹ Své získání doktorského titulu na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy popsal také Pavel Procházka. „Dřív jste buď mohl mít červený diplom, nebo udělat rigorózní zkoušky. A já jsem dělal rigorózní zkoušky. Ale moc ten titul nepoužívám. [...] V praxi to bylo zbytečné. Bylo to spíš takové, že na to člověk mohl dosáhnout. A tady v té střední Evropě a rakousko-uherské tradici se stále nosí takové hraní si na tituly. Takže jsem to udělal víceméně kvůli rodičům, aby měli ještě jednu promoci. To už bylo při zaměstnání, učil jsem se na to asi týden.“¹⁹⁰

5. 3. Vztah sportovních novinářů ke KSČ

Ze životopisných rozhovorů se sportovními novináři, kteří působili v médiích před rokem 1989, tedy vyplynulo, že ani jeden z nich neměl ambice na politickou kariéru. Dokonce se všichni narátoři, přestože jeden z nich byl před rokem 1989 členem KSČ, shodli na tom, že se s vládnoucím režimem a politikou KSČ nikdy neztotožnili, natož aby byli jejími nadšenými propagátory.

---

¹⁸⁷ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

¹⁹⁰ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

5. 3. 1. Sportovní novinář jako člen KSČ

Členem KSČ byl z oslovených sportovních novinářů pouze Karel Felt. V roce 1979, po absolvování vysokoškolského studia, ho podle jeho slov oslovil uznávaný sportovní novinář a fotbalový redaktor Ivo Urban s nabídkou práce ve sportovní rubrice Rudého práva. Jelikož však Rudé právo bylo tiskovým orgánem ÚV KSČ, tak přijetí pracovní nabídky obnášelo jisté podmínky.¹⁹¹ Takto Karel Felt popsal svůj nástup do Rudého práva: „Když jsem potom dostal nabídku nastálo, tak k tomu byl požadavek, že bych měl být kandidát a vstoupit do strany. Ale já jsem o tom z tohoto hlediska vůbec nepřemýšlel.“¹⁹² K tomu Karel Felt ještě dodal: „Upřímně řečeno, když dostanete nabídku do „první ligy“ a od pana Urbana, bývalého slavného fotbalisty Dukly, tak nepřemýšlíte o tom, jestli se musíte stát kandidátem KSČ.“¹⁹³

Stal se tedy Karel Felt členem KSČ jen kvůli dosažení vysněné práce sportovního redaktora ve stěžejním československém deníku, nebo možnost vstupu do KSČ uvítal i z ideologických důvodů? Na otázku, zda se při vstupu do KSČ ztotožňoval se stranickým programem, odpověděl Karel Felt následovně: „Budu mluvit zcela upřímně. Politika mě vůbec nezajímala, o žádné ztotožnění nešlo. To bylo čistě účelové. Chtěl jsem prostě dělat tu práci. Rudé právo - stejně jako Mladá fronta, Lidová demokracie, Svobodné slovo, Práce – to byla první liga. Bral jsem to jako... Nevím, jak bych to přirovnal. Asi jako když si musím udělat řidičák. Holt to k tomu patří. Kdybych se dostal třeba do Svobodného slova, tak bych možná musel být členem Československé strany socialistické.“¹⁹⁴ Karel Felt tedy do KSČ vstoupil podle jeho slov z čistě pragmatických důvodů, z vládnoucí ideologií se neztotožnil a podle jeho slov ho politická kariéra vůbec nezajímala.¹⁹⁵ „Když člověk chtěl něco dělat a tohle byla podmínka, tak o tom nepřemýšlel. Doba byla taková. Takže to nikomu nevytýkám, třeba herci Petrovi Štěpánkovi a podobně.“¹⁹⁶

---

¹⁹¹ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

¹⁹² Tamtéž.

¹⁹³ Tamtéž.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ Tamtéž.

Karel Felt byl členem KSČ podle svých slov do roku 1990, kdy odevzdal stranickou legitimaci. Své ukončení vztahu s KSČ popisuje Karel Felt takto: „Průkazky jsme odevzdávali někdy v únoru, nebo v březnu roku 1990.“¹⁹⁷

5. 3. 2. Sportovní novinář jako kandidát KSČ

Nechybělo mnoho a členem KSČ byl před rokem 1989 také sportovní novinář Pavel Procházka. Ten totiž dostal na konci 80. let, v době svého působení v Československém sportu, nabídku ke vstupu do KSČ. Straníkem se však shodou okolností nakonec nestal. Pavel Procházka k tomuto tématu řekl následující: „Je zajímavé, že to bylo někdy v období 1988-1989. Musel jste totiž být dva roky kandidát, a pak teprve straník. A já jsem jim několikrát zdvořile řekl: 'Soudruzí, ještě jsem nedorostl.' Až pak jsem s tím konečně, za Gorbačova, souhlasil. Takže jsem nakonec po dalším velkém přemlouvání podal přihlášku na kandidáta. Jenže než to prošlo, tak přišel listopad a já jsem to už samozřejmě nechtěl.“¹⁹⁸

Pavel Procházka v rozhovoru také zmínil, že už zhruba v polovině 80. let dostal nabídku od Karla Felty, aby přešel z Československého sportu do Rudého práva. Stejně jako Karel Felt by ale Pavel Procházka musel vstoupit do strany, což podle svých slov tehdy odmítl, i když by si platově polepšil asi trojnásobně.¹⁹⁹ Proč tedy na konci 80. let Pavel Procházka souhlasil se vstupem do KSČ? Pavel Procházka své konání zdůvodnil takto: „Kolikrát bylo těžké se z toho vymknout. Nebo to slušně odmítnout. Ale jak říkám, pokud byl člověk svobodný a měl třeba jen přítelkyni, tak... Ale když jste měl třeba dítě a žádost o byt, tak tyhle věci určitě hrály roli. Potom už je to těžší, protože se nerozhodujete jenom za sebe. Bylo to nepříjemné. Nějak se z toho vymluvit a zároveň z toho nemít nějaké potíže v práci.“²⁰⁰

Z tvrzení Pavla Procházky tedy vyplývá, se vstupem do KSČ souhlasil jen kvůli své rodině a práci. Pro Pavla Procházku to tehdy byla složitá situace, ale jak sám řekl: „[...] velmi těžko se to dneska říká. Já bych je poslal do háje. Ale v době Gorbačova už se mi to nezdálo tak ponižující a říkal jsem si, že pokud se tady něco změní, tak to bude jak v osmašedesátém a půjde to svrchu. A když chci být u toho a zažít nějaké pozitivní,

---

¹⁹⁷ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

¹⁹⁸ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

¹⁹⁹ Tamtéž.

²⁰⁰ Tamtéž.

demokratizační změny, tak musím být tam. A taky už vám vadilo, že vám šéfoval idiot jenom proto, že byl v partaji.“²⁰¹

I když se na konci 80. let stal Pavel Procházka kandidátem KSČ, tak vztah k vládnoucí ideologii neměl nikterak pozitivní. I proto si zvolil sportovní žurnalistiku, o které si myslel, že nebude tolik propojená s režimem a jeho politikou jako například žurnalistika politická. K tomu Pavel Procházka uvedl: „Myslel jsem si, že umřu s režimem, co tady byl. Nevěřil jsem, že by to tak rychle šlo. Ale doufal jsem, že se moc neumažu, a že budu působit ve sportovní žurnalistice, i když tam samozřejmě také byly nějaké úlitby tehdejšími 'bohům'.“²⁰² Svůj vztah ke KSČ Pavel Procházka popsal těmito slovy: „Jeden z nejšťastnějších okamžiků v mém životě byl ten 17. listopad 1989. Když neberu osobní život. Nebo ten měsíc, co byl poté. To se těžko dá vysvětlit. To byla nádherná atmosféra mezi lidmi. I když bylo jasné, že to takhle nemůže vydržet. [...] Ale je to těžký. Máte s tím spojené roky mládí a na to si každý rád vzpomíná. To je jako s vojnou, taky si pamatujete jenom to srandovní, i když to byla většinou pakárna.“²⁰³

Jak už bylo zmíněno, po sametové revoluci už Pavel Procházka nechtěl být kandidátem KSČ, a tak se jejím členem nikdy nestal a nemusel vracet stranickou legitimaci jako například Karel Felt. „Ne, ne, tu (legitimaci člena KSČ) jsem nikdy neměl. Žádné schvalování už nebylo, takže jsem ani neměl co vracet. Což mě mrzelo, že se nestal ten akt: 'Tady ti to dávám!'.“

S dalším sportovním novinářem Stanislavem Hrabětem se pojí naprosto odlišný příběh, než který vyprávěl Pavel Procházka. Stanislav Hrabě sice nebyl kandidátem KSČ, k získání tohoto statutu nebyl ovšem daleko. Jak sám řekl: „Já jsem za svůj život dostal třikrát nabídku vstoupit do strany a ani jednou jsem neodmítl. Báł jsem se.“²⁰⁴ Přestože tedy Stanislav Hrabě třikrát souhlasil se vstupem do KSČ, tak paradoxně členem strany nikdy nebyl. Nabízí se jediná otázka – proč Stanislav Hrabě nevstoupil do KSČ, i když s tím třikrát souhlasil? Stanislav Hrabě k tomu uvedl: „Tak vždycky se to nějak vyšachovalo, že to nejde a tohle... Pamatuju si, když jsem chvílku dělal v ČSTV... Ono to bylo složitější. U studentů to ještě šlo rychle, ale že to byla dělnická strana, tak tam už moc nebrali lidi z jiných oborů. Protože taky věděli, že je to trochu

---

²⁰¹ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

kariérismus. No a já jsem říkal, že tedy ano, že vstoupím. No a oni říkali: 'Počkej, ty budeš v Gólu a to je jiná stranická buňka než ta naše.' Tak říkám: 'No a co?' Já to věděl. 'No když ty tam vstoupíš, tak my přijdeme o jedno místo pro nějakého straníka.' Tak říkám: 'Jak jako?' 'No ne, ty nám sebereš místo a budeš v jiný stranický organizaci. Hele Stando, tak se nezlob, tak to ne.' Tak jsem hned bouchl šampaňské. Ale bál jsem se říct ne. I když ta 80. léta už nebyla tak tragická...²⁰⁵

Jak již bylo zmíněno, Stanislav Hrabě neodmítl nabídku vstoupit do strany z části kvůli strachu. „Bál jsem se. Ale nebyl jsem tak blbej, že když jsem v těch dvaadvaceti končil tu školu, abych nevěděl, že je to obrovská výhoda být ve straně.“²⁰⁶ Stanislav Hrabě v rozhovoru narazil například na platovou kategorizaci a zvýhodňování novinářů v Rudém právu oproti ostatním žurnalistům. Tento jev bude však detailněji nastíněn v následující kapitole.

Z rozhovoru se Stanislavem Hrabětem je dobře patrné, že sportovním novinářem nemusí být pouze člověk, co se zaměřuje pouze na sport, ale také člověk, který má rád filozofii, historii a literaturu. Takto se Stanislav Hrabě zamýšlel nad otázkou, jaký byl jeho vztah k vládnoucímu režimu před rokem 1989: „Řekl bych, že takový kritický. Jsem levicově zaměřený a dá se říct, že jsem marxista. Marx podle mě byl filozof, Lenin ne, to byl politik. Ano, uznávám, že by měl být nějaký sociální stát, ale nemělo by se to samozřejmě zneužívat. Buďme upřímní, komunisté výraz sociální stát ukradli. To vůbec nebyl jejich nápad. Takže jsem takový lehký sociální demokrat, ale nevolím je proto, že jsou tam takoví neumělové. Jinak mám spíš to levicové myšlení. No a takový kritický vztah, že jsme spoustu věcí zpochybňovali...“²⁰⁷

5. 3. 3. Sportovní novinář odmítající vstup do KSČ

Členy KSČ ani jejími kandidáty nebyli zbylí dva oslovení sportovní žurnalisté – Milan Macho a Jan Hrabálek. Oba měli před rokem 1989 odmítavý postoj k vládnoucí ideologii a politice KSČ. Přestože v průběhu své novinářské kariéry obdrželi nabídku na vstup do strany, tak s ní nikdy nesouhlasili, přestože to výslovně říct nemohli. Takovou situaci popsal Milan Macho: „No já jsem byl rozhodnutý, že do strany nepůjdu. Já nevím, jestli jsem se bál nebo ne. Samozřejmě jste nemohl říct na plnou hubu, že tam nepůjdete, i když se postavili na hlavu. Tak jste spíš řekl: „Já si myslím, že jsem na to

---

²⁰⁵ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

mladý...“ A tak podobně se člověk snažil z toho vykrotit. Oni věděli, o co jde. Ale kdybych jim řekl, že jim na tu jejich stranu kašlu, tak by mě vyrazili z redakce.“²⁰⁸

Svůj odmítavý postoj ke KSČ projevoval Milan Macho také během svého působení v redakci časopisu Gól, kde pracoval jako fotbalový redaktor. Milan Macho totiž nebyl zrovna vzorným a poslušným zaměstnancem, jak vyplývá z jedné jeho odpovědi: „Víte, já jsem dost zlobil. A to tím způsobem, že jsem samozřejmě neřekl: 'Vy mě, komunisti, pěkně serete.' Ale vzhledem k tomu, že ti komunisté byli soustředění ve vedení redakce, tak jsem s tím vedením poměrně válčil. Přiznám se, už jsem mockrát o tom přemýšlel a říkal jsem si, že kdybych tohle dělal v 90. letech nebo po roce 2000, tak by mě dávno vyhodili z redakce.“²⁰⁹

Ani Jan Hrabálek, stejně jako Milan Macho, nechtěl mít s KSČ nic společného. Jak už bylo zmíněno v předcházející kapitole, která pojednávala o vzdělání sportovních novinářů, tak Jan Hrabálek nešel po gymnáziu studovat na Fakultu žurnalistiky Univerzity Karlovy z toho důvodu, že se podle jeho názoru jednalo o politicky angažovanější školu.²¹⁰ Svůj vztah k vládnoucímu režimu a KSČ shrnul Jan Hrabálek takto: „Byl jsem spíš politicky pasivní, neměl jsem chuť nějak podporovat tehdejší režim, ať už svou přítomností u KSČ nebo jinak. Nikdy jsem nebyl v žádné politické straně. V SSM jsem samozřejmě být musel, to bylo, dá se říci, povinné.“²¹¹ Na jeho postoj ke KSČ a vládnoucímu režimu měla do určité míry vliv výchova, jak sám Jan Hrabálek poznamenal: „Jsem z rodiny, ve které jsme neměli žádného komunistu. Rodiče pochází z Brna, chodili do kostela, takže to u nás bylo spíše takové polo-aktivní křesťanství. Takže i výchova inklinovala k takovému křesťanskému stylu. Nikdy jsem nebyl ve straně, nijak jsem režim nepropagoval.“²¹²

Přestože se Jan Hrabálek sám neangažoval a nebyl politicky aktivní, tak také on dostal nabídku na vstup do KSČ. A paradoxně v době sametové revoluce. „Mockrát jsem říkal kamarádům u piva, že jsem dostal nabídku ke vstupu do strany 20. listopadu 1989. Můj šéf byl velký komunista, pořád někde lítal na nějaké zasedání. A když se jednou vrátil, tak říkal: 'Honzo, nechceš do strany? Máme tam volné místo.' Tak říkám:

---

²⁰⁸ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

²¹¹ Tamtéž.

²¹² Tamtéž.

'To víš, že jo. Celý žhavý.' [...] Nevěděl jsem, jestli je to vážně nebo z legrace. Ale v roce 1989 jsem ho už mohl poslat někam.²¹³

Nabízí se otázka, zda sportovní novináři, kteří odmítali členství v KSČ či jakoukoliv spolupráci s vládnoucím režimem, si někdy sami neříkali, že díky stranické legitimaci by mohli získat nějaké výhody? Milan Macho k tomuto tématu uvedl: „No to jsem si říkal. Já jsem ale považoval za důležitější tam nevstoupit než mít výhody. Pro celý život jsem byl takhle vychovávaný, můj táta taky nikdy do KSČ nevstoupil. Prostě bych se před rodiči styděl, kdybych tam vstoupil, a s tou ideologií jsem zásadně nesouhlasil. Tak jsem tam nevstoupil. Samozřejmě jsem si uvědomoval, že když tam vstoupím, tak budu mít dveře otevřené. Ale radši jsem to obětoval, abych byl v klidu a mohl si říct, že jsem se jim nikdy nezaprodal.“²¹⁴ V podobném duchu jako Milan Macho odpověděl také Jan Hrabálek: „Neuvažoval jsem tak, že bych podepsal členství ve straně, a pak čekal, že za čtrnáct dní budu moci jet do Mnichova. Ani jsem tak nechtěl uvažovat. Asi bych se neprodal za nějaký mrzký výlet za hranice, abych se pak nemohl podívat do zrcadla.“²¹⁵

5. 4. Vliv vládnoucí ideologie na práci sportovního novináře před rokem 1989

Oslovení sportovní novináři se shodují, že před rokem 1989 existoval vliv vládnoucí ideologie na práci sportovního novináře. Režimní politika a komunistická ideologie se promítaly v několika rovinách – od nastolování tematické agendy, přes autocenzuru, zahraniční výjezdy, až například po spolupráci se Státní bezpečností. Tato kapitola je klíčová v rámci celé diplomové práce, tudíž se skládá z několika podkapitol, v nichž je detailně vylíčen vliv vládnoucí ideologie na práci sportovního novináře před rokem 1989 po všech stránkách.

Na úvod kapitoly o vlivu vládnoucí ideologie na práci sportovního novináře je vhodné uvést příklad, který tuto problematiku ilustruje. K tomu slouží historka Stanislava Hraběte, který kromě práce v Československém sportu psal i pro deník Práce, kde se setkal s vlivem vládnoucí ideologie. Stanislav Hrabě k tomu řekl: „Spolupracoval jsem taky s Prací a tam nastoupil jakýsi Cyril Smolík, což byl bývalý zpravodaj televize v Bonnu. [...] A on se pak vrátil. A to byl teda komouš. On tu Práci

²¹³ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

²¹⁴ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

²¹⁵ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

úplně přenačil a chtěl mít hezký sport, ale jenom socialistický. A oni tam z toho byli celí říční. Nějaký Kempes²¹⁶, to tehdy nešlo. Tak mě žádali, a tak jsem tam psal – Joachim Streich, bratři Savičevićové, Ciolek²¹⁷ a tydlety. Prostě jsem tam dělal takové profily východních sportovců. Ještě možná lehce prošla Jugoslávie, ale jinak...²¹⁸

Přestože před rokem 1989 existovaly sportovní události, soutěže, sportovci či přímo celé sporty, o nichž se pod vlivem vládnoucí ideologie nepsalo, jak je vylíčeno v dalších podkapitolách, tak v oblasti kritiky výkonu sportovců nebyli novináři pod velkým tlakem. To alespoň tvrdí Pavel Procházka: „Ale na druhou stranu musím zase říct, že co se týče nějaké kritiky směrem k výkonnosti hráčů nebo k nějakému nevhodnému chování, tak se mi zdá, že jsme byli přísnější než dneska. I v té době minulého režimu. Na novináře nebyl až takový tlak, pokud se to podalo, že to je v zájmu dobré reprezentace naší socialistické vlasti.“²¹⁹

5. 4. 1. Vliv ideologie na nástup sportovních novinářů do praxe

Někteří narátoři poznamenali, že se s vlivem vládnoucí ideologie na žurnalistickou profesi potkali již při nástupu do praxe po vysoké škole. To se týkalo především Karla Felta, který již při studiu na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy externě spolupracoval v Rudém právu a po absolvování studia zůstal v tomto médiu na plný úvazek. Jelikož však bylo Rudé právo tiskovým orgánem ÚV KSČ, jak už bylo zmíněno v teoretické části práce, tak vedení deníku muselo zajistit, aby redaktoři Rudého práva byli kádrově prověřeni a loajální straně. Jak v rozhovoru zmínil Karel Felt, tak práce v Rudém právu byla podmíněna vstupem do KSČ: „Když jsem potom dostal nabídku nastálo, tak k tomu byl požadavek, že bych měl být kandidát a vstoupit do strany. Ale já jsem o tom z tohoto hlediska vůbec nepřemýšlel. Dám příklad z fotbalu – nevzpomenu si sice na jméno toho hráče, ale to nevadí. Šel do Sparty a řekl: 'Byl jsem od dětství slávista, ale tohle se neodmítá.' Takže jsem všechno vyplnil, byl jsem přijatý a všechno bylo v pohodě. Nikdo mě nijak neškolil, co můžu, co nemůžu.“²²⁰

---

²¹⁶ Pozn.: Mario Kempes je bývalý argentinský fotbalový útočník a nejlepší střelec mistrovství světa v roce 1978.

²¹⁷ Pozn.: Joachim Streich je bývalý fotbalový reprezentant Německé demokratické republiky, bratři Dejan a Goran Savičevićové jsou bývalí jugoslávští fotbalisté a Włodzimierz Ciołek je bývalý polský fotbalista.

²¹⁸ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

²¹⁹ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

²²⁰ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

Určité kádrování se uskutečňovalo i v Československém sportu, jak uvádí Pavel Procházka. Ne však do takové míry, aby práce v tomto jediném celostátním sportovním deníku v Československu souvisela se vstupem do KSČ. Na otázku, zda jeho nástup do Československého provázelo ideologické kádrování, Pavel Procházka odpověděl: „Ale tak samozřejmě. Vychodil jsem školu, plus byl ten, že jsem reprezentoval Československo v basketu a sportu jsem rozuměl. A že jsem měl celkem slušný prospěch a slušné hodnocení fakulty. A hlavně, že už mě znali od sedmnácti let a věděli, koho berou a že umím psát.“²²¹ Po zhruba dvou až třech letech strávených v Československém sportu dostal Pavel Procházka podle svých slov nabídku od Karla Felta, aby šel pracovat do Rudého práva. Jenže práce v Rudém právu představovala vstup do KSČ, kvůli čemuž Pavel Procházka nabízenou práci odmítl.²²² I z tohoto stručného příběhu jasně vyplývá, že před rokem 1989 vliv vládnoucí ideologie na nástup sportovních novinářů do praxe rozhodně existoval. Kdyby totiž neexistoval, tak by možná Pavel Procházka pracovní nabídku přijal a jeho kariéra by se mohla vyvíjet naprosto jiným směrem.

Naopak například Jan Hrabálek se s kádrováním při nástupu do krajské redakce Československého sportu v Brně nesetkal. Od svého budoucího šéfredaktora sice také dostal podmínku, kterou musel splnit, aby mohl vykonávat práci sportovního novináře, nejednalo se ovšem o vstup do KSČ. Ke svému nástupu do Československého sportu Jan Hrabálek řekl následující: „To jsem v roce 1987 nastoupil do Československého sportu, který tehdy patřil pod ÚV ČSTV. Tehdy mě přijímal pan Tománek, to byl šéfredaktor Československého sportu a předseda fotbalového svazu. Říkal: 'Jo, já tě беру, mám na tebe dobrý reference. Ale budeš si muset dodělat školu.' Tak jsem se ho zeptal, v jakém smyslu. A on říká: 'Postgraduál na Fakultě žurnalistiky na Karlově univerzitě. My ti umožníme, abys to udělal. To zvládneš, neboj.' No a začal jsem studovat v roce 1988, škola byla na tři roky. Měl jsem za sebou rok, přišel rok 1989, revoluce a všechno spadlo ze stolu. Postgraduál skončil, hotovo, tečka, nazdar. Takže mám za sebou rok a kousek studia žurnalistiky.“²²³

---

²²¹ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

²²² Tamtéž.

²²³ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

5. 4. 2. Vliv ideologie na tematickou agendu sportovní žurnalistiky

Mohli českoslovenští píšící sportovní novináři před rokem 1989 zpracovávat jakákoliv témata, aniž by jim do jejich výběru zasahovala vládnoucí ideologie? Narátoři se vesměs shodují na tom, že vládnoucí ideologie do jisté míry jejich práci ovlivňovala. Zároveň však dodávají, že sportovní novinářina byla a je specifickou oblastí žurnalistiky, v níž musí redaktor plnit své úkoly bez ohledu na politiku a vládnoucí moc.

O tom, zda sportovní novináři před rokem 1989 musel psát v souladu s vládnoucí ideologií, promluvil například Jan Hrabálek: „Ve sportu to nebylo nutné. Až na ty texty o spartakiádách. Člověk dělal 95 procent textů o fotbale a hokeji, které měl rád a když tam přistál úkol v podobě spartakiády, tak to člověk musel vzít. To nebylo zas tak hrozné, pořád to byl sport.“²²⁴ Janu Hrabálkovi ovšem svou výpovědí oponuje Pavel Procházka. Ten na otázku, zda před rokem 1989 existoval politický vliv na práci sportovního novináře, odpověděl: „Samozřejmě, že byl. Díval jsem se potom zpětně na nějaké články a trochu jsem se bál, ale šlo to.“²²⁵ Z dalších odpovědí oslovených sportovních novinářů na otázky ohledně nastolování tematické agendy, informování o emigrantech či vybraných sportovních událostech je však patrné, že vliv vládnoucí ideologie na práci sportovního novináře byl výrazný.

5. 4. 2. 1. Cílené kampaně v tištěných sportovních médiích

Sportovní novináři před rokem 1989 nemohli zpracovávat pouze témata, která si sami vybrali. Čas od času se totiž novináři potkávali s cílenými kampaněmi, jež referovaly většinou o události s nejen sportovním, ale i politickým významem. Aspoň tento závěr lze vyvodit z rozhovorů se sportovními novináři, kteří za cílené kampaně shodně označili například informování o spartakiádách.

Jelikož způsob informování o spartakiádách je názorným příkladem cílených kampaní ve sportovních periodikách, tak je důležité si spartakiádní činnost blíže představit. Jako spartakiáda se označovala masová tělovýchovná vystoupení, která navazovala na všesokolské slety a dělnickou Maninskou spartakiádu.²²⁶ První spartakiáda se v Československu konala v roce 1955, ta naopak poslední se uskutečnila

---

²²⁴ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

²²⁵ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

²²⁶ ŠTERC, Jaroslav. *Československé spartakiády nejmasovější projev naší tělesné výchovy*. Praha: Olympia, 1975, s. 11.

v roce 1985. Takto charakterizoval účel spartakiády Šterc v roce 1975: „Je to především dílo optimismu, dílo lásky a obětavosti jednolitého kolektivu, kterému hledí z očí uspokojení z vykonaného díla, jež vede všechny vpřed, k šťastné budoucnosti naší socialistické vlasti!“²²⁷ Šterc ale také ve své knize přiznal, že spartakiády se vyznačovaly také výrazným ideologickým podtextem. „Politické zaměření našich spartakiád je jasné: je to přiznání k pokrokovému světovému názoru a k příslušnosti socialistickému společenství. Není tedy sporu o tom, že naše spartakiády jsou významnou politickou manifestací. Jejich hlavním posláním je správně ideově zaměřená činnost tělovýchovná.“²²⁸

Jak podobná cílená kampaň v souvislosti s konáním spartakiád probíhala, to popsal během rozhovoru Pavel Procházka: „Samozřejmě tam byly politické kampaně třeba kvůli spartakiádě. Takže když byl spartakiádní rok, tak spartakiádě byla pořád vyhrazena jedna strana a byly tam sportovní soutěže i masová vystoupení. A v redakci fungovalo oddělení masového sportu, které prakticky nedělalo nic jiného, než že psalo o spartakiádě nebo o cvičení žen s kužely. Je to docela dobrá praxe. Dneska mladí přijdou a chtějí jet hnedka na finále Ligy mistrů. A když máte zkušenost, že jste psal hezkou reportáž ze cvičení žen z Horní Dolní, aby to nevypadalo blbě a abyste se za to nestyděl, tak je to docela dobrá průprava. A vážíte si toho, když pak můžete psát o fotbalové lize.“²²⁹

Takto například vypadala titulní strana Československého sportu 1. července 1985, na níž se čtenář mohl dočíst pouze o spartakiádě, která se uskutečnila v minulých dnech:

---

²²⁷ ŠTERC, Jaroslav. *Československé spartakiády nejmasovější projev naší tělesné výchovy*. Praha: Olympia, 1975, s. 5.

²²⁸ Tamtéž, s. 13.

²²⁹ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

Obr. 1.: Titulní strana deníku Československý sport o spartakiádě. Československý sport. 1985, 33(152), 1.

S informováním o spartakiádách má také zkušenosti, ač nepřímé, Milan Macho: „To byla cílená kampaň. Ale zase na druhou stranu bych řekl, že lidi, kteří cvičili na té spartakiádě, tak tam cvičit chtěli. Ať už z jakéhokoliv důvodu. [...] Ale jak říkám, já jsem o spartakiádě nepsal. Zas tak moc o tom nevím. A upřímně řečeno, když jsem potom byl v novinách, tak mi ta spartakiáda vadila víc, než když jsem sám cvičil. Protože když jste dítě a nacvičujete na spartakiádu, tak v tom vůbec žádnou ideologii nehledáte. Je to prostě tělocvik, je to sranda a pohodička. Pak když jsem viděl, jak se to jakoby ideologicky podbarvuje, tak se přiznám, že jsem byl šťastný, že o tom psát

nemusím, protože mi to vadilo. Ten ideologický humbuk okolo, který si ti lidi, co tam cvičili, nezasloužili. Ti opravdu cvičili, protože je to bavilo a chtěli na Strahov jít. Potom už mi to opravdu dost vadilo.“²³⁰

Fakt, že spartakiáda dostávala výrazný prostor ve sportovních médiích, ilustruje například dvoustrana v časopise *Stadión*, v němž v té době působil Milan Macho:

Obr. 2.: Informování o spartakiádě v časopise *Stadión*. *Stadión*. 1985, 33(25), 12-13.

Že konání spartakiád zasahovalo významně do práce sportovních novinářů, kteří by raději zpracovávali jiná témata, než aby plnili politické úkoly a přispívali k propagaci režimu, potvrdil také Jan Hrabálek. „Samozřejmě se propagovaly spartakiády, to bylo téma pro celý národ. Jednou jsem jel na tiskovku do Slušovic, což byl známý pojem, tehdy tam Čuba dělal dostihy. A šéf mi říkal, že když tam pojedou, tak mám udělat tiskovku z dostihů a článek o tom, jaká tam bude letos spartakiáda. A pamatuji se, že jsem to neměl jak splnit, protože nás zavezli autobusem na dostihy, tam byla tiskovka a jeli jsme zpátky. Tak jsem musel říct, že to nemám, takže byl šéf trochu nepřijemný. Takže spartakiáda byla v takové vynucené pozornosti. Rozhovory

²³⁰ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

s nějakou tetinou, co chodí cvičit, to určitě bylo na nějaké politické přání. To nebylo z vůle redaktorů, kteří by radši psali o Lendlovi, Panenkovi nebo Nehodovi.²³¹

Dalším příkladem cílené kampaně ve sportovních novinách a časopisech je informování o neúčasti československých sportovců na letních olympijských hrách v Los Angeles v roce 1984. Tato sportovní událost navíc výborně ilustruje, jak se před rokem 1989 prolínaly na první pohled dvě odlišné oblasti společnosti – sport a politika. Sportovci bývalých zemí Socialistického svazu, vyjma Rumunska, totiž na pokyn vedení SSSR měli bojkovat účast na olympijských hrách v Los Angeles, aby západnímu světu oplatili dřívější bojkot Spojených států Amerických při olympiádě v Moskvě v roce 1980. Jako oficiálním důvod neúčasti sovětských sportovců na olympijských hrách se uváděly obavy o bezpečnost účastníků a znečištěné životní prostředí, v podstatě se však jednalo o politický bojkot.²³²

Československo se tehdy podřídilo politickému tlaku Sovětského svazu a své sportovce, kteří se po čtyři roky svědomitě připravovali, na olympijské hry do Los Angeles opravdu nevyslalo. A od chvíle, kdy bylo uveřejněno toto rozhodnutí, započala cílená kampaň, na níž se podíleli i sportovní novináři. Jaký byl tehdejší úkol sportovních novinářů, to popsal Karel Felt: „To jsme museli chodit za sportovci, podle našeho oboru. A oni nám říkali, že jsou rádi, že tam nejedou. Museli to říkat. Dnes se za to mnozí stydí.“²³³ Karel Felt je také z pěti narátorů jediným, který se do této cílené kampaně zapojil. „Byl jsem za fotbalistou Zdeňkem Nehodou, který měl tu smůlu a byl vybrán. A musel říkat, že je správné, že se na olympiádu nejede. Musel říkat takové politické věci, jako třeba, že hráči Dukly půjdou rádi do prvomájového průvodu. Totéž ale říkali i ostatní. Helena Fibingerová, Imrich Bugár²³⁴. Klub vždy určil jednoho a ten mluvil. Sportovci samozřejmě do bloku řekli, že je to tak správně.“ Vyvstává otázka, co sportovní redaktor dělal v případě, že sportovec nevyslovil souhlas s politikou vládnoucího režimu? Na to Karel Felt odpověděl následovně: „Ale to si nikdo netroufnul. Jestli dneska Helena nebo další lidé něco říkají jinak... Tak ani náhodou. Drželi hubu a krok. A odsouhlasili to, i když nám oběma bylo jasné, že oni říkají

---

²³¹ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

²³² DUŠEK, Rudolf. *Sport a jak to bylo*. Praha: B.A.T. Program, 2009, s. 179-182. ISBN 978-80-904237-1-8.

²³³ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

²³⁴ Pozn.: Jedná se o bývalé vynikající československé atlety. Helena Fibingerová je mistryní světa ve vrhu koulí, Imrich Bugár je mistrem světa v hodu diskem.

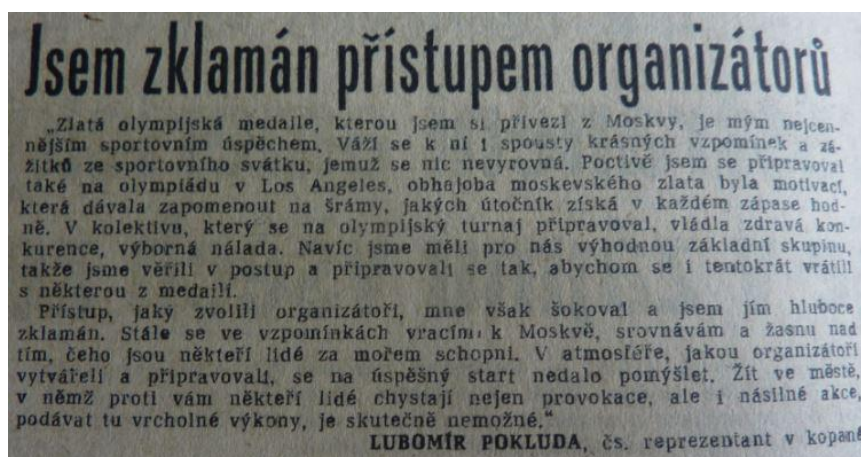
nesmysly a já píšu nesmysly. Že je blbost nejet na olympiádu. Nikdo z nich si ale netroufl říct něco jiného. A jestli teď tvrdí něco jiného, tak kecaj.“²³⁵

Asi nejznámější je právě prohlášení Heleny Fibingerové, které bylo odvysíláno v Československé televizi²³⁶, nebo také otisknuto právě ve sportovní rubrice Rudého práva:

Obr. 3.: Za čistotu olympijské myšlenky. *Rudé právo*. 1984, 64(112), 7.

Dalším příkladem této cílené kampaně je text obsahující vyjádření československého reprezentačního fotbalisty Lubomíra Pokludy:

Obr. 4.: Jsem zklamán přístupem organizátorů. *Rudé právo*. 1984, 64(120), 8.

²³⁵ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

²³⁶ Helena Fibingerová obhajuje bojkot olympiády v Los Angeles (1984) [online]. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=KPzjVQ5ExoM>

Cílenou kampaň k neúčasti československých sportovců na olympiádě v Los Angeles zmínil také Milan Macho, když odpovídal na otázku, zda se projevoval politický vliv na práci sportovního novináře. Na rozdíl od Karla Felty ovšem Milan Macho sledoval tuto cílenou kampaň spíše zpovzdálí. „[...] když se nejelo na olympiádu do Los Angeles v roce 1984, tak chtěli po redaktorech, aby sehnali sportovce a ti chudáci se vyjádřili tak, že s tím bojkotem souhlasí. Musím říct, že tohle se mě zrovna netýkalo, protože jsem tyhle sporty nedělal. Ani nevím, jestli se tam fotbal v té době kvalifikoval, nebo ne. Ale já jsem tohle nemusel dělat.“²³⁷

Podobně jako Milan Macho na tom byl v souvislosti se zmíněnou cílenou kampaní v roce 1984 Pavel Procházka. Ani on totiž nemusel dělat rozhovory se sportovci, kteří měli obhajovat rozhodnutí o své neúčasti na olympijských hrách, a nepsal o olympiádě v Los Angeles, přesto měl s touto cílenou kampaní bezprostřední zkušenost. Pavel Procházka k tomu uvedl: „Samozřejmě jsem zažil, a to bylo zrovna blbé, kdy jsem nastoupil v letech 1983-1984, bojkot olympiády v Los Angeles. A to se s tím musel člověk smířit. Minimálně musel držet hubu. Naštěstí jsem nebyl v tom týmu, který sháněl hlasy, které říkaly, jak je to fajn, že nejedeme do Los Angeles, protože jsou tam zlí imperialisté. Ale nicméně jsem pracoval v novinách, které to psaly.“²³⁸ Pavel Procházka tehdy působil ve sportovním oddělení Československého sportu, které mělo na starosti právě informování o blížících se olympijských hrách. „Takže jsem to viděl na vlastní oči. Naštěstí jsem byl mladý a ještě neprověřený soudruh, tak jsem tohle nedostal. To jsem byl rád, že jsem o tom nemusel psát. To byla fakt režimní prasárna. To už nemělo se sportovní novinářinou co dělat.“²³⁹

Na zkušenosti Pavla Procházky je příkladně vidět, jak vládnoucí ideologie zasahovala na práci sportovního novináře. Na cílených kampaních, které měly spojitost s vládnoucí ideologií a politikou KSČ, se totiž mohli podílet jen ti sportovní novináři, u nichž neexistovalo riziko, že by svou prací mohli poškodit tehdejší režim. Sportovní novináři, kteří režim propagovat nechtěli, se podle Pavla Procházky snažili zpracovávání této cílené kampaně vyhnout. Na otázku, zda bylo nařízené, kdo má psát o olympiádě v Los Angeles a kdo ne, odpověděl Pavel Procházka následovně: „No

---

²³⁷ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

²³⁸ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

²³⁹ Tamtéž.

v podstatě ano. Ale už tenkrát to bylo tak, že si někteří lidé vzali dovolenou, aby nemuseli psát o tom, jak je to fajn, že nejedeme do Los Angeles.²⁴⁰

Naopak Jan Hrabálek, který v roce 1984 pracoval jako externí redaktor v brněnské Mladé frontě, zmiňovanou cílenou kampaň osobně nezažil. „Byl jsem externista, takže pokud takové zadání došlo, tak to musel dělat někdo zaměstnaný. Určitě taková zadání na klíč byla, ale to šlo mimo mě.²⁴¹ Podobně se vyjádřil také Stanislav Hrabě, který uvedl, že cílené kampaně psal buď šéfredaktor, nebo zástupce šéfredaktora časopisu Gól, v němž tehdy Stanislav Hrabě působil.²⁴²

Jiným typem cílené kampaně byly tzv. angažované materiály, které měly za úkol naopak vyzdvihovat úspěchy socialistické společnosti. Ty zmínil Milan Macho: „Jinak tam kromě ryze sportovních témat byla taková menšinová témata jako vesnická tělovýchova. Tomu jsme říkali angažované materiály. Když si třeba postavili někde cyklostezku nebo postavili novou tělocvičnu, tak se tam jezdilo a udělala se o tom reportáž. Což asi pro ty tamní lidi byl úžasný úspěch. To byla taková naše úlitba ČSTV, protože všechno se dělalo z peněz ČSTV. Já jsem si chytře vzal právě tohle téma vesnické tělovýchovy, protože v tom zase nebyla žádná ideologie. Některá témata byla trochu horší, ale tomu jsem se vyhnul.²⁴³

5. 4. 2. 2. Politické zprávy v tištěných sportovních médiích

Dalším důkazem, že se vliv vládnoucí ideologie před rokem 1989 uplatňoval na práci sportovního novináře, je pronikání politických zpráv do sportovních novin a časopisů. A stejně jako u cílených kampaní, jež se týkaly například spartakiád či neúčasti československých sportovců na olympijských hrách, i politické zprávy obstarávali většinou zkušení a prověření redaktoři, či dokonce vedení redakce. To popsal Stanislav Hrabě: „Jo, taky to tam bylo. Husák měl narozeniny na začátku ledna, takže měl fotku na titulní straně. To byla fotka dvacet let stará, aby tam vypadal hezky. Bylo to tam. Když byl Vítězný únor, tak tam nemohlo být nic jiného. Ale to psali šéfredaktor nebo zástupce. To ani nemohl psát nikdo jiný, protože by to mohl být politický průser, kdyby to psal někdo neuvědomělý.²⁴⁴

²⁴⁰ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

²⁴¹ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

²⁴² Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

²⁴³ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

²⁴⁴ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

Podobné zkušenosti má i Milan Macho. „Psali se takzvané angažované materiály při nějakých politických výročích. Ono to u nás bylo tak, že se ti lidi z vedení chtěli zavděčit tam nahoře, tak když šlo o nějaké výročí Husáka, KSČ, osvobození Rudou armádou v roce 1945, výročí února 1948 nebo něčeho podobného, tak si to napsali sami. Mě se to naštěstí netýkalo.“²⁴⁵

I Pavel Procházka v rozhovoru zmínil, že před rokem 1989 existovaly politické kampaně ve sportovním zpravodajství. Podle jeho slov například v době stranického sjezdu či při výročí ČSTV.²⁴⁶ Pavel Procházka ale na druhou stranu také uvedl, že se sportovní novinář potkával zcela běžně, například při referování o fotbalovém zápase. Pavel Procházka k tomuto tématu řekl: „[...] když náhodou soudruzi šli na fotbal, tak tam taky museli být všichni pěkně vyjmenovaní. Že utkání navštívila delegace těch a těch.“²⁴⁷

Příkladem pronikání politických zpráv do sportovních periodik je titulní strana Československého sportu z 1. června 1985, na níž je informováno o setkání vedoucích představitelů ČSSR a SSSR:

Obr. 5.: Titulní strana deníku Československý sport o setkání vedoucích představitelů ČSSR a SSSR. *Československý sport*. 1985, 33(127), 1.

²⁴⁵ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

²⁴⁶ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

²⁴⁷ Tamtéž.

Dalším názorným příkladem pronikání politických zpráv do sportovních médií je text o znovuzvolení Gustáva Husáka prezidentem ČSSR v roce 1985, jenž byl publikován v časopise *Stadión*:

Obr. 6.: Vůle všeho lidu. *Stadión*. 1985, 33(23), 2.

5. 4. 2. 3. Informování o sportovcích, kteří emigrovali

Protipólem propagandistických cílených kampaní před rokem 1989 byla témata, o nichž se mohlo informovat jen v minimální míře, nebo dokonce vůbec. Jednalo se především o témata související se západním kapitalistickým světem, jenž byl pod neustálou kritikou vládnoucí ideologie. V této souvislosti je vliv režimní ideologie na práci sportovního novináře nejlépe vidět při (ne)informování o československých sportovcích, kteří emigrovali z Československa do některé ze západních zemí.

Nejslavnějšími českými sportovci-emigranty byli tenisté Ivan Lendl a Martina Navrátilová, fotbalisté Luboš Kubík a Ivo Knoflíček nebo českoslovenští hokejisté v čele s bratry Šťastnými.²⁴⁸

Mohlo se podle oslovených sportovních novinářů informovat před rokem 1989 o sportovcích, kteří emigrovali? Stanislav Hrabě na tuto otázku podal jasnou a stručnou odpověď: „O těch se psát nesmělo.“²⁴⁹ Jeho slova potvrdil také Pavel Procházka, podle něhož bylo ovšem informační embargo na sportovce-emigranty chybou vládnoucího režimu: „O emigrantech se nepsalo vůbec. To jsem se naučil chodit na Hlas Ameriky, když jsem byl ještě menší, hlavně kvůli hokejistům bratrům Šťastným, kteří utekli. Tak ti byli jistý čas úplně vymazaní z paměti a jejich výsledky se ignorovaly. [...] Samozřejmě to dělali soudruzi blbě, protože tím víc lidé a sportovní fanoušci vyhledávali Hlas Ameriky a Svobodnou Evropu, když chtěli vědět, jak dopadly sportovní výsledky.“²⁵⁰ Stejného názoru je také Milan Macho, který uvedl, že „[...] o emigrantech se nemluvilo. Největším problémem byli ti hokejisti, kteří emigrovali, ale to se mě netýkalo.“²⁵¹

Sportovní novinář si tak v 80. letech 20. století musel zvyknout na to, že informování o československých sportovcích, kteří emigrovali, je tabu. A to i přesto, že například tenisté Ivan Lendl a Martina Navrátilová patřili v té době ke světové špičce. O pozici tenisu a tenistů-emigrantů v tematické agendě sportovních novinářů vyprávěl Jan Hrabálek: „Nejmarkantnějším příkladem byl tenis. Když v roce 1983 hrál Ivan Lendl exhibici v Jižní Africe ještě jako občan Československa, tak se dostal na index a tenis byl úplně umrtven, psalo se o něm jen minimálně. A úplně nejabsurdnější ze všech absurdit tehdejší doby ohledně tenisu bylo to, když Navrátilová hrála Wimbledon, vyhrávala jak na běžícím pásu a o Wimbledonu se nepsalo vůbec. O prvních kolech se nepsalo vůbec, až třeba od semifinále byla napsána jen stručná informace. Žádné oslavy Navrátilové.“²⁵²

---

²⁴⁸ Pozn.: O emigraci československých sportovců pojednává například Jakub Válek. Viz Specifika emigračních vln československých vrcholových sportovců v letech 1948–1989. *Česká kinantropologie* [online]. 2011, roč. 15, č. 4. [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.ceskakinantropologie.cz/index.php/TestJournal/article/viewFile/95/103>

²⁴⁹ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

²⁵⁰ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

²⁵¹ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

²⁵² Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

Jelikož je tenista Ivan Lendl často zmiňován náratory, je důležité pro lepší pochopení všech souvislostí uvést jeho příběh. Do roku 1983 byl Ivan Lendl vzorem pro československou socialistickou mládež. V únoru roku 1983 se poprvé dostal na první místo světového tenisového žebříčku ATP. V témže roce dostal Lendl také lukrativní nabídku na účast na exhibičním turnaji v jihoafrické Bophuthatswaně. Jihoafrická republika, na jejímž území se nacházela Bophuthatswana, ovšem byla tehdy nechvalně proslulá svou politikou apartheidu, a tudíž byla účast na tomto turnaji chápána jako podpora rasismu. Lendl se však exhibičního turnaje nakonec zúčastnil, a to především z obav, že by musel zaplatit obrovskou finanční pokutu, kdyby svou účast na poslední chvíli odřekl. Shodou okolností to bylo už v době, kdy Lendl žádal o vystěhovalecký pas a chtěl žít legálně v USA. Jeho účast v Bophuthatswaně nezůstala v Československu bez odezvy – Lendl dostal pokutu 150 000 dolarů a byl vyřazen z daviscupového týmu.²⁵³ Petr Feldstein v této souvislosti také zmiňuje, že na osobnost tenisty Ivana Lendla bylo po krátké, ale intenzivní kritice uvaleno informační embargo: „Tisk, televize i rozhlas byly plné tvrdých odsudků muže, který byl ještě krátce předtím médií vynášen do nebes. A pak na nějaký čas jako když utne. Jako kdyby žádný Ivan Lendl neexistoval.“²⁵⁴ V roce 1986 Ivan Lendl oficiálně emigroval do USA, v roce 1992 získal americké občanství a do Československa se do pádu komunistického režimu již nevrátil.²⁵⁵

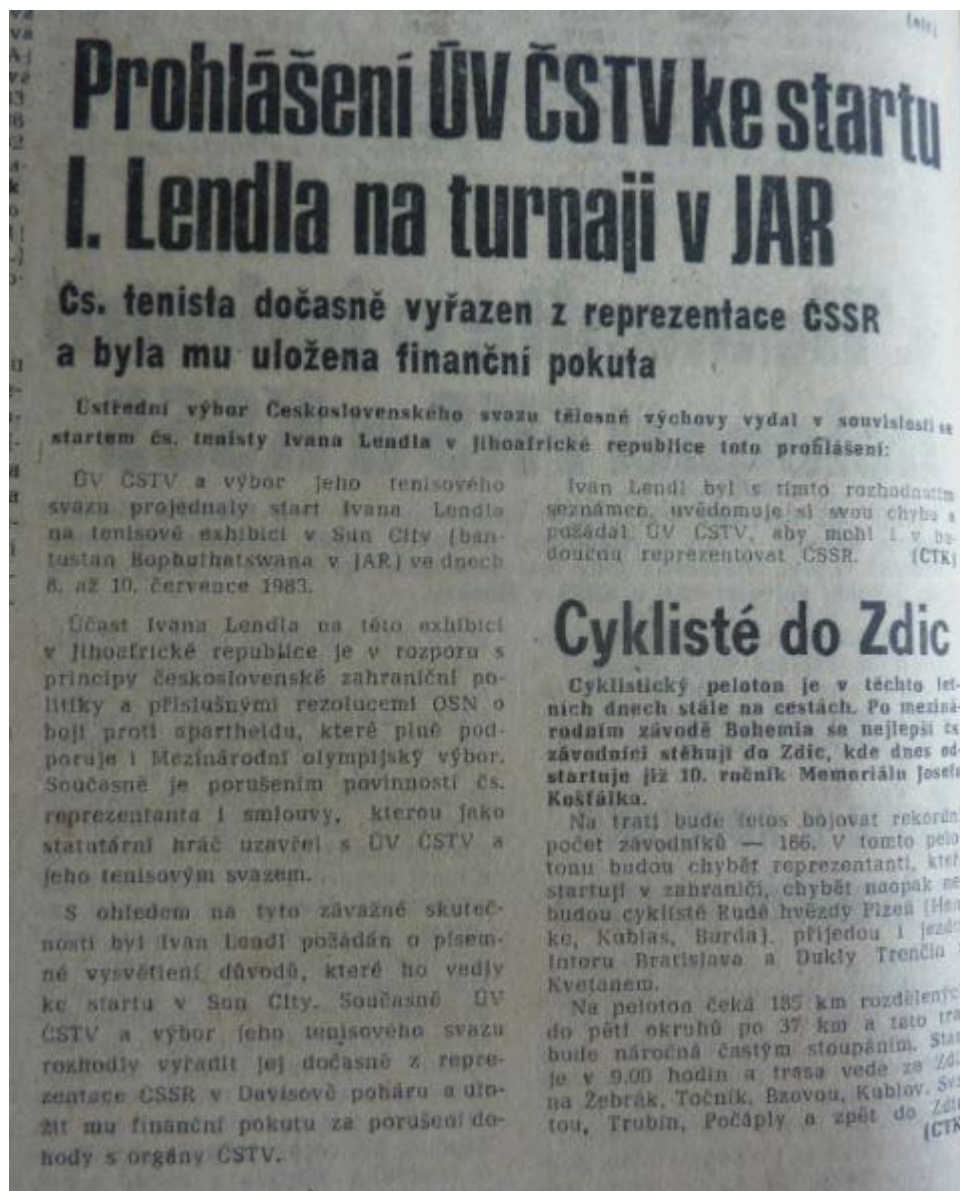
Tento text, který byl publikován v Rudém právu, obsahuje prohlášení ÚV ČSTV k účasti Ivana Lendla na exhibici v Bophuthatswaně:

---

²⁵³ FELDSTEIN, Petr. *Utečenci: [25 příběhů sportovců, kteří odešli za svobodou]*. Praha: Práh, 2014, s. 331-333. ISBN 978-80-7252-540-9.

²⁵⁴ Tamtéž, s. 333.

²⁵⁵ Tamtéž, s. 336.

Obr. 7.: Prohlášení ÚV ČSTV ke startu I. Lendla na turnaji v JAR. *Rudé právo*. 1983, 63(166), 8.

Také Karel Felt zmínil, že o tenistovi Ivanu Lendlovi se mohlo před rokem 1989 psát jen minimálně. „Ale nefungovala klasická cenzura, že by někdo přišel a řekl: 'Tohle musíš vyndat z novin.' To bylo spíš dopředu dané. O Lendlovi se psaly jen výsledky. Protože tehdejší ideologický tajemník soudruh Fojtík to měl, co se týče sportu, v hlavě trochu pomatené. Nelíbilo se mu, že jsme třeba zveřejňovali výsledky anglické nebo německé fotbalové ligy. Ty se zveřejňovaly, protože se na to legálně sázelo v Sažce. Pamatuju si na schůzi, kdy řekl, že je blbost, abychom psali o anglickém fotbale, že to tady nikoho nezajímá. A v Anglii že o československé lize také nepišou. No tak to sedí. K tomu ale nedošlo. O Lendlovi, Navrátilové, několika hokejistech, o těch se nepsalo.

Vedli jsme je jen ve výsledcích, ale že by nebyl najednou vítěz turnaje, to ne. Za Hořeniho²⁵⁶ se ale i tyhle věci začaly postupně uvolňovat. Sem tam se napsalo o Lendlvi, sem tam o Navrátilové, ale nic velkého.²⁵⁷

Přestože Karel Felt zmínil, že na práci sportovního novináře v Rudém právu měl vliv tajemník ÚV KSČ Jan Fojtík, tak na druhou stranu uvedl, že neinformování o emigrantech bylo dopředu dané. Že sportovní novináři nedostávali žádné oficiální pokyny, to potvrdil také Pavel Procházka: „No to bylo právě neoficiálně. Bylo jako nějaké nařízení telefonem, ať o něm nepíšeme. Ale nikdo vám to písemně nedal. Lendl byl v té době nejlepší tenista světa. Byl to stále československý občan, ale bylo na něj nahlíženo jako na emigranta.“²⁵⁸ Toto téma také úzce souvisí s problematikou autocenzury sportovních novinářů, o níž pojednává následující kapitola.

Tvrzení narátorů potvrzuje například stručný výsledkový servis, v němž se pouze stručně informuje o tom, že se Ivan Lendl a Martina Navrátilová stali vítězi tenisového turnaje French Open v roce 1984. Tento text byl navíc publikován uvnitř deníku na straně pět, z čehož je patrné, že neměl vysokou důležitost:

Obr. 8.: Výsledkový servis z tenisu. *Československý sport*. 1984, 32(136), 5.

Tenisté, kteří emigrovali do zahraničí, ale nebyli jedinými sportovci, kteří byli v Československu v 80. letech minulého století tabu. Podobné informační embargo

²⁵⁶ Pozn.: Zdeněk Hoření byl šéfredaktorem Rudého práva v letech 1983-1989.

²⁵⁷ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

²⁵⁸ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

platilo například také u dvojice fotbalistů Luboše Kubíka a Iva Knoflíčka. Tito dva tehdejší slávističtí hráči zničehonic opustili soustředění svého týmu v německém Hannoveru v roce 1988 a odešli do emigrace.²⁵⁹ Jak jejich emigrace narušila práci sportovního novináře, ilustruje příběh Stanislava Hraběte: „Měli jsme rubriku *Na kus řeči*, čtenáři psali dotazy a sportovci na to odpovídali. To se dneska dělá online. No a byl tam Luboš Kubík. A to se dělalo dopředu, nebylo to aktuální. Takže byla stránka tři, to byla výstavní stránka Gólu, a tam *Na kus řeči s Lubošem Kubíkem*. Už to bylo v tiskárně a v pondělí se dodělávala liga. A já si pamatuju, že jsem měl volno, že jsem byl někde na čundru a fakt jsem nic nevěděl. Přijdu ráno do redakce, všichni zsinály ksichty a Ota Dolejš říká: 'Nemáš něco? Musíme vyndat Kubíka, protože akorát utekl s Knoflíčkem.' A ještě jsme dokonce měli stránku o Slavii, kde byl Kubík.“²⁶⁰ Stanislav Hrabě si také vzpomněl, že kromě Kubíka a Knoflíčka se v 80. letech minulého století nesmělo také informovat o brankáři Pavlu Mačákovi. Ten v roce 1982 emigroval do Německé spolkové republiky neboli tehdejšího Západního Německa.²⁶¹ Stanislav Hrabě k tomuto tématu řekl následující: „Třeba o Mačákovi jsme psát nemohli. Pavel Mačák utekl a chytal za Schalke 04, takže o něm se nepsalo.“²⁶²

5. 4. 2. 4. Hierarchie sportů

V 80. letech minulého století nebyli v Československu tabu pouze konkrétní sportovci, ale dokonce i některé sporty. Jak uvedli oslovení sportovní žurnalisté, jednalo se většinou o sporty, které režim označoval jako západní či kapitalistické. Tuto problematiku nastínil Jan Hrabálek: „Hierarchie sportů, kterou známe dnes, tak platila i tehdy – zpracovával se fotbal, hokej. Ale byly upozaděné tzv. západní sporty. Například o formuli 1 byl třeba jen zpravodajský jedňák. Žádné rozepisování na stránku a různé analýzy jako dneska.“²⁶³

S tehdejší hierarchií sportů, na níž měla zásadní vliv vládnoucí ideologie, se potkal také Karel Felt, který měl tehdy v Rudém právu na starosti mimo jiné

---

²⁵⁹ ČERVINKA, Pavel. *Top českých a československých fotbalistů*. Velké Přílepy: Olympia, 2014. ISBN 978-80-7376-359-6.

²⁶⁰ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

²⁶¹ Pozn.: Přestože byl Pavel Mačák prvním českým fotbalovým brankářem, který chytal za Schalke 04, tak nepatří mezi příliš známé české fotbalisty. Jeho příběh mapuje například tento rozhovor: *První Čech v bundeslize: emigroval, chytal v Schalke, mohl učít Neuera*. [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://fotbal.idnes.cz/rozhovor-pavel-macak-prvni-cech-ve-fotbalove-bundeslize-schalke-p8g-/fot_pohary.aspx?c=A151104_171943_fot_pohary_dc

²⁶² Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

²⁶³ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

motorismus. „V roce 1988 mi pan soudruh Kojzar zakázal jet na formuli 1 do Maďarska, protože to byl podle něj kapitalistický sport.“²⁶⁴ Karel Felt také vysvětlil, proč byla formule 1 zařazena mezi kapitalistické sporty a nemělo se o ní informovat. „Formule 1 byl kapitalistický sport, protože tam nikdo z Československa nestartoval. A byl to také velký byznys. Ale jiné motoristické sporty byly v pořádku, protože tam jsme vysílali závodníky na našich strojích.“²⁶⁵

Kromě formule 1 měla vládnoucí ideologie problém například také se zámořskou hokejovou soutěží NHL. To popsal Karel Felt: „Naopak za Hořeniho, když se to uvolňovalo, tak člověk spíš slyšel: 'Napište něco o té Navrátilové. Napište něco o NHL.' To byl taky dřív kapitalistický sport. Přestalo to tak být tehdy, když tam sovětská reprezentace vyhrála Kanadský pohár. Ale pozor. O NHL se nepsalo zdaleka tolik jako teď. Dávali se výsledky a psalo se o těch, kteří tam odešli legálně. První byl Jarda Jiřík, potom Ivan Hlinka. Ale malé články. Když se třeba vrátili domů, tak se udělal větší rozhovor, ale jen o sportu. Toho sportovce bych asi stejně těžko donutil, aby řekl, že to tam musí být blbě. Nebo že bych se ho zeptal: 'Tam se ti žije určitě hrozně, co?' To by mě bacil něčím do hlavy. Takže se psalo jen o sportu, jiné věci se neřešily. Na to jsme ale měli dřív pana Švadlenu, který psal rubriku *Zaostřeno do ciziny*. A tam na všechno plival. Takže my jsme už nemuseli, to bylo zase dobré. Hoření ale potom tuhle nesmyslnou rubriku zrušil.“²⁶⁶

Tabu byly v tehdejším Československu ale i další sporty, jak zmínil Karel Felt: „Kapitalistickým sportem byl golf, ten u nás nehrál snad nikdo. O tom jsme ani nevěděli, že existuje. Potom ty americké sporty jako je baseball, americký fotbal, softball, atd. O tom se nepsalo. A dá se říct, že se o tom ani nevědělo. To člověk maximálně viděl, když vyjel někam na západ a čuměl na to.“²⁶⁷

O hierarchii sportů v 80. letech minulého století promluvil také Pavel Procházka: „Golf byl zapovězenej. To byl sport, o kterém nikdo nic nevěděl. Dodnes to třeba převládá v České televizi, že byly nějaké preferované sporty jako atletika nebo různé olympijské sporty, o kterých se pořád psalo, ale žádnou váhu to nemělo. U nás v Československém sportu to rozdělení bylo podle ČSTV. Podle toho, jakou

---

²⁶⁴ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

²⁶⁵ Tamtéž.

²⁶⁶ Tamtéž.

²⁶⁷ Tamtéž.

kategorizaci ty sporty měly. Hlavně tedy finanční. Byly to olympijské sporty. Neolympijské sporty skomíraly, jako třeba rugby. Ale třeba pozemní hokej byl olympijský sport, a také se moc nepreferoval. Takže ty sporty, které nebyly olympijské, tak byly jako Popelka. Golf, rugby a tzv. západní sporty. Až v 80. letech k nám začal pronikat baseball. Tenis byl v 50. a 60. letech buržoazní sport, pak ale soudruzi objevili Davis Cup, tak to začalo být zase populární.²⁶⁸

Karel Felt i Pavel Procházka uvedli, že mezi kapitalistické sporty byl řazen golf, o němž se v tehdejší Československu příliš nevědělo. Postavení golfu v tematické agendě sportovní žurnalistiky popsal také Milan Macho, který s informováním o tomto sportu měl přímé zkušenosti: „No shodou okolností jsem měl golf na starosti. Ale to jsem napsal jeden dva články za rok. Golf byl tady naprosto potlačený, v celé republice byla snad tři golfová hřiště. Ovšem nebylo zakázané o golfu vůbec psát. Ale svým způsobem spíš nebylo o čem psát. Samozřejmě nějaké výsledky turnajů, to vůbec. Naši se těch turnajů nezúčastňovali, naši ten golf vlastně moc neuměli. Když bylo mistrovství republiky, tak se o tom napsalo, a tím to skončilo.“²⁶⁹

5. 4. 2. 5. Informování o bruselské tragédii v roce 1985

Názorným příkladem, jak vládnoucí ideologie ovlivňovala práci sportovního novináře, je informování o tragédii, která se uskutečnila v Bruselu v roce 1985 při finále Poháru mistrů evropských zemí mezi Liverpoolem a Juventusem. Na nevyhovujícím stadionu tehdy po incidentu mezi fanoušky obou klubů zemřelo 39 lidí, více než 400 jich bylo zraněno.²⁷⁰ Této tragické události totiž využil komunistický tisk, aby pomluvil západní společenské poměry. Tento článek vyšel 1. června roku 1985 v Rudém právu:

---

²⁶⁸ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

²⁶⁹ Viz přílohu č. 5, Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

²⁷⁰ *Masakr, který měnil fotbalové dějiny*. [online]. 2005 [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://fotbal.idnes.cz/masakr-ktery-menil-fotbalove-dejiny-dbh/fot_pohary.aspx?c=A050527_213217_fot_pohary_rav

Tragédie nad rámeč sportu

Otresné události, které předcházely středečnímu finálovému utkání Poháru mistrů evropských zemí v kopané, se zapíší do historie této nejpopulárnější hry jako bolestná tragédie. Dvaatřicet z těch, kteří přišli do hlediště bruselského Heysel-stadiónu povzbudit »svůj« tým v boji o nejcennější evropskou klubovou trofej, bylo zabito. Dalších 107 lidí utrpělo velmi vážná zranění, přes dvě stě bylo zraněno lehce.

Příčiny a důsledky řádění »fanoušků« nelze hledat v oblasti sportu. Vášnň, které tak oblidně vzplanuly zejména u fanoušků britského klubu FC Liverpool, jsou totiž odrazem vlivu sociálně politického klimatu kapitalistické společnosti, v níž morální hodnoty a ideály lidskosti jsou stále více deformovány buržoazní pakulturou násilí, bezohlednosti a surovosti. Z krve a násilí na plátně či obrazovce si udělaly byznys mnohé západní filmové a televizní společnosti. Bezohlednost a násilí patří k abecedě západního způsobu života vůbec.

Bezperspektivnost a krajně nejisté vyhlídky na životní uplatnění ve společnosti, která nedovede zajistit pracovní příležitost pro všechny, snadno pak zavádí mladé lidi na scestí rozpoutaných vášní, násilí, vandalismu. Jejich ventilem se může stát — jak jsme nejednou už byli svědky v některých západních metropolích — i sportovní stadión. »Sport síce,« jak napsal v této souvislosti deník Süddeutsche Zeitung, »připravuje dráždivé klima, ale problém, který se na stadiónu vybiří, vznikl jinde.«

Je dostatečně známo, že se stejnou nelidskou bezcitností v některých zemích řadí i teroristické bandy a neofašistické bojůvky, jichž reakční síly snadno využívají pro své politické cíle. Až tam sahá řetěz násilností, které prý jsou — podle západoněmeckého deníku Die Welt — cenou svobody. Západní svět prý už si na to zvykl. Avšak omlouvat zvrhlé plody kapitalistické společnosti jako cenu, kterou západní »demokracie« platí za svobodu, si v poslední době zvykli i mnozí tamější politikové, kteří sami vyznávají kult násilí, zvláště když jde o brutální zásahy vůči protiválečným demonstracím nebo vůči stávkujícím horníkům.

horníkům.

Rada diváků belgické televize vyslovila názor, že kořeny násilnosti na stadiónech netkví v několika stovkách chuligánů, ale v samé podstatě kapitalistického systému, který nabízí značné části mládeže jako perspektivu nezaměstnanost, drogy a alkohol, odkud vede už jen krůček ke zločinnosti.

Masakr na bruselském stadiónu není ojedinělým jevem v západních metropolích, třebaže je šokující svým rozsahem. Už více než deset let se objevují v hledištních sportovních arénách násilnosti, jejichž autorství lze připsat zejména britským fanouškům, ale dochází k nim i v dalších západoevropských zemích. Právě Brusel se před rokem stal dějištěm výtržnosti »fanů« londýnského Tottenhamu Hotspur před utkáním s místním Anderlechtem. Byl při nich jeden člověk zastřelen. Dvě stě fanoušků bylo tehdy pro násilnosti zatčeno. Také v dalších západních městech — mj. i v Římě — nejednou na stadiónu tekla krev. Takového uvolnění vášní nemá už s klubismem nic společného. Je spíše projevem nenávisti k druhým lidem ve společnosti, kde člověk stále ještě je člověkem vlkem, kde podle moderního katechismu buržoazie může být cesta k životnímu úspěchu dížděna i mrtvolami, kde násilí je takřka běžnou praxí.

Je vinen sport? Jistěže ne. Jeho posláním je přece pravý opak jitrění vášní, nenávisti a násilnosti. Po událostech v Bruselu i nejvyšší vládní činitelé v Británii a dalších zemích mluví o násilnictví, které hraničí až s bestialností fašistických bojůvek, ale zatím nečiní nic pro to, aby situace, jež plodí takové jevy, změnili k lepšímu.

Jak řekl předseda Mezinárodního olympijského výboru Juan Antonio Samaranch, »o účinných opatřeních se zatím hodně mluví, ale málo se dělá«. Měl na mysli především policejní opatření. Avšak bez účinných opatření v oblasti řešení sociálně politických problémů, v oblasti výchovy, ve vytváření předpokladů pro to, aby každý mladý člověk našel ve společnosti své místo a své uplatnění, jsou všechna policejní opatření málo platná. V tomto směru má ovšem kapitalistická společnost nejen v Británii, ale i v dalších zemích značný dluh.

KAREL FELT, MIROSLAV KUBÍN

Obr. 9.: Tragédie nad rámeč sportu. *Rudé právo*. 1985, 65(127), 8.

Pod tímto ideologicky zabarveným článkem jsou podepsáni dva autoři, přičemž jedním z nich je Karel Felt. Ten se k tomuto článku vyjádřil v emailové korespondenci s autorem diplomové práce. Na otázku, jestli si vzpomíná na okolnosti vzniku tohoto textu, odpověděl Karel Felt takto: „Docela dobře. Já dodal jen ta sportovní fakta. Kdo hrál a kde. Vše ostatní už vytvořil kolega. Zabránit tomu, že u toho nebudu podepsán, přestože jsem nevytvořil jedinou větu, prostě nešlo.“²⁷¹

Stanislav Hrabě v rozhovoru poznamenal, že tento článek není rozhodně jediným případem, kdy Rudé právo informovalo pod vlivem vládnoucí ideologie. „V Rudém právu všechno hned zneužili propagandisticky. A zatajovalo se, že se třeba někdo v Moskvě porval.“²⁷²

O bruselské tragédii v roce 1985 logicky informovala kromě Rudého práva i další média. Jak ale uvedl Milan Macho, tak například ve sportovním časopise Stadión se o této nešťastné události psalo bez ideologického hodnocení: „To ne, tohle jsme nepsali. Ve Stadiónu jsme pochopitelně psali o neštěstí v Bruselu, o vandalském chování rowdies, ale nijak ideologicky zabarvené to nebylo.“²⁷³

5. 4. 3. Cenzura vs. autocenzura sportovních novinářů pod vlivem ideologie

Existovala oficiální pravidla, podle nichž se museli sportovní novináři při informování o daných sportovních událostech či konkrétních sportovcích řídit? Nebo si sportovní novináři sami uvědomovali, že o některých tématech by se nemělo psát, protože nejsou v souladu s vládnoucí ideologií?

K tématu cenzury v období 80. let minulého století se vyjádřil Pavel Procházka, podle něhož nikdo články sportovních novinářů z politického hlediska nekontroloval: „Ono se hodně povídá, ale ona ta ČÚTI, FÚTI byla následná kontrola. Teprve když byl nějaký průšvih.“²⁷⁴

Oslovení sportovní novináři se shodují, že místo klasické cenzury či oficiálních pokynů k publikování článků se v 80. letech minulého století uplatňovala autocenzura. O té mluvil například Jan Hrabálek: „Sport byl vždycky státem ve státě. O té cenze by

---

²⁷¹ Emailová korespondence s Karlem Feltem [online], 8. 9. 2015

²⁷² Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

²⁷³ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

²⁷⁴ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

spíše mohli povídat redaktoři z politické sféry. Ve sportu fungovala spíš autocenzura, nikdo z nás si nedovolil napsat, že Lendl kašle na komunisty a je nejlejší. To bych skončil nejen já jako redaktor, ale i šéf a byl by z toho průšvih. A já jsem nechtěl skončit kvůli takové blbosti.²⁷⁵

Jak už naznačil Jan Hrabálek, autocenzura u sportovních novinářů byla přítomna z toho důvodu, aby se žurnalisté vyhnuli sankcím kvůli odklonu od vládnoucí ideologie či protirežimním názorům. O tom zda musela před rokem 1989 fungovat u sportovních novinářů autocenzura, promluvil také Karel Felt: „Musela. Musel jste přemýšlet. To jsem třeba dvakrát, co se týče sportu, neudělal. Stejně by to byl jen hlas volajícího člověka na poušti a nic by nevyřešil. Odsákákal by to jen on sám a jeho nejbližší.“²⁷⁶

O autocenzuře sportovních novinářů pod vlivem vládnoucí ideologie se zmínil také Pavel Procházka: „To byla hodně autocenzura. Ona je dneska taky. Dříve byla politická, dneska je ekonomická, co si budeme povídat. Ale jak říká pan Vaculík, tenkrát slovo mělo váhu a byl z toho průšvih. Dneska si můžete napsat, co chcete, ale slovo žádnou váhu nemá. Ale tenkrát si to samozřejmě každý rozmyslel, co psal. Člověk se naučil psát mezi řádky, když chtěl něco sdělit. Což tenkrát ti čtenáři uměli číst.“²⁷⁷

Jakýsi cenzurní dohled zažil z oslovených sportovních novinářů pouze Karel Felt, který v té době pracoval v Rudém právu. V tomto komunistickém deníku totiž existovalo politické oddělení, které dohlíželo na to, aby se v Rudém právu neobjevil text v kontrastu s vládnoucí ideologií. Karel Felt sice v rozhovoru zmínil, že sportovní oddělení Rudého práva mělo „normální sportácké fungování“²⁷⁸, přesto však bylo pod dohledem politického oddělení: „Ale byli jsme samozřejmě Rudé právo, takže nad námi bylo politické oddělení, kterému šéfoval zástupce šéfredaktora pan Jaroslav Kojzar. Jméno slavné z let předrevolučních. Ten občas přišel s něčím typu: 'To takhle nemůžeš psát, že ty motorky ČZ jsou špatné.“²⁷⁹ Tento příběh, kdy se Karel Felt dostal kvůli svému článku až na ÚV KSČ, bude detailněji popsán v nadcházející podkapitole o sankcích kvůli odklonu od vládnoucí ideologie.

---

²⁷⁵ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

²⁷⁶ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

²⁷⁷ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

²⁷⁸ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

²⁷⁹ Tamtéž.

Karel Felt také uvedl, že do sportovní redakce Rudého práva nechodily oficiální pokyny, o čem se má psát a o čem naopak ne. „To bylo spíš neoficiálně. Zpravodajské články ale nikdo neupravoval, člověk to psal na své riziko. To znamená, že když jsem uletěl s těmi motorkami, které už nestačí, tak jsem z toho měl průšvih. Jinak mi ale nikdo neříkal, že třeba nesmím psát o golfu. Jedině, když jsem přišel za Kojzarem kvůli té formulí 1 v Maďarsku a zeptal jsem se, jestli bych mohl jet. Oni mě tam zvali, protože jsem byl v Klubu motoristických novinářů. On ale řekl, že ne, že to je kapitalistický sport.“²⁸⁰

Milan Macho doplňuje Karla Felta v tom smyslu, že oficiální písemná nařízení neexistovala z toho důvodu, že by mohla sloužit jako nezpochybnitelný důkaz toho, že komunistický režim ovlivňoval novinářskou profesi. „Nikdy vám nikdo nedal papír, na kterém by bylo napsáno, co se smí a co se nesmí. Ale z praxe se vědělo, že když náhodou někde někomu něco uteklo, tak hned dostal přes prsty. Byla to autocenzura, která začínala u toho člověka, který to napsal, a šla k lidem z vedení redakce, kteří schvalovali články. Ti zas měli své pokyny, protože chodili na nějaké porady šéfredaktorů. Ale ti komunisti to nikdy nedělali tak, že by vám něco písemně nařídili. Nebyli tak blbí, protože to by na ně jednou někdo mohl vytáhnout. Aspoň já jsem žádné oficiální nařízení neviděl. Ale bylo jasné, co se smí a co se nesmí.“²⁸¹

Přesto se však i Milan Macho setkal s pokyny či nařízeními, které sice neměly písemnou formu, ale byly zásadní pro jeho novinářskou práci. „Když se totiž náhodou stal nějaký průser, jak třeba emigrovali hokejisté do Kanady, tak to okamžitě přišel druhý den do redakce befel, že neexistuje, aby se o tom psalo. Takže se o to nikdo ani nepokusil.“²⁸² Pokyny z vyšších míst obdržel sportovní novinář podle Milana Macho také v souvislosti se sportovci-emigranty: „Byly výjimečné případy, když například někdo emigroval, tak přišlo vyloženě nařízení, že se o tom nesmí psát.“²⁸³

Milan Macho také podrobněji popsal, jak ve Stadiónu, kde tehdy pracoval, fungovala jakási předběžná cenzura či kontrola témat, která nebyla v souladu s vládnoucí ideologií. „Bylo to tak, že jsme v tom týdeníku měli nějaké plány a na období asi čtvrt roku se dávaly náměty. My jsme sice byli týdeník, ale protože ta

---

²⁸⁰ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

²⁸¹ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

²⁸² Tamtéž.

²⁸³ Tamtéž.

výrobní lhůta byla poměrně dlouhá, čtrnáct dní až tři neděle, tak jsme se v podstatě snažili dělat samá nadčasová témata. Takže si člověk dal nějaký plán na čtvrt roku dopředu a oni ten námět schválili, nebo ne. Ke konci 80. let jsem dělal pár choulostivých témat, například o uplácení ve fotbale, o profesionálních smlouvách. Nebo když emigroval Kubík s Knoflíčkem, a pak se vrátil Kubík, tak jsem s ním dělal takové povídání, ale ten článek se musel schvalovat na ÚV KSČ. A to bylo už v roce 1988. Takže nějaká témata, že byste je něčím překvapil... To oni dopředu věděli a to téma by neschválili.²⁸⁴

Jelikož sportovní novináři ve Stadiónu sami navrhovali témata, která poté posílali ke kontrole, tak se dá logicky předpokládat, že u nich fungovala autocenzura. Tuto hypotézu na pravou míru uvádí Milan Macho: „Autocenzuru jsem cítil neustále. Ono to začínalo už při tom, kdy jste si dělal ty návrhy článků. Tak už v tu chvíli ve vás pracovala autocenzura. Sám jste si řekl, že tam třeba tohle navrhnete, ale je to bez šance.“²⁸⁵ I díky zmíněné autocenzuře se tak Milan Macho nikdy nepotkal s tím, že by jeho článek byl publikován v cenzurované podobě. Podle svých se Milanu Machovi také nikdy nestalo, že by uviděl vytištěný článek se svým jménem, který by měl kvůli cenzurním zásahům zcela nový význam: „Nestalo. Hlavně proto, že když vám něco opravovali, tak vám to řekli. To fungovalo tak, že si vás zavolal příslušný zástupce šéfredaktora. Pokud šlo o nějaké stylistické úpravy, tak to bylo v pohodě. A musím říct, že po věcné stránce mi nikdo nic snad neopravoval. V tom sportovním časopise dělali lidi, kteří měli něco za sebou, a vědělo se, že když o něčem píšou, tak tomu rozumí. Takže ty zásahy byly opravdu malé, spíš formální. Že by mi někdo řekl, ať něco celé předělám, tak to se mi nestávalo.“²⁸⁶

Co se týče cenzury, tak je ještě důležité zmínit, zda na práci sportovního novináře před rokem 1989 působily i zásahy externích subjektů prostřednictvím svých pokynů a nařízení. K tomuto tématu se vyjádřil Milan Macho: „Na ÚV KSČ existovalo tiskové oddělení. Tam byly čas od času nějaké porady šéfredaktorů. A tam v podstatě dostali pokyny, co a jak. A ty pokyny poté přenášeli na nás. Ale nebylo to tak, že by nám řekli: 'Teď jsem byl na ÚV KSČ a řekli nám, že tohle se nesmí.' Ale kdyby k něčemu takovému došlo, tak by si na to vzpomněli. Ale že bychom dostávali nějaké

---

²⁸⁴ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

²⁸⁵ Tamtéž.

²⁸⁶ Tamtéž.

oběžníky nebo něco takového, co smíme a nesmíme, tak na nic takového si nepamatují.“

Milan Macho v rozhovoru uznal existenci pokynů z ÚV KSČ či z ČSTV. Podle něj však tyto pokyny zbytečné, neboť sportovní žurnalisté pracovali s autocenzurou pod vlivem vládnoucí ideologie, jak už bylo dříve zmíněno. Milan Macho k tomu řekl následující: „Ale ono to ani nemuselo odnikud chodit. To už bylo tak samozřejmé... Horší to bylo, ale to nebyl náš případ, když musel někdo v Rudém právu napsat ideový článek proti něčemu. To jsem je litoval. Ale na druhou stranu jsem si říkal: 'Když děláte v Rudém právu, tak si to vyžerte. Vždyť tam nemusíte pracovat.'“

Existenci podobných pokynů od externích subjektů potvrdil také Karel Felt, přestože na druhou stranu uvedl, že se tyto pokyny sportovních novinářů přímo netýkaly. „Takové příkazy určitě chodily. To se ale nás sportáků netýkalo, my jsme se do toho nemotali. A upřímně řečeno, ani nás to většinou nezajímalo. Člověk si dělá svou práci, ví, kde je, spousta věcí ho štve, ale nemůže s tím nic udělat. Protože i kdyby řval, tak tím nic nevyřeší, maximálně ho ten Kojzar smete. Sporták ale není taková důležitá figura, aby mu tak vadila.“²⁸⁷

5. 4. 4. Postihy sportovních novinářů kvůli odklonu od vládnoucí ideologie

Když sportovní novinář před rokem 1989 napsal text, který byl v rozporu s vládnoucí ideologií nebo se jen nelíbil komunistickým funkcionářům, existovalo riziko, že na daného sportovního novináře budou uvaleny různé sankce a postihy od peněžních pokut, přes zákaz vycestování až po propuštění z práce. Toto tvrzení vyplývá z rozhovorů se sportovními novináři, z nichž jeden poznal uvalené sankce na vlastní kůži. Tím narátorem je Karel Felt, který tehdy pracoval v Rudém právu.

Přestože Karel Felt nenapsal vědomě žádný text, jehož prostřednictvím by chtěl bojovat s vládnoucí ideologií a režimem, tak měl kvůli své autorské činnosti problém hned dvakrát. I když se Karel Felt snažil pouze objektivně zhodnotit neúspěchy českých sportovců, tak se jeho text nesetkal s pochopením komunistické strany. Karel Felt k tomu řekl: „Když jsem dělal ty svazarmovské sporty, potažmo motorismus, tak se mi

---

²⁸⁷ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

stala taková věc. V té době motokros výborně jezdil Jaroslav Falta²⁸⁸ a bojoval o titul mistra světa. Jenže přijel na pískové tratě v Holandsku a ta „číza“ už byla špatná a neměla na to. A já napsal, že Falta nebude mistrem světa, protože motorka ČZ na to nemá. Byl jsem předvolán na ÚV KSČ na oddělení průmyslu a bylo mi sděleno, že jsem poškodil československý průmysl a že nevyjedu. Ani do socialistické ciziny. Nevzali mi pas, ale tohle jsem se dozvěděl. [...] Ale to proboha neříkám, že bych byl disident. Ale takové věci se děly. Setkal jsem se i s politickým tlakem režimu. To se mi stalo dvakrát, poté ještě o dva roky později u škodovek.“²⁸⁹

Zákaz vycestování z Československa byl před rokem 1989 jedním typem postihu, který zažilo více sportovních novinářů. Karel Felt si například vzpomněl na kolegu z novinářské branže, na něhož byla tato sankce také uvalená: „Vím, že třeba nesměl jezdit ven Vašek Pacina z Mladé fronty. To bylo kvůli nějakým politickým důvodům. [...] U nás ve sportu ale o ničem nevím. Jenom já.“²⁹⁰ Se sportovními redaktory, kteří kvůli politickým důvodům nesměli vycestovat, se setkal i Pavel Procházka. „Třeba z Rudého práva k nám propadli někteří redaktoři, kteří třeba nesměli jezdit ven. To byl třeba jeden trest, že ti neprověření nebo vyloučení z KSČ, tak mohli psát, ale nesměli vyjet. Maximálně do NDR nebo do Polska, ale rozhodně ne na Západ. Tam už jim strana nedůvěřovala. Takové jsem znal taky.“

Jak už Karel Felt nastínil, jeho druhý problém se opět týkal oblasti motorismu, konkrétně aut československé značky Škoda. Podobně jako u motorek ČZ vyjádřil obavy ohledně kvality těchto automobilů v porovnání s konkurencí, za což byl blízko dalším sankcím. Celý příběh však nakonec skončil „pouze“ osobním vysvětlením, jak se věci doopravdy mají. Tuto zkušenost popisuje Karel Felt následovně: „To se týkalo rallye. Ale to nebyl až takový průser, protože škodovky měly trochu jiné postavení. [...] Psal jsem, že ve své době nestačily na žigulíky. Hlavním problémem bylo, že škodovky podle RVHP²⁹¹ nesměly mít objem přes 1300 cm³. Žigulík měl objem trochu větší. Ve své třídě byly ale škodovky super, vyhrávaly na mistrovstvích světa, ale hlavní je ten absolutní vítěz.“²⁹² Na otázku, zda poté nastaly nějaké sankce, odpověděl Karel Felt

---

²⁸⁸ Pozn.: Jaroslav Falta je bývalý český motokrosový závodník, který v 70. letech 20. století patřil ke světové špičce.

²⁸⁹ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

²⁹⁰ Tamtéž.

²⁹¹ Pozn.: RVHP je zkratka pro Radu vzájemné hospodářské pomoci, což byla ekonomická organizace, která existovala v letech 1949-199 a sdružovala státy sovětského bloku.

²⁹² Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

následovně: „Samozřejmě. Bylo mi vysvětleno, že škodovky stačí a že je to schválně rozdělené. Že škodovky jsou ve své třídě super, a ta vyšší kategorie patří našim bratrům s žigulíky.“²⁹³

Za co mohl být sportovní novinář před rokem 1989 sankcionován, přiblížil také Pavel Procházka: „Průšvihy byly třeba také na Nový rok. Existoval cyklokrosař Bambula. Na Silvestra se nejezdilo nic jiného, byly jen silvestrovské cyklokrosy a na Nový rok to bylo na straně jedna, protože se nic nehrálo. Takže tam byl vždycky Husákův projev a vedle toho byl titulěk *Vítězství Bambuly*. Takže okamžitě průšvih. Ale to bylo umění nechtěného. Potom dostávali lidi pokuty nebo jim hrozil vyhazov.“²⁹⁴

Kromě Karla Felta žádný další z oslovených sportovních novinářů nezažil postihy kvůli své autorské činnosti. Se sankcemi se však potkali u svých kolegů, jak například uvádí Pavel Procházka: „Člověk zkusil psát nějaké věci, ale tam jste měl vedoucího, pak byl vedoucí vydání a ještě jeden vedoucí. Takže i kdybyste to napsal, tak by to neprošlo. To spíš musel být nějaký omyl, za co byli ti lidé trestáni. Třeba Pavel Loněk, to je už nebožtík, výborný novinář, který byl schopný udělat z Himla²⁹⁵ Himmlera. Takže to byly průšvihy víceméně nechtěné.“²⁹⁶

Jiný příběh vyprávěl Milan Macho, jenž v časopise *Stadión* spolupracoval s Luděkem Brábníkem, který byl také sankcionován. Sankce v tomto případě spočívala v tom, že byl Luděk Brábník přesunut z Československé televize právě do *Stadiónu*. Okolnosti, proč byl tento sportovní novinář sankcionován, Milan Macho popsal takto: „To jsme hráli nějaký hokej s Rusy. A Luděk Brábník, to byl nestraník a hlavně výborný hokejový televizní komentátor, asi nejschopnější ze všech, byl taky takový typ, který komunisty trochu provokoval. Pak se jednou stalo, bylo to už někdy v 80. letech, že jsme hráli hokej proti Rusům a on řekl: 'Teď nastupují ti hoši s cécécépé na prsou.' A vyrazili ho z Československé televize, že zesměšnil sovětské sportovce. Ale protože byl schopný a asi se za něj přimluvil i Himl, tak ho nechtěli úplně zlikvidovat. A tak se Luděk Brábník najednou objevil u nás v redakci *Stadiónu*. Takže to je druhý případ,

---

²⁹³ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

²⁹⁴ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

²⁹⁵ Pozn.: Antonín Himl byl československý sportovní funkcionář, předseda Československého svazu tělesné výchovy i Československého olympijského výboru a významný člen Komunistické strany Československa.

²⁹⁶ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

který jsem zažil, že nějaký sportáček byl z politických důvodů perzekuovaný.²⁹⁷ Tím prvním případem má Milan Macho na mysli příběh Františka Černocho. Jelikož se o něm zmínili téměř všichni oslovení sportovní novináři a jedná se o názorný příklad uvalení sankce na sportovního novináře kvůli rozporu s vládnoucí ideologií, tak je příběhu Františka Černocho věnována samostatná podkapitola.

Přestože Pavel Procházka nenapsal žádný text, který by byl rozporu s vládnoucí ideologií, tak také jako sportovní novinář zažil pokutu a domluvu: „No šel jsem na kobereček. My jsme měli šéfredaktora Jaromíra Tománka, což nebyl novinář, nerozuměl tomu a dostal to jako stranický úkol. To byl předseda fotbalového svazu až do roku 1982 a pořád byl delegátem UEFA. Takže jezdil po světě a měl trochu přehled. Ale byl to takový bolševik. Ten tam byl z dosazení ČSTV, strany a vlády a novinám nerozuměl. Takže porady byly někdy úsměvné. On se pak naštěstí už do ničeho nepouštěl. Ale lidsky nebyl úplně zlý, takže nám dával jen pokuty... Vždycky 2. ledna přišla do redakce delegace s ÚV ČSTV vedená Antonínem Himlem, což byl předseda ČSTV, člen ÚV KSČ a v podstatě ministr sportu. Takže to byla celkem šajba. Tam každý musel mít kravatu. A já jsem na to kašlal, takže jsem dostal hnedka pokutu třeba sto korun, že jsem nepřišel v kravatě, když přišla soudružská delegace. Nebylo to za psaní, ale za projev.“²⁹⁸

Pavel Procházka i Stanislav Hrabě také hovořili o tom, že kritika a postihy sportovních novinářů častěji souvisely s fotbalovým svazem než s vládnoucí ideologií. Stanislav Hrabě řekl: „My jsme věděli, že budeme mít malý plat a budeme mít víceméně větší klid než třeba kluci v Rudém právu. Takže pokud jste neudělal moc velký průser... My jsme měli spíš problém s fotbalisty. Něco jsme napsali a Kockovi²⁹⁹ se to nelíbilo. To politikum bylo spíš na úrovni ČSTV a výboru fotbalového svazu.“³⁰⁰ V podobném duchu zní i vyjádření Pavla Procházky: „Když se psalo ošklivě o Dukle, tak si vás poslali na kobereček. Tománek byl ještě rozumný, tak řekl: 'Pavle, abych to nemusel řešit, dávejte si na to pozor. Nedrážděte je. Už mě předseda Kocek kritizoval.“³⁰¹

---

²⁹⁷ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

²⁹⁸ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

²⁹⁹ Pozn.: Rudolf Kocek byl dlouholetý předseda fotbalového klubu Dukla Praha a v letech 1983-1990 byl předsedou Československého fotbalového svazu.

³⁰⁰ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

³⁰¹ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

Podle Stanislava Hraběte mohl být sportovní novinář sankcionován také v případě, že psal negativně o fotbalovém klubu Sparta Praha. „Šel jsem na první tiskovku Sparty, tenkrát byl předseda pan Oberhel. A tomu se něco nelíbilo, a tak nás důrazně požádal, abychom psali o Spartě jen v dobrém. Jinak, že si to s námi vyřídí na stranickém výboru. A byl tam se mnou Ota Dolejš, tak mu říkám: 'Sakra, jak s náma může takhle jednat, když ani nejsme ve straně?' No ale celá ta Sparta byla o stranících.“

Se sankcemi kvůli své novinářské činnosti se však nepotkali všichni sportovní novináři v Československu, jedním z těch šťastnějších byl také Jan Hrabálek. Ten uvedl: „V té době, do roku 1985, jsem byl v té Mladé frontě externista, takže tohle mě celkem mijelo. Psal jsem o lokálním sportu v Brně a na jižní Moravě. Takže nedokážu přesně identifikovat, jestli byly nějaké postihy.“³⁰² Přestože byl ještě mladým externistou, který se nedostával ke zpracování ožehavých témat z pohledu vládnoucí ideologie, tak byl i Jan Hrabálek blízko problému, jenž však za něj zažehnali pracovníci tiskárny. „V roce 1981 vydala ČTK zprávu o tom, jak se využívají sportoviště v Moskvě po olympiádě. A byla tam věta, že Lužniky se staly centrem reakčního vyžití Moskvanů – místo rekreačního. Já jsem to přehlédl a říkám si, že to dám do novin jako jedňák. Tak jsem to poslal do sazárny. No a pak přišla naše sekretářka, která nosívala články a říká: 'Honzo, máš jít do tiskárny a donést tam klukům flašku vína.' Tak si říkám, co chtějí, co se zase děje. No a tak mě to ukázala. To kdyby prošlo, to by byl asi průšvih. I když možná ne, protože to vydala četka.“³⁰³

5. 4. 4. 1. Příběh Františka Černocho

Co se týká sankcí a postihů sportovních novinářů před rokem 1989, tak narátoři společně odkryli jeden velmi zajímavý příběh, o němž se nelze dočíst v žádné odborné literatuře. Tento příběh se týká Františka Černocho, který byl na začátku 80. let uznávaným a respektovaným fotbalovým redaktorem Československého sportu.

Jeho příběh shrnul Karel Felt: „Po mistrovství světa 1982 měl problém ve Sportu Franta Černoch, protože před utkáním s Kuvajtem napsal něco o tom, že šejkové jí ryby rukama. Ale tady se s těmi arabskými zeměmi udržovaly nějaké vztahy, tak se u nás kvůli tomu ohradili a byl z toho průšvih. Ale to nevím, že by někam nesměl jet. Ono se to ani tehdy moc neřešilo. To není jako dnes, že už to člověka štvě, že musí pořád

---

³⁰² Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

³⁰³ Tamtéž.

někam jezdit. Reálné nebezpečí nějakého postihu ale existovalo ve všech novinách, když člověk napsal něco, co se tiskovému oddělení ÚV KSČ nelíbilo.³⁰⁴

Podrobnější informace o příběhu Františka Černocho měl ovšem Pavel Procházka, který stejně jako on v 80. letech pracoval v Československém sportu. Pavel Procházka uvedl: „Třeba František Černoch až do listopadu nesměl psát o fotbale, dostal zákaz. Protože byl na mistrovství světa 1982 ve Španělsku, kde jsme hráli s Kuvajtem. On tam byl na nějaké recepci a popisoval, jak ti Kuvajťani jedí rukama, že se nějak chovají a udělal si z toho víceméně legraci, že jejich kultura stolování není zrovna nejvyšší. To byla taková úsměvná a neškodná kurzívka. Ale zrovna tady byli nějakí představitelé Kuvajtu, protože jsme od nich chtěli nějakou ropu nebo co. A to byl velký, velký průšvih, že to vyšlo zrovna v době té státní návštěvy. Kuvajťané si snad nestěžovali, ale někdo tu byl aktivní, papežtější než papež, a František Černoch to odnesl tím, že byl ukryt a nesměl se podepisovat. Podepisoval se „fzt“ jako Franta z Tachova. A byl víceméně ukryt do oddělení masové tělovýchovy. To jsou ti, co psali o cvičení žen s kužely a o spartakiádách. Až do listopadu.“³⁰⁵

Další detaily do příběhu Františka Černocho vnesl Stanislav Hrabě. Ten totiž objasnil, kdo stál za tím, že byl František Černoch sankcionován: „Samozřejmě každý plnil plán. A ten fuťák, Sýkora, takovej malej človíček to byl, taky musí občas něco nepatřičného najít. Tak se hledalo, kde se dalo. [...] No a Sýkora asi neměl co najít a Franta Černoch byl tenkrát na tiskovce s Kuvajtem, jak jsme s nimi hráli 1:1. A napsal takový lehký fejeton a trochu si z těch Kuvajťanů udělal legraci. A my jsme tenkrát s Kuvajtem podepisovali nějaký kontrakt o ropě. A tak to Sýkora rozmázl. Takže byl okamžitě přerazen z fotbalu. Takže průsery byly i ve sportu.“³⁰⁶

Toto je zmiňovaný článek Františka Černocho, který byl publikován ve speciální příloze Československého sportu k příležitosti právě skončeného mistrovství světa ve fotbale, jež se konalo ve Španělsku:

---

³⁰⁴ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³⁰⁵ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

³⁰⁶ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

Oběd se šejkem

Zavánělo to exotikou. Navštívit tréninkový tábor Kuvajťanů, pozdravit se s akreditovaným velbloudem, podat ruku nejvyššímu šejkovi fotbalu ze země našty. Ta ruka musí být cítit naštou, tak jako je jí bití fotbal. Říká se, že Kuvajťané namočí měč do oleje, a už to frčí...

Přivítání bylo zdvořilé, s poklonami. Jsme pozváni k obědu, mezi 70 obědvajících členů kuvajtské výpravy. Šejk Fahd Sabah vezme kus ryby, rozmačká ji v dlani a rozdělí na talíře. Dívám se kolem – každý spokojeně mlaská. V té chvíli jsem ještě nevěděl, že takový šejk má šanci uniknout do hřiště, chtít odvolat celé mužstvo a dosáhnout odvolání branky...

A je tady polévka. Mám strach, zda také nebude rozdávána dlaněmi. Nalil jsem si trošičku sám, pak přišlo maso a rýže (proboha, ta je ale rozňahaná), šejkovi do ní upadl popel z cigarety, chci se ho zeptat...

Nemám ale šanci. Usmívá se a dotazuje, zda nechceme kejšr. Na tohle kejšr? Oni jej piji. Jeden z nás kejšru jen malinko polkl, hned přinesli dalších deset džbánů. Zůstaly nedotknuty. Našinec raději kompot a na závěr kávu. A rychle za rozhovorem.

Šejk se usmívá, chci se ho tedy zeptat... Jenže on vstává, loučí se s námi, ještě odznak na památku a fotografie a na shledanou. Jde zřejmě do svého harému...

Obr. 10.: Oběd se šejkem. *Československý sport, příloha Španělsko '82*. 1982, 30(165), 3.

František Černoch se tedy kvůli článku, jenž nejspíše v očích tehdejších komunistických činitelů mohl ohrozit vzájemné vztahy Československa s Kuvajtem, musel vzdát kariéry uznávaného fotbalového redaktora a místo toho byl přerazen do oddělení masové tělovýchovy. Uvalená sankce na Františka Černocho přestala platit až s pádem komunistického režimu v roce 1989. Jeho další kariéru po sametové revoluci popsal Pavel Procházka: „Potom se vrátil a dělal dokonce tiskového mluvčího fotbalistů na mistrovství světa 1990 v Itálii. Ale poznamenalo ho to na celý život, už nikdy se

vlastně do toho nevrátil. Tenkrát to byl opravdu uznávaný fotbalový novinář. Ale byl to taky nestraní, což bylo zajímavé, že to šlo, když se chtělo.³⁰⁷

Vyjádření Františka Černocho, které by mohlo vnést více světla do jeho příběhu, není již bohužel možné získat. František Černoch totiž zemřel 30. ledna 2015 ve věku 78 let. Kromě Československého sportu spolupracoval také s regionálním tiskem na Tachovsku či časopisem Dikobraz.³⁰⁸ František Černoch je také autorem několika knih se sportovní tematikou.

5. 4. 5. Pracovní cesty sportovních novinářů do zahraničí

V dnešní době je v souvislosti s profesí sportovního novináře naprosto běžné cestování za sportovními událostmi po celém světě. Před rokem 1989 tomu však tak nebylo, a to především kvůli vládnoucí ideologii. Cestování na východ do zemí sovětského bloku problémem nebylo, výjezd do západních „kapitalistických“ zemí už ale ano. Na západ od Československa mohli cestovat jen vybraní redaktori, což vyplývá z pořízených životopisných rozhovorů se sportovními novináři. V této souvislosti se tedy nabízí několik otázek. Zažili oslovení sportovní novináři pracovní cestu do zahraničí před rokem 1989? A pojilo se podle nich cestování do západních zemí s nějakými politickými úkoly?

Jedním ze sportovních novinářů, kteří dostali důvěru a mohli vycestovat do zahraničí, byl Karel Felt, který vyrazil v roce 1983 do Walesu. Takto Karel Felt převyprávěl svůj zajímavý příběh: „Byl jsem na motocyklovém Šestidenní ve Walesu, kde kluci skončili druzí. To byla tehdy velká věc, dnes ani nevíme o tom, že se to jede. Za odměnu jsme zůstali dva dny v Londýně. Tehdy jsme chodili opravdu s otevřenou pusou. Byli jsme také v muzeu Madame Tussauds. A tehdy mladý, ambiciózní zástupce vedoucího oddělení zahraniční redakce Zdeněk Porybný³⁰⁹ mi řekl, ať o tom napíšu reportáž. Protože do *Haló soboty* se dělaly takové reportáže. Tak jsem něco napsal, podle toho, jak jsem to viděl. Jenže. Jelikož lidé ze zahraničí byli v očích redakce nebo pana Kojzara politicky nespolehliví, tak tyto věci kontroloval. A zejména tehdy, když to mělo jít do jeho vlajkové lodi *Haló soboty*. Zmaloval to a předělal to tak, že já jsem se

---

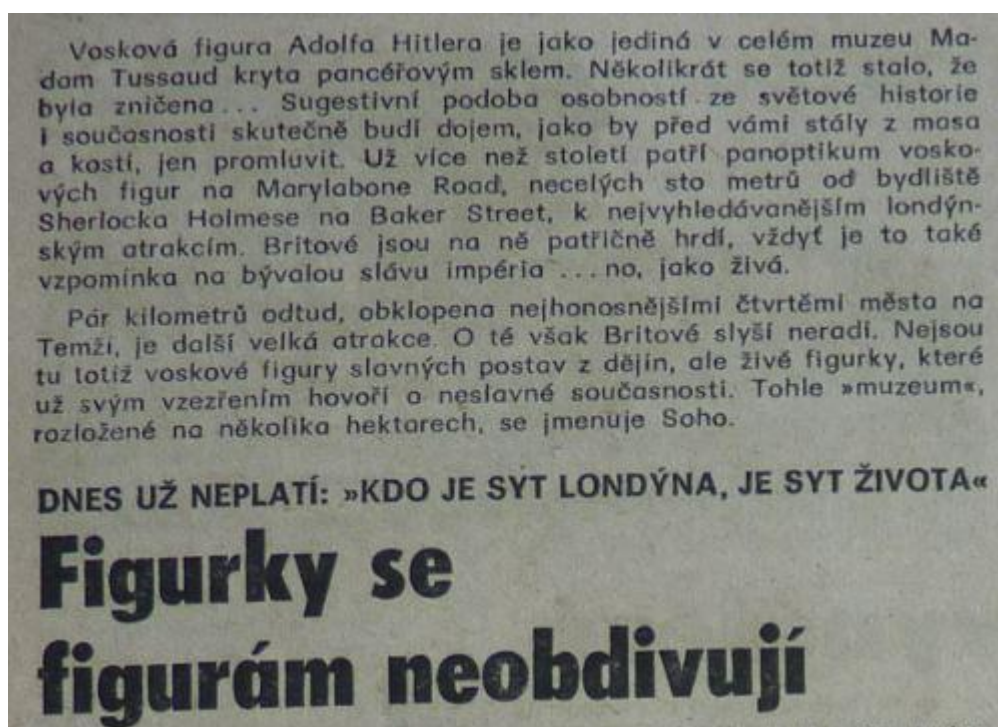
³⁰⁷ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

³⁰⁸ *Odešly legendy, zemřeli kolegové Karel Malina a František Černoch* [online]. [cit. 2016-04-25]. Dostupné z: <http://www.ksn.cz/aktuality/odesly-legendy-zemreli-kolegove-karel-malina-a-frantisek-cernoch.html>

³⁰⁹ Pozn.: Zdeněk Porybný je od roku 1989 šéfredaktorem deníku Právo a také většinovým vlastníkem společnosti Borgis, která deník Právo vydává.

styděl a brečel, co z toho vzniklo.³¹⁰ Na otázku, zda pod tímto předělaným textem měl svůj podpis, Karel Felt odpověděl takto: „Samozřejmě. On mi to politicky vysvětlil. Řeknu vám, nebylo ale v těchto věcech radno odporovat. Mladší sestru jsem měl na vysoké škole, měl jsem malé dítě a nějaká revoluce, to vás tehdy ani nenapadlo. A věděl jste, že cesta vede jen dolů. A to se vám nechce. Dělat na nějakém úřadě, nebo v nějaké fabrice tzv. tiskového mluvčího a tvořit nástěnky. Takže jsem držel hubu a krok. A nestydím se za to, že jsem nebyl hrdina.“³¹¹

Zde je zmíněná reportáž Karla Felty, která byla publikována v příloze Haló sobota deníku Rudé právo:

³¹⁰ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³¹¹ Tamtéž.

VIDĚL JSEM KRÁLOVNU

Alžběta II. se svému lidu příliš neukazuje. Nemá proč a asi mu také nemá co říci. Lidé ji znají z pohlednic, fotografií, poštovních známek. Kdo ji chce vidět v životní velikosti, má jedinečnou příležitost právě v muzeu Madam Tussaud. V hlavním sále stojí obklopena svou rodinou včetně nejpopulárnějšího novomanželského páru na britských ostrovech — lady Diany a prince Charlese. Dámy v dlouhých večerních róbách ze vzácných látek a pánové, jak jinak, v uniformách, zatěžkaných řády, na jaké si jen Angličan vzpomene. Obdivovat možno, přiblížit se k Jejímu Veličenstvu, na rozdíl od jiných figur, nemožno. Královna je nedotknutelná zde, stejně jako v nedalekém Hyde Parku, kde můžete kromě ní kritizovat, ba i urážet kohokoliv.

V zlmní zahradě najdete fotbalisty Pelého a Keegana, Agathu Christie, Sophii Lorenovou... V další místnosti jsou figury ve svém prostředí. McEnroe hraje finále Wimbledonu s Borgem a na světelné tabuli běží stav setu. O havraních copánkách zpívá o kousek dál Elvis Presley.

BÁL BY SE I HITCHCOCK

Dobrá třetina plochy muzea je věnována hororům. Do těchto míst zve sám Alfred Hitchcock. Určitě ne náhodou

sklem právě Adolf Hitler. Jím zapřicinné hrůzy, věřme, již nikdo nepřekoná. Hned na úvod se na lidskou národu až příliš sugestivně můžeme seznámit s různými způsoby poprav a mučení. V tiché londýnské uličce jsme svědky jednoho ze zločinů Jacka Rozparovače, naproti topí jednu ze svých obětí zvrhlý doktor Smith...

Co si ti dva asi povídají? Mistr hororů Alfred Hitchcock zřejmě líčí příběh, při němž člověku vstávají vlasy hrůzou na hlavě. Umí to dokonale. Založil na tom svoji slávu. Ale podívejte se na fotografii pozorněji. Rekl byste do tohoto zralého muže, že dokáže svými příběhy vyvolat mrazení v zádech? Já ne. Spíš jsem měl dojem, že dědeček vypráví vnoučatům, pravda, trochu barvitě, nějakou pohádku. Asi právě líčí předposlední dějství Karkulky v babiččině chaloupce. A ta teta pod ním, které už chybějí

jen pletací dráty a klubka vlny, je Agatha Christie. Skutečně. Autorka slavných detektivek z ponurého prostředí staré, ale i mladší Anglie. Jako bych ji slyšel: Tajemné kroky. Skřípění snad sto let nepromazaných pantů. Nic netušící oběť se otáčí, aby naposled pohlédla do lidské tváře... Svého vraha... Byl to zahradník. Škoda pro horory a detektivní romány, že se tihle dva setkali až tady. O co všechno jsme přišli, kolik důmyslné hrůzy nás mohlo příjemně děsit z knižních stránek, filmového plátna či televizní obrazovky. A tak až příjedu domů, vezmu jednu z proslulých detektivek, ale dříve, než s ní usedu do křesla, pečlivě zkontroluji, zda je zamčeno.

USTUPTĚ, PROSÍM

Velmi působivé jsou poslední dvě místnosti. Úzkými dveřmi se přeneseme do roku 1805. Jsme v prvním podpalubí britské vlajkové lodi v bitvě u Trafalgaru. Kolem nás hřmí palubní děla, křik námořníků se mísí se svištěním koulí, které na Angličany chrlí Napoleonova flotila. Člověk se bezděčně přikrčí, když mu nad hlavou zahučí koule a s ohlušujícím rachotem prorazí bok lodi. A tak raději rychle pryč. O kus dál zahřmí nad námi palba. Jsme v místnosti, v níž umírá slavný vítěz nad Napoleonovým loďstvem admirál Horatio Nelson. Bez utržené pravé paže leží na přikrývkách. Nad ním

obléká lékař a důstojníci jeho flotily. Procházka muzeem Madam Tussaud trvá dobrou hodinku a nohy už síťkají o odpočinek. V další místnosti je možno jim vyhovět. Na pohovce sedí slušně oblečený mladík a nepřítomně se dívá do novin. Návštěvníci u něho marně hledají vizitku se jménem, kdosi se odváží podívat, jak staré jsou noviny, které tato »figura« čte. Údiv zvědavce vyvolá smích, protože domnělá figura se nechápavě rozhlíží kolem sebe. Tahle zmýlená se může stát každému. Sugestivnost a věrohodnost voskových figur jsou obdivuhodné.

V jednom ze sálů s nejstaršími figurami, který je spoře osvětlen, je umístěna pohovka, na níž odpočívá dívka. Z jedné strany stojí dáma a gentleman v tmavém obleku. Na protější straně už místo nebylo, a tak jsme nahlíželi z této. Lehkým poklepáním jsem chtěl pána upozornit, zda by o krok neustoupil, abych také viděl. Nereagoval. Dokonce ani na druhé poklepání a slovní upozornění s omluvou. Jenže to už se naproti všichni smáli. Domnělý návštěvník byl z vosku...

BIG BEN POD LEŠENÍM

Asi za deset liber vás odveze černý londýnský taxi z Marylabone Road přímo k Buckinghamskému paláci. Velké střídaní stráží, s hudbou skotských dudáků, jízdní gardou i vojáky ve vysokých medvědích čepicích začíná o půl jedenácté. Davy zvědavců se tu však tlačí po celý den.

Deset minut chůze a jste u velkolepé Westminsterské katedrály. Uvnitř je pochováno na dva tisíce osob. Mezi nimi také vědci Newton, Darwin, Kelvin, spisovatel Dickens, symbolickou desku tu mají lord Byron a Shakespeare. Obdiv budí busta muže, kterému se říká Parr of Country. Není známý jako mnozí další zde pohřbení. Spíše zajímavý. Dožil se 152 let, přežil deset králů. Ve stu letech byl obviněn ze znásilnění a o dvaacet roků později se oženil a měl syna... Inu, v Anglii je všechno možné. Nebo alespoň bylo.

Procházkou čtvrtí Westminster, kde sídlí významné londýnské úřady a ministerstva, se dá dojít na Trafalgarské ná-

městí. Líně se vinoucí špinavá Temže zůstává za zády, stejně jako slavný Big Ben, který je zakryt lešením. Nejstarší zvedací most Tower Bridge a bývalé sídlo králů — Tower — zůstávají za ohybem řeky. Samotnému náměstí vévodí socha admirála Nelsona. Odvrácen od moře prý nahlíží do komnat lady Hamiltonové. Ostrým zrakem přehlídne náměstí od budovy britské Admirality londýnští policisté v tmavých uniformách a vysokých čepicích. Tváří se nadmíru nepřístupně a dávají tak najevo, že na rozdíl od královské gardy se s turisty fotografovat nebudou.

Tato místa jsou fasádou Londýna. Honosné domy, luxusní obchody, podniky na Regent Street, před nimiž postávají rollis-royce v různých úpravách. Majetní Londýňané dávají svoji zálibu v přepychu okázale najevo.

Jsme tedy v srdci Londýna. Na Piccadilly Circusu se sbíhají dvě honosné ulice. Piccadilly a Regent Street. Z druhé strany lemují tato místa nejlidnatějšího evropského města obchodní tepna — Oxford Street.

A přece právě tady začíná jiný svět. Svět londýnských figurek. Nastává večer, stmívá se. Obrovské barevné reklamy osvětlují vchod do »pekla«. Tak ti »lepší« Londýňané nazývají čtvrt za sochou Eróta. Svět, kam nesmějí vstoupit, protože pro obyčejného úředníka by znamenala návštěva těchto míst hodinovou výpověď.

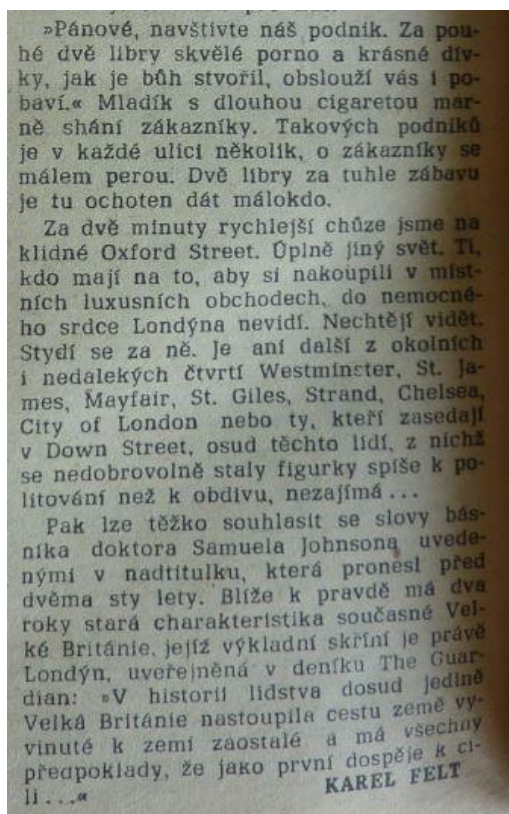
Pod sochou Eróta stojí asi dvacet hochů a dívek. Určitě přesně pohlaví lze těžko. Blíž jsem se neodvážil. Vyznavači »punk rocku« prý nemají rádi obdiv turistů. Jejich filozofie je jednoduchá, až příliš: »Ničit vše, nevěřit nikomu, každý je nepřítelem. My se musíme od toho prohnitého světa lišit.« A liší se. Vyholené lebky, uprostřed pruh vlasů modré, červené, zelené, žluté barvy, výstřední oblečení, pestře pomalované nápisy hlásajícími nenávisť ke světu. Nechybějí ani řetězy. Menší kolem krku, větší v rukou. Fotoaparát jsem raději ani nezvedl.

Tak tedy vstup, kdo toužíš po osvobození od vnějšího světa. Vítá tě Soho. Zář reklam rapidně pobledla, špatně osvětlené ulice plné odpadků. Osměv dívky, která by mohla dělat reklamu líčidlům, spíše odpuzuje. Může jí být tak osmnáct, ale forétnatě lesklé oči, vrásky a kruhy pod očima svědčí o tom, že její způsob boje o »každodenní chléb« jí už hodně vyčerpá.

Tady se scházejí londýnské figurky, které svět muzea Madam Tussaud neobdi-

vují. Nemají proč. Armáda nezaměstnaných jde do miliónů, počet těch, kteří nemají v Londýně kam hlavu složit, do statisíců. Okolní svět je nebere na vědomí, tam nesmějí. Sem naopak nechodí londýnští »bobbies«, jak se říká policistům. A když, tak s plnou parádou dvoucíh sírén policejních vozů.

Život je tu jednotvárný, začíná za šera. Ve dne se spí, do práce není jít kam. Zejména pro barevné už není. Tady je možné něco urvat, vyžebrať na turistech. Nebo si vypůjčit bez vrácení. Mladík v odřených džínách leží na chodníku a prožívá omamné chvíle opojení z drog. Vycházíme z malého obchůdku s cukrovíčkami, kosmetikou, pohledy a také alkoholem. Do dveří se postaví mohutný černoch. Oči podlité krví, bosý, v rozervaných džínách, bez košile. Přes hlavu přehozenou páchnoucí deku a něco, co připomíná pytle od brambor. Mráz běží po zádech. Jestli vezme svoji prosbu o pár peněz na pití příliš vážně, asi mu nedokážeme odmítnout... Padesát metrů odtud večerí mladý pár v restauraci, kde nejlevnější jídlo stojí čtyřicet liber. Takové peníze ten chlap ve dveřích asi nikdy neviděl. Odpotácel se do tmy vedlejší uličky. Naštěstí pro nás.

Obr. 11.: Figurky se figurám neobdivují. *Rudé právo*, příloha *Haló sobota*. 1983, 63(52), 6.

Tato zahraniční pracovní cesta se však Karlu Feltovi zapsala do vzpomínek ještě kvůli něčemu jinému. Po vydání ideologicky zbarveného textu s jeho podpisem, se totiž objevily překvapivé následky. Karel Felt pokračuje v líčení svého příběhu: „Pan Kojzar mi tedy vysvětlil, že to takhle politicky nejde, ale že jsem mladý soudruh a tu práci tedy odvedl za mě. Měl jsem tam pozitivní věci – jako například o figurách královské rodiny. To bylo ještě daleko před Dianou. On to prostě znectil. A mně přišel dopis ve zlaté obálce, na krásném papíře, nevím, jestli to byl pergamen, ale prostě nějaký lepší papír, z britské ambasády. Že vzhledem k tomu, co jsem tehdy napsal tam a tam, tak jsem se dotkl majestátu Jeho Veličenstva královny. A že není žádoucí, abych navštívil Spojené království Velké Británie a Severního Irska. Byl jsem tam nechtěný. Ten dopis mám někde schovaný, ale bohužel ho nemůžu najít. Protože to je nádherná relikvie. Ale nic jsem si z toho nedělal, protože jsem věděl, že v nejbližší době se do Anglie nedostanu. Když by tam hrál národní tým nebo klub, tak by tam jel Ivo jako fotbalová jednička. Dřív se méně jezdilo. Takže na mě zbývaly zápasy jako Baník Ostrava proti Crvena Zvezda Bělehrad a podobně. Z tohoto pohledu mě to tedy netížilo.

Dneska by mě to ale štvalo. No. Za rok přišel dopis zhruba ve stejné době, ve stejné obálce a na stejném papíře, kde stálo, že za uplynulý rok jsem nic neprovedl a že Její Veličenstvo mi odpouští a že tam můžu přijet. Musím říct, že od té doby až do revoluce jsem se tam stejně nedostal. Nebyla tam žádná akce, na kterou bych vyjel, takže mi to nebylo nic platné. To jen pro dokreslení toho, jak na nás doléhalo to politikum. Samozřejmě jsme museli chodit na schůze a další blbosti. Ale to bylo normální.³¹²

Podobnou zkušenost měl s Jaroslavem Kojzarem jako Karel Felt i Zdeněk Porybný. Karel Felt na tuto skutečnost vzpomíná takto: „Vím, že Zdeněk Porybný, s nímž jsme přátelé, a který se později stal šéfredaktorem, byl na konci 80. let v USA jako zpravodaj. A napsal reportáž z koncertu Waldemara Matušky, kterou mu zase přepracoval pan Kojzar. U nás to vyšlo tak, že byl Matuška děsně poflusanej.“³¹³

Vycestovat do západní země za sportovní událostí mohl ke konci 80. let minulého století také Pavel Procházka. Ten se v roce 1987 vydal vlakem za fotbalovou spartou do belgického Anderlechtu. Chtěli v redakci Československého sportu po Pavlu Procházce, aby napsal něco špatného o Bruselu, Belgii či obecně o západním způsobu života? Na to odpověděl Pavel Procházka takto: „Chtěli. Ale nikdy jsem se k tomu nesnížil. Byly volné texty, z toho se dělala sranda. Ptal jsem se právě toho Franty Černocho, co mám psát v tom volném textu. A on říká: 'To je jednoduchý. Najdeš na nádraží prvního žebřáka a pošpiniš imperialistický svět.' Ale byl jsem tam už v té druhé polovině 80. let, dva roky před listopadem a tohle už se nevyžadovalo. Takže jsem dělal volné texty víceméně na nějaké sportovní téma nebo o čůrajícím panáčce. Ale nebyl jsem ani nucený se snížit k tomu, že je tam bída. Spíš ti novináři dělali to, že si na těch zahraničních cestách přilepšovali. Z ČSTV jsme samozřejmě dostávaly diety, ale ty byly směšné. Takže jste koupili kafe recepční a ona vám napsala, že jste nebyl v hotelu za padesát, ale za sto marek.“³¹⁴

Že někteří českoslovenští sportovní novináři jezdili na zahraniční pracovní cesty na objednávku s politickými úkoly, to potvrdil Jan Hrabálek. Ten sice osobně žádné politické zadání při cestě do zahraničí nedostal, setkával se však s kolegou sportovním novinářem, který podle něj takové úkoly přijímal. „Setkával jsem se s Václavem Svobodu, to byl sportovní šéfredaktor Československého rozhlasu, kterého jsem znal

---

³¹² Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³¹³ Tamtéž.

³¹⁴ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

z volejbalu. A to byl kovaný komunista, který jezdil na objednávku. To byl dokonce, pokud se nepletu, jediný redaktor z Československa, který byl na olympiádě v Los Angeles. Jel tam a musel tam dělat tu špinavou práci a říkat, jak to tam nefunguje a je to tam špatné.³¹⁵

Karel Felt naopak tvrdí, že sportovní redaktoři Rudého práva do zahraničí s politickými úkoly nejezdili. „To právě Zdeněk Hoření odboural. Takže jsme žádné úkoly neměli. Samozřejmě jsme jezdili s výjezdni doložkou, celním prohlášením. Potom jsme psali zprávu, jestli jsme se tam s někým setkali, nebo ne. Ale že by nás tam vysílali s nějakým úkolem...“³¹⁶

S vycestováním do zahraničí se před rokem 1989 pojily různé úřední náležitosti a formality. Nebo také problémy na hranicích při celních kontrolách, jak zmiňuje Pavel Procházka: „Tak musel jste odevzdat vojenskou knížku atd. Vím, že jsem měl tenkrát bobky na hranicích, protože tam probíhalo odevzdání vojenské knížky. A bylo tam napsáno třeba 23. září, ale nebyl tam ten letopočet! Tak mě tam celník školil asi deset minut, že by mě mohl poslat zpátky. Tak říkám, ať to tam dopíše. Mladej kluk si chtěl koupit hezký džíny nebo nějaký hezký oblečení, takže jsem měl v tubě na zubní pastu srolovanou nějakou stomarkovku. A měl jsem strach. Kdyby se to provalilo, tak by mě tam nejen čapli, ale asi bych skončil i jako novinář.“³¹⁷

Úřední formality pro cestování do zahraničí, které vyžadovala vládnoucí ideologie, popsal také Stanislav Hrabě. Ten vysvětluje, že po příjezdu do Československa musel sportovní novinář vyplňovat dokument o tom, zda se například v zahraničí nesetkal s emigranty. „Tenkrát, když někdo jel na zahraniční cestu, tak se vyplňovaly formuláře. A Ota Dolejš, který nenáviděl komunisty, byl ve Vídni. A on to vyplňoval a říká: 'Já jim tam napíšu, že jsem se setkal s Kadrabou'³¹⁸. To budou hrozně překvapení, že Kadraba žije ve Vídni.' A měl z toho hroznou pohodu, že objevil svět. A když se dnes doslýchám z různých pořadů, kdo to hlásil a kdo ne, tak by to dneska byla hrozně přitěžující okolnost.“³¹⁹

---

³¹⁵ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

³¹⁶ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³¹⁷ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

³¹⁸ Pozn.: Josef Kadraba je bývalý československý fotbalový útočník, který na přelomu 70. let minulého století emigroval do Rakouska.

³¹⁹ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

Povinnost vyplnění formuláře po příjezdu ze zahraniční pracovní cesty potvrdil také Pavel Procházka: „Takže na ČSTV byl nějaký formulář, ale člověk to tak proškrtl. Samozřejmě, že jsme se tam bavili, dokonce jsem se nějak dostal do výpravy k ženskému fotbalovému národňáku, který zrovna trénoval otec baviče Genzera. A první co bylo, tak za námi v NSR přišli známí čeští emigranti.“³²⁰

Kromě vyplnění zmíněné zprávy nechtěli komunisté po sportovních novinářích další informace. To alespoň tvrdí Karel Felt: „Ne, to naštěstí ne. Končilo to tou zprávou. Samozřejmě, že jsme ty lidi potkali, samozřejmě jsme se s nimi bavili a samozřejmě, že jsme to do té zprávy nepsali. Z toho by byl akorát průšvih a popotahování. Ta formulace byla jednoduchá: 'S nikým z politických emigrantů jsem se v zahraničí nesetkal, nikým jsem nebyl kontaktován, ani jsem žádné kontakty nenavazoval.' *Zpráva z cesty* se tomu říkalo.“³²¹

Příklad, jak vládnoucí ideologie ovlivňovala výběr sportovních novinářů, kteří budou moci vycestovat do zahraničí, nastínil v rozhovoru Milan Macho. Tomu totiž několikrát nebyla zahraniční cesta schválena a určitou roli hrál v tomto rozhodování také jeho vztah ke KSČ, který byl popsán dříve. Milan Macho k pracovním cestám do zahraničí řekl: „Ale já jsem taky někdy vyjel. Třeba v 80. letech jsem už jezdil. Ale když se rozhodovalo o tom, kdo pojedě... To nebylo na redakci. Stadión byl ve vydavatelství Olympia, a to podléhalo ČSTV. Takže každá naše cesta byla schvalovaná na ČSTV. A pravděpodobně i na ÚV KSČ. Bylo to prostě několik stupňů schvalování. A tam se to občas zadrhlo, řekli mi, že nepojedu. Ale neřekli mi, že nepojedu kvůli tomu, že nejsem v KSČ. Oficiální důvod byl například ten, že se musí šetřit.“³²²

5. 4. 6. Sportovní novináři a Státní bezpečnost

Jedním z hlavních nástrojů k udržení moci komunistické strany byla před rokem 1989 Státní bezpečnost neboli zkráceně StB. Nabízí se tedy otázky, zda byl na sportovní novináře vyvíjen tlak prostřednictvím StB, zda existovali mezi sportovními novináři spolupracovníci s StB nebo zda byli vůbec sportovní novináři důležití pro účely StB.

Rudé právo bylo médium s největšími vazbami na komunistickou stranu, přesto však na jeho redaktory podle tvrzení Karla Felty nebyl vyvíjen tlak prostřednictvím

---

³²⁰ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

³²¹ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³²² Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

Státní bezpečnosti. Podle jeho slov za to novináři pracující v Rudém právu vdělili Zdeňkovi Hořeni, který byl ve druhé polovině 80. let minulého století šéfredaktorem Rudého práva. Karel Felt na něj vzpomíná v souvislosti se Státní bezpečností takto: „On byl velmi progresivní. Zasloužil se například o to, že se o redaktory Rudého práva nezajímala StB. To byla obrovská výhoda. Nepamatuju si, že by někdo z redaktorů Rudého práva byl na Cibulkových seznamech³²³. Protože on tohle odboural.“³²⁴

Stanislav Hrabě ovšem přišel s jiným vysvětlením, proč se žádný redaktor neocitl na seznamech spolupracovníků s StB. „Protože když byl někdo v Rudém právu, tak byl natolik uvědomělý, že bude hlásit všechno sám od sebe a ne za peníze. To je prostě uvědomělost, ten třídní boj byl pro ně povinností. V televizi kolik bylo spolupracovníků StB a v Rudém právu nikdo.“³²⁵

Své zkušenosti s propojením sportovních novinářů a Státní bezpečnosti popsal také Pavel Procházka: „Tak mezi novináři bylo spousta spolupracovníků StB. Potom jsem se tam díval, ale nesetkal jsem se s tím, že by nás někdo prásknul nebo udal. Spíš si myslím, že to mnohdy bylo pod nátlakem, že sami měli nějaký průšvih. Třeba že zrovna něco převáželi přes hranice, chytli je a oni pak něco podepsali a třeba s tím nějak kličkovali. Nevím. Tam jich bylo potom několik a ty osudy byly různé. Někdo byl aktivní a někdo třeba jen oběť. A už jsem to potom ani nechtěl vědět. Ale samozřejmě jsme tušili, že asi ti, co hodně někam jezdili, takže spíš televizáci a rozhlasáci, že tam někdo je a musíte si dávat pozor na nějaké vtípky nebo něco takového.“³²⁶

Pavel Procházka také upozornil na to, že sportovní novinář před rokem 1989 mohl jen tušit a domnívat se, zda některý z jeho kolegů spolupracuje se Státní bezpečností. „My jsme tušili, že někdo to je, ale nevěděli jsme kdo. Baloun, to byl sportovní novinář z ČTK, který měl na starosti hlavně motorismus, tak u něj se později ukázalo, že to byl ne spolupracovník, ale přímo důstojník a zaměstnanec Státní bezpečnosti, který měl na starosti novináře. Pak tam byl i Hais, to byl manžel jedné redaktorky, který také potom byl poručíkem StB, ale o tom jsme věděli.“³²⁷

---

³²³ Pozn.: Registr osob spojených se Státní bezpečností, který vydal Petr Cibulka, je k dispozici online: <http://www.cibulka.com/>

³²⁴ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³²⁵ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

³²⁶ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

³²⁷ Tamtéž.

O sportovních novinářích, kteří by spolupracovali se Státní bezpečností nebo byli pod jejím tlakem, naopak nevěděl Milan Macho. Podle jeho slov se v časopise *Stadión*, kde tehdy Milan Macho pracoval, žádný takový případ neobjevil: „U nás v redakci asi ne. Samozřejmě jsme spekulovali, kdo to z těch lidí by to mohl být. Na jednoho kolegu jsme měli podezření, ale ten pak odešel jinam. Jak na tom byli lidé z vedení redakce, to nevím. Ale myslím, že asi nikdo nespolečně pracoval. Z nás řadových redaktorů určitě nikdo nebyl spolupracovníkem StB. Tohle tam tedy vůbec nebylo. Ale ve vedení redakce byl jeden takový dost neoblíbený člověk, čímž ale neříkám, že byl spolupracovník. Myslím, že se ani na žádných seznamech neobjevil.“³²⁸

Podle vyjádření Stanislava Hraběte ani v redakci sportovního časopisu *Gól* nepracoval sportovní novinář, který by spolupracoval se Státní bezpečností. Stanislav Hrabě k tomu řekl: „Tak jako v *Gólu* nebyl nikdo. Ten byl nezajímavý. Ve *Stadiónu* byl největší podlec Franta Kreuz, ale to byl špatný charakter. Pak třeba Karel Malina. On když člověk chtěl někam vyjet, tak to víceméně musel podepsat. Takže ono to nebylo tak černobílé, jak to dneska vypadá.“³²⁹

Jak narátoři reagovali na předpoklad, že sportovní redaktori, kteří buď pracovali v zahraničí, nebo tam často cestovali, spolupracovali do větší míry se Státní bezpečností než ostatní sportovní novináři? Karel Felt na tuto otázku odpověděl následovně: „Je to možné. To ale nevím. I kdyby byl ten člověk u StB, tak to v redakci stejně nezjistím. Dočetl bych se to z Cibulkových seznamů, ale nevzpomínám si, že bych tam někoho našel. Určitě ne někoho z těch es.“³³⁰ Ani Milan Macho nepotvrdil, že by sportovní novináři cestující do zahraničí obdrželi nějaké politické úkoly či přímo nabídku spolupráce od StB. Milan Macho uvedl: „Jako jestli mě tady kontaktovali, abych tam plnil nějaký úkol? To by si nikdo ke mně v životě ani nedovolil, protože o mně všichni věděli, co jsem zač. Jestli to navrhli nějakému mému kolegovi, to nevím, nic se mi nikdy nedoneslo. Ale mně by si to asi nikdo nedovolil ani naznačit.“³³¹

5. 4. 7. Vliv ideologie na platové ohodnocení sportovních novinářů

Kromě tematické agendy či redakční praxe měla vládnoucí ideologie vliv také na úplně základní věci spojené s výkonem novinářské profese, jako byl například plat

---

³²⁸ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

³²⁹ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

³³⁰ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³³¹ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

sportovních novinářů. Podle oslovených sportovních novinářů panovaly nejlepší platové podmínky v Rudém právu, které bylo úzce spojeno s komunistickou stranou a vládnoucí ideologií.

Platovou kategorizaci, která byla do jisté míry odvislá na vlivu vládnoucí ideologie, zmínil v rozhovoru například Pavel Procházka, který v 80. letech minulého století pracoval v Československém sportu: „Ale byli jsme až tzv. třetí platová i významová kategorie, a to platilo i ohledně kádrové prověřenosti. První bylo Rudé právo, ČTK, Československá televize a Československý rozhlas. Pak byla druhá kategorie, to byla Mladá fronta, Práce, Svobodné slovo a Lidová demokracie a další. A třetí byly právě tělovýchovné a další noviny. Níž byly možná ještě odborářské. Víím, že pan Felt mě lákal, on byl starší asi o dva roky, abych šel k nim do Rudého práva. Jenže to představovalo vstup do strany a tak dále, a to jsem tenkrát odmítl. Ale to bych šel asi platově třikrát výš.“³³²

Na platové ohodnocení sportovních novinářů měl podle Stanislava Hraběte vliv také vztah ke KSČ. Na otázku, zda mělo členství v KSČ výhody pro sportovního novináře, odpověděl Stanislav Hrabě takto: „No samozřejmě. Už jen si vemte, jak jsem nastoupil do Gólu. Tehdy byla kategorizace. Každý časopis musel někdo vydávat, nemohl vzniknout sám od sebe. Gól vydával ČSTV, kde jsem začal působit, abych pak mohl jít do Gólu. A vemte si třeba základní plat. Mně bylo osmnáct let a já tam měl 2100 korun. A kluci v Rudém právu už měli přes čtyři tisíce. Ale samozřejmě to byla jiná kategorie. První kategorie bylo Rudé právo, televize, rozhlas, protože to bylo stranické. Takže ti byli někde jinde. Pak byly ty krajské jako Práce. A takzvaná pátá kategorie byly společenské časopisy jako Gól. Takže tam prostě peníze nebyly. Ale jako svobodnej kluk jsem takhle nepřemýšlel. Ale samozřejmě jsem si to uvědomoval.“³³³

Stanislav Hrabě také zmínil případ, který názorně ilustruje, jak vládnoucí ideologie ovlivňovala platové ohodnocení sportovních novinářů. Stanislav Hrabě uvedl, že například Jaromír Novák, zástupce šéfredaktora časopisu Gól, získal platové zařazení jen díky členství v KSČ. Stanislav Hrabě poznamenal: „Když dneska říkám těm mladým: 'Vy dneska jen tak nastupujete do novin. Za nás jste museli mít vysokou školu,

---

³³² Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

³³³ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

potvrzenou znalost nejméně dvou jazyků a osm let praxe. A pak jste mohli dostat nějaké zařazení a plat.' A co Novák? Ten nemusel, ten byl ve straně. Takže tam takový lidi byli.³³⁴

Na rozdíl od Pavla Procházky a Stanislava Hraběte vyjádřil Milan Macho pochybnost, že by vliv ideologie hrál výraznou roli v platovém ohodnocení sportovních novinářů. Milan Macho k tomuto tématu řekl: „Asi jsem o moc nižší plat neměl. V tom sportovním časopise to takhle asi nebylo. Ale byl jsem znevýhodněný při zahraničních cestách. A to tak, že hodně.“³³⁵

5. 4. 8. Proměna vlivu ideologie na práci sportovního novináře po nástupu Gorbačova

Oslovení sportovní novináři se vesměs shodli na tom, že vliv vládnoucí ideologie na jejich práci začal oslabovat po nástupu Michaila Gorbačova do čela SSSR v roce 1985. Pouze Jan Hrabálek tvrdí, že: „Volejbal byl pořád stejný, ať už vládl Gorbačov nebo Husák.“

Jak vyplývá z předcházejících kapitol, z tehdejších tištěných periodik se pod největším vlivem vládnoucí ideologie nacházelo Rudé právo, kde pracoval Karel Felt. Na otázku, zda nástup Gorbačova vedl k uvolnění vlivu ideologie na práci sportovní redakce Rudého práva, Karel Felt odpověděl: „Stoprocentně. Hoření nastoupil dříve než Gorbačov, ale už byl pokrokovější. A nástup Gorbačova to v podstatě uvolnil. Bilakové a Jakešové sice ještě měli sílu, ale netroufli si.“³³⁶ Jak se konkrétně projevovalo oslabení vlivu ideologie na novinářskou práci v Rudém právu, vysvětlil Karel Felt následovně: „Konec socialismu, to byl prostě nástup Gorbačova, co si budeme povídat. Konec NDR, zbourání Berlínské zdi. A to se projevilo i tady. Pánové Kojzar a Fojtík se to sice snažili držet, ale už by se mi v té době nestal ten průšvih, který se mi stal v roce 1983 s tou Británií. Víím, že Hoření měl s Kojzarem velké války, ale Kojzar byl chráněnc Fojtíka, a ten byl dosti mocný. Ale naopak Kojzar zase nemohl shodit Hořeního, protože ta doba už na to nebyla. Na takové echt čistky jako v 70. letech.“³³⁷

Uvolnění sepětí sportovní novinářiny a vládnoucí ideologie v druhé polovině 80. let minulého století vnímal také Pavel Procházka, který pracoval v Československém

---

³³⁴ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

³³⁵ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

³³⁶ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³³⁷ Tamtéž.

sportu. Takto Pavel Procházka odpověděl na otázku, zda po nástupu Gorbačova do čela SSSR cítil uvolnění od tlaku vládnoucího režimu: „Cítil. Uvolnění určitě. Mohlo se víc psát, začalo se víc jezdit. O těch zahraničních sportovcích se mohlo psát čím dál tím víc normálně. Dokonce jak byla kauza Kubík – Knoflíček, kteří zdrhli a nakonec se vrátili, tak se s nimi udělali rozhovory. I když to bylo trochu o hubu. Znova se začalo psát o Lendlvi, o kterém se třeba chvíli vůbec nemohlo psát.“³³⁸

V této souvislosti je důležité zmínit příběh Luboše Kubíka, který nejprve s Ivem Knoflíčkem utekl ze soustředění pražské Slavie v Hannoveru, ale ještě před sametovou revolucí se do Československa vrátil, aby legalizoval svůj přestup do italské Fiorentiny.³³⁹ Díky tomu se tak o Luboši Kubíkovi opět mohlo psát ve sportovních médiích, což dokumentuje například tato ukázka rozhovoru, který byl i s fotografií Luboše Kubíka publikován shodou okolností 17. listopadu 1989 v příloze Volno deníku Československý sport:

Obr. 12.: Příliš hodný Kubík. Československý sport. 1989, 37(271), 4-5.

³³⁸ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

³³⁹ ČERVINKA, Pavel. *Top českých a československých fotbalistů*. Velké Přílepy: Olympia, 2014, s. 109. ISBN 978-80-7376-359-6.

Jak se projevovalo oslabování vlivu ideologie na práci sportovního novináře v časopisu Stadión, popsal Milan Macho: „Mohli jste napsat článek o Lendlvi, článek o Kubíkovi s Knoflíčkem, kteří emigrovali. Samozřejmě jste nemohl napsat úplně všechno, ale už se prostě otevírala témata, která byla do té doby naprosto passé.“³⁴⁰

Pavel Procházka i Milan Macho uvedli, že po nástupu Gorbačova mohl sportovní novinář psát i o tenistovi Ivanu Lendlvi, který emigroval. Podle Jana Hrabálka ovšem mělo všechno své meze. Podle něj by například neprošel otevřený rozhovor s Ivanem Lendlem: „Určitě se to uvolnilo z hlediska zpravodajství. Ale že by někdo přeložil rozhovor s Lendlem z francouzského deníku L'Équipe, to se obávám, že by to neprošlo ani s Gorbačovem. A udělat s ním rozhovor sám, to vůbec nebylo myslitelné. Že by někdo zvedl telefon a zavolal do Ameriky, to nešlo.“³⁴¹

Tvrzení narátorů, že se ve druhé polovině 80. let minulého století mohlo psát o tenistovi Ivanu Lendlvi, dokládá také například tento text, který byl publikován v Československém sportu v roce 1987. Tedy v roce, kdy Lendl vyhrál French Open i US Open a byl jasnou světovou jedničkou. Za pozornost stojí, že v textu je Lendl označen jako „náš hráč“:

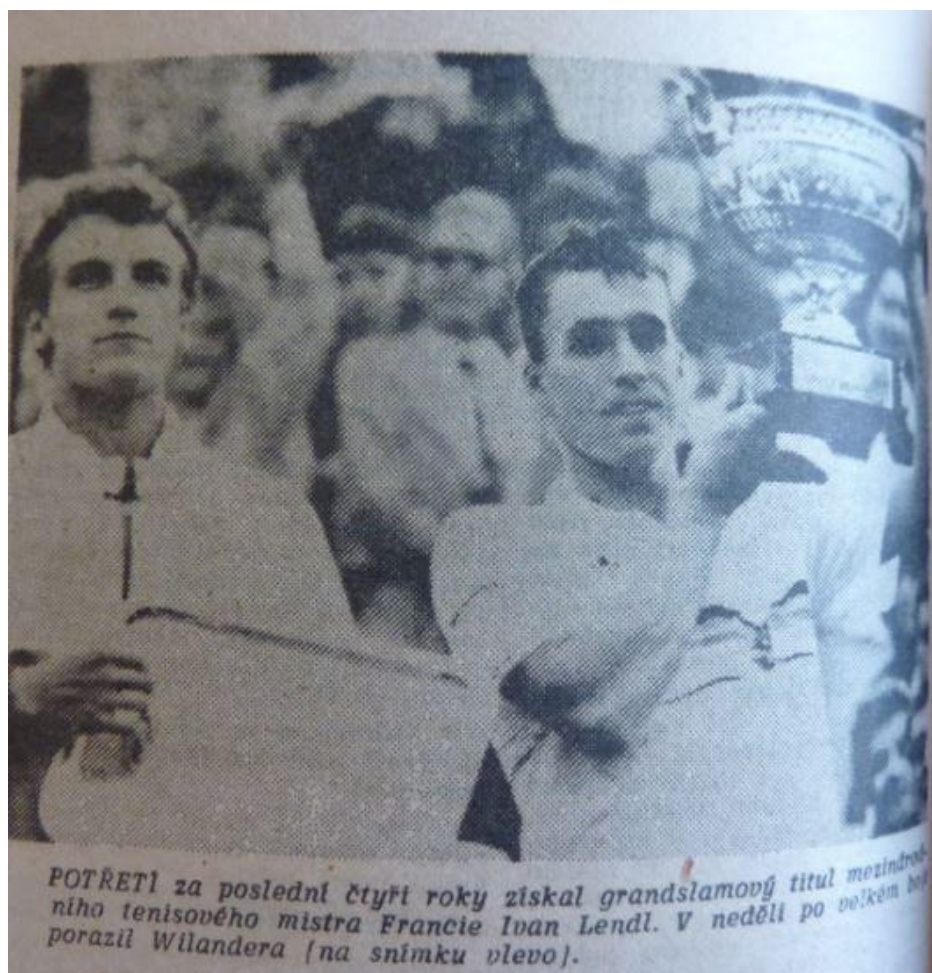

Obr. 13.: Staří známí: Lendl – Wilander. *Československý sport*. 1987, 35(130), 1.

³⁴⁰ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

³⁴¹ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

Po vítězství nad Wilanderem na zmiňovaném French Open byla dokonce v Československém sportu otisknuta fotka, na níž Ivan Lendl třímá pohár pro vítěze turnaje. Nutno však podotknout, že tato fotka byla publikována až na poslední, osmé straně deníku:

Obr. 14.: Foto po finále French Open 1987. *Československý sport*. 1987, 35(132), 8.

Přestože tedy po nástupu Gorbačova bylo cítit uvolnění od politického a ideologického tlaku, tak sportovní novináři stejně nemohli publikovat vše, co by sami chtěli. Další příklad, který opět souvisí s tenisem a emigrací, uvedl Milan Macho: „Důkazem toho uvolňování bylo třeba to, že sem Navrátilová přijela hrát Fed Cup. Ale zase s tím byly problémy. Pamatuju se, že jeden kolega napsal takovou brožurku a původně tam měl i Navrátilovou. A mám pocit, že se na poslední chvíli musela vyhodit. Ani v té době to nebylo tak úplně volné. Ale už se o ní psalo, přijela sem na Štvanici, sklídila aplaus, když hrála s Mandlíkovou, lidi jí fandili. Ono to šlo pomaličku. Říkali jsme si, že je to trošku lepší. I v krámech bylo lepší zásobování. Doba, kdy nebyl

toaletní papír, to už nebyla. I ovoce, zelenina, ale samozřejmě to nebylo zdaleka tak, jako dneska. Člověk cítil, že se to krůček po krůčku zlepšuje.³⁴²

5. 5. Sportovní novinář a sametová revoluce

Doposud byly jednotlivé kapitoly praktické části kompilací výpovědí jednotlivých sportovních novinářů, které dohromady popisovaly zkoumanou problematiku. V tomto ohledu tak bude kapitola o zkoumání zapojení sportovních novinářů v době sametové revoluce tvořit výjimku. Prožitky, míra angažovanosti a dění v jednotlivých redakcích se totiž dost odlišuje, a tak autor diplomové práce došel k názoru, že bude přehlednější představit příběhy sportovních novinářů jednotlivě.

5. 5. 1. Sametová revoluce pohledem Karla Felta

Karel Felt pracoval v době sametové revoluce jako sportovní redaktor deníku Rudé právo, který byl tiskovým orgánem ÚV KSČ. Jelikož byl deník Rudé právo před rokem 1989 pod největším vlivem vládnoucí ideologie, je zajímavé sledovat, jak se tento vliv proměňoval během sametové revoluce.

Karel Felt se osobně do dění sametové revoluce výrazně nezapojoval. Podle svých slov k tomu ale ani neměl možnost, i kdyby se osobně chtěl angažovat na podporu revolučních změn: „Kromě toho, že jsem chodil na Václavák, tak ani nebylo, jak se zapojit. On nás taky nikdo nechtěl. My jsme byli přece z Rudého práva. Takže nebyla šance se zapojit, i když bych třeba chtěl. V té době jsme byli v podstatě trpění.“³⁴³

Místo toho se tak Karel Felt zapojil do revolučního dění prostřednictvím své profese. Takto Karel Felt popisuje, jak se sportovní redaktor potkal v listopadových dnech roku 1989 s politikou: „Pamatuji si, že jsem byl na utkání Slavia Praha – RH Cheb. Hráči obou mančaftů nastoupili, posadili se za vlajku, nechali se vyfotit a tím to skončilo. To byl Jarda Šilhavý kapitánem Chebu. Tohle ale bylo ještě neoficiálně neodehrané. Předtím hrála ještě Sparta, tam se o tom taky mluvilo, ale utkání se odehrálo. Potom fotbalový svaz odložil jedno nebo dvě kola, to si nepamatuji přesně.“³⁴⁴

---

³⁴² Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

³⁴³ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³⁴⁴ Tamtéž.

Karel Felt zmínil skutečnost, že byla v listopadu 1989 přerušena fotbalová liga. Stalo se tak na podporu sametové revoluce. Čtyři dny po 17. listopadu totiž hráčská delegace žádala fotbalovou asociaci o pozastavení fotbalové ligy, tehdy se svým požadavkem ovšem neuspěla. Z fotbalistů jako první na podporu sametové revoluce vystoupil Ivan Hašek³⁴⁵, který po boku Václava Havla či Alexandra Dubčeka přednesl svůj projev na balkóně nakladatelství Melantrich na Václavském náměstí. Dalším přelomovým momentem byl zmíněný zápas mezi pražskou Slavií a Chebem, před nímž vystoupil Pavel Řehák jako kapitán Slavie s informací, že se utkání neodehraje, a výzvou pro další ligové kluby. Po těchto vystoupeních byla fotbalová liga nakonec přerušena.³⁴⁶

Sportovní novinář se tak chtěl nechtěl potkal v době sametové revoluce s politickým tématem, jelikož musel čtenářům vysvětlovat, proč se nehrají ligové zápasy. To potvrdil i Karel Felt, který takto odpověděl na otázku, zda do sportovní novinářiny pronikala v listopadu 1989 politická témata: „Určitě. A vzpomínám si ještě na jeden problém. Na podzim roku 1989 jsem začal spolupracovat se Slavií a podílel jsem se na programu *Poločas*. Dělal jsem povídání s Pavlem Řehákem, to bylo naprosto v pohodě. Když poté přišel listopad, tak my, sportovní redaktoři, jsme chodili za sportovci a sháněli jejich ohlasy na to, co říkají aktuální situaci. A já jsem šel na Slavii za Řehákem a ten mě regulérně poslal do prdele. Dnes už je to sice zapomenuté, ale naše vztahy jsou od té doby takové diplomatické. Z Edenu mě tedy vyhodil, tak jsem šel na Spartu. Tam to bylo v pohodě. Bavili se se mnou Ivan Hašek, Michal Bílek a Tomáš Skuhravý. Ale v tom vznikl problém. My jsme publikovali ohlasy přesně tak, jak to ti hráči řekli.“³⁴⁷

Karel Felt uvedl, že tedy v době sametové revoluce vyšel v Rudém právu otevřený článek s ohlasy fotbalistů, kteří projevíli podporu revolučním změnám. To je však podstatná změna například oproti roku 1984, kdy nejen v Rudém právu vycházely ohlasy sportovců obhajující komunistický režim. Nabízí se tedy otázka, zda neexistoval pokyn, aby redaktoři Rudého práva publikovali pouze ohlasy sportovců podporující vládnoucí ideologii. Na to Karel Felt odpověděl: „Byl. Leč my jsme ho porušovali.“

---

³⁴⁵ Pozn.: Ivan Hašek je bývalý český fotbalový reprezentant, ve zmiňované době byl kapitánem pražské Sparty.

³⁴⁶ *Jaký byl podíl fotbalistů na listopadových událostech 1989 v Československu?* [online]. [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plus/zaostreno/_zprava/jaky-byl-podil-fotbalistu-na-listopadovych-udalostech-1989-v-ceskoslovensku--1425447

³⁴⁷ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

Navíc podpůrné hlasy neměl režim už ani na Dukle, která dřív byla jejich baštou. A spart'ani to řekli naplno. Také jsme udělali s Haškem dohodu, že to v novinách vyjde přesně tak, jak to oni řeknou. Když by to bylo jinak, tak už bych na Spartu nemohl.³⁴⁸

Zmíněný ohlasový článek s Ivanem Haškem byl publikován 24. listopadu 1989, jehož vyznění ovšem není příliš kritické vůči vládnoucímu režimu:

S IVANEM HAŠKEM O NÁZORECH FOTBALISTŮ
V neděli chceme hrát

Život na letenském stadiónu Sparty pulsuje běžným denním rytmem. Samozřejmě že i tady se hovoří o událostech posledních dnů. Po čtvrtétním tréninku jsem se obrátil s několika otázkami na kapitána československé fotbalové reprezentace a pražské Sparty IVANA HASKA.

■ **Co vedlo kolektiv hráčů Sparty k rozhodnutí, po dohodě s fotbalisty Dukly, odložit střeďeční ligové derby?**

Mnozí z nás byli nebo jsou studenti. Já jsem nedávno ukončil studium na právnické fakultě UK v Praze. Naším rozhodnutím chceme podpořit jednotu studentů. Abychom se jim mohli podívat do očí, aby

nám fandili. Svůj názor jsme v pondělí vyjádřili i ve svém prohlášení.

■ **Jak se odráží současná situace v mužstvu?**

Trénujeme se zaujetím a elánem. V neděli už chceme hrát. Chybějí už také termíny k sehrání ligových kol. Všichni pochopitelně žijeme událostmi těchto dnů, chodíme na Václavské náměstí.

■ **Na Václavském náměstí však zaznívají i hesla proti socialismu...**

S těmi nesouhlasíme. My jsme pro socialismus, ale formou, kdy se demokracie projeví na všech stupních, nebude se o ní jen mluvit, ale bude se v praxi naplňovat. V tomto duchu také očekáváme změny. I my jsme pro konstruktivní celospolečenský dialog. Chceme však být pravdivě informováni o tom, co se děje, jak tento dialog probíhá.

Děkujeme za rozhovor.

□ **KAREL FELT**

Vítězný Sibera

NOTTINGHAM (Původní zpráva pro RP) — V Anglii skončila poslední rallye z letošního seriálu MS v automobilových soutěžích. Na náročné trati zvítězila v absolutní klasifikaci finsko-anglická posádka Atrikkala—McNamee s Mitsubishi Galant (8:19:22) před dvěma posádkami na vozech Toyota Celica Turbo se Španěly Sainzem s Moyou (—1:28 min) a Finy Kankkunenem

Obr. 15.: V neděli chceme hrát. *Rudé právo*. 1989, 70(277), 8.

Byly v době sametové revoluce společenské poměry natolik uvolněné, že obsah Rudého práva před jeho vydáním nebyl pod kontrolou vládnoucí ideologie? Karel Felt k tomu uvedl: „Pokoušel se o to zástupce šéfredaktora pan soudruh Miloslav Vítek. Ale

³⁴⁸ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

i v tiskárně byla taková revolučnější nálada. Takže on se k té stránce nějak nedostal, nebo mu nebyla ukázána. I když to byla prkotina oproti ostatním věcem.³⁴⁹

Po publikování článku, který vyzníval na podporu sametové revoluce, byl Karel Felt podle svých slov blízko postihu či sankcionování. Karel Felt uvedl: „Druhý den jsem byl předvolán k vedení redakce před soudruha Vítka, protože to byl zároveň předseda stranické organizace v Rudém právu. Bylo mi to vytknuto a také mi řekl, že mě bude probírat stranická schůze. K tomu se za pár dní přidal další průser. S Láďou Sosenkou jsme byli na tom slavném novinářském sezení, kde byli třeba Ruml, Němcová a podobně. A byl tam taky vyslán politicky kovaný kolega. Ten nás tam spatřil, a potom nás udal. O to byl ten původní průšvih větší. Jenže poslední stranická schůze dopadla jinak, než soudruzi čekali. V té době už se to díky rozumným lidem zlomilo. S Láďou Sosenkou jsme měli být vyloučeni ze strany a možná nějak perzekuováni, ale nakonec jsme potrestáni nijak nebyli. To byla nejkrásnější schůze KSČ, co jsem zažil. Vedení redakce tedy ztrácelo vliv. Poté se vrátil Zdeněk Porybný z Ameriky a definitivně se to otočilo.³⁵⁰

Karel Felt naznačil, že sametová revoluce ovlivnila nejen změnu práce sportovního novináře, který mohl nově vydat článek kritizující vládnoucí ideologii, ale také redakční strukturu. Náladu ve sportovní redakci Rudého práva a důsledky sametové revoluce pro redakční strukturu vylíčil Karel Felt takto: „Jedině Jarda Staněk byl takový kovanější. Ale nejsem si jistý, jestli u nás tehdy ještě byl. Protože on šel do tiskového oddělení ÚV KSČ. Potom byli další, kteří mlčeli. Revolučnější jádro – to byl Sosenka, já, Urban a Vašek Cibula. Po revoluci to převzal Porybný a jeho 'dvanáct statečných', kteří se to v redakci snažili otočit. Soudruzi jako Vítek šli postupně pryč. Hoření to sám položil. V zimě nebo na jaře došlo k dohodě Porybného s Mohoritou, že do voleb na jaře 1990 zůstaneme orgánem ÚV KSČ, a pak nám dá svobodu. Což se skutečně stalo. To už bylo v době, kdy byla v redakci jiná nálada a spousta kovaných soudruhů jako byli Vítek, Kojzar, Ryba už byla pryč. Ti vlastně vytvořili páteř Haló novin. My jsme potom byli nezávislí a museli jsme se rvát sami.³⁵¹

---

³⁴⁹ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³⁵⁰ Tamtéž.

³⁵¹ Tamtéž.

5. 5. 2. Sametová revoluce pohledem Jana Hrabálka

Jan Hrabálek prožil období sametové revoluce jako sportovní redaktor krajské redakce Československého sportu v Brně. Jak už bylo zmíněno v kapitole o vztahu sportovních novinářů ke KSČ, tak na období sametové revoluce může Jan Hrabálek vzpomínat také jako na dobu, kdy dostal nabídku ke vstupu do strany. V tehdejší době uvolněných poměrů a revoluční nálady ve společnosti si už však mohl dovolit tuto nabídku odmítnout.

Na období sametové revoluce vzpomíná Jan Hrabálek takto: „17. listopadu jsem se vracel z Prahy ze studia. Šel jsem po Národní třídě asi v jednu odpoledne, samozřejmě netuše, co se bude dít. A jel jsem autobusem domů. Hřebínek mého šéfa šel rapidně dolů. Tehdy se hrála hokejová i fotbalová liga, stadiony byly plné a Brno žilo politikou. Sport byl upozaděn, u nás v Československém sportu se o tom začalo psát i v rámci sportovců. Už jsme mohli dělat tzv. otevřené rozhovory, už se člověk nemusel ničeho bát.“³⁵²

Jan Hrabálek uvedl, že se sportovní redaktor v době sametové revoluce nemusel bát publikovat text, jehož význam byl proti vládnoucí ideologii. Neměl tedy Jan Hrabálek opravdu žádné problémy s publikováním podobných textů? Na to Jan Hrabálek odpověděl: „Vůbec ne. Po tom 17. listopadu byla změna psaní skoro okamžitá.“³⁵³

Jelikož Jan Hrabálek vykonával profesi sportovního novináře v Brně, tak se nedostal k rozhovorům s předními fotbalisty jako například Karel Felt či Stanislav Hrabě. S kým tedy Jan Hrabálek dělal otevřený rozhovor na podporu revolučních změn? „Se Zdeňkem Haníkem, současným prezidentem volejbalového svazu. Ten byl tehdy nahrávačem volejbalové Zbrojovky. Tak jsme spolu udělali jeden z prvních větších otevřených rozhovorů právě v době generální stávky, takže deset dní po tom 17. listopadu. Už se dala pustit ven slova, která on opravdu řekl. On říkal: 'Já ti to řeknu, ale musíš to tam napsat.' Tak říkám: 'Jo, Zdenku, neboj.'“³⁵⁴

Podle Jana Hrabálka ovšem neměly výroky známých sportovců, a tudíž i články sportovní novinářů, až tak velkou váhu. „I když ten sportovec řekl, že je rád, že se to

---

³⁵² Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

³⁵³ Tamtéž.

³⁵⁴ Tamtéž.

uvolnilo, tak pořád to nebylo nic proti vznikajícímu Občanskému fóru a Havlům, Dienstbierům a dalším, kteří tou politikou opravdu hýbali. Nějaký volejbalista, při vši úctě k tomu, to nezměnil. On řekl otevřeně svůj názor, ale tehdy ten husákovsko-jakešovský režim si hlídal jen ty havlovce, když to takhle řeknu. Zase byl sport ve spektru politického zájmu až na posledním místě.³⁵⁵

Podobně jako v Rudém právu a dalších redakcích se i krajská redakce Československého sportu v Brně dočkala změn důsledkem sametové revoluce. Změny v redakci v období revolučních změn popsal Jan Hrabálek následovně: „Redakce vyvolala hlasování o šéfredaktorovi a Tománek byl odstraněn. Nevím přesně, jestli to bylo v listopadu, nebo v prosinci. A místo něj nastoupil jeden z kolegů, Petr David. Zlom byl teda v podstatě okamžitý. Tím nemyslím horizont jednoho dvou dnů, ale jednoho dvou týdnů.“³⁵⁶

5. 5. 3. Sametová revoluce pohledem Pavla Procházky

Pavel Procházka v době sametové revoluce pracoval podobně jako Jan Hrabálek v Československém sportu, akorát s tím rozdílem, že Pavel Procházka vykonával svou profesi v centrální redakci v Praze. I díky tomu tak mohl prožívat období sametové revoluce intenzivněji než krajský redaktor Jan Hrabálek.

Již v kapitole o vztahu sportovních novinářů ke KSČ bylo zmíněno, že 17. listopad byl pro Pavla Procházku jedním z nejšťastnějších okamžiků jeho života. Není tedy divu, že při vzpomínce na přelomový rok 1989 a období sametové revoluce se obšírně rozpovídal: „Tam to bylo zajímavé. Teď ze sebe nechci dělat nějakého obr revolucionáře. Ale byl jsem na Národní třídě. Nemám na to názor jako Miloš Zeman, ale kus pravdy na tom je, protože mnohem větší masakr jsem zažil v lednovém Palachově týdnu. U Domu potravin na Václaváku nás seřezali jako koně, tam tekla krev mnohem víc. Ale jelikož to nevybudilo nějaké celonárodní vzepětí, tak se o tom až tolik nemluvilo. Řekl bych, že potlačení demonstrace v tom lednu bylo horší, než potom v listopadu na Národní třídě. Ale tam to bylo zajímavé, že dva dny se jako by nic nedělo a od pondělka, od úterka jsme v redakci udělali Občanské fórum. A postupně, asi ve čtvrtek, v pátek, jsme začali psát i o dění na Fakultě tělesné výchovy a sportu, o sportovcích. Pak už v pátek na Václaváku vystoupil Ivan Hašek, kapitán mužstva,

---

³⁵⁵ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

³⁵⁶ Tamtéž.

kteřé čerstvĕ postoupilo na mistrovství svĕta v Itálii. Vĕra Čáslavská nám přinesla do redakce své revoluční vyjádření a vím, že jsme to tam nějak protlačili. A komunističtí šéfové najednou dělali mrtvého brouka. Přestali to řídit a přestali to blokovat. Nĕkteré deníky začaly psát otevřenĕ a pravdivĕ, což byly třeba Lidová demokracie, Svobodné slovo, a potom částečně i Mladá fronta. Rudé právo a Práce, ty zachovaly celou dobu své stalinské postoje. U televize to taky trvalo týden, než se to prolomilo. A my jsme už koncem toho prvního týdne začali psát reportáže o listopadu. Ono se celkem vědělo, co se děje, ale bylo to hlavnĕ těžké dostat na venkov. A oni, StB, ty deníky mnohdy likvidovali. Tenkrát se noviny dopravovaly mimo Prahu vlaky. Pamatuji si, že poslední vlak do Mariánských Lázní odjíždĕl v 1:00, takže jsme tam naložili ta první vydání. Ale protože jsme byli Československý sport, tak to tak jako nebrali. Svobodné slovo a Lidovou demokracii vyhazovali. A my jsme tam asi mĕsíc nebo čtrnáct dní dávali i politické zprávy z toho důvodu, že jsme věděli, že se to k lidem dostane bez úhony. Samozřejmě to šlo postupně, ale v pátek 24. listopadu jsme si s kolegou Loňkem dovolili dát do novin text Hutkovy písnĕ. A on zrovna ten den přiletĕl na Ruzyni, což byla taková shoda okolností.³⁵⁷

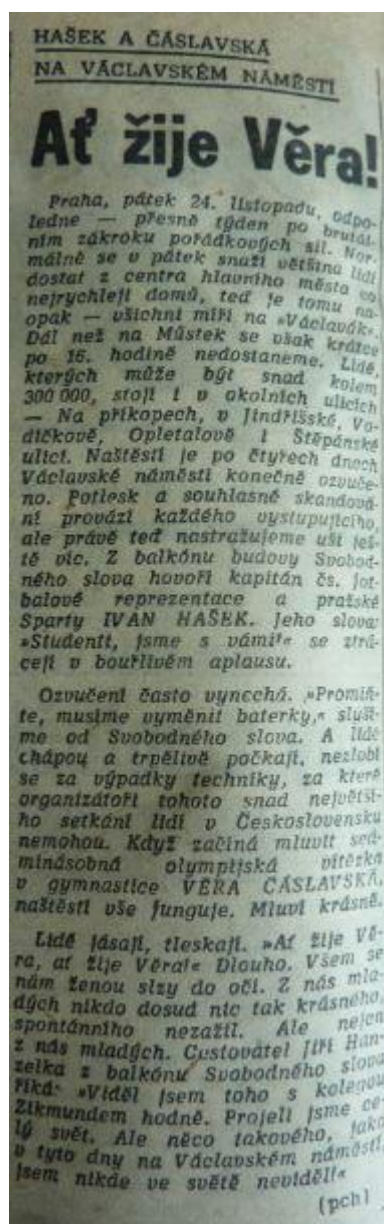
Prohlášení Vĕry Čáslavské, které se podle slov Pavla Procházky, podařilo protlačit do vydání Československého sportu, bylo publikováno 24. listopadu 1989 na titulní stranĕ deníku:

Obr. 16.: Najít sílu, rozum, odvahu. *Československý sport*. 1989, 37(277), 1.

³⁵⁷ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

Toto je naopak autorský článek Pavla Procházky, jenž je podepsán pod zkratkou „pch“, o dění na Václavském náměstí a proslovech sportovců. Z článku je také patrný postoj Pavla Procházky k tehdejší situaci:

Obr. 17.: Ať žije Věra!. *Československý sport*. 1989, 37(278), 3.

Pavel Procházka uvedl, že komunističtí funkcionáři ve vedení redakce již de facto neřídili *Československý sport*. Na otázku, zda opravdu sportovní novináři neměli problém po publikování textů podporujících revoluční změny, Pavel Procházka odpověděl: „Ne, soudruzi už překvapivě neškodili. Jestli si tu situaci pro sebe nějak vyhodnotili... Tam vládla anarchie. Ti, kteří chtěli dělat revoluci – to jsme byli my mladí – tak víceméně noviny ovládli. A pak se stali třeba i šéfredaktory apod., což bylo

zajímavé. Ale ono to možná takhle ve většině redakcí bylo. Zajímavé bylo, že třeba osmašedesátníci byli velmi opatrní, protože mysleli, že bude následovat to, co už jednou před dvaceti lety zažili. Ale ukázaly se i nějaké charaktery. Bylo zajímavé, jak se říká, že někdo obracel kabáty... V tom prvním týdnu, kdy nevíte, jestli vás zavřou, tak to moc kabát neobracíte, to až potom. Ale i někteří, co byli ve straně, tak se v tom týdnu chovali statečně a obráceně. Nebylo to úplně jasné. Byli ve straně novináři, kteří tam vlezli z kariérních důvodů a mysleli si své, nebo už toho taky začali mít dost. Takže to nebylo tak jednoznačné.³⁵⁸

Revoluční změny, které v listopadu 1989 rezonovaly celou společností, měly své důsledky také na strukturu redakce Československého sportu. Pavel Procházka zmiňuje, že v obměně redakce Československého sportu hrál do jisté míry roli vztah redaktorů k KSČ, což ovšem neznamenal, že každý sportovní novinář, který byl členem KSČ, by musel redakci opustit. Pavel Procházka k tomuto tématu uvedl: „Šéfredaktor byl stejně v důchodovém věku, takže šel do důchodu. Zástupce taky, ten akorát dosluhoval. Jeden zůstal, ale za dva roky, když vyšly ty Cibulkovy seznamy, se zjistilo, že to byl agent Státní bezpečnosti. Takže ten taky odešel a dostali se tam spíš mladí jako Petr David, což sice byl člen KSČ, ale všeobecně přijímaný z obou stran, takže ten potom noviny řídil. [...] Na rok 1989 vzpomínám rád, na to období 1991–1992 už moc ne, protože tam už bylo vidět, že si chtěl někdo něco ukrást, získat výhodnou pozici v akciivce, a to už nebylo moc pěkný.“³⁵⁹

Nabízí se otázka, zda ve zmiňované době, kdy docházelo ke změnám v redakci Československého sportu, neměl Pavel Procházka své osobní kariérní ambice. I tuto otázku však Pavel Procházka objasnil: „Neměl. Mě navrhovali na zástupce šéfredaktora, já jsem řekl, že nechci, protože jsem se na to cítil strašně mladý. Což byla možná blbost. Chtěl jsem dělat pořádnou novinářinu, když jsem konečně mohl.“³⁶⁰

5. 5. 4. Sametová revoluce pohledem Stanislava Hraběte

Stanislav Hrabě v období sametové revoluce působil jako sportovní redaktor v časopise Gól. Jelikož se specializoval na fotbal, tak podobně jako Karel Felt získával ohlasy fotbalistů, kteří podporovali listopadové dění. Stanislav Hrabě zmínil, že sportovní redaktoři se nemuseli nijak složitě potýkat s politikou, neboť pouze

---

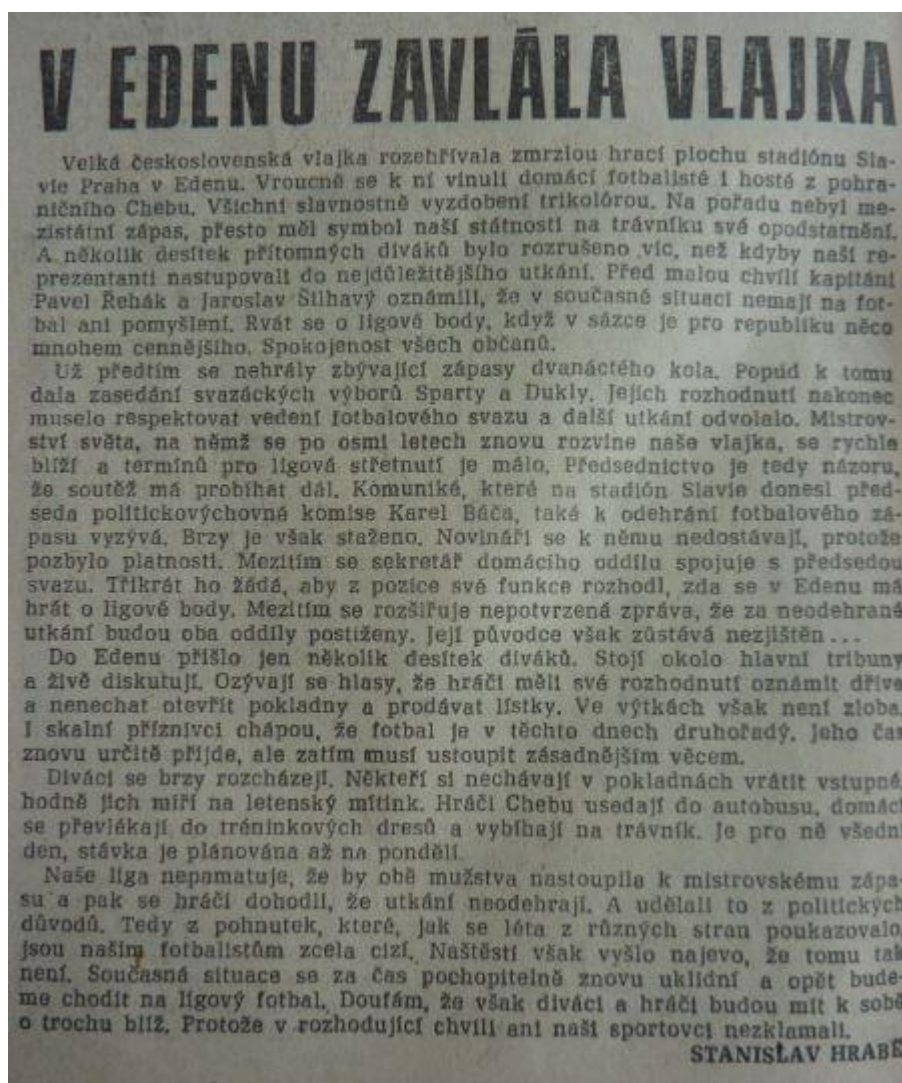
³⁵⁸ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

³⁵⁹ Tamtéž.

³⁶⁰ Tamtéž.

zprostředkovávali politické názory sportovců, kteří vystoupili a pozvedli svůj hlas.³⁶¹ „Vím, že vystoupil Pavel Řehák a dělal jsem s ním rozhovor. A on řekl, že musí být zrušená nejen vedoucí úloha KSČ, ale i vedoucí úloha Sparty v lize. Tak na něj lidi nadávali.“³⁶²

Kromě zmiňovaného rozhovoru s Pavlem Řehákem napsal Stanislav Hrabě také text o nehraném utkání pražské Slavie proti Chebu, v němž na konci pochválil sportovce za jejich postoje:

Obr. 18.: V Edenu zavlála vlajka. *Gól*. 1989, 22(48), 4.

Na rozdíl od ostatních oslovených sportovních novinářů Stanislav Hrabě popisuje svou nejistotu, kterou cítil v období sametové revoluce. Takto vylíčil své

³⁶¹ Viz přílohu č. 4, Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

³⁶² Tamtéž.

vzpomínky na listopadové dny plné revolučních nálad: „Tak ono se to prolínalo celou společností. Paradoxně první zápas, který se nehrál, byl Dukla – Sparta. Dva nejprotěžovanější komunistické kluby a jako první řekly 'ne'. Jirka Macků byl v tomhle hrozně agilní, takže on nám třeba přinesl *Několik vět*. Ale my jsme je nepodepsali, protože jsme se báli. Pak byly nějaké další... A já jsem třeba říkal: 'Jirko, tam je napsané: zrušit ústavní článek č. 4. Jde to vůbec?'“³⁶³ Z výroků Stanislava Hraběte jsou patrné jeho pochybnosti, které měl na podzim roku 1989. Nevěřil tedy v úspěch sametové revoluce a pádu komunistické strany? Stanislav Hrabě k tomu řekl: „Nevěřil. To nevěřilo hodně lidí.“³⁶⁴

Stanislav Hrabě sice nezmínil, jak sametová revoluce ovlivnila složení redakce časopisu *Gól*, nastínil ovšem, že *Gól* patřil v tehdejší době k populárním periodikům. Na otázku, jak časopis *Gól* fungoval v revolučních týdnech, Stanislav Hrabě odpověděl: „On silně narostl. Ale v té době nebyl papír a náklad se směl zvyšovat jen o deset procent. Abych nelhal, my jsme měli snad šedesát tisíc výtisků. A v roce 1990 mělo první číslo 102 tisíc výtisků. Všechno se prodávalo, lidi četli jak horliví.“³⁶⁵

Nárůst výtisků časopisu *Gól*, o němž se zmínil Stanislav Hrabě, možná souvisel také s postojem časopisu k sametové revoluci. Ten odráží například titulní strana časopisu *Gól* z 1. prosince 1989:

Obr. 19.: Titulní strana časopisu *Gól* v období sametové revoluce. *Gól*. 1989, 22(48), 1.

³⁶³ Viz přílohu č. 4, Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

³⁶⁴ Tamtéž.

³⁶⁵ Tamtéž.

5. 5. 5. Sametová revoluce pohledem Milana Macho

Spoustu vzpomínek na období sametové revoluce má také Milan Macho, který v té době pracoval jako sportovní redaktor časopisu Stadión. Ze všech oslovených sportovních novinářů se právě Milan Macho zapojil nejvíce do průběhu sametové revoluce. Podle svých slov byl totiž v listopadových dnech roku 1989 v samotném centru dění: „Byl jsem na stávkách a pomáhal jsem v Melantrichu, kde pracovala manželka a kde bylo jedno z center sametové revoluce. To bylo v prvních dnech. Podstatné bylo, že v té době skončil komunistický Svaz novinářů a byl nově založený demokratický Syndikát novinářů. Tam jsem nějakou dobu dokonce dělal zástupce syndika Rudolfa Zemana. Na ustavujícím sjezdu na dnešním Výstavišti mě někdo navrhl do předsednictva toho Syndikátu novinářů. Říkal jsem si, že se budu angažovat. Takže jsem dělal nějakou dobu zástupce syndika.“³⁶⁶

S nakladatelstvím Melantrich, kde bylo jedno z revolučních center, se pojí také jedna zajímavá příhoda, kterou nastínil Milan Macho: „No třeba jsem přivedl Ivana Haška na tribunu do Melantrichu. Asi jsem s ním možná i něco napsal do Stadiónu. Vím akorát, že jsem ho přitáhl do Melantrichu, aby z balkónu něco řekl za fotbalisty. Na tamním balkóně se odehrával celý ten listopad. Před listopadem jsem něco podepsal, nevím už přesně, jestli to bylo *Několik vět* nebo něco takového. A vzpomínám si, že mi Ivan Hašek pak říkal, že toho 17. listopadu jel z nějaké besedy a v autě slyšel, že na Svobodné Evropě četli v rádiu moje jméno. Když jsme se prodírali tím davem na Václaváku, abychom se dostali do budovy Melantrichu, bylo to docela hustý.“³⁶⁷

K podpoře sametové revoluce ale Milan Macho přispěl také jako sportovní novinář. Milan Macho k tomu uvedl: „Psal jsem nějaké komentáře jako takový postoj naší redakce. Stadión pořádal od založení anketu Fotbalista roku, výsledky se vyhlášovaly vždycky ke konci roku, a tenkrát vyhrál Michal Bílek. A pamatuju se, že jsme ho vyfotili s československou vlajkou, jak jde v tom stávkovém průvodu, a dali jsme to na obálku Stadiónu.“³⁶⁸

Tvrzení Milana Macho potvrzuje titulní strana časopisu Stadión, který byl vydán 19. prosince 1989:

---

³⁶⁶ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

³⁶⁷ Tamtéž.

³⁶⁸ Tamtéž.

Obr. 20.: Titulní strana časopisu Stadión s Michalem Bílkem. *Stadión*. 1989, 37(51), 1.

V revoluční době roku 1989 už podle Milana Macho nebyl problém podobné protirežimní texty či fotografie publikovat: „To staré vedení už bylo passé. Už neměli šanci o ničem rozhodovat. Akorát ten zástupce šéfredaktora se kroutil. Na pondělní poradě, kdy byla na příští pondělí vyhlášená generální stávka, tak na konci vstal a říká: 'Tak příští pondělí touhle dobou se tu sejdeme.' Tak jsem se mu vysmál, že tomu věří. To byl takový jejich poslední záchvěv. Pak už se stáhli. Chápu, že to i pro ně bylo potupné. Ale tomuhle člověku jsem to zrovna přál, protože ten lezl všem na nervy. To byl takový typ kariéristy.“³⁶⁹

³⁶⁹ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

Dříve zmiňovaný komentář Milana Macho, který zároveň vyjadřoval postoj redakce časopisu Stadión k listopadovému dění, byl publikován 19. prosince 1989:

Kdo, když ne my...

Mili čtenáři! Do rukou se vám dostává výtisk Stadiónu, jímž bychom chtěli aspoň malou — byť sebelepší — měrou přispět k příjemné pohodě svátečních vánočních dnů. Omlouváme se těm, které fotbalovou tematikou neoslovíme. K monotematickému obsahu předposledního letošního čísla jsme se uchýlili z jediného, zato vážného důvodu. Je jím skutečnost, že naše anketa Fotbalista roku se právě v těchto dnech dožívá pětadvaceti let.

Už tenhle fakt jako argument postačí. Máme navíc to štěstí, že to byli ze sportovců první právě fotbalisté, kdo se rozhodným způsobem postavil uprostřed listopadového politického kvasu za požadavky studentů, umělců a vlastně drtivě většiny občanů této země. Fotbalisté šli do stávek! Ještě před nedávnem něco neslýchaného. Historický krok. Rozhodli se stávkovat, nehráli ligu, a to nikoliv ve jménu požadavků svých, úzce egoisticky ohraničených, jak o tom občas slyšíme nebo čítáme ze zahraničních zdrojů, nýbrž na podporu kýžených politických změn.

Mám z jejich postojů radost. Raduju se z toho, že jsme se jako národ,

jako národy dva — Češi a Slováci — konečně našli. Že máme statečné mladé lidi, čímž mám v prvé řadě na mysli studenty, kteří s holýma rukama a s nasazením svých těl šli do nerovného zápasu, jako kdyby nastupovali bosí a naří fotbalisté k duelu s obrněnými agresivními roboty.

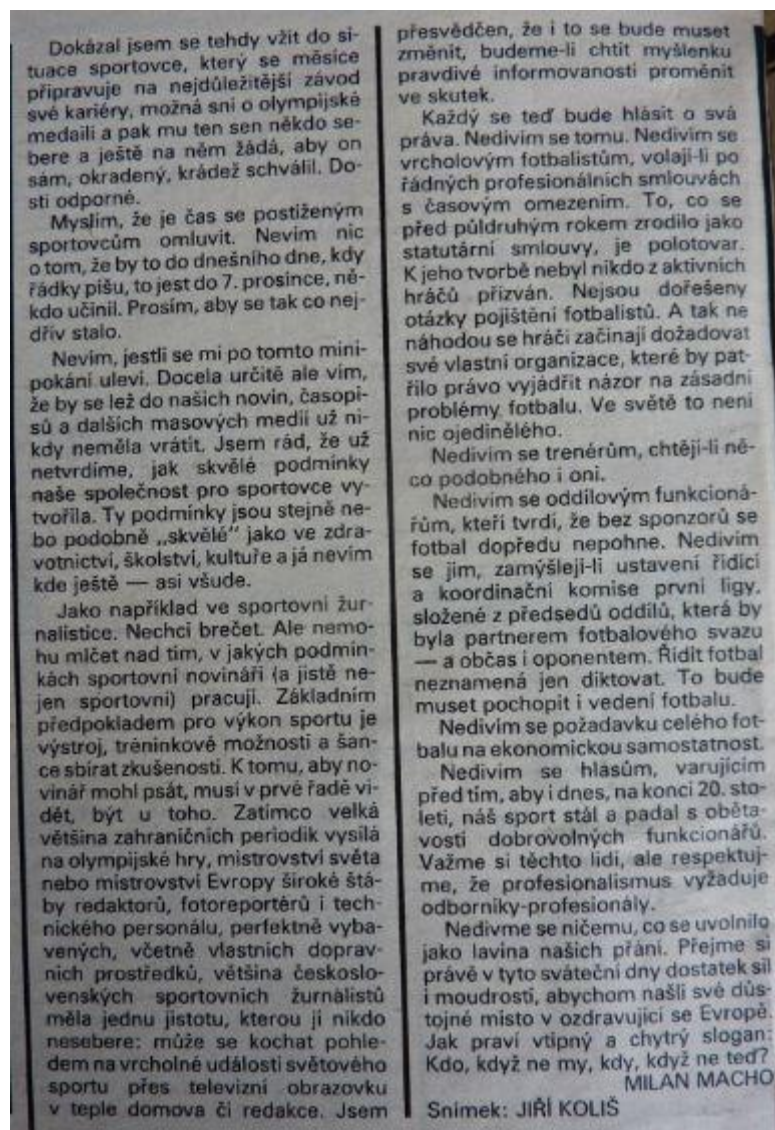
Teď, na prahu vánoc, se cítíme šťastnější, třebaže unavenější než před vánoci minulých dvaceti let. Víme toho o sobě mnohem víc. Z lečehos jsme se zpovídali, aby se nám ulevilo. Všechno jsme si ale říci zatím nestačili. Každého z nás ještě něco tíží. Mě například zhloza nesmyslná kampaň proti účasti československých sportovců na letních olympijských hrách 1984 v Los Angeles.

S mnoha dalšími sportovci tam měli vystupovat i naši fotbalisté. Co vystupovat? Měli tam obhajovat olympijské zlato z předchozích her v Moskvě! Obhajovat je nesměli. Národní olympijské výbory většiny socialistických zemí odvolaly účast svých sportovců na protest proti údajnému nebezpečí, jemuž by byly výpravy sportovců SSSR a dalších socialistických zemí vystaveny ze strany protisocialistických organizací, a proti komercializaci her.

Ještě dnes mi vězí smutek na duši z toho, že ačkoli většina z nás tušila, že to je politický trik, sledující odvetu za neúčast sportovců USA a dalších zemí na moskevských OH 1980, přistoupila na tuto nečestnou hru. To, co jsme čtyři roky předtím odsuzovali, totiž torpedování olympijských her, jsme najednou schvalovali. Jednoduše proto, protože si to tehdejší brežněvovské politbyro přálo. Proti takovému přání nebylo odvolání. To byl rozkaz. Rozkaz, který mířil z Moskvy do Prahy (a do dalších hlavních měst socialistických zemí), ze stranického orgánu do tělovýchovného a do hromadné sdělovacích prostředků.

Existovaly dvě možnosti: buď jít za sportovci a požádat je o vyjádření „spontánního“ souhlasu s postupem ČSOV a ÚV ČSTV, nebo zůstat k podobným rozkazům hluchý. Zvolil jsem tu druhou možnost — a s minimálními šrámy jsem přežil. Byla tu ještě třetí alternativa, ale ryze teoretická: sednout k psacímu stroji a vyjádřit nesouhlas. Nepraktičnost takové myšlenky spočívala v tom, že žádné naše médium by takový názor nemělo odvahu zveřejnit. Proto jsem se vážně takovou myšlenkou ani nezabýval; nehledě k tomu, že odvaha chyběla i mně samotnému. Jen jsem si tak v duchu představoval, že takový článek smolím... ukládám ho do šuplíku a čekám. Na co? Třeba právě na listopad 1989.

Z OBSAHU PŘÍŠTÍHO ČÍSLA: Tajemný šálek (tenis) ● Zlatá z Rotterdamu (Gustav Frištenský) ● PF 1990 (karetní kouzla) ● Historie pokutového kopu (komiks) ● O buldocích z Harrachova ● Tucet bájí ze země, vzduchu a vody ● Být vlajkonošem (a basketbalistou) ● UFO (balónové létání)

Obr. 21.: Kdo, když ne my... *Stadión*. 1989, 37(51), 2.

Oproti Karlu Feltovi, Pavlu Procházkovi či Stanislavu Hraběti si Milan Macho nevzpomíná, že by se při vykonávání práce sportovního novináře výrazně potkal se zpracováváním textů o přerušení fotbalové ligy na podporu sametové revoluce. Milan Macho k tomu uvedl: „To ale vysvětlovali v deníku, to my jsme nepsali. My jsme se k tomu v týdeníku nevraceli. Možná, že se tam někde ta fotka objevila, možná se o tom i něco napsalo, ale to už si nevzpomínám. Tenkrát bylo těch věcí tolik, že člověk nevěděl co dřív.“³⁷⁰ Přesto si však na tehdejší dění matně vzpomíná: „To bylo asi jedno ligové kolo. To se tenkrát měl hrát zápas Slavia – Rudá hvězda Cheb a hráči místo toho přišli s transparentem na podporu stávkujících studentů a umělců. Tím byla v podstatě

³⁷⁰ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

zahájena stávka fotbalistů. A celé kolo se potom nehrálo. A možná se potom i končilo s podzimní částí ligy, už si na to přesně nepamatuju.³⁷¹

Podobně jako v ostatních sportovních redakcích, tak i v časopise Stadión se revoluční nálada projevila na změnách v redakci. A Milan Macho byl jedním z hlavních redaktorů, kteří stáli za proměnou redakce časopisu Stadión. Takto Milan Macho vzpomíná na změny v redakci, které se uskutečnily v důsledku sametové revoluce: „Ve Stadiónu byla opoziční skupina lidí, která měla pocit, že by se ten listopad 1989 měl nějak odrazit i v životě redakce. Samozřejmě nás napadlo, že by to vedení, které tam bylo, mělo skončit. My, pár lidí vesměs nestraníků, jsme se tehdy sešli a řekli jsme si, že pod tímhle vedením redakce nechceme už dál fungovat. A že si chceme tak jako všude trochu rozhodovat o svých věcech. Tenkrát se sepsalo takové prohlášení, které se odevzdalo řediteli nakladatelství. S tím prohlášením jsem tam asi u něj byl já. Situace byla kuriózní v tom, že ten ředitel byl v podstatě taky dosazený komunisty, byl členem KSČ, ale byl to člověk, který nikdy v životě nikomu z Olympie neublížil. Byl chytrý, uměl v tom chodit. A paradoxně tam ten člověk jako ředitel zůstal, protože lidé z Olympie netrvali na tom, aby odešel. Pamatuju se, že v tom našem prohlášení stálo, že chceme, aby současné vedení Stadiónu skončilo. Jeden člověk z vedení byl už v důchodovém věku, takže se řeklo, že jde do důchodu. Pak tam byl druhý člověk, zástupce šéfredaktora František Kreuz, který v důchodovém věku nebyl, takže ten se stal řadovým redaktorem. A asi za půl roku založil svůj časopis a odešel. A třetí člověk, což byl ten šéfredaktor, řekl, že odejde taky do důchodu. Ale požádal nás, jestli bychom ho nechali ve funkci ještě do 30. června 1990, protože jeho syn v tu dobu maturoval a on nám říkal, že by se ten syn stal ve škole terčem posměchu. A my, protože jsme byli sametoví a protože ten člověk nám neublížoval, kromě toho, že nás obíral trochu o peníze, protože měl peníze hodně rád, tak jsme byli ochotní akceptovat, že bude dělat šéfredaktora do toho 30. června. A že do té doby budu dělat já zástupce šéfredaktora. Ve skutečnosti jsem tu redakci už vedl já. No a ten ředitel mi řekl, že až Šupich odejde, že si nedovede představit jiného šéfredaktora než mě a že se tedy automaticky stanu šéfredaktorem. Tak se stalo.³⁷²

Milan Macho se tak díky změně vládnoucí ideologie a pádu komunistického režimu stal z běžného redaktora šéfredaktorem časopisu Stadión. Milan Macho ovšem

---

³⁷¹ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

³⁷² Tamtéž.

zmínil, že za tímto postupem nestály jeho osobní kariérní ambice, ale spíše shoda okolností: „Protože jsem byl v redakci považovaný za rebela číslo 1, tak to z toho nějak vyplynulo. Takže všichni víceméně nějak věřili tomu, že to tak bude. A já jsem to taky bral jako samozřejmost.“³⁷³

5. 6. Role a úloha sportovního novináře ve společnosti

Ze životopisných rozhovorů se sportovními novináři vyplývá, že o své roli a úloze ve společnosti nikdy příliš neuvažovali. Pro většinu z nich byla a stále je totiž práce sportovního novináře splněným snem bez ohledu na vliv vládnoucí ideologie. Vesměs se však oslovení sportovní novináři shodují na tom, že úlohou sportovního novináře ve společnosti by měla být informační služba veřejnosti. Někteří sportovní novináři také vyslovili myšlenku, že by sportovní novinář měl přijmout roli komentátora sportovního dění a nabízet čtenářům své názory a postřehy.

5. 6. 1. Sportovní novinář v roli propagandisty

Vliv ideologie na práci sportovního novináře v tištěném médiu před rokem 1989 byl již důkladně popsán v předcházejících kapitolách. V této souvislosti se nabízí otázka, zda musel sportovní novinář před rokem 1989 plnit roli propagandisty vládnoucí ideologie?

Pavel Procházka k tomu tématu uvedl: „Nás tenkrát učili na fakultě, že novinář není jen propagandista a agitátor, ale i organizátor. Ale myslím, že na tom sportu bylo hezké, že tam aspoň někdy bylo něco pravdivého. Tenkrát se říkalo, že jsou tři druhy zpráv – pravdivé, to jsou sportovní výsledky, pravděpodobné nebo neurčité, to je předpověď počasí, a pak to všechno ostatní. Takhle nějak to asi bylo. Ale jak říkám, my jsme se do těch témat nehrnuli.“³⁷⁴

Podobně jako Pavel Procházka se vyjádřil také Stanislav Hrabě, který před rokem ve zkoumaném období působil v časopise Gól: „Novinář měl být kolektivní organizátor, propagandista a informátor. Ale naše propagandistická úloha oproti Rudému právu byla mizivá.“³⁷⁵

Pavel Procházka také zmínil, že před rokem 1989 novinář právě kvůli vlivu ideologie rozhodně neplnil roli hlídačeho psa. Tato teorie popisuje roli novinářů jako

---

³⁷³ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

³⁷⁴ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

³⁷⁵ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

kontrolní nástroj vůči státu, avšak může fungovat jen v demokratické společnosti, v níž je novinář plně nezávislý.³⁷⁶ Pavel Procházka o sportovních novinářích působících před rokem 1989 řekl: „Hlídali akorát sami sebe a byli rádi, že aspoň částečně mohou dělat povolání, které je baví. Aspoň u toho sportu. U těch ostatních novinářů si myslím, že to byli normálně političtí pracovníci. I když si to třeba nechtějí někteří připustit. Ale byli. Ti sportovní, jak jsem říkal, měli rádi sport a i proto skousli nějaké ty režimní věci. Ale byla to otrava.“³⁷⁷

Že tištěná média a novináři měli plnit propagandistickou roli, potvrzuje také Jan Hrabálek. Ten ovšem navíc upozorňuje, že sportovní žurnalista se s rolí propagandisty až tak nepotkával: „Jestli měly (*noviny – pozn. autora*) roli propagandistickou... Musely mít. Protože tak šla doba. Co ÚV KSČ chtěl, tak se tam nějakým způsobem prosadilo. Ale myslím, že sport byl vždycky až na té poslední úrovni té propagandy.“³⁷⁸

Podle Milana Macho sportovní novinář před rokem 1989 plnil více rolí informátora veřejnosti než propagandisty vládnoucí ideologie, přestože ta jeho práci výrazně ovlivňovala: „Do sportovní žurnalistiky ta politika zasahovala daleko méně. Ale zasahovala.“³⁷⁹ Milan Macho k tomuto tématu navíc poznamenal: „Víte co, já jako sportůák jsem to bezprostředně tak strašně nepociťoval. Samozřejmě jsem věděl, že je to celé lumpárna, že je to celé pokřivené. Samozřejmě, že jsem se mohl režimu postavit a stát se disidentem. Ale na to jsem zase měl tu svou práci tak strašně rád a měl jsem rodinu, byl jsem ženatý, měl jsem a mám syna. Považoval jsem za svoje poslání nevstoupit do KSČ a nedělat nějaké ústupky, za které bych se poté musel stydět. Samozřejmě, že by člověk mohl psát trošku jinak. Hlavně by mohl psát o jiných věcech. O profesionalizaci, vědělo se, že jsou nějaké průsery, ale o tom se nesmělo psát. To jsem si uvědomoval. Ale na druhou stranu v tom sportu a fotbale bylo tolik zajímavých témat. Musím říct, že jsem necítil, že bych vyloženě strádal. Komunisty jsem nenáviděl, to musím říct. Ale že bych ve své práci nějak vyloženě strádal, to jsem nikdy nepociťoval. Ale možná s odstupem času člověk na spoustu ošklivých věcí zapomene a ono se to všechno sleje do jednoho velkého celku. Musím říct, že pozitiva mé práce ve

---

³⁷⁶ *Jsou média hlídacím psem demokracie? Vztah médií a politiky* [online]. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.mediapodlupou.cz/lekce/jsou-media-hlidacim-psem-demokracie-vztah-medii-a-politiky>

³⁷⁷ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

³⁷⁸ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

³⁷⁹ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

mně silně převládala nad negativy. Protože kdyby to tak nebylo, tak bych tu práci nedělal. I když dost dobře nevím, co bych dělal.“³⁸⁰

5. 6. 2. Sportovní novinář v roli zprostředkovatele informací

Oslovení sportovní novináři v rozhovorech nejvíce zmiňovali, že jejich hlavní úlohou bylo a stále je informování veřejnosti o sportovním dění. Například Jan Hrabálek uvedl, že „[...] to gró, ten můj denní chleba, spočíval v pokrývání jižní Moravy.“³⁸¹ Hlavní úlohou Jana Hrabálka bylo tedy před rokem 1989 i po něm zajišťovat zpravodajský servis z Jihomoravského kraje. K tématu, zda sportovní novinář má plnit úlohu služby veřejnosti, Jan Hrabálek řekl: „Takže nějaká služba čtenáři tam samozřejmě musí být, protože kdyby nebyla, tak si to nebude kupovat a my budeme na dlažbě.“³⁸²

Že úlohou sportovního novináře by mělo být poskytování informačního servisu veřejnosti, řekl také Karel Felt: „My jsme byli těmi starými bardy vedeni k velké korektnosti, k etickému přístupu. Což mi dneska u některých mladých novinářů strašně chybí. Chtějí to 'mydlit' za každou cenu a nechávají spíš vyniknout své ego. Oni by měli být až druzí. My jsme servis, jsme nositelé informací, myšlenek, nejsme ti hlavní. Hlavní je ten Lafata. Takže to mi hodně vadí.“³⁸³

Podle Jana Hrabálka před rokem 1989 tištěná sportovní média bezesporu sloužila veřejnosti a sportovní novináři plnili roli zprostředkovatelů informací. Jan Hrabálek to vysvětluje takto: „Protože pokud si člověk noviny nekoupil, tak si neměl možnost přečíst, jak ten zápas Zbrojovky probíhal. Především pokud se ten zápas hrál někde v Bratislavě nebo v Prešově. Pro obyčejného čtenáře měly určitě informativní roli.“³⁸⁴

Naopak Stanislav Hrabě si myslí, že skutečnou informativní roli začali sportovní novináři plnit až po roce 1989. „Tehdy se hodně dalo na formu. Aby to bylo hezky napsané. A informace tam nebyla to zásadní. V normálním deníku se po lize napsal nějaký souhrňák, pak byla pozvánka na ligu, rozhovor a to bylo všechno. Tehdy něco vysлідit, to se nepsalo. Spíš, aby to bylo hezky napsané. A dneska to už můžete mít

---

³⁸⁰ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

³⁸¹ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

³⁸² Tamtéž.

³⁸³ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³⁸⁴ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

napsané, jak se říká prdelí, ale aby tam byla informace. Vědět něco dřív. Pro nás to byla výhoda. Třeba s Jirkou Kamínem, který u nás dělá editora, jsme vzpomínali, jak jsme odněkud letěli a Tomáš Skuhřavý tam sbalil letušku. Přistáli jsme na staré Ruzyni a Tomáš si ji vzal do auta. A on ještě na nás: 'Kluci, dobrý!' No my jsme mu záviděli. Ale dneska bych to musel napsat. Nebo Patrik Berger mě třeba vzal do bytu, to dneska neexistuje. Když se dneska něco děje, tak u toho ještě sedí tiskový mluvčí.³⁸⁵

Pro Milana Macho byl nástup na pozici sportovního redaktora splněným snem, podobně jako v případě ostatních oslovených novinářů. I kvůli tomu se podle svých příliš nezamýšlel nad tím, jakou roli a úlohu ve společnosti má novinář plnit. Na otázku, zda pro něj byla práce sportovního novináře pouze prací jako každou jinou nebo naopak službou čtenáři, Milan Macho uvedl: „Myslím, že jsem o tom v těch začátcích moc nepřemýšlel. A vlastně asi nikdy jsem si nemyslel, že je to nějaké poslání. Byla to prostě moje práce, která mě bavila. Samozřejmě, že jsem se ji snažil dělat co nejlépe. Jednak z prestižních důvodů. Ale že bych měl někdy pocít, že se někomu obětuju, třeba nějaké myšlence, že je pro mě čtenář bůh, o tom jsem vůbec nepřemýšlel.“³⁸⁶

Přestože se někteří výše zmínění narátoři shodují na tom, že by sportovní novináři měli plnit informativní roli a jejich úlohou by měla být služba čtenářům, tak Karel Felt upozorňuje, že sportovní novináři tuto roli neplní vždy úplně. Podle Karla Felta totiž sportovní novinář neinformuje veřejnost o sportovním dění z různých odvětví sportu rovným dílem: „Myslím, že to hodně ovlivňují sami novináři. Když mám nějaký sport nebo sportovce, kterému fandím, tak mu pomůžu. Když mě nějaký sport štve, tak se lidi dozvědí jen základní výsledky. Takže je to hodně o individuálním přístupu novinářů, potažmo médií, která danému sportu věnují pozornost, nebo ne.“³⁸⁷

Proč tedy sportovní novinář neplní stoprocentně svou roli informátora o sportovním dění? Na to Karel Felt nachází odpověď: „Přirozeně daná popularita je u fotbalu, hokeje, tenisu a atletiky. To jsou základní čtyři sporty, které lidi obecně znají, sledují a v nějaké formě si je zkusili. Potom jsou tu další sporty, tzv. menší, o kterých se dřív psalo, ať se jim dařilo či ne. Dnes se píše u těchto sportů jen o velkých průserech, anebo o velkých úspěších. Nic mezitím.“³⁸⁸ Karel Felt k tomuto tématu dále uvedl:

---

³⁸⁵ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

³⁸⁶ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

³⁸⁷ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³⁸⁸ Tamtéž.

„Beru to tak, že jsem služebník čtenářův, čili se snažím nabízet to, co on chce. Máme zpětnou vazbu přes internet, emaily apod. Nicméně mi trochu vadí, že se o těch dalších sportech píše méně, i když u nás v Právu máme výhodu, že máme pověst, že uveřejňujeme širší spektrum, i výsledkově. Že se zmiňujeme i o sportech, o kterých se v jiných novinách téměř nepíše, nebo je tam maximálně výsledek. Myslím ale, že tuhle roli by měl hrát Sport, který ji ale nehraje. A podle mě by to i zvedlo jejich čtenost. Tam by se ty ostatní sporty měly uplatnit víc.“³⁸⁹

5. 6. 3. Sportovní novinář v roli komentátora

Někteří sportovní novináři nevidí jako hlavní roli sportovního novináře pracujícího v tištěném médiu jako zprostředkovatele informací, ale jako komentátora sportovního dění, který tak veřejnosti zprostředkovává informace s přidanou hodnotou.

Stanislav Hrabě uvádí, že tato změna role píšího sportovního novináře souvisí s vývojem médií: „Ono se to posunulo. Sport byl informace. Dneska už je to ale všechno na internetu. Tak se to posouvá. Takže témata, která se dělala v Gólu kvůli tomu, že to byl týdeník, tak se dnes dělají u nás v deníku Sport. Nemůžeme jen napsat, že se sešla reprezentace, ale musíme to posunout dál. I rozhlas, který vždycky říkal, že je nejoperativnější, tak dneska je to nic v porovnání s internetem, který je okamžitý.“³⁹⁰ K roli komentátora, která se logicky kvůli vlivu vládnoucí ideologie začala objevovat až po roce 1989, ještě Stanislav Hrabě dodal: „Slyšel jsem, že blogger je už dneska nějaká funkce. Takže asi jo, ty názory jsou cenné. Když tam blog visí dva dny, tak už se musí napsat nový. Komentářová stránka taky nikdy v Rudém právu nebyla a teď tam jsou čtyři a rozšiřuje se to. Deníky mají dvoustránku jen komentářů, ať už jsou pravicové nebo levicové. To jsou takové větší blogy.“³⁹¹

Na myšlenky Stanislava Hraběte navazuje Jan Hrabálek, který tvrdí, že sportovní novináři v roli komentátorů jsou budoucností pro další existenci tištěných médií. Jan Hrabálek řekl: „V podstatě je to asi vykoumaná cesta, jak ty noviny udržet při životě. Protože zpravodajství a rozhovor si přečtete na internetu. Pokud noviny mají čtenáře něčím zaujmout nebo mu dát důvod pro to, aby si je za těch patnáct korun koupil, tak tam musí být něco, čím ho přilákají. A to jsou právě ty komentáře Vízka

---

³⁸⁹ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³⁹⁰ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

³⁹¹ Tamtéž.

a šéfredaktora, analýzy, rozbor, grafika. To by mělo být pro čtenáře velkým důvodem, aby si to koupil.³⁹²

Narátořem, který si naopak nemyslí, že by měl sportovní novinář plnit převážně roli komentátora, je Karel Felt. Ten o komentářích ve sportovní žurnalistice řekl: „Ty osobně považuju za zbytečné. Upřímně řečeno, myslím, že čtenáře moc nezajímá, co si o tom já myslím. Když se něco významného děje, tak napíšu svůj pohled, ale abych v pravidelných komentářích někomu něco vnucoval, to je k ničemu.“³⁹³ Podle Karla Felta by tak sportovní novinář měl plnit roli zprostředkovatele informací a jeho úlohou by měl být servis pro čtenáře. Karel Felt k tomuto tématu ještě dodal: „Plně respektuji politické komentátory, kterým byli u nás dřív například Alexander Kramer, Jiří Hanák, Pavel Franěk, nebo dnes Saša Mitrofanov. Ve sportu by se ale novinář měl držet vzadu. Napsal jsem třeba text, že Lavička zkazil Spartě podzim, protože nezvládl takticky tři zápasy. Ale dám i prostor tomu Lavičkovi. Jenže komentáře typu „českým házenkářům se na mistrovství světa nedařilo“... To vidíme všichni. V komentářích by se měl opravdu objevit něčím originální názor, který na to novinář má. A čtenář už si to přebere, jestli toho novináře uznává, souhlasí s ním, nebo ne. Ale sportovní žurnalistika by neměla být přesycená komentáři, což podle mě je. Jak jsem o tom už předtím mluvil. Případá mi to jako vykecávání. Nevidím v těch komentářích žádný posun, novinář si k tomu jen něco řekne. To si ale můžu říct ke všemu. Třeba se mi nelíbí tvar téhle skleničky a hned o tom napíšu.“³⁹⁴

5. 7. Proměna vlivu ideologie na práci sportovního novináře po roce 1989

Ideologie, která měla vliv na práci sportovních novinářů před rokem 1989, po sametové revoluci a pádu komunismu v Československu logicky přišla o svůj vliv. Jak se tedy v 90. letech minulého století proměnila práce sportovních novinářů, kteří se již nemuseli obávat postihů a sankcí kvůli odklonu od vládnoucí ideologie? Přestala existovat autocenzura, jež byla součástí novinářského povolání? A objevil se místo vlivu ideologie nějaký nový vliv, který ovlivňuje práci sportovních novinářů i po roce 1989?

---

³⁹² Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

³⁹³ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³⁹⁴ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

Jak už bylo nastíněno v teoretické části, tak v důsledku sametové revoluce ztratila Komunistická strana Československa hlavní úlohu v řízení státu a její ideologie přestala ovlivňovat celou společnost včetně práce sportovního novináře. Co tento fakt znamenal pro sportovní novináře, nastínil Stanislav Hrabě: „Sport se rozšířil, vznikly nové redakce. [...] Samozřejmě se dalo i vyjet, takže to bylo krásný.“³⁹⁵

5. 7. 1. Odpolitizování Rudého práva

Oslabování ideologického vlivu komunistické strany na deník Rudé právo bylo patrné již ke konci roku 1989. Ve sportovní rubrice se například 2. prosince 1989 objevila fotografie tenisty Ivana Lendl, což do té doby bylo téměř nemožné.

Obr. 22: Ivan Lendl. *Rudé právo*. 1989, 70(284), 8.

³⁹⁵ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

Jak se politického vlivu zbavili redaktoři Rudého práva, které před rokem 1989 plnilo roli tiskového orgánu ÚV KSČ, to popsal Karel Felt: „Když se poté Mohorita stal prvním porevolučním šéfem KSČM, tak se s Porybným dohodli, že po volbách 1990 tu redakci pustí. Tedy, že nebudeme orgánem ÚV KSČ. Protože tehdy všechny noviny byly něčí orgán. Mladá fronta byla orgánem ÚV SSM, Rudé právo orgánem ÚV KSČ, Lidová demokracie orgánem Československé strany lidové. Svobodné slovo bylo orgánem Československé strany socialistické, to vše v rámci Národní fronty. Práce byla odborových svazů. Tím jsme tedy dostali svobodu.“³⁹⁶ Rudé právo, které se na začátku 90. let minulého století přetransformovalo na Právo, tak přestalo být pod vlivem vládnoucí ideologie a politickým tlakem komunistické strany. Karel Felt k tomuto tématu ještě dodal: „Noviny se už dělaly normálně, bez politického vlivu. Zdeněk (*Porybný – pozn. autora*) razil tendenci anglického deníku *The Independent*, to znamená bez jakýchkoli dalších vlivů. Takže jsme psali napříč celým politickým spektrem. To nám zůstalo dodnes, i když má Právo nádech takového levého středu. Hlavní ale bylo se oprostit od politických vlivů. Proto si taky KSČ založila Haló noviny s lidmi, kteří od nás odešli.“³⁹⁷

5. 7. 2. Politický vliv vs. ekonomický vliv

Podle Karla Felta se sice politický vliv po roce 1989 na žurnalistickou profesi vytratil, určitá média ovšem podle něj zůstala nositeli různých politických názorů: „Právo je levostředové, což je dáno smýšlením lidí, kteří v něm pracují, nebo i čtenáři. Jak jsem říkal, že jich nám hodně zůstalo z dřívějšíka. Asi nás čtou více lidi se sociálním cítěním. I když zase nemáme problém s druhou stranou, v tomhle jsme rozumní. Haló noviny jsou svým způsobem politickým orgánem. [...] Haló noviny jsou prostě přežitky toho stranického tisku. U dalších médií je to dané smýšlením lidí, majitelem. Například Mladá fronta, když jí vlastnili Němci, tak psala hodně doprava, až se říkalo, že je to orgán ODS. Ale zase v tom sportu je to jiné, my jsme v tomhle případě takoví indiferentní. Politiku neřešíme.“³⁹⁸

Že politický vliv po roce 1989 již nepůsobil na sportovní žurnalistiku, řekl také Stanislav Hrabě, který podobně jako Karel Felt zmínil názorovou různorodost médií: „Na sportovní ne, na politická asi ano. Prostě Právo je levicové. Píší tam lidi jako

---

³⁹⁶ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

³⁹⁷ Tamtéž.

³⁹⁸ Tamtéž.

Mitrofanov nebo Keller, ti jsou levicově zaměřeni. Nebo potom zase Mladá fronta a Steigerwald, ti jsou zase pravicoví. Je to znát. Stoprocentně v těch komentářích. Když komentujete politickou scénu, vždycky musíte z nějakého úhlu.³⁹⁹

Milan Macho na otázku, zda se sportovní novinář potkal po roce 1989 s nějakým tlakem či vlivem nové ideologie, odpověděl: „Asi bezprostředně po roce 1989 ne. Ale myslím, že ten tlak existuje pořád. Je to tlak ekonomický, který musí cítit všechna média. Je to honička po inzerentech. Ale už v tom dneska nejsem, takže vám nemůžu říct, nakolik ti inzerenti ovlivňují média. Dovedu si ale představit, že kdyby vznikla nějaká kauza ohledně nějaké velké firmy a ty noviny psaly o té firmě hanlivě, tak by jim asi reklamu nedala. Ale to už vím spíš zprostředkovaně.⁴⁰⁰

Podobný názor, že politický vliv na práci nejen sportovních novinářů byl po roce 1989 vystřídán vlivem ekonomickým, si myslí také Jan Hrabálek, který si pomohl ilustračním příkladem: „Tehdy byly možnosti, nechci říct finančně neomezené, ale raný kapitalismus byl divoký, že ti, co ty peníze nakradli, je mohli vecpat do reklamy. Někdo třeba řekl: 'Pojď, udělej mi reklamu, jeď si do Ameriky na 14 dní.' Tak se milej redaktor sbalil, byl rád, že jede do Ameriky a platí mu to spřátelená firma. Tím pádem ale musel přizpůsobit to psaní a musel se doučit angličtinu. Ale napsal to už otevřeně, nemusel se bát, když napíše, že Lendl je výborný tenista. Člověk to napsal, jak to přišlo a nebyl s tím žádný problém.⁴⁰¹

Proměna vlivu ideologie po roce 1989 také souvisí s proměnou autocenzury. Na toto téma se vyjádřil například Pavel Procházka: „Když to zjednoduším – dřív byla politická cenzura a autocenzura, dnes je ekonomická cenzura. A to už vůbec nechci mluvit o oligarchizaci médií. Ještě nedávno to byl pro ty Švýcary a Němce, co vlastnili média, obchod a byznys. Teď to není byznys. Teď je to například jen divize Agrofertu. Noviny možná dobře vydělávají, ale není to prvotní účel. Prvotní účel je propaganda. Což nás vrací do těch stranických časů. Což je samozřejmě špatně. A také znova zpátky k té autocenzuře. Ať mi říká, kdo chce, co chce, tak prostě nenapišu do Sportu, že Křetínský je pitomec, když je to můj chleboďárce. Protože mám třeba rodinu a hypotéku. To si každý rozmyslí, když to zjednoduším. Na redakční porady chodí i obchodní manažeři nebo ředitelé a ti vám řekli: 'Hezký, ale nepište špatně o tom

---

³⁹⁹ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

⁴⁰⁰ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

⁴⁰¹ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

a o tom podniku, protože je s nimi rozjednaný inzertní kontrakt za x milionů ročně. Takže jestli chcete, pánové, každý k 15. dni dostávat výplatní pásku nebo na účet peníze, tak toho nechte.' Nebo naopak: 'S těmi jsme se nepohodli, ty skřípněte.' Řeknu příklad o Hušákově Sazce a jeho vládcovství. O tom všichni novináři věděli. Někteří více, někteří méně. Ale nikdo to nenapsal, protože Sazka dávala prostřednictvím pana Hušáka x milionů na inzerci do všech médií, co tu v republice jsou. A když se objevil nějaký článek, tak nevyšel, ale objem se zvedl o několik milionů víc. A to je příklad.⁴⁰²

I Pavel Procházka, který je v současnosti šéfredaktor fotbalového časopisu Hattrick, se podle svých slov řídí autocenzurou kvůli ekonomickému vlivu: „Ale nezávislí nejsme, taky jsme závislí na inzerci. Třeba do pana Valenty nešijeme a byl by to dobrý cíl. Obchodník s hazardem, dealer drog a teď se státem soudí o miliardu daní. To je dost snadný terč. Ale není. Protože to je stejné jako s tím Hušákem. Synot Tip má také všude inzeráty. Na fotbalových stadionech, v novinách, na netu.“⁴⁰³

Autocenzuru, jíž se řídil sportovní novinář před rokem 1989 a po něm, porovnal také Jan Hrabálek: „Autocenzura tehdy spočívala v názorech politických a teď je to v názorech ekonomických. Těžko redaktor Mladé fronty napíše, že Babiš je vůl, když to vyhrotím. Musí si dát pozor, aby ve svém komentáři tímto způsobem nenapadl svého chleboďárce.“⁴⁰⁴ K tématu autocenzury po roce 1989 se vyjádřil i Karel Felt: „Najednou mohl člověk psát, co chtěl. Samozřejmě, že autocenzuru by člověk měl mít v hlavě. Pokud člověk nepíše do bulváru, tak ví, co může napsat a co ne.“⁴⁰⁵

Podle Milana Macho ovšem ekonomická ani jiná autocenzura v 90. letech minulého století na práci sportovního novináře nepůsobila: „Myslím, že ne. Myslím, že ji cítí daleko víc teď. Ten vliv a tlak různých lobbistických skupin, firem přes reklamu, politiků, podnikatelů je teď o trochu větší. Ale třeba mě teď překvapilo, jak MF DNES vystartovala, ač velmi seriózně, proti Babišovi, který je jejím vlastníkem, kvůli evropské dotaci na Čapí hnízdo. Ale v 90. letech si myslím, že to byly takové trochu divoké roky. Tam si myslím, že nebyla žádná cenzura.“⁴⁰⁶ Mohl tedy sportovní novinář v 90. letech minulého století psát to, co sám chtěl? Na tuto otázku Milan Macho odpověděl: „Myslím, že mohl. Určitě. Druhá věc je, že to vedlo a vede do opačného

---

⁴⁰² Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

⁴⁰³ Viz přílohu č. 3., Rozhovor s Pavlem Procházkou vedl Luděk Stránský, 12. 10. 2015

⁴⁰⁴ Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

⁴⁰⁵ Viz přílohu č. 1., Rozhovor s Karlem Feltem vedl Luděk Stránský, 9. 12. 2014

⁴⁰⁶ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

extrému. Některé bulvární plátky, a tím nemyslím jenom Blesk, ale i jiné takzvané rodinné časopisy, to je opravdu žumpa. V tomhle případě je ta svoboda projevu větší, než by měla být, protože to už není svoboda projevu, to je poškozování soukromí lidí. Je to někdy až nechutné.⁴⁰⁷

5. 7. 3. Proměna tematické agendy po roce 1989

Jaká témata tedy sportovní novináři zpracovávali po roce 1989, kdy již byli oproštěni od politického vlivu komunistické strany a její ideologie? To popsal například Milan Macho: „Bezprostředně po roce 1989, v letech 1990-91, se novináři hodně vyžívali v tom, že začali psát o věcech, o kterých se do té doby psát nesmělo. Souviselo to s politickou situací. Třeba my ve Stadiónu jsme hodně psali o ČSTV, Himlovi a o různých kauzách. Himl, jak známo, se roku 1989 nedožil, někde v Číně ho ranila mrtvice. Odhalovaly se tedy kauzy, především státem řízený doping, a psalo se o lidech, o kterých se předtím nesmělo psát. O emigrantech, Navrátilové, atd. Takže to bylo hlavní náplní práce nás sportovních žurnalistů bezprostředně po listopadu 1989.“⁴⁰⁸

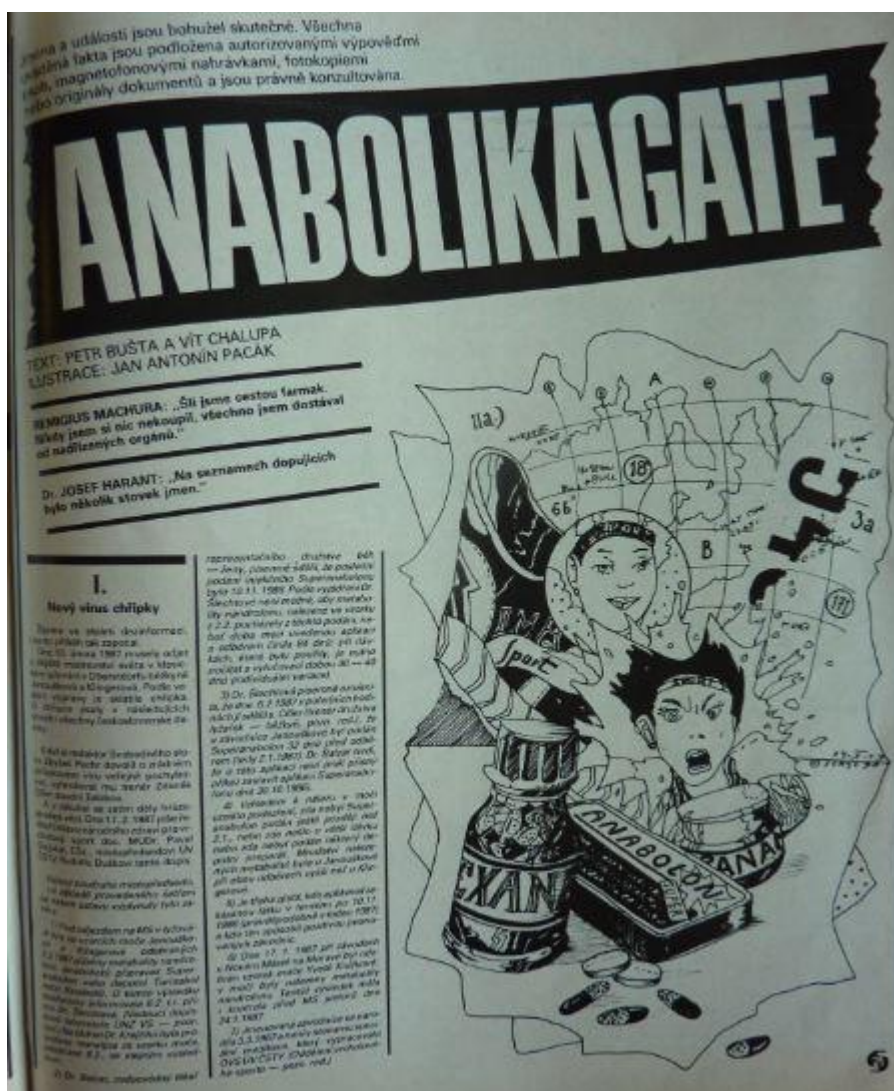
Tvrzení Milana Macho potvrzuje například text s titulkem *Navrátilová sportovkyní desetiletí*, který byl publikován v roce 1990 v časopise *Stadión*:

Obr. 23.: Navrátilová sportovkyní desetiletí. *Stadión*. 1990, 38(20), 7.

⁴⁰⁷ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016
⁴⁰⁸ Tamtéž.

Dalším příkladem proměny tematické agendy je rozsáhlý pětistránkový text odhalující fungování dopingu v československém sportu, který byl publikován v časopise *Stadión*:

Obr. 24.: Anabolikagate. *Stadión*. 1990, 33(22), 21-25.

Milan Macho se také pozastavil nad tím, jak se s proměnou vlivu ideologie na práci sportovního novináře změnila také hierarchie sportů, o nichž sportovní novinář informoval: „U nás ve *Stadiónu*, protože jsme patřili pod ČSTV, se dost dbalo, abychom psali i o těch menších sportech. Proto jsem občas napsal i o golfu. My jsme totiž tenkrát nebojovali o čtenáře. Tiskli jsme méně výtisků *Stadiónu*, než by se prodalo, ale víc jsme prostě tisknout nemohli, údajně pro nedostatek papíru, který se dovážel. Tenkrát to bylo tak, že jsme v podstatě plnili funkci veřejnoprávního média. Snažili jsme se, i když v menšině, psát o těch malých sportech. Ale co se sportovní žurnalistiky

týče, obecně tištěných médií, tak si myslím, že je dneska úplně někde jinde. A musím říct, že mi to nevyhovuje.“⁴⁰⁹

Hierarchie sportů po roce 1989 podle Stanislava Hraběte opět úzce souvisí s ekonomickým vlivem na média: „Dneska, tím, že se to musí prodat a je to komerční věc, tak se malé sporty vytlačují a zůstávají tam pouze, když tím národ zrovna žije. Takže dostihy nic, nic a najednou Váňa a je to obrovské téma. Rychlobruslení taky nikoho nezajímalo a najednou je tady Sábliková. Je v tom nějaký příběh. Nebo biatlon. Sport je stoprocentně o výsledcích a o úspěších, ty se prodávají. A pak tam musí být i něco navíc, nějaký příběh. Atraktivní věci tam jsou ze všech sportů.“⁴¹⁰

Kromě hierarchie sportů se tematická agenda sportovních novinářů proměnila v 90. letech minulého století také vzhledem ke vztahu k západním zemím. Jak bylo uvedeno v předcházejících kapitolách, některé sporty byly před rokem 1989 označovány za kapitalistické či západní a sportovní novinář o nich neměl příliš nebo vůbec informovat. Po pádu komunistického režimu se už ovšem sportovní novinář nemusel orientovat pouze na domácí dění či události v zemích sovětského bloku, ale podle Stanislava Hraběte bylo v jeho profesi najednou patrné opojení západními zeměmi: „Myslím, že ta pružina, která se stlačila a rychle vyskočila, už zase klesá. Všichni byli opojení západem, ale myslím, že dneska už je to celkem vyvážené. Když se dobře hraje fotbal tam, tak se o tom bude psát. Asi anglická Premier League byla vždycky lákavější než ruská liga, ale když třeba v KHL byl Jágr, tak se tomu média také dost věnovala. Nebo když byl u nás Lev Praha, tak to mělo neskutečnou sledovanost.“⁴¹¹

Orientaci sportovní žurnalistiky na západní země po roce 1989 vysvětluje Jan Hrabálek opět v souvislosti s ekonomickým vlivem na média. Na otázku, proč se po roce 1989 informuje ve sportovní žurnalistice převážně o západních zemích, Jan Hrabálek odpověděl: „To je to stejné, proč je fotbal populárnější než judo. Protože je to marketingová hodnota, má to nějaký význam. Anglickou ligu přenáší 160 států světa, tam jsou televizní práva za takové peníze, o kterých se tady žádnému klubu ani nesní. Třetí anglická liga je na tom mockrát líp, než česká první. Táhne to, lepí se na to sponzoři a točí se tam velké peníze. A tím to je, taková je doba materialistická.“⁴¹²

---

⁴⁰⁹ Viz přílohu č. 5., Rozhovor s Milanem Macho vedl Luděk Stránský, 14. 3. 2016

⁴¹⁰ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

⁴¹¹ Viz přílohu č. 4., Rozhovor se Stanislavem Hrabětem vedl Luděk Stránský, 13. 10. 2015

⁴¹² Viz přílohu č. 2., Rozhovor s Janem Hrabálkem vedl Luděk Stránský, 8. 9. 2015

6. Závěr

Na první pohled by se mohlo zdát, že sportovní žurnalistika nemá nic společného s politikou či jakoukoliv ideologií. Chtělo by se říci, že sportovní novinář bez ohledu na aktuální politickou situaci a vládnoucí režim pouze informuje veřejnost o tom, kolik padlo gólů ve fotbalovém utkání, kdo vyhrál maratonský závod nebo jaké reprezentační mužstvo získalo titul mistrů světa v ledním hokeji. Předkládaná diplomová práce, která se zabývá sebereflexí českých sportovních novinářů působících v letech 1980-1999 v tištěných médiích a vlivem ideologie na jejich práci, je ovšem důkazem toho, že i sportovní žurnalistika úzce souvisí s politikou a ideologií toho, kdo je právě u moci.

Hlavním cílem diplomové práce bylo zjistit, zda, a případně jakým způsobem, podléhala práce sportovního novináře před rokem 1989 vládnoucí ideologii. Díky vzpomínkám, zážitkům a zkušenostem pěti píšících sportovních novinářů, s nimiž byly uskutečněny obsáhlé životopisné rozhovory za pomoci výzkumné metody orální historie, byl tento cíl naplněn. Ze životopisných rozhovorů se sportovními novináři je patrné, že ačkoliv na sportovní žurnalistiku nebyl před rokem 1989 vyvíjen takový ideologický tlak, jako na oblast politické žurnalistiky, tak vládnoucí ideologie jejich práci významně ovlivňovala. A to například už při nástupu sportovních novinářů do praxe, jenž se v případě deníku Rudé právo pojil s podmínkou vstupu do KSČ. Největší vliv ale vládnoucí ideologie před rokem 1989 uplatňovala na tematickou agendu sportovní žurnalistiky. Narátoři popsali, jak se potkali například s cílenými kampaněmi vládnoucí ideologie, z nichž ta nejvýraznější, kromě tradičních spartakiád, se uskutečnila v roce 1984 a pojila se s neúčastí československých sportovců na letních olympijských hrách v Los Angeles.

Příkladem vlivu vládnoucí ideologie na práci sportovního novináře je také pronikání politických textů a fotografií do sportovního zpravodajství například při příležitosti sjezdu komunistické strany, projevu významného stranického funkcionáře či různých výročí a státních svátků. Kromě politických zpráv se ovšem na stránkách sportovních periodik objevovaly také ideologicky zabarvené texty z oblasti sportu. Příkladem budiž komentář k bruselské tragédii v roce 1985, který byl publikován v Rudém právu, nebo rubrika *Zaostřeno do ciziny* ve stejném médiu. Narátoři se však vesměs shodli na tom, že podobné ideologicky zabarvené texty byly charakteristické

pouze pro Rudé právo a v ostatních sportovních novinách a časopisech se příliš nevyskytovaly.

Sportovní novináři také kvůli tlaku vládnoucí ideologie mohli pouze minimálně, například prostřednictvím výsledkového servisu, informovat o dění ze zahraničí či o československých sportovcích, kteří emigrovali do západních zemí. V této souvislosti oslovení sportovní novináři zmiňovali nejvíce tenisty Ivana Lendla a Martinu Navrátilovou či fotbalisty Luboše Kubíka a Iva Knoflíčka. Vládnoucí ideologie také ovlivňovala hierarchii sportů. Narátoři totiž zmínili, že před rokem 1989 byly některé sporty, jako například formule 1, golf, baseball, označovány přívlastkem „kapitalistické“ či „západní“ a mohlo se o nich informovat pouze v minimální míře.

Ze životopisných rozhovorů s narátory také vyplynulo, že vládnoucí ideologie před rokem 1989 neovlivňovala profesi sportovního novináře pomocí cenzury či oficiálních pokynů a nařízení, nýbrž ve sportovním novináři vyvolávala výraznou autocenzuru. Pro narátory znamenala a stále znamená práce sportovního redaktora splněný sen, a tudíž nikdo z oslovených sportovních redaktorů nechtěl ohrozit svou žurnalistickou kariéru napsáním textu, jenž by byl v kontrastu s vládnoucí ideologií. Autorům podobných textů totiž před rokem 1989 hrozily různé sankce a postihy. Podle narátorů se však sankcionování sportovních novinářů uskutečňovalo jen výjimečně, přesto i takové případy existují. Příkladem je příběh fotbalového redaktora Františka Černocho, který byl sestaven právě díky vzpomínkám oslovených sportovních novinářů.

Cílem diplomové práce bylo také zachytit sebereflexi sportovních novinářů, kteří s odstupem času hodnotili svou motivaci k výběru této profese, svou dosavadní žurnalistickou kariéru či svůj vztah k vládnoucímu režimu. V tomto ohledu byli narátoři velmi otevření a jejich příběhy, prožitky a zkušenosti jsou tak cenným příspěvkem k bádání ohledně období *normalizace*, sametové revoluce i porevolučního období. Vstřícné a otevřené zповědi sportovních novinářů také dávají možnost nahlédnout do zákulisí fungování sportovní žurnalistiky a redakční praxe jednotlivých sportovních periodik.

Dalším cílem práce bylo také zjistit, jak sami novináři nahlíželi a nahlízejí na roli a úlohu sportovního novináře ve společnosti. V tomto ohledu zazněl například názor, že by sportovní žurnalista měl plnit roli zprostředkovatele informací a jeho úlohou by měla být služba veřejnosti, ale na druhou stranu se objevily také názory, že

by sportovní žurnalista měl naopak plnit roli komentátora a přinášet informace s přidanou hodnotou.

Jedním z cílů předkládané diplomové práce bylo také zjistit, jak se případný vliv na práci sportovního novináře lišil před rokem 1989 a po něm. Tento cíl byl také naplněn. Oslovení sportovní novináři se v životopisných rozhovorech shodli na tom, že před rokem 1989 byla jejich profese pod politickým vlivem, naopak po roce 1989 byl tento vliv vystřídán vlivem ekonomickým. Milan Macho ale například uvedl, že v 90. letech minulého století na sportovní novináře žádné vlivy ani tlaky nepůsobily a v tomto období podle něj vymizela i autocenzura. Diplomová práce také mimo jiné přináší zjištění o tom, jak se někteří sportovní novináři aktivně zapojovali do dění v průběhu sametové revoluce.

Diplomová práce tedy díky životopisným rozhovorům s pěti sportovními novináři předestírá jedinečné příběhy a vzpomínky, které pomáhají lépe pochopit dění ve zkoumaném období. Díky unikátním rozhovorům, které jsou součástí příloh, vidí autor diplomové práce několik témat, v nichž by se dalo navazovat na tuto práci. Nabízí se například detailnější rozpracování příběhu sankcionovaného fotbalového redaktora Františka Černocho, ucelené pojednání o příspěvku sportovních novinářů k průběhu sametové revoluce či téma ekonomického vlivu na profesi sportovního novináře ve 21. století, které narátoři popisovali v životopisných rozhovorech. Autor diplomové práce na závěr doufá, že tato práce je zajímavým příspěvkem k dosavadním orálně-historickým pracím, pomáhá k legitimizaci výzkumné metody orální historie a bude sloužit jako inspirace pro další práce z oblasti sportovní žurnalistiky, která si rozhodně zaslouží své místo v akademické sféře.

7. Summary

The main aim of the thesis was to determine whether, and to what extent, was the work of sport journalists before 1989 influenced by the ruling ideology. Thanks to the memories, experiences and skills of five sport journalists, who were extensively interviewed with the help of oral history research method, this aim was fulfilled. From the biographical interviews with the sport reporters it is obvious that although they were not under the same pressure as political journalists, the ruling ideology still significantly influenced their work. For example, the beginning of the journalistic career in Rudé Právo newspaper was conditioned by joining the Communist Party. But the biggest influence of the ruling ideology before 1989 was apparent in theme choice supervision in sport journalism. Narrators described how they were confronted e.g. with targeted campaigns of the ruling ideology, of which the most prominent, in addition to traditional Spartakiáda, took place in 1984 and was linked to the absence of Czechoslovak athletes at the Summer Olympics in Los Angeles.

The journalists also mentioned the fact that due to the pressure of the ruling ideology their possibilities to inform about sport events abroad or Czechoslovak sportsmen, who immigrated to Western countries, were limited. Various biographical stories also showed that the ruling ideology before 1989 did not affect the profession of sports journalists only through censorship or official guidelines and regulations, but also through considerable self-censorship. It arose from fears of journalists from sanctions that threatened after writing a text against the ruling ideology. In this thesis there were also recorded memories of the mentioned sport journalists on their active involvement during the Velvet Revolution in 1989. The narrators recognized their role in society and the transformations after 1989.

The thesis concerning the influence of ideology on the profession of sport journalists is a valuable contribution to the current oral-historical research on the period of normalization, the Velvet revolution and post-revolution period. Moreover, the presented thesis brings unique stories that can serve as inspiration for further work.

Použitá literatura a prameny

ANDREWS, Phil. *Sports journalism: a practical introduction*. 2nd rev. ed. London: SAGE Publications, 2013. ISBN 978-1-4462-5338-0.

BARTÁK, Jan. *Výchova a žurnalistika*. Praha: Novinář, 1978.

BARTOŠ, Bohumír. *Morálka socialistického novináře: Určeno pro posl. fak. žurnalistiky*. 2. vyd. Praha: SPN, 1981.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3028-8.

BEIER, Brigitte. *Kronika světových dějin*. Praha: Fortuna Print, 2004. ISBN 80-7321-134-3.

BENDA, Josef. *Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1387-1.

BĚLINA, Pavel. *Dějiny země Koruny české*. Praha: Paseka, 1992. ISBN 80-85192-30-6.

ČERVINKA, Pavel. *Top českých a československých fotbalistů*. Velké Přílepy: Olympia, 2014. ISBN 978-80-7376-359-6.

Deset pražských dnů (17.-27. listopad 1989): dokumentace ; předmluva V. Havel. Praha: Academia, 1990.

DUŠEK, Rudolf. *Sport a jak to bylo*. Praha: B.A.T. Program, 2009. ISBN 978-80-904237-1-8.

EMMERT, František. *Průvodce českými dějinami 20. století*. Brno: Clio, 2012. ISBN 978-80-905081-0-1.

FELDSTEIN, Petr. *Utečenci: [25 příběhů sportovců, kteří odešli za svobodou]*. Praha: Práh, 2014. ISBN 978-80-7252-540-9.

HAVRÁNKOVÁ, Kateřina. *Jazykové prostředky fotbalové žurnalistiky v deníku Mladá fronta DNES (se zaměřením na zápasy národní reprezentace)*. Brno, 2006. Diplomová práce. Masarykova Univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce: PhDr. Jiřina Salaquardová.

- HLADKÁ, Jitka. *Tvůrčí proces v žurnalistice*. Praha: Novinář, 1986.
- HUDEC, Vladimír. *Úvod do teorie žurnalistiky: vysokoškolská učebnice pro stud. fak. žurnalistiky*. Praha: Novinář, 1982.
- HUSÁK, Gustáv. *Zpráva o činnosti strany a vývoji společnosti od 14. sjezdu KSČ a další úkoly strany*. Praha: Svoboda, 1976.
- KONČELÍK, Jakub. *Cenzura*. In Slovník mediální komunikace. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.
- KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-698-8.
- KOPEČNÝ, Vladimír. *Metafory v titulcích sportovní žurnalistiky*. Brno, 2011, s. 30. Bakalářská práce, Masarykova Univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce: PhDr. Jiřina Salaquardová.
- LENIN, Vladimir Iljič. *Spisy, svazek 5*. Praha, 1953
- MCLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím: extenze člověka*. 2., rev. vyd. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN 978-80-204-2409-9.
- MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. 4., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5.
- MENCL, Vojtěch. *Křížovatky 20. století: světlo na bílá místa v nejnovějších dějinách*. Praha: Naše vojsko, 1990. ISBN 80-206-0180-5.
- MLČOCH, Miloš. *Charakteristické rysy jazyka psané sportovní žurnalistiky: studijní opora*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. ISBN 80-244-0397-8.
- MLS, Martin. *Sportovní novinář a jeho společenská úloha: srovnávací analýza*. České Budějovice, 2010. Diplomová práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce: Prof. PhDr. Jan Jiráček, Ph.D.
- OTÁHAL, Milan. *Normalizace 1969-1989: příspěvek ke stavu bádání*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2002. ISBN 80-7285-011-3.

OTÁHAL, Milan a Miroslav VANĚK. *Sto studentských revolucí: studenti v období pádu komunismu - životopisná vyprávění*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-337-1.

PACNER, Karel. *Osudové okamžiky Československa*. 2., dopl. vyd. Praha: Albatros, 2001. ISBN 80-00-00987-0.

Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po 13. sjezdu KSČ. 2. vyd. Praha: SPN, 1975.

ŠTERC, Jaroslav. *Československé spartakiády nejmasovější projev naší tělesné výchovy*. Praha: Olympia, 1975.

VANĚK, Miroslav (ed.). *Obyčejní lidé..?! Pohled do života tzv. mlčící většiny. Životopisná vyprávění příslušníků dělnických profesí a inteligence*. Praha, Academia 2009. 3 svazky. ISBN 978-80-200-1791-8.

VANĚK, Miroslav. *Orální historie: metodické a "technické" postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0718-3.

VANĚK, Miroslav. *Orální historie ve výzkumu soudobých dějin*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2004. ISBN 80-7285-045-8.

VANĚK, Miroslav, Pavel MÜCKE a Hana PELIKÁNOVÁ. *Naslouchat hlasům paměti: teoretické a praktické aspekty orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7285-089-1.

VANĚK, Miroslav a URBÁŠEK, Pavel. *Vítězové? Poražení? Politické elity a disent v období tzv. normalizace. Životopisná interview*. Prostor, Praha 2005, 2 díly. ISBN 80-7260-140-7 a 80-7260-141-5.

VAŠÍČEK, Zdeněk a Françoise MAYER. *Minulost a současnost, paměť a dějiny*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. ISBN 978-80-7325-162-8.

VLASÁK, Zbyněk. *Vnímání obsahů, statutu a role médií v Československu v letech 1977–1989*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií, 2011. 184 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jakub Končelík, Ph.D.

Internetové zdroje

www.bbc.com

www.ceskakinantropologie.cz

www.ceskatelevize.cz

www.cibulka.com

www.coh.usd.cas.cz

www.fotbal.idnes.cz

www.fsv.cuni.cz

www.koncelik.eu

www.ksm.cz

www.ksn.cz

www.mediapodlupou.cz

www.pametnaroda.cz

www.psp.cz

www.rozhlas.cz

www.totalita.cz

www.youtube.com

Seznam obrazových příloh

- Obr. 1.: Titulní strana deníku Československý sport o spartakiádě. *Československý sport*. 1985, 33(152), 1.
- Obr. 2.: Informování o spartakiádě v časopise Stadión. *Stadión*. 1985, 33(25), 12-13.
- Obr. 3.: Za čistotu olympijské myšlenky. *Rudé právo*. 1984, 64(112), 7.
- Obr. 4.: Jsem zklamán přístupem organizátorů. *Rudé právo*. 1984, 64(120), 8.
- Obr. 5.: Titulní strana deníku Československý sport o setkání vedoucích představitelů ČSSR a SSSR. *Československý sport*. 1985, 33(127), 1.
- Obr. 6.: Vůle všeho lidu. *Stadión*. 1985, 33(23), 2.
- Obr. 7.: Prohlášení ÚV ČSTV ke startu I. Lendla na turnaji v JAR. *Rudé právo*. 1983, 63(166), 8.
- Obr. 8.: Výsledkový servis z tenisu. *Československý sport*. 1984, 32(136), 5.
- Obr. 9.: Tragédie nad rámec sportu. *Rudé právo*. 1985, 65(127), 8.
- Obr. 10.: Oběd se šejkem. *Československý sport, příloha Španělsko '82*. 1982, 30(165), 3.
- Obr. 11.: Figurky se figurám neobdivují. *Rudé právo, příloha Haló sobota*. 1983, 63(52), 6.
- Obr. 12.: Příliš hodný Kubík. *Československý sport*. 1989, 37(271), 4-5.
- Obr. 13.: Staří známí: Lendl – Wilander. *Československý sport*. 1987, 35(130), 1.
- Obr. 14.: Foto po finále French Open 1987. *Československý sport*. 1987, 35(132), 8.
- Obr. 15.: V neděli chceme hrát. *Rudé právo*. 1989, 70(277), 8.
- Obr. 16.: Najít sílu, rozum, odvahu. *Československý sport*. 1989, 37(277), 1.
- Obr. 17.: Ať žije Věra!. *Československý sport*. 1989, 37(278), 3.
- Obr. 18.: V Edenu zavlála vlajka. *Gól*. 1989, 22(48), 4.
- Obr. 19.: Titulní strana časopisu Gól v období sametové revoluce. *Gól*. 1989, 22(48), 1.
- Obr. 20.: Titulní strana časopisu Stadión s Michalem Bílkem. *Stadión*. 1989, 37(51), 1.
- Obr. 21.: Kdo, když ne my... *Stadión*. 1989, 37(51), 2.
- Obr. 22.: Ivan Lendl. *Rudé právo*. 1989, 70(284), 8.
- Obr. 23.: Navrátilová sportovkyní desetiletí. *Stadión*. 1990, 38(20), 7.

Obr. 24.: Anabolikagate. *Stadión*. 1990, 33(22), 21-25.

Přílohy

Příloha č. 1. Rozhovor s Karlem Feltem

Datum pořízení: 9. 12. 2014

Zaujalo mě, že máte před jménem doktorský titul, to není u novinářů příliš obvyklé...

Není. A používám ho jenom výjimečně v sebeobraně. Po mé diplomové práci *Vznik, vývoj a význam přímého sportovního přenosu v Československé televizi od roku 1956 do roku 1980* mi profesor Hladký nabídl, že bychom tu práci mohli rozšířit. Dát jí takovou vědeckou patinu. A že by se dala použít i jako práce rigorózní, a tudíž bych si mohl udělat doktorát. Tak když jsem měl tu možnost, tak jsem si ten doktorát udělal. Navíc jsem nemusel dělat úplně jinou rigorózní práci jako někteří jiní spolužáci. Je pravda, že moc novinářů s doktorským titulem není. Ale například Zdeněk Pavlis⁴¹³ ho má taky. Většina kluků a holek, co studovali žurnalistiku, se po škole rozprehla do redakcí a různých firem různých úrovní. Takže bylo málo těch, kteří se rozhodli udělat ještě jeden krok navíc. Dá se tedy říct, že jsem svým způsobem výjimka, moc nás nebylo.

Už na střední škole jste byl rozhodnutý, že chcete studovat žurnalistiku?

V dětství jsem chtěl být archeolog. A vydrželo mi to asi do čtrnácti. Ale protože jsem hrál fotbal, tehdy za Spartak Příbram dorosteneckou ligu, a bavilo mě to, tak jsem koukal na všechny fotbalové zápasy a na další různé sporty a sám jsem si to komentoval. Potom jsem na gymnáziu začal psát do školního časopisu. A byl jsem osloven paní redaktorkou krajských novin Eliškou Dalasovou, ať jí něco napíšu. Asi se jí nějak do rukou dostával ten školní časopis. Tak jsem napsal o Spartaku, a potom jsem začal psát víc a bavilo mě to. V šestnácti, sedmnácti letech jsem se rozhodl, že chci dělat sportovní novinářinu a šel jsem tím směrem. Fakultu žurnalistiky UK jsem si pak tedy vybíral cíleně. Jiná škola tohoto typu tady ani tehdy nebyla.

Takže publikovat do novin jste začal už někdy kolem patnácti let?

Asi někdy kolem šestnácti let, když jsem přišel na gymnázium. Tenkrát jsem nepsal jen o sportu. Pamatuju si, byla to pro mě tehdy totiž velká věc, že v krajském středočeském deníku Svoboda na první straně vyšla reportáž *Den brigádníka*. To jsem napsal, když jsem byl na letní brigádě. Tenkrát jsem byl v ČSAD jako závozník, tak jsem popsal jeden den, co brigádník dělá. A vyšlo to na jedničce, což pro mne byla velká sláva. Další věc souvisí s tím, že jsem Příbramák. Narodil jsem se sice v Karviné, ale celé mládí jsem prožil v Příbrami, kde jsem měl přes fotbal spoustu kamarádů mezi horníky. Takže můj další velký materiál se jmenoval *Hrubčáci* – to bylo o mládežnické partě z uranových dolů. S tím textem jsem dokonce získal nominaci na nějakou cenu pro mladé novináře. Ale nebylo to o sportu, ke kterému jsem se dostával až postupem času. Potom jsem začal spolupracovat se sportovní rubrikou deníku Svoboda, kde byl právě

---

⁴¹³ Pozn: Zdeněk Pavlis je dlouholetý sportovní redaktor, v současnosti píšící pro web Sport.cz, a od roku 2001 také předseda Klubu sportovních novinářů.

mladým redaktorem Zdeněk Pavlis, který mě dostal na starosti, a Vašek Cibula, který už je taky v důchodu. Vašek působil ve Svobodě, v Rudém právu a v Lidovkách, to je další z pamětníků. Poté jsem napsal do deníku Československý sport, jak jsme s gymplem cvičili na spartakiádě. To vyšlo ve čtenářské rubrice.

Tohle všechno je z doby, když jste ještě byl na gymnáziu, ano?

Ano. To byla spartakiáda v roce 1975, cvičili jsme na Strahově. Takové byly moje začátky. Fakulta žurnalistiky byla svým způsobem zvláštním zařízením. K tomu se ale dostanu. Do Svobody jsem psal o Spartaku Příbram a sem tam jsem něco napsal i do deníku Československý sport. Přišel rok 1976, přihlásil jsem se na fakultu, kde chtěli vědět, co jsem už publikoval. Ač to byla do jisté míry politická fakulta, tak tam učili lidé z praxe. Vyžadovali hlavně praxi, marxák (*marxismus-leninismus, pozn. autora*) brali jako přívazek. Zaštitoval to sice profesor Hudec, který byl opravdu kovaný, ale na druhou stranu rozumný. Učil tam třeba pan Toms, což byl sportáček a šéfredaktor Lidové demokracie. Nebo Karel Pech z Československé televize, herec Národního divadla pan Doležal. Chodil nám přednášet Karel Štorkán, spisovatel Říha, pan docent Kovařík nás měl na literaturu, to byl vynikající pán. Prostě tam učili odborníci. Ve fakultním televizním studiu jsme měli režijní a kamerový systém ze 60. let, který po výměně za ten novější poskytla fakultě Československá televize. Hned v prvním ročníku jsme byli rozděleni do redakcí na praxe.

Ty praxe přímo garantovala škola? Nemusel jste si nic shánět sám?

Ano. Škola měla nějakou dohodu s redakcemi. A lidé, co už byli někde zaháčkovaní, tak šli tam – takže já jsem šel do sportovní rubriky Svobody. Bylo to výborné, protože jsme byli v denním kontaktu s praxí. Potom jsme začali dělat takové externí služby, večerní služby, a podobně. Bylo to příjemné, protože za jednu službu bylo třeba sto korun. Pro studenta velký peníz. Musím říct, že nikdy jsem u sebe neměl tolik peněz jako tehdy. Potom mi Ivo Urban nabídl možnost pracovat v Rudém právu, ve sportovní rubrice. Upřímně řečeno, když dostanete nabídku do „první ligy“ a od pana Urbana, bývalého slavného fotbalisty Dukly, tak nepřemýšlíte o tom, jestli se musíte stát kandidátem KSČ.

K tomu se určitě dostaneme později...

Dobře. Takže jsem pracoval i pro to Rudé právo. Ve třetím ročníku jsem s nimi už začal spolupracovat víc. A když redaktor Jarda Matoušek dostal infarkt a nemohl už dělat sportovního redaktora, tak mně v roce 1979 nabídli stálé místo ve sportovní redakci, což jsem přijal. Poslední půl rok studia jsem tedy dodělával takřikajíc dálkově. Zpočátku jsem v redakci dělal to, co každý externista nebo začínající redaktor dělá. Panu redaktorovi se nechtělo na tiskovku, tak jsem tam šel já.

Ještě bych se vrátil k té vysoké škole, pokud dovolíte. Jak slyším, hodnotíte ji velmi přínosně, je to tak?

Určitě. Musíte si ale opravdu odmyslet ten marxák. To bylo na všech humanitních školách jako velmi důležitý předmět. Samozřejmě jsme se to museli učit a skládat

z toho zkoušky, ale z pohledu těch praktiků, kteří na škole učili, to nebylo to nejdůležitější. Důležité byly odborné předměty.

Zažil jste třeba, že by některý ze spolužáků nemohl ve škole pokračovat z nějakých politických důvodů?

Nezažil. Rozhodně ne v našem ročníku. Svým způsobem už ti lidi byli, jak bych to řekl, kádrově profiltrovaní. Ale vím, že někteří spolužáci měli rodiče třeba umělce, a tak to nebylo úplně čisté... Řeknu to takhle, nedostal se na tu školu nikdo, kdo by byl z rodiny disidentů. Ale tolerovalo se, že tatínek není ve straně. Podle mě to učitelé brali spíš způsobem jako: „On je šikovný, z něj by mohlo něco být.“ Že by nás někdo politicky kádroval, tak s tím jsem se na fakultě nesetkal. To až později v Rudém právu. Samozřejmě se od nás nečekalo, že budeme dělat nějaké politické průšvihy. Ale žili jsme jako normální studenti, nikdo nás neomezoval. Nikoho také nenapadlo udělat něco extrémního, například televizní pořad o disidentech. To by byla asi sebevražda.

Jak vlastně bylo složité se dostat na tu vysokou školu?

Nás v ročníku začínalo asi pětasedesát. A končilo nás padesát. Ale u přijímaček nás bylo třikrát tolik. Takže brali asi každého třetího. U přijímaček šlo o to, aby člověk ukázal, co umí, od toho byly talentové zkoušky. Zkoušku z ruštiny jsem udělal tak tak. A dokonce z maturitní slohové práce mi dal pan profesor Karoch na gymnáziu v Příbrami trojku. Což pana profesora Hladkého a pana docenta Kovaříka překvapilo, protože prý z talentových zkoušek ze mě měli jiný pocit. Tak si tu mojí práci vyžádali, pan profesor Karoch jim ji poslal. Mimochodem, on mě nenáviděl. Asi proto, že jsem byl ukecanej. Ale jejich odpověď na tu práci vyzněla tak, že je debil. Takže tam asi byla osobní zaujatost, protože na fakultě ji shledali naopak jako dobrou.

Možná vás překvapí, když vám řeknu, že v současnosti při přijímačkách na žurnalistiku nejsou žádné talentové zkoušky a ani nikdo nechce vidět, co jste dřív publikoval...

To se přiznám, že mě překvapuje. Myslel jsem si, že to tak je pořád. Nejsem ale přesvědčený, že je to tedy nastavené dobře. Někdy mám totiž pocit, že dnešní žurnalistika se dostává úplně někam jinam. My jsme byli těmi starými bardy vedeni k velké korektnosti, k etickému přístupu. Což mi dneska u některých mladých novinářů strašně chybí. Chtějí to „mydlit“ za každou cenu a nechávají spíš vyniknout své ego. Oni by měli být až druzí. My jsme servis, jsme nositelé informací, myšlenek, nejsme ti hlavní. Hlavní je ten Lafata⁴¹⁴. Takže to mi hodně vadí. Ale to jsme už trochu odskočili, že?

V pořádku, mě to zajímá. Vrátil bych se ale ještě k tomu mládí, moc jsme se nebavili o sportu. Fotbal za Příbram jste hrál vrcholově?

Svým způsobem ano, protože ještě na gymplu jsem byl kratičce v reprezentaci do šestnácti let. Ale potom jsem si zranil meniskus a šlo to do háje. Ještě jsem byl v kádru

---

⁴¹⁴ Pozn.: David Lafata je český fotbalový útočník a kapitán pražské Sparty.

tehdejší druholigové TJ UD Příbram, protože v té době si na svazu vymysleli, že v každém mančafu musí být dva nebo tři kluci do osmnácti let. Přičemž jeden z nich musí vždy nastoupit. Já jsem nastoupil asi dvakrát – v Kysuckém Novém Městě a ve Frýdku. V prvním případě jsem odehrál asi deset minut, v tom druhém asi půl hodiny. Pak nás vystřídali za zkušené frajery. Takhle třeba začínal Pepík Csaplár⁴¹⁵, s kterým jsem ještě hrál ve Spartaku. Kvůli tomu zranění kolene jsem ale asi v osmnácti letech s vrcholovým fotbalem skončil. Navíc jsem odešel na vysokou školu. Takže za Příbram jsem už hrál jen krajský přebor, na který jsem ještě jakžtakž měl. Později jsem hrál třeba na vesnici, za tým z pralesní ligy Vrtule Láz, za fakultní jedenáctku, za Klub sportovních novinářů, ... Vrcholu jsem tedy nedosáhl. Ale i kdybych si neporanil to koleno, tak bych se na vyšší úroveň asi stejně nedostal, taková hvězda jsem zase nebyl.

Bavil vás kromě fotbalu ještě nějaký jiný sport?

Volejbal. Ten jsem musel začít dělat kvůli obratnosti. To mě docela bavilo. Tehdy se v Příbrami hrál krajský přebor, dneska jsou „kocouři“ extraligoví. Se svými 180 centimetry jsem ale neměl zrovna ideální výšku, že?

Ano, to také znám.

Hrál jsem ale volejbal i za fakultu. Dá se však spíš říct, že když jsem přišel na fakultu, tak sport jako takový šel hodně do pozadí. Takže jsem to pak hrál jen pro zábavu. Do Příbrami jsem přijel v pátek na trénink, o víkendu jsem hrál... A pak už jsem ani nehrál. V té době přede mnou ve Spartaku začínala nová stoperská dvojice Pepík Csaplár – Dan Drahokoupil. Dodneška říkám, že jsem je učil. Ti to pak někam dotáhli. Dan hrál ligu za Spartu, poté za České Budějovice. A Csaplár je vynálezce fotbalu, to víme všichni, a čeká, až mu zavolají z AC Milán. Ale musím říct, že tenkrát byl normální. On se zbláznil v podstatě po tom titulu v Liberci 2002. To mu křachlo definitivně. Abych se vrátil k tématu, vůbec můj poslední zápas byl na mistrovství světa ve fotbale 2006, kdy českoslovenští novináři hráli proti výběru města Marienbad. Vyhráli jsme 3:1. To jsem tehdy chytal a řekl jsem si, že je to ten pravý okamžik, kdy ukončit kariéru.

Školní léta jsme tedy probrali celkem důkladně, řekl bych. Říkal jste, že ještě při škole v roce 1979 jste se dostal do Rudého práva. Zajímá mě, jak probíhal ten nástup do redakce? Zkoumali váš kádrový posudek?

Já už jsem tam začal externě asi na podzim roku 1977. Když jsem byl jako externista, tak jsem se s ničím takovým nepotkal. Když jsem potom dostal nabídku nastálo, tak k tomu byl požadavek, že bych měl být kandidát a vstoupit do strany. Ale já jsem o tom z tohoto hlediska vůbec nepřemýšlel. Dám příklad z fotbalu – nevzpomenu si sice na jméno toho hráče, ale to nevádí. Šel do Sparty a řekl: „Byl jsem od dětství slávista, ale tohle se neodmítá.“ Takže jsem všechno vyplnil, byl jsem přijatý a všechno bylo v pohodě. Nikdo mě nijak neškolil, co můžu, co nemůžu. V redakci byli Ivo Urban, Jarda Staněk, to byl mistr Evropy ve stolním tenisu. Ladislav Sosenka, otec cyklisty Ondry Sosanky. Ve sportovní redakci se tohle moc neprožívalo. Nastupoval jsem ještě

---

⁴¹⁵ Pozn.: Josef Csaplár je bývalý český fotbalista a v současnosti fotbalový trenér.

za Švadleny, což byla echt svině. Ale když se zabil šéfredaktor Švestka⁴¹⁶, což byl veliký soudruh, člen sekretariátu ÚV KSČ, tak po něm redakci převzal Zdeněk Hoření⁴¹⁷. Což byl ale naprosto normální chlap. Švadlena poté odešel, protože to nebyl novinář, ale byla to svině, kterou si tam kamarád Švestka dosadil. Byl to bývalý boxer a podle toho to také vypadalo. Co se týká fotbalu, nejdříve jsem jen rok chodil na zápasy a nepsal. Ivo Urban mě vodil jako cvičeného medvěda, představoval mě, a tím mi usnadňoval sbírat si kontakty. Takže jsem se znal s trenérem Vejvodou, s fotbalistou Zdeňkem Nehodou... A jen výjimečně mě tedy nechal něco napsat. Později jsem ale už psal víc a víc. Jako mladý, začínající sportůvák jsem ale dostal takové malé, svazarmovské sporty a zápas. Stalo se mi, že pan Švadlena volal na svaz zápasu, protože jsem tam šel dělat rozhovor s nějakým trenérem, jestli jsem tam skutečně byl. Což mi potom řekli, protože zápasníci byli rádi, když o nich vůbec někdo něco napsal. Ale naštěstí tohle netrvalo dlouho. Zabil se Švestka, který opilý padl doma spánkem na botník, a šéfredaktorem se stal Hoření. To už ale byla vlna takových gorbačovských lidí. On byl velmi progresivní. Zasloužil se například o to, že se o redaktory Rudého práva nezajímala StB. To byla obrovská výhoda. Nepamatuju si, že by někdo z redaktorů Rudého práva byl na Cibulkových seznamech. Protože on tohle odboural.

Takže dřív za šéfredaktora Švestky to bylo jinak?

Dřív to asi bylo. Ale oni si vybírali hlavně zahraničáře (*korespondenty ze zahraničí – pozn. autora*) a lidi, kteří jezdili ven. Když jsem se jednou za rok dostal ven do socialistické ciziny, tak to bylo super. A když jsem se jednou za pár let dostal do kapitalistické ciziny, tak to bylo něco úžasného. Zpátky k Hořenímu. Ten jako vedoucího sportovního oddělení dosadil Ivo Urbana, tím se hodně poměry v redakci změnil. A mělo to normální sportůvčké fungování. Ale byli jsme samozřejmě Rudé právo, takže nad námi bylo politické oddělení, kterému šéfoval zástupce šéfredaktora pan Jaroslav Kojzar. Jméno slavné z let předrevolučních. Ten občas přišel s něčím typu: „To takhle nemůžeš psát, že ty motoroky ČZ jsou špatné.“ Když jsem dělal ty svazarmovské sporty, potažmo motorismus, tak se mi stala taková věc. V té době motokros výborně jezdil Jaroslav Falta⁴¹⁸ a bojoval o titul mistra světa. Jenže přijel na pískové tratě v Holandsku a ta „číza“ už byla špatná a neměla na to. A já napsal, že Falta nebude mistrem světa, protože motorka ČZ na to nemá. Byl jsem předvolán na ÚV KSČ na oddělení průmyslu a bylo mi sděleno, že jsem poškodil československý průmysl a že nevyjedu. Ani do socialistické ciziny. Nevzali mi pas, ale tohle jsem se dozvěděl.

To je solidní restrikce za jeden článek...

No. Ale to proboha neříkám, že bych byl disident. Ale takové věci se děly. Setkal jsem se i s politickým tlakem režimu. To se mi stalo dvakrát, poté ještě o dva roky později u škodovek.

---

⁴¹⁶ Pozn.: Oldřich Švestka byl šéfredaktorem Rudého práva v letech 1958-1968 a 1975-1983.

⁴¹⁷ Pozn.: Zdeněk Hoření byl šéfredaktorem Rudého práva v letech 1983-1989.

⁴¹⁸ Pozn.: Jaroslav Falta je bývalý český motokrosový závodník, který v 70. letech 20. století patřil ke světové špičce.

Pardon, o jakých letech se přesně bavíme?

To byla léta 1982 – 1988. Průšvih se škodovkami byl v roce 1987, ten s Faltou v roce 1982. V roce 1983 se stal jiný příběh. Byl jsem na motocyklovém Šestidenní ve Walesu, kde kluci skončili druzí. To byla tehdy velká věc, dnes ani nevíme o tom, že se to jede. Za odměnu jsme zůstali dva dny v Londýně. Tehdy jsme chodili opravdu s otevřenou pusou. Byli jsme také v muzeu Madame Tussauds. A tehdy mladý, ambiciózní zástupce vedoucího oddělení zahraniční redakce Zdeněk Porybný⁴¹⁹ mi řekl, ať o tom napíšu reportáž. Protože do Haló soboty⁴²⁰ se dělaly takové reportáže. Tak jsem něco napsal, podle toho, jak jsem to viděl. Jenže. Jelikož lidé ze zahraničí byli v očích redakce nebo pana Kojzara politicky nespolehliví, tak tyto věci kontroloval. A zejména tehdy, když to mělo jít do jeho vlajkové lodi Haló soboty. Zmaloval to a předělal to tak, že já jsem se styděl a brečel, co z toho vzniklo.

A vy jste byl pod tím podepsaný, že?

Samozřejmě. On mi to politicky vysvětlil. Řeknu vám, nebylo ale v těchto věcech radno odporovat. Mladší sestru jsem měl na vysoké škole, měl jsem malé dítě a nějaká revoluce, to vás tehdy ani nenapadlo. A věděl jste, že cesta vede jen dolů. A to se vám nechce. Dělat na nějakém úřadě, nebo v nějaké fabrice tzv. tiskového mluvčího a tvořit nástěnky. Takže jsem držel hubu a krok. A nestydím se za to, že jsem nebyl hrdina. Pan Kojzar mi tedy vysvětlil, že to takhle politicky nejde, ale že jsem mladý soudruh a tu práci tedy odvedl za mě. Měl jsem tam pozitivní věci – jako například o figurách královské rodiny. To bylo ještě daleko před Dianou. On to prostě znechtěl. A mně přišel dopis ve zlaté obálce, na krásném papíře, nevím, jestli to byl pergamen, ale prostě nějaký lepší papír, z britské ambasády. Že vzhledem k tomu, co jsem tehdy napsal tam a tam, tak jsem se dotkl majestátu Jejího Veličenstva královny. A že není žádoucí, abych navštívil Spojené království Velké Británie a Severního Irska. Byl jsem tam nechtěný. Ten dopis mám někde schovaný, ale bohužel ho nemůžu najít. Protože to je nádherná relikvie. Ale nic jsem si z toho nedělal, protože jsem věděl, že v nejbližší době se do Anglie nedostanu. Když by tam hrál národní tým nebo klub, tak by tam jel Ivo jako fotbalová jednička. Dřív se méně jezdilo. Takže na mě zbývaly zápasy jako Baník Ostrava proti Crvena Zvezda Bělehrad a podobně. Z tohoto pohledu mě to tedy netížilo. Dneska by mě to ale štválo. No. Za rok přišel dopis zhruba ve stejné době, ve stejné obálce a na stejném papíře, kde stálo, že za uplynulý rok jsem nic neprovedl a že Její Veličenstvo mi odpouští a že tam můžu přijet. Musím říct, že od té doby až do revoluce jsem se tam stejně nedostal. Nebyla tam žádná akce, na kterou bych vyjel, takže mi to nebylo nic platné. To jen pro dokreslení toho, jak na nás doléhalo to politikum. Samozřejmě jsme museli chodit na schůze a další blbosti. Ale to bylo normální.

Před chvílí jste zmínil, že po problému s motorkami ČZ se něco se stalo i se škodovkami, ale nějak jsme to zamluvili. O co šlo?

⁴¹⁹ Pozn.: Zdeněk Porybný je od roku 1989 šéfredaktorem deníku Právo a také většinovým vlastníkem společnosti Borgis, která deník Právo vydává.

⁴²⁰ Pozn.: Haló sobota byla sobotní přílohou deníku Rudé právo.

To se týkalo rallye. Ale to nebyl až takový průser, protože škodovky měly trochu jiné postavení. Horší to bylo u těch motorek. Protože ty odcházely ze světového trhu. Místo nich se tam hrnuli Japonci a Rakušané. To bylo ožehavější.

A co jste psal ohledně těch škodovek?

Psal jsem, že ve své době nestačily na žigulíky. Hlavním problémem bylo, že škodovky podle RVHP⁴²¹ nesměly mít objem přes 1300 cm³. Žigulík měl objem trochu větší. Ve své třídě byly ale škodovky super, vyhrávaly na mistrovstvích světa, ale hlavní je ten absolutní vítěz.

Přišla potom zase nějaká sankce?

Samozřejmě. Bylo mi vysvětleno, že škodovky stačí a že je to schválně rozdělené. Že škodovky jsou ve své třídě super, a ta vyšší kategorie patří našim bratrům s žigulíky.

Co se týče zahraničních výjezdů, o kterých jsme také mluvili, nedostávali jste nějaké politické úkoly?

Ne. To právě Zdeněk Hoření odboural. Takže jsme žádné úkoly neměli. Samozřejmě jsme jezdili s výjezdní doložkou, celním prohlášením. Potom jsme psali zprávu, jestli jsme se tam s někým setkali, nebo ne. Ale že by nás tam vysílali s nějakým úkolem...

Nebo po příjezdu po vás nechtěli informace?

Ne, to naštěstí ne. Končilo to tou zprávou. Samozřejmě, že jsme ty lidi potkali, samozřejmě jsme se s nimi bavili a samozřejmě, že jsme to do té zprávy nepsali. Z toho by byl akorát průšvih a popotahování. Ta formulace byla jednoduchá: „S nikým z politických emigrantů jsem se v zahraničí nesetkal, nikým jsem nebyl kontaktován, ani jsem žádné kontakty nenavazoval.“ Zpráva z cesty se tomu říkalo.

Předtím jste říkal, že zahraniční dopisovatelé byli pro vedení nespolehliví. Nebyli právě ale ti zahraniční redaktori svázáni nějak s StB, aby získávali informace, když je pustili do ciziny?

Je to možné. To ale nevím. I kdyby byl ten člověk u StB, tak to v redakci stejně nezjistím. Dočetl bych se to z Cibulkových seznamů, ale nevzpomínám si, že bych tam někoho našel. Určitě ne někoho z těch es. Víím, že Zdeněk Porybný, s nímž jsme přátelé, a který se později stal šéfredaktorem, byl na konci 80. let v USA jako zpravodaj. A napsal reportáž z koncertu Waldemara Matušky, kterou mu zase přepracoval pan Kojzar. U nás to vyšlo tak, že byl Matuška děsně poflusanej. Porybný se měl vrátit, ale „nesehnal letenky zpátky“, což se tutlalo, protože by to byl obrovský průšvih. Ale to už bylo koncem října 1989, takže v emigraci byl asi měsíc, protože poté došlo k revoluci a Zdeněk se vrátil. Nakrátko tam vyjel jiný zahraniční redaktor, ale ten byl brzy zpátky, protože na zahraniční štace nebyly peníze. Pikantní bylo, že lidi, kteří dřív psali nadšeně o spartakiádě jako já, byli najednou politicky uvědomělí a každý byl „politicky

---

⁴²¹ Pozn.: RVHP je zkratka pro Radu vzájemné hospodářské pomoci, což byla ekonomická organizace, která existovala v letech 1949-199 a sdružovala státy sovětského bloku.

stíhaný“. To mě hrozně štve. Například pan Skramlík, který šel sedět za to, že vyloupil spořitelnu a vrátný u toho umřel, tak dnes ze sebe dělá politického vězně. Dnes ve svém životopise uvádí, že byl v osmdesátých letech vězně. Jenže on seděl za vloupání, což dneska už málokdo ví. Přičemž tam někdo, vrátný nebo hlídač, zemřel. Ale když napíše „v 80. letech vězně“, tak pětadevadesát procent lidí si řekne, že byl politická oběť. To mě na tom štve.

No nic, zpátky k Porybnému. Na něj se tady plivalo, co napsal o tom Matuškoví. Pak Waldemar přijel a řekl: „Vážení přátelé, já jsem tu reportáž četl a to bylo úplně o něčem jiném. Pan Porybný je v pořádku, je to slušný člověk.“ Těm převracečům kabátů, kteří se najednou chtěli zavděčit, spadla čelist. Když se to tehdy na podzim lámalo, tak jsme v redakci došli k tomu, že u partaje už nebudeme a chceme Porybného. V tu chvíli byl pro nás největší revolucionář, když si tohle dovolil. Tenkrát nemohl tušit, že bude nějaký listopad 1989. Tak jsme si ho zvolili. A těm co do nás kvůli tomu bušili, pak tedy spadla čelist, protože to bylo jinak. Poté díky Porybnému došlo k dohodě mezi ním a Mohoritou, což byl předseda SSM, člen sekretariátu ÚV KSČ. Ten rychle otočil a v porevolučním nadšení se to bralo. Když se poté Mohorita stal prvním porevolučním šéfem KSČM, tak se s Porybným dohodli, že po volbách 1990 tu redakci pustí. Tedy, že nebudeme orgánem ÚV KSČ. Protože tehdy všechny noviny byly něčí orgán. Mladá fronta byla orgánem ÚV SSM, Rudé právo orgánem ÚV KSČ, Lidová demokracie orgánem Československé strany lidové. Svobodné slovo bylo orgánem Československé strany socialistické, to vše v rámci Národní fronty. Práce byla odborových svazů. Tím jsme tedy dostali svobodu. Ale to jsem zase ulítnul jinam.

Nevadí. Když Porybný psal o emigrantu Matuškoví, tak mě zajímá, jak to bylo v oblasti sportu. Mohlo se psát třeba o Ivanu Lendlovi⁴²²?

Minimálně. Ale nefungovala klasická cenzura, že by někdo přišel a řekl: „Tohle musíš vyndat z novin.“ To bylo spíš dopředu dané. O Lendlovi se psaly jen výsledky. Protože tehdejší ideologický tajemník soudruh Fojtík to měl, co se týče sportu, v hlavě trochu pomatené. Nelíbilo se mu, že jsme třeba zveřejňovali výsledky anglické nebo německé fotbalové ligy. Ty se zveřejňovaly, protože se na to legálně sázelo v Sažce. Pamatuju si na schůzi, kdy řekl, že je blbost, abychom psali o anglickém fotbale, že to tady nikoho nezajímá. A v Anglii že o československé lize také nepíší. No tak to sedí. K tomu ale nedošlo. O Lendlovi, Navrátilové, několika hokejistech, o těch se nepsalo. Vedli jsme je jen ve výsledcích, ale že by nebyl najednou vítěz turnaje, to ne. Za Hořeniho se ale i tyhle věci začaly postupně uvolňovat. Sem tam se napsalo o Lendlovi, sem tam o Navrátilové⁴²³, ale nic velkého.

Takže jen pro úplnost, za doby nástupu Gorbačova, a v případě Rudého práva Hořeniho, se tedy věci opravdu začaly uvolňovat?

---

⁴²² Pozn.: Ivan Lendl je bývalý profesionální tenista, který v roce 1984 emigroval z Československa do USA.

⁴²³ Pozn.: Martina Navrátilová je bývalá profesionální tenistka, která v roce 1975 emigrovala z Československa do USA a v roce 1981 získala americké občanství.

Sto procentně. Hoření nastoupil dříve než Gorbačov, ale už byl pokrokovější. A nástup Gorbačova to v podstatě uvolnil. Bilakové a Jakešové sice ještě měli sílu, ale netroufli si.

Protože neměli tu podporu od Sovětského svazu...

Konec socialismu, to byl prostě nástup Gorbačova, co si budeme povídat. Konec NDR, zbourání Berlínské zdi. A to se projevilo i tady. Pánové Kojzar a Fojtík se to sice snažili držet, ale už by se mi v té době nestal ten průšvih, který se mi stal v roce 1983 s tou Británií. Víím, že Hoření měl s Kojzarem velké války, ale Kojzar byl chráněncem Fojtíka, a ten byl dosti mocný. Ale naopak Kojzar zase nemohl shodit Hořeního, protože ta doba už na to nebyla. Na takové echt čistky jako v 70. letech.

Trochu mě překvapuje, že byl Hoření takto pokrokový. Vždyť v Rudém právu byl už jako zástupce šéfredaktora od roku 1969. Člověk by řekl, že ho musel například Oldřich Švestka ovlivnit...

To je pravda, v tom vedení byl dlouho. A Švestka se o to asi pokoušel. Ale Zdeněk byl svůj. Nemám důvod prostě na lidi plivat, když se ke mně a k lidem vůbec chovali slušně. Největší průšvih Rudého práva byl, že ty politické věci řídil Kojzar. A ač byl Hoření nad ním, tak do toho nemohl zasáhnout, protože byl pod ochranou Fojtíků, Bilaků a Jakešů. Takže Zdeněk se spíš ani nemohl projevovat.

A kromě toho politického oddělení vedeného Kojzarem do chodu redakce nezasahovaly další vlivy? Například ideologická komise strany, příkazy z ÚV KSČ, atd...

Takové příkazy určitě chodily. To se ale nás sportáků netýkalo, my jsme se do toho nemotali. A upřímně řečeno, ani nás to většinou nezajímalo. Člověk si dělá svou práci, ví, kde je, spousta věcí ho štve, ale nemůže s tím nic udělat. Protože i kdyby řval, tak tím nic nevyřeší, maximálně ho ten Kojzar smete. Sporták ale není taková důležitá figura, aby mu tak vadila.

A byl nějaký z kolegů smeten?

Nebyl. On si to totiž ani nikdo nedovolil.

Takže v redakci fungovala autocenzura, že?

Musela. Musel jste přemýšlet. To jsem třeba dvakrát, co se týče sportu, neudělal. Stejně by to byl jen hlas volajícího člověka na poušti a nic by nevyřešil. Odskákal by to jen on sám a jeho nejbližší.

Z redakce jste mluvil negativně třeba o panu Švadlenovi. Byl tam ještě někdo, s kým jste nevycházel? Nebo někdo, kdo vám házel takříkajíc klacky pod nohy?

Ne, takový byl Švadlena. Měl nějakou tělesnou vadu, byl zapšklý, zlý a nebyl to novinář. On psal jen takové politické sloupky, kde na všechno plival. Ač nikam nevyjel, tak všemu rozuměl. Takový typ člověka ale už po jeho odchodu v oddělení nebyl. Byla

tam celkem slušná parta i díky Ivu Urbanovi. A jak jsem říkal, poté co nastoupil Hoření, tak byl Švadlena do dvou měsíců pryč. On na to už měl důchodový věk.

Takže odešel kvůli tomu důchodu, nebo ho Hoření nechtěl?

Hoření ho nechtěl. Švadlena už i za Švestky přesluhoval, ale to byli velcí kamarádi. Takže ten by ho tam držel, dokud by se sám držel na nohou. Ale Hoření ho tam nechtěl. Pamatuju si, jak od něj jednou přišel a šíleně řachnul dveřmi. V té době jsem seděl v místnosti s Ivem Urbanem a Láďou Sosenkou. Tak jsme si říkali, že asi přišla konečně ta chvíle. A přišla.

Kolik vlastně měla sportovní redakce Rudého práva redaktorů v těch osmdesátých letech?

Urban, Sosenka, Staněk, Jerie, Felt, Mazač. Takže šest. A byli tam tři editoři. Externisté tenkrát nebyli, to začalo až později. Krátce tam byl Vašek Cibula, takže nás bylo sedm.

A byli jste rozdělení na sporty, nebo jste psali všichni všechno?

Byli jsme rozdělení. Urban s Feltem fotbal, Staněk se Sosenkou hokej. Navíc Sosenka měl cyklistiku. Jerie byl jednička na atletiku, Cibula dvojka a dělal ještě zimní sporty s Mazačem, který měl míčové sporty.

Rudé právo mělo v té době na sport jen jednu, poslední stranu. To bylo celkem málo místa, ne?

Ano, ale tenkrát to tak bylo. A když byl sjezd KSČ, tak jsme měli jen dva sloupce, protože noviny byly celé o sjezdu. Když byla spartakiáda, tak také byly na ostatní sporty jen dva sloupce. Z první fotbalové ligy se vlastně dělaly jen jedňáky s fakty.

To muselo být daleko složitější na organizaci, když vás bylo tolik v redakci na pár sloupců...

Přesně. Vždycky se to dohodlo na poradách, co se napíše a jak to bude velké. Prioritou byly akce jako Závod míru, spartakiáda nebo tehdy hokejový turnaj Rudého práva. Z toho mám taky krásný zážitek. Nevím přesně, jestli to bylo v roce 1987, nebo 1988. Na tom turnaji v Praze hrála sborná⁴²⁴. Jarda Staněk řekl, že už za hráči chodit nebude, už byl taková hvězda. Sosenka byl pryč, takže na mě zbylo, abych udělal rozhovor s tehdy mladým supertalentovaným mladým obráncem sborné Vjačeslavem Fetisovem⁴²⁵. Tak jsem přijel na jejich trénink, oni mě posadili do jejich autobusu, kde seděli všichni ti hvězdní hráči. A já byl vzadu s mladým Feťákem. Oni bydleli v Podbabě v hotelu Internacionál. Tam jsem seděl v křesílku s Fetisovem a udělali jsme rozhovor. Já byl vyjukanej, on byl vyjukanej. Střih. Přesuneme se do druhé poloviny 90. let, nebo možná už do začátku nového tisíciletí. Díky tiskovému mluvčímu McLarenu Pavlu Turkovi jsem byl na Grand Prix v Monaku. On tam vždy vozil nějaké hosty, byl

---

⁴²⁴ Pozn.: Sborná je označení pro hokejový reprezentační tým SSSR, které se používá i v současnosti v souvislosti s reprezentačním mužstvem Ruska.

⁴²⁵ Pozn.: Vjačeslav Fetisov je bývalý legendární hokejový obránce a dlouholetý kapitán reprezentačního týmu SSSR.

tam třeba Jarda Jágr. A jako host tam tehdy přijel ruský ministr sportu Vjačeslav Fetisov. Tak nás seznámil. Já jsem se na něj tak koukal a usmíval jsem se, on se tak díval, proč se usmívám. Protože on byl normální člověk, tak jsme večer seděli u panáka a on se mě zeptal, proč si ho tak stále prohlížím. Tak jsem mu to vyprávěl a on se normálně začal smát a opravdu se na to pamatoval. Říkal: „Já jsem si říkal, že jsem ten obličej někde viděl.“ On jich za ten život viděl spoustu, v NHL je takových držek tisíce. A taky mi to vyprávěl, jak si to pamatoval. Už jsme si i tenkrát tykali, když jsme byli oba mladí. Tak jsem se ho ptal, jak si to může pamatovat. A on na to: „Ty jsi byl první zahraniční novinář, který se mnou mluvil.“ Ten text by se dal dohledat. Hrálo se to v září. A Fetisov byl úplným nováčkem.

Když se ještě vrátím k té specializaci, fotbal vám byl tedy v podstatě přidělen. Sám jste si sport nevybíral, že?

A víte, že ne? To je zajímavé. Tak fotbal jsem chtěl dělat a vytáhl si mě Ivo Urban. Svazarmovských sportů jako byl motorismus, střelba, tu mám do dneška, judo, zápas, biatlon, tak těch jsem se pak zbavil. Přišel jsem po panu Matouškovi, takže jsem ty sporty dostal. A netroufal jsem si říct, že takový sport nechci. V roce 1988 mi pan soudruh Kojzar zakázal jet na formuli 1 do Maďarska, protože to byl podle něj kapitalistický sport. A ten motorismus jsem potom dělal ale i po revoluci, protože Porybný rozhodl, že se na závody formule 1 bude jezdit. A tehdy jsem Pavlu Turkovi, který se ucházel o práci PR manažera ve firmě, která vyráběla cigarety West a byla sponzorem týmu West McLarenu Mercedes, napsal asi dvacetistránkový elaborát o formuli 1. A on ten konkurz vyhrál. Ne díky mně, ale protože byl sám šikovný. A on mě potom bral na Velké ceny. Byl jsem v Japonsku, když Häkkinen získal titul mistra světa. Já jsem to volal do Prahy a on mi vylil šampaňské za krk. Byl jsem taky třeba v Brazílii, Malajsii, spoustu jsem toho s Pavlem zažil. Jako hosty jsem tam zažil Honzu Železného, Pavla Nedvěda nebo Patrika Bergera a Vláďu Šmicra, když se jela Velká cena v Anglii. K tomu se váže krásná situace. Tehdy se měli fotit Berger a Šmicer s Coulthardem a Häkkinenem a kluci si měli přivést fotbalové dresy. Tak se všichni postavili k jedné formuli, kterou vyvezli z garáže. No jo. Ale Häkkinen s Coulthardem měli na kombinéze Warsteiner, Šmicer s Bergem měli na dresu Carlsberg. Stop. Kluci museli sundat liverpoolská trika a dostali nějaká neutrální. To bylo přísný.

Zaujalo mě, jak jste říkal, že Kojzar označil formuli 1 jako „kapitalistický sport“. Patřily do této kategorie ještě další sporty?

Formule 1 byl kapitalistický sport, protože tam nikdo z Československa nestartoval. A byl to také velký byznys. Ale jiné motoristické sporty byly v pořádku, protože tam jsme vysílali závodníky na našich strojích. Kapitalistickým sportem byl golf, ten u nás nehrál snad nikdo. O tom jsme ani nevěděli, že existuje. Potom ty americké sporty jako je baseball, americký fotbal, softball, atd. O tom se nepsalo. A dá se říct, že se o tom ani nevědělo. To člověk maximálně viděl, když vyjel někam na západ a čuměl na to.

Existovala oficiální pravidla v redakci, o čem psát, nebo naopak, o čem nepsat?

Oficiálně ne. To bylo spíš neoficiálně. Zpravodajské články ale nikdo neupravoval, člověk to psal na své riziko. To znamená, že když jsem uletěl s těmi motorkami, které už nestačí, tak jsem z toho měl průšvih. Jinak mi ale nikdo neříkal, že třeba nesmím psát o golfu. Jedině, když jsem přišel za Kojzarem kvůli té formuli 1 v Maďarsku a zeptal jsem se, jestli bych mohl jet. Oni mě tam zvali, protože jsem byl v Klubu motoristických novinářů. On ale řekl, že ne, že to je kapitalistický sport.

Takže třeba od Švestky nebo od Hořeního nebyly žádné pokyny?

Ne. Naopak za Hořeního, když se to uvolňovalo, tak člověk spíš slyšel: „Napište něco o té Navrátilové. Napište něco o NHL.“ To byl taky dřív kapitalistický sport. Přestalo to tak být tehdy, když tam sovětská reprezentace vyhrála Kanadský pohár. Ale pozor. O NHL se nepsalo zdaleka tolik jako teď. Dávali se výsledky a psalo se o těch, kteří tam odešli legálně. První byl Jarda Jiřík, potom Ivan Hlinka. Ale malé články. Když se třeba vrátili domů, tak se udělal větší rozhovor, ale jen o sportu. Toho sportovce bych asi stejně těžko donutil, aby řekl, že to tam musí být blbě. Nebo že bych se ho zeptal: „Tam se ti žije určitě hrozně, co?“ To by mě bacil něčím do hlavy. Takže se psalo jen o sportu, jiné věci se neřešily. Na to jsme ale měli dřív pana Švadlenu, který psal rubriku *Zaostřeno do ciziny*. A tam na všechno plival. Takže my jsme už nemuseli, to bylo zase dobré. Hoření ale potom tuhle nesmyslnou rubriku zrušil.

Vyprávěl jste, jak jste zažil nějaké sankce kvůli pár článkům. Máte zkušenosti, jestli byli někdy postihnuti vaši kolegové?

Vím, že třeba nesměl jezdit ven Vašek Pacina z Mladé fronty. To bylo kvůli nějakým politickým důvodům. Po revoluci ale potom jezdil všude a my jsme si z toho dělali srandu a přezdívali jsme tomu „cestovní kancelář Mladá fronta“. Na stará kolena si to užíval. U nás ve sportu ale o ničem nevím. Jenom já. Po mistrovství světa 1982 měl problém ve Sportu Franta Černoch, protože před utkáním s Kuvajtem napsal něco o tom, že šejkové jí ryby rukama. Ale tady se s těmi arabskými zeměmi udržovaly nějaké vztahy, tak se u nás kvůli tomu ohradili a byl z toho průšvih. Ale to nevím, že by někam nesměl jet. Ono se to ani tehdy moc neřešilo. To není jako dnes, že už to člověka štve, že musí pořád někam jezdit. Reálné nebezpečí nějakého postihu ale existovalo ve všech novinách, když člověk napsal něco, co se tiskovému oddělení ÚV KSČ nelíbilo.

Když zabrousíme k redakční praxi, věděl jste třeba, kdo četl váš článek předtím, než byl otištěn v novinách?

Maximálně vedoucí oddělení a služba. Výjimečně se to třeba dostalo ke Kojzarovi, jako v případě toho Londýna. Z vedení to ale už nikdo další nečetl.

A nějaká kontrola probíhala ještě potom, jak jste zmínil to tiskové oddělení ÚV KSČ, že?

Ano. Ti se pak ozvali ve stylu: „Co to ten soudruh Felt píše? Vždyť poškozujeme naše socialistické výrobky a práci soudruhů ze Strakonice.“ To bylo v případě těch motorek ČZ.

Jak se v redakci určovala témata? Musel jste mít vlastní nápady, nebo vám byla práce přidělena?

Většinou vlastní návrhy. Sem tam přišlo nějaké politické zadání, ať třeba napiše o nějakém sportovci. Ale spíš to bylo stejné jako teď.

Ted' bych rád probral tehdy ožehavá témata pro režim. Byly nějaké pokyny, jak psát o olympiádě v roce 1980, kterou bojkotovala USA?

V tomto směru si myslím, že pokyny byly jasné. Ale já jsem byl mladý, mně by to nesvěřili. V tom se vyžíval pan Švadlena. Víím, že na olympiádě byli Ivo Urban a Miloš Jerie, ale ti se do těchto věcí nepouštěli. Když byl nějaký takový politický problém, tak se tím vždy zabývali zahraniční redaktori nebo zahraničně-politické oddělení. Ti hlavně bušili do těch ošklivých kapitalistů, kteří zkazili olympiádu. Ale mně osobně nikdo neřekl, abych napsal o tom, že to jsou zmetci.

Poté naopak v roce 1984 byla olympiáda v USA, kterou bojkotoval Sovětský svaz...

To jsme museli chodit za sportovci, podle našeho oboru. A oni nám říkali, že jsou rádi, že tam nejedou. Museli to říkat. Dnes se za to mnozí stydí.

To měli nařízeno říkat, je to tak?

Přesně tak. Byl jsem za fotbalistou Zdeňkem Nehodou, který měl tu smůlu a byl vybrán. A musel říkat, že je správné, že se na olympiádu nejede. Musel říkat takové politické věci, jako třeba, že hráči Dukly půjdou rádi do prvomájového průvodu. Totéž ale říkali i ostatní. Helena Fibingerová, Imrich Bugár⁴²⁶. Klub vždy určil jednoho a ten mluvil. Sportovci samozřejmě do bloku řekli, že je to tak správně.

A i kdyby řekli něco jiného, tak byste musel stejně napsat, že s tím souhlasí, ne?

No. Ale to si nikdo netroufnul. Jestli dneska Helena nebo další lidé něco říkají jinak... Tak ani náhodou. Drželi hubu a krok. A odsouhlasili to, i když nám oběma bylo jasné, že oni říkají nesmysly a já píšu nesmysly. Že je blbost nejít na olympiádu. Nikdo z nich si ale netroufl říct něco jiného. A jestli teď tvrdí něco jiného, tak kecají.

Když jsme u těch olympiád, byl třeba posílený redakční chod v době olympijských her? Muselo se o tom víc psát?

O olympiádách ano. O té americké se nepsalo, protože my jsme měli svou olympiádu v Moskvě. Družba se to jmenovalo. Redakce se ale fyzicky neposilovala. Někdo byl na olympiádě, většinou jeden až dva lidi. Člověk toho měl v redakci na starosti víc a byl tam skoro pořád. V té době se smazalo resortnictví, které jsme měli v těch sportech. Byl jsem na pěti olympiádách a naše fotbalisty jsem tam nepotkal ani jednou. V redakci byli mladí externisti, ale ti spíš fungovali ve smyslu přines, podej, udělej kraťasy, apod.

---

⁴²⁶ Pozn.: Jedná se o bývalé vynikající československé atlety. Helena Fibingerová je mistryní světa ve vrhu koulí, Imrich Bugár je naopak mistrem světa v hodu diskem.

A o mistrovství světa v ledním hokeji 1985 v Praze se také informovalo výrazněji?

To jo. Byl přidán prostor v novinách. V té době jsem byl třetí na hokej. Sosenka se Staňkem byli v hale a já jsem to měl na starosti v redakci. Což ale neznamenal, že jim můžu zasahovat do materiálů, to ne. Dělal jsem takovou režii. Ale bylo nám přidáno třeba půl strany. Poslední stránka byla čistě o mistrovství světa v hokeji.

Z osmdesátých let mě ještě zajímá, jak sportovní novinář vnímal problematiku státem řízeného dopingu?

K tomu jsme se moc nedostali. Tušili jsme, nebo jsme i věděli, že to existuje, ale o tom se nepsalo. To bylo tabu.

Oficiálně tabu? Existovala nějaká nařízení?

Dá se říct, že oficiálně. Pokyny nebyly, ale to zase vyplynulo z té autocenzury. Oni o tom také nemluvili. Až později se rozpořídával Ota Zaremba⁴²⁷ o tom, že to bylo řízené. Oficiálně jsme o tom ale nevěděli, takže to oficiálně ani neexistovalo. Tudiž se o tom nepsalo. Ani jsme se o tom nebavili. Tyhle věci vylezly na povrch až po roce 1990.

A jaký jste měl názor na výsledky třeba Kratochvílové nebo Fibingerové?

Říkal jsem si, že je to divný. Bylo úžasné, že je Jarmila tak rychlá, ale... Šuškal se o tom, nejsme cvoci. Bylo nám třeba divné, že Táňa Kocembová je stále hezká a Jarmila je vousatý chlap. Když to řeknu takhle blbě, Jarmila mi snad odpustí. Ty holky to musely umět. Ale tohle byla přidaná hodnota.

Přejdeme k přelomovému roku 1989. Změnilo se fungování redakce při těch revolučních událostech? Díval jsem se, že sportu například ubyly tři sloupce...

Sport prostě neměl takové postavení, jako má dnes. Když se třeba konal sjezd KSČ, tak jsme měli třeba jen dva sloupce. Když se dělo něco velkého, tak se prostě ubíralo nám. A to byl případ i roku 1989.

Dokonce se také odkládaly zápasy fotbalové ligy, že?

Pamatuji si, že jsem byl na utkání Slavia Praha – RH Cheb. Hráči obou mančaftů nastoupili, posadili se za vlajku, nechali se vyfotit a tím to skončilo. To byl Jarda Šilhavý kapitánem Chebu. Tohle ale bylo ještě neoficiálně neodehrané. Předtím hrála ještě Sparta, tam se o tom taky mluvilo, ale utkání se odehrálo. Potom fotbalový svaz odložil jedno nebo dvě kola, to si nepamatuji přesně.

Takže sportovní redaktor se v podstatě taky potkal s politikou, když psal o tom, proč se ta utkání neodehrála, nebo byla odložena...

Určitě. A vzpomínám si ještě na jeden problém. Na podzim roku 1989 jsem začal spolupracovat se Slavií a podílel jsem se na programu *Poločas*. Dělal jsem povídání s Pavlem Řehákem⁴²⁸, to bylo naprosto v pohodě. Když poté přišel listopad, tak my,

---

⁴²⁷ Pozn.: Ota Zaremba je bývalý československý vzpěrač a olympijský vítěz ve vzpírání z roku 1980.

⁴²⁸ Pozn.: Pavel Řehák je bývalý český fotbalista, který byl mimo jiné kapitánem pražské Slavie.

sportovní redaktoři, jsme chodili za sportovci a sháněli jejich ohlasy na to, co říkají aktuální situaci. A já jsem šel na Slavii za Řehákem a ten mě regulérně poslal do prdele. Dnes už je to sice zapomenuté, ale naše vztahy jsou od té doby takové diplomatické. Z Edenu mě tedy vyhodil, tak jsem šel na Spartu. Tam to bylo v pohodě. Bavili se se mnou Ivan Hašek, Michal Bílek a Tomáš Skuhravý. Ale v tom vznikl problém. My jsme publikovali ohlasy přesně tak, jak to ti hráči řekli.

Takže už nebyl pokyn, abyste otiskli jen ohlasy, které by odsuzovaly revoluci?

Byl. Leč my jsme ho porušovali. Navíc podpurné hlasy neměl režim už ani na Dukle, která dřív byla jejich baštou. A spartáni to řekli naplno. Také jsme udělali s Haškem⁴²⁹ dohodu, že to v novinách vyjde přesně tak, jak to oni řeknou. Když by to bylo jinak, tak už bych na Spartu nemohl.

A nikdo si toho před tiskem nevšiml? Například to politické oddělení?

Pokoušel se o to zástupce šéfredaktora pan soudruh Miloslav Vítek. Ale i v tiskárně byla taková revolučnější nálada. Takže on se k té stránce nějak nedostal, nebo mu nebyla ukázána. I když to byla prkotina oproti ostatním věcem.

Možná si také říkali, že ze sportu jim nebezpečí nehrozí, ne?

Přesně. A ono hrozilo. Druhý den jsem byl předvolán k vedení redakce před soudruha Vítku, protože to byl zároveň předseda stranické organizace v Rudém právu. Bylo mi to vytknuto a také mi řekl, že mě bude probírat stranická schůze. K tomu se za pár dní přidal další průser. S Láďou Sosenkou jsme byli na tom slavném novinářském sezení, kde byli třeba Ruml, Němcová a podobně. A byl tam taky vyslán politicky kovaný kolega. Ten nás tam spatřil, a potom nás udal. O to byl ten původní průšvih větší. Jenže poslední stranická schůze dopadla jinak, než soudruzi čekali. V té době už se to díky rozumným lidem zlomilo. S Láďou Sosenkou jsme měli být vyloučeni ze strany a možná nějak perzekuováni, ale nakonec jsme potrestáni nijak nebyli. To byla nejkrásnější schůze KSČ, co jsem zažil. Vedení redakce tedy ztrácelo vliv. Poté se vrátil Zdeněk Porybný z Ameriky a definitivně se to otočilo.

K tomu se ještě dostaneme. Jen bych rád ještě zůstal u toho listopadu. Bylo tedy celé sportovní oddělení revolučně naladěné?

Jedině Jarda Staněk byl takový kovanější. Ale nejsem si jistý, jestli u nás tehdy ještě byl. Protože on šel do tiskového oddělení ÚV KSČ. Potom byli další, kteří mlčeli. Revolučnější jádro – to byl Sosenka, já, Urban a Vašek Cibula. Po revoluci to převzal Porybný a jeho „dvanáct statečných“, kteří se to v redakci snažili otočit. Soudruzi jako Vítek šli postupně pryč. Hoření to sám položil. V zimě nebo na jaře došlo k dohodě Porybného s Mohoritou, že do voleb na jaře 1990 zůstaneme orgánem ÚV KSČ, a pak nám dá svobodu. Což se skutečně stalo. To už bylo v době, kdy byla v redakci jiná nálada a spousta kovaných soudruhů jako byli Vítek, Kojzar, Ryba už byla pryč. Ti

---

⁴²⁹ Pozn.: Ivan Hašek je bývalý český fotbalový reprezentant, ve zmiňované době byl kapitánem pražské Sparty.

vlastně vytvořili páteř Haló novin. My jsme potom byli nezávislí a museli jsme se rvát sami.

Zapojil jste se ještě nějak v tom revolučním období kromě těch rozhovorů se spartány a účastí na tom novinářském setkání?

Kromě toho, že jsem chodil na Václavák, tak ani nebylo, jak se zapojit. On nás taky nikdo nechtěl. My jsme byli přece z Rudého práva. Takže nebyla šance se zapojit, i když bych třeba chtěl. V té době jsme byli v podstatě trpění.

S tím úzce souvisí otázka, jestli jste zažil, že by někdo po změně režimu nemohl publikovat kvůli tomu, že byl dřív třeba v Rudém právu?

Ze sportáků určitě ne. U nás k tomu došlo následovně. V roce 1990 jsme odevzdali průkazky a někteří odešli. Láďa Sosenka dokonce začal podnikat, založil časopisy Peloton, který má dodnes, a také Dům a zahrada. Venca Cibula odešel do Svobodného slova a Honza Mazač se vrátil do Večerníku Praha. To byl dřív orgán pražského KSČ. Takže ze sportáků nikdo takový problém neměl. A ostatní lidi jsem nesledoval. Někteří tedy odešli do Haló novin.

Vy jste ale neodešel a v Právu pracujete dodnes. Nelákalo vás třeba psaní pro deník Sport, kde je sportovní tematika na prvním místě?

To víte, že lákalo. Uvažoval jsem o tom, jenže nebyl zájem. I když tam dřív taky byli soudruzi, nad kterými mi někdy zůstával rozum stát. Například Pavel Procházka, který se nacpal do partaje v roce 1989, kdy už to nebylo nutné, a poté to s velkým halasem položil. Jarda Šálek psal později o tom, jak bylo nesmyslné pořádat spartakiády, ale dříve psal úvodníky a materiály o tom, jak je spartakiáda super. Víím, že jsme to takhle museli psát. Koneckonců, já jsem na těch spartakiádách neviděl nic politického. Normální člověk, který tam cvičil, tak vůbec neuvažoval o nějaké politice. Vadilo mi jedno. Každý jsme nějaký, to nechť zvaží ti druzí. Ale jsou momenty, kdy musím držet hubu, protože jsem dřív u toho byl. A vadilo mi, že kolegové, kteří se na tom podíleli, tak tu hubu později nedrželi a dělali ze sebe veliké hrdiny a potažmo politické oběti. Což byl totální nesmysl.

Když se ještě vrátím k té revoluci. Kromě toho, že jsem se nemohl do ničeho zapojit, tak jsem nikde jinde neměl problém. Akorát s tím Pavlem Řehákem. Týden předtím se se mnou v pohodě bavil, a potom jsem byl komunistická kurva z Rudého práva. Kdyby to řekl normálně, tak bych tomu rozuměl. Jinak jsem se ale nesetkal s tím, že by mi někdo řekl: „Ne, tobě nic neřeknu.“ Naštěstí se mi nic takového nestalo. Když se poté zakládal ještě tehdy Československý autoklub, tak jsem Romanu Ječmínkovi pomáhal s tiskovými věcmi. On byl dřív za režimu vyhozen ze Svazarmu kvůli politickým důvodům, a tak mohl říct, že jsem byl z Rudého práva, které k tomu přispělo. Naopak mě ale sám oslovil.

A znáte novináře, kteří nemohli za režimu publikovat, a po revoluci se chtěli do praxe vrátit?

Těch bylo strašně moc. Víím, že v některých redakcích byli novináři, kteří nemohli publikovat po roce 1968, a poté se vrátili. Například Lád'a Vácha z televize, který vyletěl za tu slavnou větu po výhře nad Sovětským svazem na mistrovství světa v hokeji v roce 1969 ve Švédsku: „Tak to vítězství v Praze pěkně oslavte.“ Protože poté vyhořel Aeroflot a soudruzi mu to přišli, že to vyprovokoval. V televizi byl ještě podobný případ Olda Červenka. U nás v Rudém právu ve sportu nebyl nikdo takový. Nebo pokud byli pryč, tak už dávno předtím, než jsem do Rudého práva přišel.

Kdyby se ti novináři později chtěli vrátit, myslíte, že by měli problém se znovu uchytit? Trend i technika se stále vyvíjely...

Asi jo. Nebo taky neměli zájem. Další lidi ze sportovních rubrik si ale nevybavuji.

Následující otázky budou možná trochu nepříjemné, ale musím si ujasnit jednu věc. Říkal jste, že jste při nástupu do Rudého práva v roce 1979 musel podat kandidaturu do KSČ. A jak to s členstvím bylo dál?

Průkazky jsme odevzdávali někdy v únoru, nebo v březnu roku 1990.

A když jste nastupoval do strany, tak jste se ztotožnil s programem KSČ? Nebo to byl jen nutný krok, abyste mohl publikovat v Rudém právu?

Budu mluvit zcela upřímně. Politika mě vůbec nezajímala, o žádné ztotožnění nešlo. To bylo čistě účelové. Chtěl jsem prostě dělat tu práci. Rudé právo - stejně jako Mladá fronta, Lidová demokracie, Svobodné slovo, Práce – to byla první liga. Bral jsem to jako... Nevím, jak bych to přirovnal. Asi jako když si musím udělat řidičák. Holt to k tomu patří. Kdybych se dostal třeba do Svobodného slova, tak bych možná musel být členem Československé strany socialistické.

Politická kariéra vás tedy nezajímala?

Vůbec ne. Když člověk chtěl něco dělat a tohle byla podmínka, tak o tom nepřemýšlel. Doba byla taková. Takže to nikomu nevytýkám, třeba herci Petrovi Štěpánkovi a podobně. Členství člověka v podstatě ani k ničemu nezavazovalo, navíc v tom sportu mě to k ničemu nenutilo. Maximálně jsem musel držet nějakou linii, mluvil jsem o té autocenzuře. Ale nemusel jsem psát „Kdo seje vítr, sklízí bouři“. Ze své mladistvé blbosti jsem spíš dělal průšvihy, o kterých jsem mluvil. Takže jsem to politicky vůbec nebral. A co víím, tak v našem sportovním oddělení, kromě Jardy Staňka, nebyl nikdo politicky aktivní. Byli jsme průseráři, protože jsme nechodili na schůze, vždy jsme se na něco vymluvili. Naše sportovní oddělení byla v redakci taková anomálie, která byla spíš trpěná. A žádný cvok mezi námi nebyl.

Takže politicky aktivní bylo hlavně vedení redakce a to politické oddělení, je to tak?

Přesně. Naštěstí Zdeněk Hoření byl rozumný. Ale hlavní bylo to politické oddělení s Kojzarem a ještě jednou echt soudružkou, u ní si ale nemůžu vzpomenout na jméno. Ta taky ze sebe později dělala hrdinku. Přitom bušila do disidentů, jak se dalo.

Politickou angažovanost jsme tedy celkem probrali...

Musím ještě říct, že nikde mezi sportáky jsem se nesešel s politickým cvokem.

Tím byl akorát pan Švadlena, jak jste ho zmiňoval, ne?

No. Ale to byla generace z 50. let.

Kromě členství v KSČ jste se zapojil ještě do nějaké organizace? Byl jste třeba členem Československého svazu novinářů?

To jsme byli, myslím, všichni.

Bylo to povinné, nebo dobrovolné?

Mám pocit, že to členství bylo dobrovolné. Ale bralo se to automaticky. Svaz novinářů musel plnit nějaké stranické úkoly, které byly dané sjezdem strany, ale neměl na nic vliv. To byla profesní organizace. Podobná dnešnímu Syndikátu novinářů. A stejně jako je dnes Syndikát novinářů k ničemu, tak byl tehdy Československý svaz novinářů k ničemu. Jediné, co Syndikát novinářů dokázal, bylo to, že prošustroval dům v Pařížské ulici. Bylo to na perfektním místě, měli jsme tam zasedací místnosti, chodili jsme tam na jídlo se slevou. Občas se sice syndikát k něčemu vyjádří, řekne třeba, že hájí práva novinářů. Já se ptám, jak je hájí? Taky nejsem členem syndikátu, protože je to organizace, kterou nepotřebuju. V té době už také existoval Klub sportovních novinářů. Soudruzi trvali jen na tom, že Klubu sportovních novinářů by měl předsedat straník, takže to byl Ivo Urban. Po revoluci Urban z vedení klubu sám odešel, protože uznal, že tam byl jen z politických důvodů. Klub sportovních novinářů ale nebyl nijak politický. Nyní má oproti Syndikátu novinářů smysl v tom, že se díky němu dají získat akreditace na mezinárodní sportovní akce, protože KSN ČR je členem AIPS, mezinárodní asociace sportovních novinářů. Také se spolu s klubem snažíme bojovat na zavedení určitých věcí na stadionech, třeba Wi-Fi internetu pro novináře, což potřebují ke své profesi. Ale zase zpátky. Víím, že jsem taky byl nějak nahnán do klubu motoristických novinářů, který poté zanikl.

Dostáváme se k dalšímu bodu, a tím je přerod Rudého práva v Právo. Jak to probíhalo od sametové revoluce?

Když se režim lámal v listopadu a prosinci 1989, tak rozumnější lidé z redakce začali říkat své názory, které předtím nemohli říkat. Redakce se tak v podstatě rozštěpila na echt soudruhy a na normální lidi. Těch prvních bylo méně a my jsme je na poslední stranické schůzi přehlasovali. Tehdy to položil Zdeněk Hoření a ti soudruzi šli pryč. Z USA se vrátil Zdeněk Porybný, kterého jsme si zvolili do čela. Ale pozor. Stále jsme byli tiskovým podnikem ÚV KSČ. Do redakce přišlo pár nových lidí, protože se zrušila Tribuna a podobná média. A ti rozumnější přešli k nám. Oni také z těch svých redakcí neměli šanci se dostat někam jinam. Nechtěli je tam. Stejně jako bych řekl já, že půjdu v té době do Mladé fronty nebo do Sportu, tak to by byla skoro sebevražda. Nicméně v redakci jsme měli méně lidí než dřív, ale zvládali jsme to díky „revolučnímu duchu“. Začali jsme psát normálně, to co jsme cítili. Nepsali jsme už to, co jsme museli. Poté došlo k té dohodě mezi Porybným a Mohoritou a po jarních volbách v roce 1990 nás

strana pustila. Někteří hladoví lidé přišli a sebrali nám třicet let staré stroje, které byly sotva funkční, stoly a tak. To bylo v době, kdy se zabavoval komunistický majetek a později miliardy korun zmizely. Takže jsme začínali v podstatě od nuly. Museli jsme kupovat vybavení, protože už se pomalu přecházelo na počítačovou techniku. V době, kdy jsme se odštěpili od partaje, tak bylo založeno vydavatelství Florenc, a to se později přejmenovalo na Borgis. Tam se poté událo pár sporů kvůli majetku, Porybný byl zatčený...

Na to jsem se chtěl zeptat. V roce 1992 začal být trestně stíhaný, a dokonce byl i ve vazbě, je to pravda?

Tři dny. On byl vyšetřovaný na svobodě. Takzvaní „osmašedesátníci“, kteří se vrátili do politiky a na rozdíl od revolučních Cibulků a podobných lidí se chovali se rozumně, tak se k tomu stavěli s rozumem.

Bylo to stíhání podle vás opodstatněné?

Nebylo. A později se ukázalo, že nebylo s čím provádět nějaké machinace. To souvisí s tím, jak jsem říkal, že nám sebrali, co mohli. Nakonec se z toho Zdeněk dostal, stíhání bylo zastavené, protože se nepřišlo na nic, co bychom udělali špatně. Samozřejmě už v tom ale byly také konkurenční věci. Díky tomu, že Zdeněk začal noviny vést moderně, tak jsme stále žili a fungovali. Nevěděli jsme, jestli nám Právo třeba nezakážou. Když například vystoupil pan advokát Sokol s návrhem o zákazu KSČ.

A co jste si o tom trestním stíhání říkali vy v redakci? Nebáli jste se o práci?

To víte, že jsme se báli. Protože člověk věděl houbu, komu rupne v hlavě. Kdo s čím přijde a co si vymyslí. Bylo to dost nepřijemné období.

Při té transformaci z Rudého práva na Právo se Porybný stal postupně majitelem celého vydavatelství. Zajímá mě ale jiná věc. Dočetl jsem se, že část akcií nabídl redaktorům, je to tak?

Ano. Třeba já jsem akcionářem dodnes.

A mají akcionáři nějaký vliv na chod redakce? Nebo na směřování toho média?

To jsou trochu dvě rozdílné, oddělené věci. Když se založila akciová společnost, myslím, že to byla ještě Florenc, tak redaktoři, kteří se podíleli na tom přerodu, si mohli koupit nějaké akcie. Každý si něco koupil, ale rozhodli jsme, že tomu bude velet Porybný, takže ten jich měl nejvíc. A má dodneška. Já mám asi dvanáct akcií, ale to je spíš už historická relikvie. Už je mi to k ničemu. Existovalo pár lidí, kterým se to rozdělení nelíbilo, například Milan Jelínek, který měl ambice na post šéfredaktora. Ale ti také byli přehlasováni a nakonec odešli. To byl tedy ekonomický přerod. Ale co se týče přerodu obsahového, tak to určoval Zdeněk a nás dvanáct lidí, kteří jsme tvořili redakční radu. Noviny se už dělaly normálně, bez politického vlivu. Zdeněkrazil tendenci anglického deníku The Independent, to znamená bez jakýchkoli dalších vlivů. Takže jsme psali napříč celým politickým spektrem. To nám zůstalo dodnes, i když má

Právo nádech takového levého středu. Hlavní ale bylo se oprostít od politických vlivů. Proto si taky KSČ založila Haló noviny s lidmi, kteří od nás odešli.

Nedá se tedy říci, že by redaktoři, kteří jsou zároveň akcionáři, měli nějakou výhodu oproti ostatním?

Vůbec. Do redakce začali chodit jiní lidé, protože noviny žily dál. Je pravda, že přežily díky konzervativnosti českého národa. Ti, co nás kupovali dřív, tak nás kupovali i dál. A přibyli třeba i další čtenáři, kteří zjistili, že jim vyhovuje to, že nejsme tak orientováni doprava jako byla Mladá fronta. Nikdy jsem ale nepochopil, že to odskákalo Svobodné slovo. Od toho bych čekal, že se stane lídrem, ale ono do konce 90. let zmizelo. Ale abych se vrátil zpátky. Neexistuje, abych měl větší slovo jako akcionář, než redaktor, který akcii nemá. Spíš to fungovalo na osobní rovině se Zdeňkem. Protože to období kolem revoluce bylo o držku. Kdyby to dopadlo obráceně a režim se udržel, tak jsem teď vyřízený a jsem někde v disentu.

Jaké byly pro vás nejvýraznější změny ve sportovní žurnalistice po změně režimu?

Stav do roku 1989 se dá nejlépe vyjádřit tak, že jsme byli trpění. Po roce 1989 dostal sport obecně daleko větší prostor. Dřív jsme dělali například z fotbalové ligy články na jeden sloupec bez sestav. Potom se ale začaly dělat referáty, psalo se o tom víc. Také jsme na celý sport neměli jen stránku, ale dvě, potom i tři. S tím větším prostorem ale souviselo to, že se muselo začít daleko víc pracovat. Byla větší možnost se realizovat. Ubyly politické žánry, jako by ta rubrika „Zaostřeno do ciziny“, nebo také komentáře. Ty osobně považuju za zbytečné. Upřímně řečeno, myslím, že čtenáře moc nezajímá, co si o tom já myslím. Když se něco významného děje, tak napíšu svůj pohled, ale abych v pravidelných komentářích někomu něco vnucoval, to je k ničemu.

Narážíte třeba na současný trend deníku Sport?

Nefandím tomu. Připadá mi to jako vykecávání. Zejména, když čtu pana Filípka⁴³⁰... Ať si to píšou na Facebook, na blogy a tak podobně.

Říkal jste, že výraznou změnou byl tedy větší prostor. A co třeba počítačová technika, o níž jste se zmínil. Jak jste si na ni zvykal?

To jsem byl ještě mladý, takže dobře. Tohle všechno se stalo souběžně. Najednou mohl člověk psát, co chtěl. Samozřejmě, že autocenzuru by člověk měl mít v hlavě. Pokud člověk nepíše do bulváru, tak ví, co může napsat a co ne. Bylo daleko víc prostoru na rozhovory, na reportáže a referáty, které se dnes už odbouraly. Internetem se obrovsky změnila papírová novinařina. Výsledek zápasu totiž fanoušek slyší nebo někde si přečte už třeba dvacetkrát předtím, než si koupí noviny. Takže by papírová novinařina měla být víc publicistická. A k tomu jsme se na začátku 90. let pomalu dostávali. Přišla nová technika, zrušily se písárny, člověk už nemusel nic hláskovat po telefonu. Ohledně toho mám jednu vtipnou historku. V Ostravě hráli slavní bratři Vlastimil a Karel Kulové. Když jsme to diktovali do písárny, tak to byla děsná sranda. Protože jsme chtěli napsat

---

⁴³⁰ Pozn.: Štěpán Filípek je fotbalový redaktor deníku Sport a webu iSport.cz.

V. Kula a K. Kula. A v novinách pravidelně vycházelo Vlkula a Kákula. Nebo jsem byl u toho, když Vašek Pacina diktoval ze zápasu s tehdy ještě Sovětským svazem jméno brankáře Arturse Irbeho. Vašek ráčkoval. Seděli jsme v tiskovém centru, tehdy ještě nebyly počítače a ještě se telefonovalo. A znělo to asi tak: „Iube. Ale ne Iube. Iube! Ale dyť ti to žikám, ty kuávo, Iube.“ My jsme byli smíchy mrtví. Takže tenhle způsob odpadl. První zlom byl, když jsme vyfasovali laptopy na olympiádu 1992 do Barcelony. Článek jsme napsali na laptopu, pak se to ještě muselo posílat přes telefonní linky a na Strahově bylo nějaké centrum, odkud se to rozesílalo do redakcí. Sice to bylo ještě poměrně pomalé, ale už to byl pokrok. A dnes už je to úplně sranda s tím Wi-Fi připojením. To tenkrát bylo nepředstavitelné. Byla to pro nás tedy obrovská pomoc. Díky tomu jsme se vyhnuli i šíleným překlepům, které vznikaly v těch pisárnách, protože telefonní technika nebyla bůhvíjaká. Člověk měl ten materiál víc pod kontrolou. A protože jsme byli ještě mladí, tak nám to šlo rychle. Navíc si člověk zvykal na lepší techniku.

A nebyla ta změna práce pro vás najednou šok? Víc prostoru, víc článků, požadavky na rychlejší zpracování...

Samozřejmě. Tomu se musel člověk přizpůsobit. Psali jsme toho daleko víc, než dřív, a daleko rychleji. Najednou člověk musel posílat referát ze zápasu, který začínal ve 20:45. Do první uzávěrky se dá jen holý referát, pak se přidávají ohlasy, nebo se to celé překope.

Navíc se musel sportovní redaktor nově potýkat třeba s angličtinou. To byla také pořádná změna, ne?

Za nás byla cizím jazykem číslo jedna ruština, to byla povinnost. V době, kdy jsem nastupoval do redakce, tak se mě samozřejmě nikdo na angličtinu neptal. Maximálně na němčinu kvůli soudruhům z NDR. Dřív tedy byla angličtina jen nějaké plus. Najednou v 90. letech bylo víc informací ze zahraničí, takže znalost cizích jazyků se stala nutností. Například Pohár mistrů evropských zemí měl dřív snad jen šest, nebo dokonce čtyři zápasy. Teď se hraje tolik utkání Ligy mistrů, Evropské ligy. Obecně celý sport se rozrostl, objevily se disciplíny, které předtím neexistovaly. Od poloviny 90. let jsme se tedy nově příchozích redaktorů ptali, jestli umí anglicky. Pokud ne, tak se to museli naučit. Nebo když ne anglicky, tak aspoň německy, nebo francouzsky.

A vy jste anglicky uměl, nebo jste se musel učit?

Uměl jsem německy, protože jsem němčinu měl na gymnáziu i na vysoké škole. Ale anglicky jsem se musel učit.

Jak vám to šlo?

Strašně. Já jsem na jazyky blbej. V tomhle učení trpím. Navíc, když bylo víc práce v redakci, tak bylo méně času na to učení. Anglicky umím tak, abych se domluvil. Shakespeara v originále bych si nepřečetl, do toho bych nešel. Ale sportovní jazyk je svým způsobem specifický. Takže se dají základní věci naučit. Ale jako sportáček bych si s anglickým kolegou asi moc nepokecal třeba o divadle. Protože kultura má zase své

specifické výrazy. Sice v dnešní době existují překladače a podobné věci, ale to je největší záludnost. Občas si tím také pomůžu, ale musím si to dát do sportovních souvislostí. Někdy z toho totiž vylezou šílené věci.

Teď trochu obecně k médiím a novinářině. Navázal bych na to, jak jste říkal, že dřív byly noviny orgánem nějaké strany nebo hnutí. Dnes je to oficiálně odbourané. Nemyslíte ale, že názorově jsou ale stejně stále nějak orientované?

Je to tak. Právo je levostředové, což je dáno smýšlením lidí, kteří v něm pracují, nebo i čtenáři. Jak jsem říkal, že jich nám hodně zůstalo z dřívějšíka. Asi nás čtou více lidi se sociálním cítěním. I když zase nemáme problém s druhou stranou, v tomhle jsme rozumní. Haló noviny jsou svým způsobem politickým orgánem.

Mimochodem, víte, že jejich šéfredaktorem je Petr Kojzar, syn Jaroslava Kojzara, který byl v tom politickém oddělení Rudého práva? Jablko nepadlo daleko od stromu...

On tam dělal dřív sportáka, to vím. Ale nečtu to, takže ani nevím, že je šéfredaktor. Zažil jsem ho jako sportáka, ale on nebyl nic moc. Haló noviny jsou prostě přežitek toho stranického tisku. U dalších médií je to dané smýšlením lidí, majitelem. Například Mladá fronta, když jí vlastnili Němci, tak psala hodně doprava, až se říkalo, že je to orgán ODS. Ale zase v tom sportu je to jiné, my jsme v tomhle případě takoví indiferentní. Politiku neřešíme. Když se ale zamyslím, vůbec mě třeba nenapadá, které noviny jsou orientované na politiku lidovců. Mladou frontu vlastní Babiš, ti redaktoři se brání nějakému vlivu, ale úplně se tomu člověk nemůže ubránit. Když Babiš mluví nějak, tak asi nebudou moc psát něco úplně opačného. My v tomhle s Porybným nemáme problém.

Není v dnešní době nebezpečím také fakt, že média vlastní vlivní podnikatelé? Babiš, který je navíc ministr financí a vicepremiér, vlastní vydavatelství Mafra, Bakala má Economii a Křetínský s Tkáčem koupili Ringier Axel Springer CZ. Mají tak v podstatě rozdělený mediální svět. Přijde mi to podobné jako ty orgány politických stran...

Přesně to jsem chtěl říct. Média se mohou stát orgány ne politických stran, ale politického myšlení jejich majitelů. Jde o to, jak jsou v téhle oblasti ti majitelé vyspělí. Třeba Mladá fronta jede po nějaké linii, kvůli které ji lidé kupují. Jestli Babiš udělá nějaký zásah a otočí směřování novin, tak se může stát, že je lidí přestanou kupovat.

Zásahy, nebo spíš taková neoficiální propagace ANO, se možná dají čekat před dalšími parlamentními volbami...

Kvůli tomu si myslím, že lidé ty média kupují. Noviny jsou na tohle ideální nástroj. A v tomhle případě se to může projevit tak, že Mladá fronta začne psát víc po „babišovsku“. Třeba jen v tom předvolebním období, třeba jen některé věci. Ale myslím, že k tomu dojde. Že Babiš svou politickou snahu takto projeví. Může se i stát, že se Mladá fronta stane orgánem ANO. Upřímně řečeno, my (*Právo – pozn. autora*) jsme byli v určité době „orgánem“ ČSSD za vlády Paroubka. Oni se šéfem kamarádili,

potom se ve zlém rozešli. A později už šéf řekl, že s tím je konec. Teď u nás na jedné straně najdete materiál, jak někdo tleská Zemanovi a o něco výš na té samé stránce je text Saši Mitrofanova, který do Zemana buší. Máš svůj politický názor, Babiši, a chceš ho k nám napsat? Šup tam s ním. Máš svůj názor, Kalousku, a chceš ho k nám napsat? Šup tam s ním. Kromě hraničních názorů KSČM nemáme s názory politiků problém. I když, nepouštíme tam hraniční názory ani zprava, ani zleva. Může tedy u nás publikovat kdokoli, i Bělobrádek.

K čemu podle vás vlastně média slouží? Je to služba veřejnosti, hlídací pes demokracie, nebo slouží svým majitelům, kteří díky nim prosazují svůj vliv a působí na veřejné mínění?

Vliv hlídacího psa ještě možná existuje, ale není už tak velký, protože si politici už z médií nic nedělají. Ještě jsem nezažil, že by po nějaké kauze došlo k nějaké změně nebo nápravě. Vždy se tím někdo zabývá, a poté to vymizí. Když to řeknu jinak, už z nás nejde takový strach. Kromě toho jsou v médiích tedy informace, publicistika, názory. Otázkou je, jak to lidi berou. Hlavně na venkově stále platí heslo, co je psáno, to je dáno. Takže média mají podle mě na určitou skupinu obyvatelstva stále velký vliv. A to si uvědomují i ti šéfové politických stran a využívají, až zneužívají média zejména v předvolebních kampaních.

Už na začátku rozhovoru jste zmínil, že pro vás jsou noviny servisem pro lidi, že čtenář je na prvním místě. Měly by tohle být obecně úděly médií a novinářů?

Podle mě jo. Plně respektuji politické komentátory, kterým byli u nás dřív například Alexander Kramer, Jiří Hanák, Pavel Franěk, nebo dnes Saša Mitrofanov. Ve sportu by se ale novinář měl držet vzadu. Napsal jsem třeba text, že Lavička⁴³¹ zkazil Spartě podzim, protože nezvládl takticky tři zápasy. Ale dám i prostor tomu Lavičkovi. Jenže komentáře typu „českým házenkářům se na mistrovství světa nedařilo“... To vidíme všichni. V komentářích by se měl opravdu objevit něčím originální názor, který na to novinář má. A čtenář už si to přebere, jestli toho novináře uznává, souhlasí s ním, nebo ne. Ale sportovní žurnalistika by neměla být přesycená komentáři, což podle mě je. Jak jsem o tom už předtím mluvil. Případá mi to jako vykecávání. Nevidím v těch komentářích žádný posun, novinář si k tomu jen něco řekne. To si ale můžu říct ke všemu. Třeba se mi nelíbí tvar téhle skleničky a hned o tom napíšu.

Probrali jsme, jaký mají média vliv v dnešní době. A jak tomu bylo před rokem 1989?

Podle mě byl vliv médií daleko větší. Byl daný dobou – politicky. Měli jsme vládu jedné strany. A druhá věc je, že jsme neměli tolik informačních kanálů, nebylo tolik médií. Dnes něco napíšu a lidi si tu informaci mohou ověřit z dvaceti jiných zdrojů. To tenkrát nebylo. Tehdy měl člověk televizi, rádio, noviny. Upřímně řečeno, mezi jednotlivými novinami nebyl velký rozdíl. Lidová demokracie nebo Svobodné slovo také musely být hodně umírněné, aby vůbec žily. Mladá fronta byla taková nejvolnější,

---

⁴³¹ Pozn.: Vítězslav Lavička je bývalý český fotbalista a v současnosti fotbalový trenér.

ale opět měla nějaké mantinely. Jinak měl člověk ČT 1, ČT 2, Československý rozhlas a jeho několik stanic, a to bylo všechno. Nebyl internet, kde by si člověk mohl něco najít. Maximum byla Svobodná Evropa. Takže média měla daleko větší vliv.

A jaká byla podle vás jejich funkce? Informativní, nebo spíš propagandistická?

Byla informativní a svým způsobem „politicko-oblbovací“.

Ta druhá funkce byla podle vás jen částečná, nebo naopak převládala?

Při určitých událostech vyloženě převládala ta propagandistická funkce. Například, když bylo potřeba přesvědčit národ, že výzva *Několik vět* je prasárna. Nebo že signatáři *Charty 77* jsou zločinci. To by dnes ani nemohlo fungovat. Někdo by to takhle napsal, další by se do něj pustil, a čtenář by si navíc našel spoustu dalších zdrojů. Tenkrát to tak nebylo. Buď tomu člověk věřil, nebo ne. Náš národ ale vystihuje motto „co je psáno, to je dáno“, a tak tomu spousta lidí věřila.

Ještě je tu jedna oblast, která mě zajímá. Když se přesuneme zpátky do doby po revoluci a ke sportovní žurnalistice, tak jste říkal, že vám vadí časté komentáře. A jak nahlížíte na to, že se ve sportovních rubrikách objevují jen tzv. populární, nebo masové sporty? Všude se píše o fotbalu, hokeji... Dříve v Rudém právu jste ale psali i o střelbě, zápasu, apod.

Máte pravdu. Dříve to pole bylo širší. Když jsem začínal, tak jsem měl na starosti ty svazarmovské sporty. Počínaje střelbou, přes biatlon až k motorismu. Myslím, že je to dané jedinou věcí. Popularitou. Ta může být jednak přirozeně daná, například u nás je tradiční fotbal a hokej, nebo i částečně vyvolaná médii. Nechci říct uměle, to je blbé slovo. Upřímně, pro normální lidi je snowboarding normální hovadina. Nikdo to nikdy nedělal, i když teď trochu přeháním. Je to pro lidi vzdálené. My jsme je ale zblbli Samkovou⁴³², která získala zlato. A ze Samkové je národní hrdinka. Něco jiného je tenis. Ten je blízky fotbalu v tom, že většina lidí si někdy někde tenis plácla, je to populární. Dřív se ale o něm nemohlo moc psát, protože naši tenisté byli v zahraničí. Dnes je to velice populární.

A je to podle vás dobře, že se informuje jen o tom, co je populární? Protože v podstatě média tu popularitu spoluvytvářejí. Když například nejsou dobré výsledky ze stolního tenisu nebo z juda, tak se na ten sport najednou jakoby zapomene. A píše se o něčem jiném.

Přesně, tvoří to média. Přirozeně daná popularita je u fotbalu, hokeje, tenisu a atletiky. To jsou základní čtyři sporty, které lidi obecně znají, sledují a v nějaké formě si je zkusili. Potom jsou tu další sporty, tzv. menší, o kterých se dřív psalo, ať se jim dařilo či ne. Dnes se píše u těchto sportů jen o velkých průserech, anebo o velkých úspěších. Nic mezitím.

Proč to tak, podle vás, je?

---

⁴³² Pozn: Eva Samková je česká snowboardistka a olympijská vítězka ve snowboardcrossu z roku 2014.

Myslím, že to hodně ovlivňují sami novináři. Když mám nějaký sport nebo sportovce, kterému fandím, tak mu pomůžu. Když mě nějaký sport štve, tak se lidi dozvědí jen základní výsledky. Takže je to hodně o individuálním přístupu novinářů, potažmo médií, která danému sportu věnují pozornost, nebo ne. A hodně je to dané tou úspěšností. Podle mě mají média v oblasti sportu velký vliv na utváření názorů o tom sportu. Dám příklad. Rok před olympiádou v Soči. Biatlon = myslivci. Psalo se o tom, ale nikoho to moc nezajímalo. Najednou přišly výsledky ve světovém poháru, poté olympiáda. Objevila se Soukalová⁴³³, která je navíc pohledná baba, to hraje taky dost velkou roli. Jak sportovec vypadá a jak se chová. A dneska je biatlon u nás jedním z nejpobulárnějších sportů.

Ale za deset let už zase populární být nemusí, když nebudou výsledky...

Ne za deset. Za dva, za tři roky. Nevyjde jim příští olympiáda, nepůjde jim to na světových pohárech, a jdou zase dolů, tam kde byli. To je jako věčný boj Martiny Sáblíkové. U nás bylo rychlobruslení neznámý sport. Nikdo to nedělal, není to ani kde dělat. Ona vyletěla, její výsledky jsou úžasné. Ale v podstatě to nikoho moc nezajímá. Protože si k tomu sportu nemůže blíž čuchnout. Navíc vystupování Martiny... Ona není až tak pěkná, co si budeme povídat. Nemá to kouzlo osobnosti, které má Petra Kvitová, Eva Samková nebo Gabriela Soukalová. Martina je stále stejná. Když se s vámi baví, tak máte pocit, že je otrávená. Takže stále říkám Novákovi⁴³⁴: „Vždyť si to děláte sami, nebuďte tak monotónní.“ Neumějí do toho projevu dát emoce.

Kromě těch individuálních názorů novinářů, o čem budou psát a o čem ne, se na výběru nepodílejí například editoři? Kteří by řekli, že dané téma není čtené? Nebo v oblasti internetu, že na tohle a tohle se moc nekliká? Dám příklad od nás z redakce z iDNES.cz. Dostal jsem například pokyn, že nemám dělat ohlasový článek z italské ligy, ale z anglické, protože ta je populárnější.

Máte pravdu. Ten určitý vliv tady je. Funguje to tak i u nás v oddělení, že se o nějakých sportech píše méně, protože to lidi nezajímá. Svým způsobem je měřítkem Sport.cz⁴³⁵. Když tam dám dva materiály, tak zjistím, že na rychlobruslení si kliklo 15 000 lidí a na fotbal si kliklo 150 000 lidí. To jsem plácnul. Ale zase to tvoří kruh, kdy se na určování témat podílí novinář. Obrovskou roli v tom hraje televize. Obrovskou. Dřív neexistovalo, že by člověk mohl vidět anglickou ligu. Dnes nevíte, na který fotbal si dřív přepnout. A to má vliv i na nás. Lidi vidí anglickou ligu, zajímá je, méně vidí tu italskou. Také je to dané tím, kde a jak naši fotbalisté působí. Když byl Nedvěd v Itálii, tak se psalo o Sérii A. Teď kdo tam je? Hušbauer leští lavičku.

Ale nám zrovna včera pomohl k tvorbě titulku...

Samozřejmě. V Anglii je ale stále Čech, Rosický. Píše se, jestli hraje, nehraje, chytá, nechytá, nastoupil, kolik minut odehrál. Nebo německá Bundesliga. Je to pro nás za

⁴³³ Pozn: Gabriela Soukalová je česká biatlonistka a vítězka Světového poháru ze sezóny 2015/16.

⁴³⁴ Pozn: Petr Novák je trenérem úspěšné české rychlobruslařky Martiny Sáblíkové.

⁴³⁵ Pozn.: Web Sport.cz je online magazín deníku Právo a internetového portálu Seznam.cz.

rohem, také tam máme nějaké hráče. Ve francouzské lize máme Plašila a málokdo už ví, že je tam nějaký Rozehnal.

Když to tedy shrnu – méně populární sporty mají tedy šanci se prosadit v médiích, jen když se zrodí nějaký extra výsledek?

Naprosto přesně. Úspěch a osobnost. Vezměte si sportovní střelbu. O té se dnes ví jen díky Káče Emmons. Zlato, stříbro, předtím bronz z olympiády, mistryně světa. Docela pohledná baba, která umí mluvit. Ale stejně se v médiích vyskytne jen v tom období, kdy něco střílí. Protože je to nezáživný sport, není v televizi. I když se dnes už na to koukat dá. Ale pro normálního diváka je to příliš složité. Fotbal je jednoduchý, biatlon také. Cvak, černá, bílá. Kdyby stříleli na číslovaný terč, tak ta sledovanost bude menší. Lidi si řeknou: „Sakra, oni píšou desítka, já myslel, že to byla devítka“. Tady je to jednoduché.

A jaké určování témat je podle vás lepší? Když dřív byly sporty prezentovány v širokém měřítku, nebo dnes, kdy se prezentuje úzká skupina sportů ve větším množství?

Na tohle nemám úplně vyhraněný názor. Beru to tak, že jsem služebník čtenářův, čili se snažím nabízet to, co on chce. Máme zpětnou vazbu přes internet, emaily apod. Nicméně mi trochu vadí, že se o těch dalších sportech píše méně, i když u nás v Právu máme výhodu, že máme pověst, že uveřejňujeme širší spektrum, i výsledkově. Že se zmiňujeme i o sportech, o kterých se v jiných novinách téměř nepíše, nebo je tam maximálně výsledek. Myslím ale, že tuhle roli by měl hrát Sport, který ji ale nehraje. A podle mě by to i zvedlo jejich čtenost. Tam by se ty ostatní sporty měly uplatnit víc.

Ty dostávají maximálně nějakou dvoustranu na konci, na které jsou tenis, basketbal, volejbal dohromady...

O sportovní střelbě si tam přečtete jen, když je nějaký průser. A o dalších sportech, třeba o rugby, vůbec.

Bavili jsme se o sportech, které se v médiích upřednostňují. Ale neupřednostňují se také národy, nebo země, ve kterých se daný sport koná? Protože zpravodajství pokrývá většinou dění v západním světě. O Asii, Africe se příliš neinformuje...

To je ale zase dané tím, co můžou lidé víc sledovat v televizi. A v jakých zemích jsou světové hvězdy. A tomu se věnuje větší pozornost. Lidi zajímá víc, že Ronaldo tři tyče za zápas, než že Čung-gong-bum dal čtyři góly. To je opět dané tou obecnou popularitou. Africký šampionát ve fotbale má třeba výhodu oproti tomu asijskému v tom, že tam je víc hráčů působících v Evropě. Jsou tam i borci z naší ligy Nivaldo, Litsingi. Je tam Bony, který u nás stále „přežívá“ díky tomu, že hrál ve Spartě. Proto se to sleduje. Jinak by se jen napsalo, že Bony přestoupil za 25 milionů liber do Manchesteru City. Tečka. Jako když přestoupí kdokoliv jiný. Je to tedy dané tou obecnou znalostí čtenáře.

Anebo se do těch „neelitních zemí“ musí dostat nějakí Češi, že? Jako když se Podaný stal mistrem Indie...

Ano. Jinak bychom o tom nepsali, to by nešlo ani do výsledků, kdyby tam nebyli Češi. O čínské fotbalové lize se napsalo jen párkrát, vždycky když tam byl nějaký Čech. Ať jako trenér, nebo jako hráč. Co si dnes jinak přečtete o čínské lize? Nikde nic, nikoho to nezajímá.

Neměl by tu roli média, které se věnuje méně populárním a sportům a „neelitním národům“, převzít kromě deníku Sport nějaký časopis? A chtěl by to podle vás vůbec někdo?

Myslím, že ne. Deník Sport by měl pokrývat širší spektrum českých sportů. Více českého juda, rugby, apod. Protože, kdyby pokryl široké spektrum sportů mezinárodně, tak by pro čtenáře vznikl akorát chaos. Dnes je tolik zdrojů, kde si člověk může najít informace třeba o mistrovství Číny. Tomu by nepomohl ani časopis. Máme tady v podstatě jeden sportovní časopis, Hattrick, který přežívá. Co máte dnes ale v obecně sportovním časopise nabídnout? Co by čtenář neznal, nebo někde neviděl a neslyšel. To je strašně složité. Na druhou stranu žasnu nad tím, že máme tři, nebo čtyři golfové časopisy. To mi hlava nebere. Dobře, je tu golfový boom. Podle mě to ale nepotrvá věčně. Bylo nás hodně, co jsme měli myšlenku na vytvoření sportovního časopisu, ale nikdy to nedopadlo. Svého času byl populární Fotbal, z kterého se stal ten Hattrick. Bylo tu několik pokusů, například i znovu založit Stadion. Taky je to dané tím, jestli si to čtenář v trafikce vybere. Tam je miliarda časopisů. Muselo by to ležet přímo před vámi, abyste si toho všiml. Upřímně řečeno, nevím, jakou by ten časopis musel mít koncepci a co by v něm muselo být, aby se chytil. Jsou tu časopisy, co se překládají ze zahraničí, jako jsou ProFootball a ProHockey. Takže asi to ani ten trh moc nechce.

Příloha č. 2. Rozhovor s Janem Hrabálkem

Datum pořízení: 8. 9. 2015

Před rozhovorem jste chtěl, abych vám poslal nástřel témat, o kterých se budeme bavit. A tak mě napadlo – jak se vlastně novinář cítí v roli zpovídaného?

Je to nezvyklá role. Člověk celý život stojí na té druhé straně barikády. I když je škoda mluvit o barikádě, já jsem většinou dělal rozhovory se sportovci, se kterými jsem se znal nebo se kterými jsem si vytvořil nějaký vztah. Pokud tedy nepočítám nějaké velké hvězdy, které jsem občas dostal. Většinou jsem působil v novinách jako krajský redaktor, ať už v deníku Sport nebo chvíli v Lidové demokracii, takže jsem měl na starost svůj region. Takže jsem chodil na fotbal, kde jsem ty kluky znal a vytvořil si s nimi nějaký vztah, protože to byli tehdy moji vrstevníci. V novinách jsem začínal v roce 1980 v Mladé frontě, a to v osmnácti letech jako externista a jako úplný bažant. Po nějakých pěti šesti letech jsem šel na rok na vojnu, a poté do deníku Československý sport, respektive deníku Sport. Tam jsem byl od roku 1987 až do roku 2009, akorát s čtyřletou přestávkou v Lidové demokracii.

K tomu všemu se určitě dostaneme, ale vezměme to trochu popořádku. Ještě bych se vrátil k první otázce, byl jste někdy už takto na druhé straně diktafonu, nebo je tohle vaše premiéra?

Už jsem podobné povídání s někým dělal, také do nějaké diplomky. Nebo kolega z televize Jarda Kříž se mnou dělal oponenturu nebo nějaký náhled na diplomku a součástí toho byl nějaký rozhovor se mnou. S Jardou se známe dlouhé roky, takže jsme to probrali jako kámoši někde na fotbale, to bylo v pohodě. Nemám s tím problém.

Když to obrátím, pamatujete si, kdy jste si uvědomil, že chcete být novinářem? Tím, kdo vede rozhovory?

Jako kluk jsem si vedl deníčky, kam jsem si psal, jak proběhlo kolo fotbalové ligy. Psal jsem výsledky i střelce, takže jsem si vedl takové záznamy. Sport mě bavil odmalička. A při lámání chleba jsem měl štěstí, že jsem měl kamaráda-sousedu, který dělal externě v Mladé frontě právě ve sportu a přecházel na jiné místo. A tak mi nabídl, jestli nechci zkusit tu roli sportáka externisty. Takže jsem byl jako osmnáctileté ucho, když jsem po maturitě začal v tehdy renomovaném deníku Mladá fronta v Brně. To byla pro mě velká škola, i co se týče kontaktu s kolegy v Praze, kde působila taková esa novinářiny jako Václav Pacina, Jarda Šálek, Bořek Hanuš, Pavel Vitouš. S nimi jsem byl ale v kontaktu víceméně telefonicky. Postupně jsem si v Brně vypracoval jakousi pozici celkem solidního externisty a už od začátku jsem si začal budovat kariéru.

Měl jste nějakou zkušenost s novinařinou, než jste nastoupil do Mladé fronty? Třeba ze školního časopisu na střední škole?

Chodil jsem na gymnázium v Brně, ale tohle tehdy nebylo. To byla doba tvrdé totality. Na gymplu jsem byl od roku 1976 do roku 1980 a školní časopis tam žádný nebyl. Možná v rámci SSM⁴³⁶ bylo něco jako tiskový referent, kdy jsem měl na starost denní tisk ve třídě, ale to nemělo s novinařinou nic společného. To byla spíš taková propaganda.

Takže školní časopis nemohl fungovat kvůli ideologii, která vládla ve společnosti?

To už nedokážu přesně říct. Prostě nebyl. Tehdy nebyly tiskárny a možnosti jako teď, že by člověk sedl k počítači a něco napsal, zpracoval to do formátu PDF a vytiskl. Tehdy byla doba maximálně xeroxu, takže něco vytisknout nebylo jednoduché. A jak víme, tiskárny byly hlídané, aby se tam náhodou nedostali nějakí disidenti. Ale tím nechci říct, že by u nás ve škole byli – my jsme byli normální třída, normální škola.

Zmínil jste, že vás sport bavil odmalička. Byl jste sám také aktivní sportovec?

Ano, celý život jsem hrával basket. Od deseti let až do pětačtyřiceti. I když od takových dvaceti víceméně jenom pro zábavu v městském přeboru. Hrál jsem také tenis a teď jezdím na kole na stará kolena. Sport mě provází celý život, a dokud mi budou nohy sloužit, tak to tak bude dál. Sport mám v krvi, patří to ke mně. Potřebuju se někde vybit.

---

⁴³⁶ Pozn.: Zkratka pro Socialistický svaz mládeže, což byla organizace řízená KSČ, která sdružovala mladé lidi ve věku 15-35 let, a fungovala v letech 1970-1989.

V tom vám úplně rozumím. Takže jste v mládí hrál basket, ale nakonec jste skončil u fotbalové novinářiny. Nechtěl jste spíš psát právě o basketu?

Když jsem nastoupil do svého prvního trvalého zaměstnání v brněnském deníku Československý sport, tak basket měl na starosti můj starší kolega a tehdejší šéf, který basket nehrával, ale pískal, a měl v basketu kontakty. Takže mně jako bažantovi připadl do gesce spíš volejbal z těch míčových sportů. Takže jsem se novinářsky etabloval na volejbal, Karla Lázničku a další. Protože v Brně byl volejbal vždycky sportem velmi ceněným a velmi uznávaným. Zbrojovka v 60. letech dvakrát vyhrála Pohár mistrů evropských zemí a Karel Láznička byl fenomenální trenér, který vychoval celou řadu hráčů do národního celku. Brněnský volejbal měl vždycky zvuk a já jsem se na něj ve své novinářské orientaci tedy přeorientoval. I když jsem ten basket pořád aktivně hrával v městském přeboru. Psal jsem o volejbale, později ještě o plavání, triatlonu a fotbale. To byly moje hlavní sporty.

A v průběhu vaší novinářské kariéry jste se k basketu někdy dostal, nebo ne?

Velmi málo. Známe se třeba s Honzou Bobrovským, legendárním trenérem. Měl jsem tu čest proti němu hrát na začátku mé a na konci jeho kariéry. Takže lidi z basketbalového prostředí znám, ale basket jsem nechával svým kolegům. Spíš jsem se byl na zápasech dívat jako divák, než výkonná novinářská síla.

Pojďme se ale vrátit na úplný začátek vaší žurnalistické činnosti. Co na to říkali rodiče, že jste chtěl být novinářem? Jak se to vnímalo v té době?

Myslím, že nebyl problém. Chtěli, abych měl nějaké dobré zaměstnání a tohle zaměstnání bylo celý život pestré, nikdy bych neměnil. A rodiče s tím snad neměli problém. Nebyli úplně nadšení, ale ani mi neříkali, ať to nedělám. Spíš mě podporovali.

Na webu fotbalové Zbrojovky, kde jste byl tiskovým mluvčím, jsem se o vás dočetl, že jste ale po střední šel na VUT v Brně. To mě celkem zaujalo, protože to u novinářů není zrovna obvyklé...

Ano, to je trochu zajímavé. Maturoval jsem v roce 1980 a na novinářskou fakultu do Prahy jsem ani nechtěl, nebo jsem o tom ani neuvažoval. To byla škola pro vyvolenější, možná trochu víc politicky angažovanější, což já jsem nebyl. Byl jsem spíš politicky pasivní, neměl jsem chuť nějak podporovat tehdejší režim, ať už svou přítomností u KSČ nebo jinak. Nikdy jsem nebyl v žádné politické straně. V SSM jsem samozřejmě být musel, to bylo, dá se říci, povinné. Tak jsem tedy šel studovat VUT. Ale zároveň mě na podzim roku 1980 oslovil ten můj kamarád a začal jsem v Mladé frontě. Po půl roce až roce jsem zjistil, že novinářina bude to pravé, čím bych se chtěl v životě zabývat. V té době bylo hodně novinářů, kteří neměli vystudovanou novinářskou školu a byli to také lidé z jiných oborů lidské činnosti, takže mi kolegové říkali: „Dostuduj vysokou, ať máš titul, a když budeš dobrý novinář, tak nebude problém, aby ses upíchl.“ Tak jsem se toho držel, školu jsem nějak dostudoval, i když jsem věděl, že se tou elektrikou v životě žít nebudu. Ale nějak jsem k tomu vysokoškolskému titulu doklopýtal.

A bylo těžké skloubit technickou vysokou školu a práci novináře?

Ale jo, šlo to. Tehdy to nebylo jako dneska, nebyl internet, bylo pár novin v republice, novinářů bylo jak šafránu a těch akcí také nebylo tolik. Takže člověk si pokryl zpravodajství z toho brněnského regionu. Nebylo to tak hrozné, dalo se to zvládnout. Možná díky tomu, že už jsem na tu školu kašlal, chodil jsem do redakce a užíval jsem si život, který k tomu patřil, když mi bylo okolo dvaceti let.

Také jsem se dočetl, že jste se nakonec dostal ke studiu Fakulty žurnalistiky na Univerzitě Karlově v Praze, je to tak?

To jsem v roce 1987 nastoupil do Československého sportu, který tehdy patřil pod ÚV ČSTV⁴³⁷. Tehdy mě přijímal pan Tománek, to byl šéfredaktor Československého sportu a předseda fotbalového svazu. Říkal: „Jo, já tě беру, mám na tebe dobrý reference. Ale budeš si muset dodělat školu.“ Tak jsem se ho zeptal, v jakém smyslu? A on říká: „Postgraduál na Fakultě žurnalistiky na Karlově univerzitě. My ti umožníme, abys to udělal. To zvládneš, neboj.“ No a začal jsem studovat v roce 1988, škola byla na tři roky. Měl jsem za sebou rok, přišel rok 1989, revoluce a všechno spadlo ze stolu. Postgraduál skončil, hotovo, tečka, nazdar. Takže mám za sebou rok a kousek studia žurnalistiky.

Takže to bylo spíš nucené studium, než že byste sám chtěl?

V podstatě ano, nucené. Ale bylo to dobré a přínosné. Poznal jsem tam spoustu lidí i profesorů, kteří nás učili. Vůbec nelituju, že jsem k tomu byl takzvaně donucen. Jezdil jsem jednou za měsíc na dva tři dny do Prahy, kde mě Československý sport ubytoval.

Jak už jste na začátku rozhovoru podotkl, Fakulta žurnalistiky Univerzity Karlovy byla politická škola. Jak jste to vnímal na vlastní kůži?

Nebylo to tak opravdu, to byly spíš takové moje domněnky ohledně kádrování při přijímačkách a podobně, osobně jsem to ale nepoznal. Naopak tam byli lidé jako profesor Kraus, který nás učil češtinu. To byl vynikající člověk, který měl daleko k nějakým propagandistickým teoriím. Ještě po revoluci nás chvíli učil i Jan Ruml, tatínek od pozdějšího vousatého ministra vnitra. Také výborný člověk. Nemám na to vzpomínky spojené s politikou.

Neměl jste tam tedy nějaké problémy?

Ne, neměl.

Když jste zmínil to kádrování, tak mě napadlo, jak to bylo v souvislosti s vaším začátkem v Mladé frontě?

Já jsem tam neměl žádný zaměstnanecký poměr. V Brně fungoval jeden sportůvák, Petr Trávníček, který měl na starosti psaní o regionu jižní Moravy. A ve sportu byl ještě takzvaný technický redaktor, který obstarával večerní služby a ty noviny vyráběl. On

---

⁴³⁷ Pozn.: Ústřední výbor Československého svazu tělovýchovy a sportu.

samozřejmě nemohl dělat šest dní v týdnu, tak dělal třeba tři čtyři dny a zbytek vyplnili externisté. Takže jsem měl jednou dvakrát týdně takzvanou službu. Přišel jsem tak ve tři do redakce... A víte, jak noviny vypadaly za komunistů? Měli osm stránek, a poslední stránka patřila sportu. Mladá fronta mívala na sport poslední stránku a ještě dva sloupce na stránce předcházející. Čili mým úkolem bylo to zaplnit. V podstatě po dohodě s vedoucím vydání v Praze. Ten řekl, že otvírák bude toto, podval bude tohle... Byla tam ale variabilita, že jsme mohli zápasu Brno-Baník dát více místa na úkor zápasu Teplice-Liberec. A oni to měli naopak, uzpůsobovalo se to tomu regionu, kde to vycházelo. Ale to jsem odbočil od toho přijetí. Byl jsem doporučený tím známým, nepotřeboval jsem složit žádné zkoušky a byl jsem tam jako externista na honorář. Odsloužil jsem službu a dostal jsem stokorunu. Což tehdy bylo celkem dost peněz, když pivo stálo korunu a sedmdesát haléřů.

To jste se měl na vysoké škole dobře, že?

Měl jsem se pěkně na výšce, nestěžuju si. Byly to vydělané peníze, člověk si toho dokázal vážit.

Vy už jste zmínil, že v Mladé frontě byl tehdy ve sportu jeden redaktor, technický redaktor a zbytek zaplnili externisté. Kolik jich tam spolu s vámi působilo?

Tři jsme byli.

A na vše dohlížel nějaký šéfredaktor, předpokládám...

To byl vedoucí sportu, ten redaktor Petr Trávníček. V redakci byl politický redaktor, který obstarával zpravodajství, kulturní redaktor, vedoucí vydání na celé jihomoravské vydání.

Říkal jste, že témata a obsah novin vznikal po dohodě s pražskou redakcí. Mohl jste si ale i vy sám navrhnout téma, o kterém budete psát?

Většinou byla témata daná. To šlo mimo mě, já jsem byl mladý bažant, který tam dělal otrockou nádeničinu. Zpracování ČTK⁴³⁸ do zpráv, do kuliček, jak se říkalo, do noticiek, něco do jednáků⁴³⁹. Jak to ale řešila Praha s Brnem na té vyšší úrovni, to nedokážu říct.

Takže jste se tedy řídil pokyny, které vám někdo dal...

ČTK vydávala denní plán, kde bylo napsané, co se děje. Že bude fotbalová liga, hokejová liga a tenisový turnaj v Paříži. Bylo to samozřejmě orientované na sovětský blok. Takže tam byl třeba i turnaj zápasníků v Ázerbájdžánu. Takže jsme věděli, co se vydá a s čím je potřeba počítat do uzávěrky. S tím, že tam byla ještě publicistika těch novinářských es, o kterých už jsem mluvil. Ti poslali třeba velký rozhovor s Masopustem.

---

⁴³⁸ Zkratka pro Českou tiskovou kancelář, což je zpravodajská agentura. V rozhovoru je označována buď zkratkou či názvem „četka“.

⁴³⁹ Slangové označení pro článek zarovnaný do jednoho sloupce, který má několik odstavců, a většinou se dá žánrově zařadit jako zpráva v rozšířené podobě.

A byl jste kromě té zpravodajské činnosti v redakci vyslán i do terénu?

Jasně. O to jsem se sám hlásil. Na Zbrojovku na fotbal jsem jako externista tehdy nechodil, protože to obstarával ten hlavní redaktor. Ale byla třeba druhá liga, volejbal nebo i na hokej občas. Chodil jsem do terénu, měl jsem o to zájem. Nechtěl jsem jenom sedět na zadku v redakci, zpracovávat četku a udělat z patnácti řádků tři. Měl jsem zájem se té novinářině učit, čili jsem vyhledával témata a konzultoval to se šéfem, jestli můžu jít tam a tam. Byl jsem od něj teda hodně cepovaný, Petr Trávníček byl dost ras. Ale jsem za to rád. Velký bič a malý dvůr – tahle metoda spíše biče to ovoce ale přinesla.

A jak se to cepování konkrétně projevovalo?

Kolikrát mi vrátil článek, poškrtil mi ho a řekl, ať to předělám. Tak jsem to předělal a on řekl, že ještě tohle mělo být takto a ať to znovu opravím. Co se učí na škole, tak to on se na mě snažil přenést a vštípit mi to přímo v praxi. Někdy to bylo tvrdé, ale byl jsem rád, že jsem podstoupil jeho dril a ten jeho bič a že nás takhle vychoval.

Ještě by mě zajímalo, jestli existovala nějaká oficiální pravidla, jak psát nebo zpracovávat témata?

Tak to bylo v podstatě dané dobou. Hierarchie sportů, kterou známe dnes, tak platila i tehdy – zpracovával se fotbal, hokej. Ale byly upozaděné tzv. západní sporty. Například o formuli 1 byl třeba jen zpravodajský jedňák. Žádné rozepisování na stránku a různé analýzy jako dneska.

Ano, o tom už mluvil Karel Felt, který říkal, že u nich v redakci se jim říkalo „kapitalistické sporty“...

Ano, přesně tak. Nejmarkantnějším příkladem byl tenis. Když v roce 1983 hrál Ivan Lendl exhibici v Jižní Africe ještě jako občan Československa, tak se dostal na index a tenis byl úplně umrtven, psalo se o něm jen minimálně. A úplně nejabsurdnější ze všech absurdit tehdejší doby ohledně tenisu bylo to, když Navrátilová hrála Wimbledon, vyhrávala jak na běžícím pásu a o Wimbledonu se nepsalo vůbec. O prvních kolech se nepsalo vůbec, až třeba od semifinále byla napsána jen stručná informace. Žádné oslavy Navrátilové.

Viděl jsem podobné krátké zprávy o Lendlvi, jak vyhrál French Open, když jsem pročítal staré noviny...

Jasně. Zvlášť když Ivan Lendl poté zůstal v Americe, získal občanství a vlastně navázal na Navrátilovou v té emigraci. Tím pádem měl tenis velmi špatnou propagaci.

Představme si jednu situaci. Když byste měl tehdy službu a Lendl vyhrál velké finále, tak co byste dělal? Věděl jste sám, že se o tom nesmí psát, nebo by vás o tom musel někdo poučit?

V té době to bylo tak, že redakce z Prahy, která byla možná řízena ještě z vyšších míst, řekla: „My ti tenis pošlem zpracovaný a ty to tam jen dáš. O to se nestarej.“ Ale podstatné bylo to, že se to člověk ani neměl kde dozvědět. Dneska si kliknete kdekoliv

na internetu a podíváte se, jak hráli první kolo někde v Paraguaji. Tehdy byla ČTK jako oficiální zdroj informací a my v Brně jsme se ještě mohli dívat na rakouskou televizi, kterou jsme chytili. Když tedy pražská redakce Mladé fronty řekla, že mi tenis pošlou, tak jsem to jen dal na horkou sazbu do tiskárny a tím to skončilo.

A zažil jste někdy nějaké sankce, když jste napsal něco, co jste neměl? Nebo naopak odměnu za nějakou činnost?

V té době, do roku 1985, jsem byl v té Mladé frontě externista, takže tohle mě celkem míjelo. Psal jsem o lokálním sportu v Brně a na jižní Moravě. Takže nedokážu přesně identifikovat, jestli byly nějaké postihy.

A nezažil jste nějakého kolegu, který by si stěžoval na nějakou sankci, nebo byla vůči němu uplatněna nějaká represe?

Když já jsem tam měl jen jednoho zkušenějšího redaktora, toho Petra Trávníčka. On byl takový divný patron, ale jestli někdy dostal takzvaně za ušiska, to nevím. Pokud dostal, tak se tím nechlubil.

Chápu, tohle téma asi můžeme opustit. Dále se chci zeptat na to, jakou cestu musel urazit váš článek, než byl publikován v novinách? Kdo ho po vás četl?

Pořád se bavíme o té době do roku 1989?

Ano, pořád jsme v té Mladé frontě.

Jde o to, co to bylo za článek. Pokud to byl článek autorský, že jsem byl třeba na fotbale, tak se na to podíval šéf. Pokud to byl ale článek editorský, kdy jsem zpracovával četku, tak to už neviděl většinou nikdo. To už šlo ode mě do tiskárny.

Ptám se proto, jestli existovala nějaká cenzurní praxe, nebo zda naopak převládala autocenzura u každého novináře?

Sport byl vždycky státem ve státě. O té cenzuře by spíše mohli povídat redaktori z politické sféry. Ve sportu fungovala spíš autocenzura, nikdo z nás si nedovolil napsat, že Lendl kašle na komunisty a je nejlepší. To bych skončil nejen já jako redaktor, ale i šéf a byl by z toho průšvih. A já jsem nechtěl skončit kvůli takové blbosti. Ale mám jednu story na tohle téma. V roce 1981 vydala ČTK zprávu o tom, jak se využívají sportoviště v Moskvě po olympiádě. A byla tam věta, že Lužniky⁴⁴⁰ se staly centrem reakčního vyžití Moskvanů – místo rekreačního. Já jsem to přehlédl a říkám si, že to dám do novin jako jedňák. Tak jsem to poslal do sazárny. No a pak přišla naše sekretářka, která nosívala články a říká: „Honzo, máš jít do tiskárny a donést tam klukům flašku vína.“ Tak si říkám, co chtějí, co se zase děje. No a tak mě to ukázala. To kdyby prošlo, to by byl asi průšvih. I když možná ne, protože to vydala četka.

Tak to jste měl štěstí, že vás v tiskárně zachránili.

To bych možná s vámi teď tady neseseděl.

---

⁴⁴⁰ Pozn.: Největší sportovní stadion v Rusku, který má kapacitu okolo 80 tisíc diváků.

Říkal jste, že díky tomu, že je Brno dál od Prahy, tak u vás takový politický vliv nebyl. Takže do chodu vaší redakce nezasahovaly žádné externí subjekty jako například ideologická komise strany?

Tohle jsem já nezažil. Samozřejmě se propagovaly spartakiády, to bylo téma pro celý národ. Jednou jsem jel na tiskovku do Slušovic, což byl známý pojem, tehdy tam Čuba dělal dostihy. A šéf mi říkal, že když tam pojedu, tak mám udělat tiskovku z dostihů a článek o tom, jaká tam bude letos spartakiáda. A pamatuji se, že jsem to neměl jak splnit, protože nás zavezli autobusem na dostihy, tam byla tiskovka a jeli jsme zpátky. Tak jsem musel říct, že to nemám, takže byl šéf trochu nepříjemný. Takže spartakiáda byla v takové vynucené pozornosti. Rozhovory s nějakou tetinou, co chodí cvičit, to určitě bylo na nějaké politické přání. To nebylo z vůle redaktorů, kteří by radši psali o Lendlovi, Panenkovi nebo Nehodovi.

A neštvalo vás to osobně, že o těch tématech nemůžete psát?

Tak určitě jo. Člověk si už tehdy tříbil nějaký názor. Ale doba byla tehdy trochu jiná. Dnes je rozhovor na každé stránce a je to považováno za gró novinářiny. Tehdy ty noviny byly spíše zpravodajské a rozhovorů se objevovalo velmi málo.

Ten politický vliv, o kterém jsme se bavili, do sportu zasahoval i při jiných událostech než byla spartakiáda. Například když byl sjezd strany, tak byly na místě sportovních stránek politické články, že?

Jasně, to tak bylo. Měli jsme méně místa. Prostě přišla informace, že dneska máme jen čtyři sloupce sportu. Člověk to musel vzít, jak to bylo. Co mohl dělat? Nic.

Ještě bych se dotkl pár ožehavých témat pro tehdejší režim. Pamatujete si například, jak se informovalo o letní olympiádě v Moskvě, kterou bojkotovaly Spojené státy Americké?

Já jsem nastoupil až v říjnu po olympiádě, takže jak to probíhalo, se mohu jen domnívat. Ale po svých zkušenostech řeknu, že byla asi vychvalována do nebes. Náš největší bratr dělá olympiádu, takže všechno funguje, všechno klape, naši sportovci se mají a ti Američani jsou blbí, že nepřijeli, protože by viděli, jak se máme dobře. V tomto duchu to tak určitě bylo.

O čtyři roky později jste se s tím už možná setkal. V roce 1984 byla naopak olympiáda v USA a tehdejších her se neúčastnili sportovci Sovětského svazu, tedy i českoslovenští sportovci. Jak jste tohle zpracovávali?

Olympiáda se zpracovávala velice málo. Byl tomu věnovaný nějaký dvoják či troják o tom, že na olympiádě v Los Angeles vytvořil Carl Lewis světový rekord v běhu na 100 m a byl tam nějaký souhrn výsledků. A to šlo mimo nás, tuším, že to zpracovával pražská redakce a nám krajánkům to dodávala na klíč. Pamatuji se, že jsem se na olympiádu koukal v rakouské televizi, která ji vysílala. Bylo to posunutě o osm hodin, takže jsem celou noc sedával u vídeňské televize a díval se na olympiádu. Takže osobně jsem to vsřebával, ale bohužel něco napsat nebylo kam.

A nechtěli po vás ještě před olympiádou nějaké rozhovory s brněnskými sportovci, aby v nich podpořili ten bojkot olympiády?

Byl jsem externista, takže pokud takové zadání došlo, tak to musel dělat někdo zaměstnaný. Určitě taková zadání na klíč byla, ale to šlo mimo mě.

Chápu, pojd'me tedy k dalšímu tématu. V roce 1983 Jarmila Kratochvílová překonala světový rekord v Helsinkách, který je platný dodnes. O tom se určitě hodně informovalo. Co jste si o tom myslel vy?

Co vám na to mám říct?

To co si myslíte...

Tak když Kratochvílová porazila o vagón celý svět, všechny černošky a bělošky a indiánky a nevím co ještě, tak to bylo předestírané národu jako obrovský úspěch jednak Kratochvílové, ale především socialistického sportu. No a co si o tom já myslel? Bylo to dané dobou. Nevím, co k tomu říct.

Neměl sportovní novinář pochybnosti o výkonu? Později se ukázalo, že to byla éra státem řízeného dopingu...

Mně tehdy bylo 20 let a tyhle informace máme teď. Tehdy o tom nikdo nemluvil. Možná se o tom někde šušovalo, ale nikdo neměl ty informace, které máme teď. Například o sportovcích z NDR nebo o cyklistovi Armstrongovi. Tehdy ty informační kanály byly tak malé a mizerné, že se člověk mohl akorát dohadovat.

Přejdeme nyní do další tematické oblasti. Jakou podle vás měla tehdejší média funkce? Převažovala informační, nebo propagandistická?

Byla tam ta i ta. Titulní strany novin byly samozřejmě propagandistické. Informovaly o pohledu na svět z toho pohledu Ústředního výboru KSČ a svazáků. Ten sport byl na tom přeci jen jinak. Co měli lidé dělat? Chodili na pivo, mohli sportovat a jezdit na chalupu. A četli sport. Sportovní část novin měla informační charakter, tam se ta politika až tak moc promítnout nemohla. Něco jiného byly politické nebo kulturní rubriky. Samozřejmě se politika do sportu dostala, jak jsme o tom mluvili – spartakiády, tenis, zrádci národa Lendl a Navrátilová.

S propojením politiky a žurnalistiky často souvisely také různé komentáře. Objevovaly se komentáře i na sportovních stránkách?

Co já si pamatuju, tak velmi zřídka. A pokud ano, tak asi byli poplatné režimu.

V Mladé frontě po vás komentáře nechtěli?

Jak říkám, byl jsem v pozici toho externisty, učně a tzv. dělníka. Pokud někdo ty komentáře psal, tak to byla šlechta, ti renomovaní redaktoři, kteří to psali na přání nebo na příkaz. I když si myslím, že osobnosti jako Vašek Pacina a Jarda Šálek z toho dokázali vybruslit a napsat to tak, soudruzi mohli být spokojeni, ale mezi řádky bylo poznat, že to je trochu jinak. Protože to byli opravdu mistři pera.

S těmi funkcí médií ještě souvisí otázka, zda média podle vás sloužila veřejnosti jako informační zdroj, nebo naopak straně jako propagační nástroj?

Veřejnosti sloužily bezesporu. Protože pokud si člověk noviny nekoupil, tak si neměl možnost přečíst, jak ten zápas Zbrojovky probíhal. Především pokud se ten zápas hrál někde v Bratislavě nebo v Prešově. Pro obyčejného čtenáře měly určitě informativní roli. Jestli měly roli propagandistickou... Musely mít. Protože tak šla doba. Co ÚV KSČ chtěl, tak se tam nějakým způsobem prosadilo. Ale myslím, že sport byl vždycky až na té poslední úrovni té propagandy.

A měla podle vás média v tehdejší době velký vliv na veřejné mínění? Například, že lidé neměli rádi Lendla proto, že je emigrant a podobně.

Myslím, že neměla. Lidé měli Lendla rádi. Měl jsem kamarády, z nichž nikdo nebyl komunistou nebo nějaký propagátor socialismu a spíš řekli, že Lendl je borec. On se na ty komunisty vykašlal a hrál v Americe. Moje okolí spíš inklinovalo k takovému oportunistickému pohledu na tehdejší svět, pokud se to tak dá říct.

V roce 1985 se do čela SSSR dostal Michail Gorbačov, který nastartoval celkové uvolňování v sovětské společnosti. Pozoroval jste, jestli se nějak měnila média či chod redakce po tom roce 1985?

V roce 1986 jsem byl rok na vojně, takže jsem byl úplně mimo noviny. Byl jsem rok zavřený u útvaru v Holýšově u Domažlic, aniž bych napsal řádku. To šlo ze začátku úplně mimo mě. Nevěděl jsem, která bije, akorát jsem ty noviny četl. A až jsem se vrátil z vojny, tak jsem nastoupil do Československého sportu, kde ta práce byla úplně jiná než v té Mladé frontě. Tam jsem přišel na podzim roku 1987. Byli jsme dva redaktori v Brně a dělal jsem v podstatě zpravodajství. Tehdy to byla taková role dnešními slovy řečeno onlajnisty. Za víkend jsem absolvoval čtyři pět akcí. Zpravodajské věci do celostátního vydání a sem tam, když bylo něco zajímavého, tak ještě napsat pár řádků. Ale nějaké rozhovory nebo komentáře, to bylo velmi zřídka. Jednou za půl roku, například po zisku titulu. A uvolňování...Volejbal byl pořád stejný, ať už vládl Gorbačov nebo Husák.

Zajímá mě, jestli se třeba mohlo psát o těch sportovcích, co emigrovali?

Určitě se to uvolnilo z hlediska zpravodajství. Ale že by někdo přeložil rozhovor s Lendlem z francouzského deníku L'Équipe, to se obávám, že by to neprošlo ani s Gorbačovem. A udělat s ním rozhovor sám, to vůbec nebylo myslitelné. Že by někdo zvedl telefon a zavolal do Ameriky, to nešlo.

A nesetkal jste se v 80. letech s nějakým redaktorem, který cestoval do zahraničí na nějaké sportovní akce?

Setkával jsem se s Václavem Svobodu, to byl sportovní šéfredaktor Československého rozhlasu, kterého jsem znal z volejbalu. A to byl kovaný komunistou, který jezdil na objednávku. To byl dokonce, pokud se nepletu, jediný redaktor z Československa, který byl na olympiádě v Los Angeles. Jel tam a musel tam dělat tu špinavou práci a říkat, jak

to tam nefunguje a je to tam špatné. S Vaškem jsme se potkávali párkrát za rok na nějakém finále mistrovství republiky nebo na větších turnajích.

Ptám se z toho důvodu, že existuje předpoklad, že redaktoři, kteří jezdili do zahraničí, dostávali politické úkoly a řada z nich spolupracovala s StB...

To určitě. Právě o tom Vaškovi jsem přesvědčený, že ty úkoly od strany dostal.

Vraťme se ale k vám. Z vojny v roce 1987 jste tedy zamířil do Československého sportu. Proč jste nezůstal v Mladé frontě, kde jste působil před vojnou?

Do roku 1985 to v Mladé frontě fungovalo tak, že byla centrální redakce v Praze a brněnská a ostravská filiálka. My jsme si tedy dělali takovou krajskou mutaci s tím, že tam byly i celostátní články, které tam Praha chtěla. Jak se vyvíjela tiskařská technika, tak oni poté přešli na nový způsob výroby a noviny se poté vyráběly už jen v Praze. A Brno a Ostrava tam posílalo ty svoje články. Ty služby v Brně, na kterých jsem se tu novinařinu naučil, byly zrušené. Takže jsem v té Mladé frontě byl bez práce. V té době jsem začal kooperovat s Lidovou demokracií, kde jsem převzal práci, co jsem dělal v Mladé frontě. Takže jsem zhruba v roce 1985 nebo 1986 začal pracovat v Lidové demokracii. Než jsem tedy nastoupil do Československého sportu, tak jsem chodil v Lidové demokracii na redakční výpomoc.

A tam to tedy fungovalo jako v Mladé frontě?

Jojo. Akorát Lidová demokracie měla hlavní redakci v Brně, protože to byly noviny strany Lidové, která měla velký náklad na Moravě a daleko menší v Praze a Čechách.

A potom vám tedy přišla nabídka z Československého sportu, nebo jste se tam nějak sám aktivně dostal?

To jsem měl štěstí. Víte, jak jsem mluvil o tom kolegovi, který odcházel do Československého sportu, když jsem já přicházel do Mladé fronty? Tak on potom odcházel z Československého sportu do Světa motorů a já jsem zase šel místo něho. Nebyl tam nějaký konkurz, prostě si mě šéf vybral, znal mě a věděl, co umím. A šéfové mi jako podmínku dali to novinářské do vzdělání na Fakultě žurnalistiky v Praze.

A žádné kádrování neprobíhalo? Neříkali, že byste měl vstoupit do strany?

Ne. Ale to je dost legrační. Mokrát jsem říkal kamarádům u piva, že jsem dostal nabídku ke vstupu do strany 20. listopadu 1989. Můj šéf byl velký komunista, pořád někde lítal na nějaké zasedání. A když se jednou vrátil, tak říkal: „Honzo, nechceš do strany? Máme tam volné místo.“ Tak říkám: „To víš, že jo. Celý žhavý.“

Mohl jste jen tak odmítnout takovou nabídku?

Odolával jsem celou dobu předtím... A nebyl jsem tlačný. Ve škole jsem byl v SSM, to byla taková povinnost tehdejší doby, že vysokoškoláci měli nějakou svou buňku SSM, která fungovala na papíře. Ale ani v tom Československém sportu jsem nebyl tlačný do strany, že by někdo říkal: „Musíš být v KSČ, abys mohl dělat.“

A z toho odmítnutí jste tehdy neměl nějaké problémy?

Nevěděl jsem, jestli je to vážně nebo z legrace. Ale v roce 1989 jsem ho už mohl poslat někam.

Vy jste už naznačil váš vztah k režimu, že byl takový pasivní. Bylo to tak po celou dobu?

Jsem z rodiny, ve které jsme neměli žádného komunistu. Rodiče pochází z Brna, chodili do kostela, takže to u nás bylo spíše takové polo-aktivní křesťanství. Takže i výchova inklinovala k takovému křesťanskému stylu. Nikdy jsem nebyl ve straně, nijak jsem režim nepropagoval. Ve sportu to nebylo nutné. Až na ty texty o spartakiádách. Člověk dělal 95 procent textů o fotbale a hokeji, které měl rád a když tam přistál úkol v podobě spartakiády, tak to člověk musel vzít. To nebylo zas tak hrozné, pořád to byl sport.

Neříkal jste si, že byste si vstupem do strany mohl otevřít dveře pro lepší kariéru? Že byste třeba mohl jezdit do zahraničí?

Když jsem nastoupil do Československého sportu, tak jsem byl ještě v roli eléva. Těžko jsem mohl uvažovat o tom, že bych mohl v roce 1987 někam jezdit. Tehdy se nejezdilo nikam, nebo jen velmi málo. Neuvažoval jsem tak, že bych podepsal členství ve straně, a pak čekal, že za čtrnáct dní budu moci jet do Mnichova. Ani jsem tak nechtěl uvažovat. Asi bych se neprodal za nějaký mrzký výlet za hranice, abych se pak nemohl podívat do zrcadla.

Po Mladé frontě a Lidové demokracie jste tedy nastoupil do redakce Československého sportu. Jak vypadala tamní redakce? Kolik v ní bylo redaktorů?

Byli jsme dva redaktoři a zase jeden tzv. technik nebo editor. Bylo to dané tak, že jsme pokrývali zpravodajství pro celostátní pražskou redakci, a navíc jsme dělali půl strany pro Jihomoravský kraj.

A měli jste to nějak rozdělené? Například podle sportu?

Jasně. Tehdejší šéf nám řekl plán do mutace. Že v úterý bude třeba ohlédnutí za volejbalovou ligu a budou tam výsledky krajského přeboru v basketbalu, házené a volejbalu. Plus nějaké drobnosti. To, co se dneska vychrlí do novin a na internet za hodinu, tak to jsme měli na celý týden. O víkendu jsme šli na všechny akce, které byly možné, a od pondělí do pátku jsme to zpracovávali. Jeden den byl volejbal, ten jsem udělal já. Druhý den malý rozhovor s basketbalistou, tak tam byl kolega a udělal to. Na čtvrtek byly výsledky z krajského přeboru, to nám nosili externisti. Oni museli sedět doma, obtelefonovávat týmy, pak to dát dohromady a ručně spočítat tabulku. Pak to napsali na stroji a v pondělí nebo v úterý to donesli do redakce.

Takže jste v Československém sportu měli také síť externistů?

Měli, jasně, bez externistů by to nešlo. To bychom jako dva redaktoři nemohli dělat.

A jaká byla vaše specializace? Zpracovával jste volejbal, fotbal...

Jak jsem nastoupil do Československého sportu, tak jsem dělal volejbal, plavání, trošku fotbal a trošku hokej. Šéf dělal fotbal, hokej, basket, já jsem dělal to ostatní. Takže jsem dělal i motorismus, klasické lyžování – to jsem jezdil do Nového Města na Moravě na Zlatou lyži a byl jsem i na Světovém poháru v Tatrách. Můj vrstevník Michal Kočař začal s triatlonem jako s novým sportem. Tak jsem s ním začal dělat do triatlonu. A v pozdějších letech jsem dělal triatlon celostátně a projel jsem s ním celý svět.

Proces před publikováním článků byl v Československém sportu podobný tomu v Mladé frontě?

Šéfredaktor to četl vždycky, a pak to šlo do tiskárny v Brně, když to bylo v rámci té mutace. A když to šlo do Prahy, tak se na to podíval, a pak to sekretářka poslala dálnopisem do Prahy. Nebo pokud to byl nadčasový materiál, tak se to dalo do obálky a poslalo se to normálně poštou.

A stávalo se vám, že by vám z Prahy vraceli články k přepracování? Nebo si je tam upravovali sami?

Někdy jo, někdy do toho udělali zásah. Třeba si upravili velikost, takže museli přeházet nějaký odstavec, trochu to poškrtnat. Když už ten článek šel jakoby z mé redakční dílny a po kontrole od šéfa, tak to většinou bylo zveřejněno.

Nebylo to tak, že byste se někdy divil, pod čím jste to podepsaný?

To jsem se divil mockrát. Ale to spíš potom, až v 90. letech, kdy to nemělo nic společného s politikou. To bylo editorem, který buď neměl čas, nebo se opil, a zasáhl do toho necitlivě. A v novinách vycházela různá zvěrstva.

Zůstaňme však ještě na konci 80. let. Jaká byla atmosféra v redakci? Byli jste kamarádi, nebo někdo ostatním tzv. házel klacky pod nohy?

Jak jsem říkal, šéf byl komunist, ten si na tom zakládal. Takže my jsme rozhodně kamarádi nebyli. On mě bral jako svého podřízeného, jako svého pomocníka v té redakční práci. Neměl nijak velký zájem na tom, abych se nějak zlepšoval, což byl opak proti kolegovi, který mě v Mladé frontě cepoval a buzeroval. To mělo efekt a význam pro mou práci. Tento mě nechal být, takže jsem spíš těžil z toho, co jsem se naučil. Nebo jak jsem jezdil do Prahy na to studium, tak jsem se tam skamarádil s kolegy v Praze a ti mně sem tam v něčem pomohli nebo poradili. A když se vrátím k té atmosféře v redakci – kamarádká nebyla. Byla vyloženě taková suchá, studená, adekvátní té době konce 80. let.

A neměl jste s tím šéfredaktorem nějaké problémy? Když to byl kovaný komunist a vy jste nebyl ve straně...

Vyloženě ne. Já jsem byl člověk tvárný, nechtěl jsem se pouštět do nějakých konfliktů, nevyhledával jsem je. Jak se říká, radši držet hubu a krok. Možná to bylo špatně, možná ne, prostě to tak bylo.

Přejděme k sametové revoluci. Tu jste prožil v brněnské redakci?

17. listopadu jsem se vracel z Prahy ze studia. Šel jsem po Národní třídě asi v jednu odpoledne, samozřejmě netuše, co se bude dít. A jel jsem autobusem domů. Hřebínek mého šéfa šel rapidně dolů. Tehdy se hrála hokejová i fotbalová liga, stadiony byly plné a Brno žilo politikou. Sport byl upozaděn, u nás v Československém sportu se o tom začalo psát i v rámci sportovců. Už jsme mohli dělat tzv. otevřené rozhovory, už se člověk nemusel ničeho bát.

Dělal jste i vy osobně nějaký rozhovor se sportovcem na téma revolučních událostí?

Se Zdeňkem Haníkem, současným prezidentem volejbalového svazu. Ten byl tehdy nahrávačem volejbalové Zbrojovky. Tak jsme spolu udělali jeden z prvních větších otevřených rozhovorů právě v době generální stávky, takže deset dní po tom 17. listopadu. Už se dala pustit ven slova, která on opravdu řekl. On říkal: „Já ti to řeknu, ale musíš to tam napsat.“ Tak říkám: „Jo, Zdenku, neboj.“

V té době byla možná v tomto ohledu sportovní žurnalistika podceňovaná. Soudruzi asi nečekali, že by se zrovna ve sportu mohlo něco objevit, že?

Přesně tak. I když ten sportovec řekl, že je rád, že se to uvolnilo, tak pořád to nebylo nic proti vznikajícímu Občanskému fóru a Havlům, Dienstbierům a dalším, kteří tou politikou opravdu hýbali. Někjaký volejbalista, při vši úctě k tomu, to nezměnil. On řekl otevřeně svůj názor, ale tehdy ten husákovsko-jakešovský režim si hlídal jen ty havlovce, když to takhle řeknu. Zase byl sport ve spektru politického zájmu až na posledním místě.

Ale i v tom sportu se ta politika a revoluční nálada promítla. Ve fotbalové lize byli například rušené zápasy...

Ona byla přerušena na podporu těch změn a Občanského fóra. Když ti sportovci těch x let nemohli vyjádřit svůj názor, tak teď cítili, že se mění celospolečenské klima, tak toho taky využili.

Takže sportovní novinář pak musel vysvětlovat, proč se zápas nekonal a že v tom byly politické důvody, že? To nebyl problém?

Vůbec ne. Po tom 17. listopadu byla změna psaní skoro okamžitá.

A jak to dopadlo s vaším šéfredaktorem, který byl komunista?

Redakce vyvolala hlasování o šéfredaktorovi a Tománek byl odstraněn. Nevím přesně, jestli to bylo v listopadu, nebo v prosinci. A místo něj nastoupil jeden z kolegů, Petr David. Zlom byl teda v podstatě okamžitý. Tím nemyslím horizont jednoho dvou dnů, ale jednoho dvou týdnů.

Po revoluci se zásadně změnil styl novinářské práce. Mohlo se psát uvolněně, začal se užívat počítač, redaktori se museli učit angličtinu. Jaká to pro vás byla změna oproti 80. letům?

Bylo to úplně jiné. Ale vezmu to z mé pozice – já jsem byl pořád redaktor krajské redakce Sportu. Takže se mi náplň práce, což bylo zajišťovat zpravodajství z Jihomoravského kraje, v podstatě nezměnila. Jezdil jsem na Zbrojovku, do Drnovic, do Hradiště na fotbal nebo i do Zlína, když hrál tehdy ligu. Samozřejmě byla jiná doba, psaní bylo jiné, ale pořád jsem pokrýval svůj region. Nadstavba pro mě byla, že jsem dělal volejbal, plavání a triatlon. Dostal jsem se na mistrovství světa ve volejbalu, triatlonu i plavání, takže jsem objel svět. Ale pořád to gró, ten můj denní chleba, spočíval v pokrývání jižní Moravy.

Tehdy byly možnosti, nechci říct finančně neomezené, ale raný kapitalismus byl divoký, že ti, co ty peníze nakradli, je mohli vecpat do reklamy. Někdo třeba řekl: „Pojď, udělej mi reklamu, jed' si do Ameriky na 14 dní.“ Tak se milej redaktor sbalil, byl rád, že jede do Ameriky a platí mu to spřátelená firma. Tím pádem ale musel přizpůsobit to psaní a musel se doučit angličtinu. Ale napsal to už otevřeně, nemusel se bát, když napíše, že Lendl je výborný tenista. Člověk to napsal, jak to přišlo a nebyl s tím žádný problém.

Takže v krajské redakci se práce příliš nezměnila, akorát jste mohli psát otevřeně, chápu to správně?

Jasně, samozřejmě. Musel jsem pokrýt to zpravodajství, protože internet nebyl. Ten k nám do redakce přišel asi v roce 1998, protože při olympiádě v Atlantě jsme ho ještě neměli. Myslím, že New York Times a Washington Post byly první noviny na světě, které měly své internetové stránky. Když jsem byl povolán do služby v Praze jako redaktor na výpomoc při olympiádě, tak někdo z kolegů se někam chodil připojit na internet. A četl právě články z těch New York Times a Washington Post a překládal to z toho. Tak to byl takový první kontakt s www.

Ještě před internetem se ale do redakcí zaváděly počítače místo psacích strojů. Jak se vám na nový styl psaní zvykalo?

Zvykalo se na to samozřejmě dobře. Do Sportu jsem se vrátil v roce 1994 z Lidové demokracie a tehdejší šéfredaktor mi říká: „Honzo, sežeň si počítač za reklamu.“ To si pamatuji dodnes, sehnal jsem dva počítače s černobílým monitorem, tehdy se systémem 486, to ještě nebyly žádné Windows. Cena těch počítačů byla 90 tisíc korun. A k tomu jedna tiskárna. Tehdy jsem měl plat osm tisíc, to jsem měl ještě dost oproti běžným lidem, protože platy rostly až později. Takže jeden počítač byl tak za pět platů. A byl to v podstatě psací stroj s obrazovkou. Šlo to, člověk si zvykl, že nemusí mačkat na psacím stroji odrážku, ale že se kurzorem vrátí a opraví chybu, uloží, dá to na disketu a pošle se to do tiskárny. Ta změna byla velmi rychlá. Však víme, kde jsme teďka.

S tím souvisí fakt, že se žurnalistika zrychlila. To musela být výrazná změna pro novináře, který byl zvyklý si článek v klidu napsat, ne?

Jasně. Když šel člověk v 80. letech na Zbrojovku na fotbal, tak tam byla ČTK, Právo, Československý sport, Mladá fronta, Lidová demokracie, Svobodné slovo. A na stadionu byl novinářům k dispozici jeden telefon. A když jsem chtěl volat do Prahy, tak

se volalo na účet volaného. To nešlo volat přímo do Prahy. Musel jsem volat na poštu, objednat hovor do Prahy a oni třeba řekli: „Moment, je obsazeno, za chvíli.“ A za mnou už byli kolegové a říkali: „Uhni, mladej! Teď jdu volat já.“ Takže třeba až hodinu a půl po zápase jsem se dovolal do Prahy a nadiktoval zpravodajství. To jsem diktoval z bloku, kde jsem měl napsaný článek, a písarka na druhé straně to zapisovala.

A nevznikaly kvůli této telefonní komunikaci chyby ve člancích?

Jasně, že jo, vznikaly. Tam ale byli zasloužilí redaktoři-kolegové, kteří byli zběhlí a věděli, kdo hraje v Brně, a že to jméno, které písarka slyšela špatně, tak je jinak. Takže docházelo k mnoha situacím, mnohdy i komickým.

Když jsme u těch změn v novinařině, tak díky té nové otevřenosti se mohli do médií vracet lidé, kteří dříve nemohli publikovat většinou z politických důvodů. Ale připadá mi, že těch změn bylo tolik, že už se do té praxe snad nemohli dostat. Jak to vidíte vy?

V tom sportu ani ne. Tam byl Franta Černocho, ten měl nějaký škraloup. Ale ten se do novin už nevrátil, tuším. V Brně si takový případ nepamatuji, že by se vrátil nějaký utlačovaný novinář. Ze sportovní sféry nevím.

Nebo naopak – nepotkal někoho, kdo měl komunistickou minulost a po revoluci kvůli tomu nemohl být v médiích? Třeba jako váš šéfredaktor z Československého sportu?

Ten v tom sportu zůstal ještě pár let, a pak šel do Rudého práva. A tam skončil někdy v roce 1998, protože tam zužovali stavy. Pak se potloukal po nějakých menších redakcích, nebo spíš byl na volné noze.

Ptám se proto, jelikož Karel Felt říkal, že by v 90. letech rád šel do deníku Sport, ale nikdo ho tam nechtěl kvůli jeho minulosti...

To je možný, že to tak bylo. Pořád se ale motáme kolem toho stejného – byl jsem člen malé filiálky v Brně a měl jsem nad sebou tu hlavní redakci v Praze, kde bylo třeba 30 redaktorů. V Brně jsme měli svůj mini-kolektiv. Šéf s tou minulostí odešel, našli jsme si jiného a zase jsme byli malý kolektiv dvou tří redaktorů. Museli jsme mezi sebou nějak vyjít, abychom splnili úkoly, které po nás Praha chtěla. A mohli dál fungovat. Ten můj pohled je jiný, zkruslený, než třeba Karla Felty nebo Pavla Procházky.

Já tomu rozumím. Ale zajímá mě, jak to fungovalo v krajské redakci, protože ta má právě úplně jiný chod než ta hlavní v Praze. Když mluvíte o tom malém kolektivu, tak mě napadá, jestli jste se někdy nechtěl posunout do té pražské redakce?

Jo, několikrát jsem dostal nabídku, abych šel do Prahy. Ale já jsem takový brněnský patriot, takže se mi nějak nechtělo mezi ty pražské vlky.

Kvůli čemu?

Ani ne kvůli lidem, měl jsem tam spoustu kamarádů a vycházel jsem s nimi dobře. Ale byl jsem zvyklý udělat si svou práci, mám tady v Brně rodinu. Nebo si zajdu s klukama na pivo, zahrát si tenis, na basket... A nechťelo se mi být v Praze v redakci, kde bych byl sám, a neměl se kde odreagovat. Možná bych si tam něco našel.

Takže vás nelákala kariéra předního sportovního novináře?

Kdybych nebyl tolik zakořeněný v Brně, tak možná. Kdybych měl větší pracovní ctižádost a opravdu tam šel, tam bych se možná vypracoval někam dál. Ale nelituju toho.

Už jsme se bavili o tom, jaká byla funkce médií v 80. letech. Jak se to podle vás proměnilo v 90. letech?

Tu informativní začal v podstatě potlačovat až internet. To si pak někdo mohl kliknout na internet a mohl se podívat, jak někde hrála Zbrojovka. Už k tomu nepotřeboval noviny. Takže ty noviny se staly nástrojem nějaké, jak to říct... Buď nástrojem propagace klubů, nebo spíš odrazem doby v tom negativním smyslu. Mně staří praktici v novinách učili: „Když nemůžeš pomoci, tak aspoň neškod.“ Ale ta doba se změnila, vstup bulváru to ještě zdramatizoval. Takže co nejzajímavější a nejdivočejší informace. Přišel s tím Blesk, potom TV Nova, která tu bulvární novinářinu přenesla do televizní podoby. A ten svět novinářiny se úplně otočil.

Pojďme ke konkrétním příkladům – co říkáte na proměnu deníku Sport?

To je úplně něco jiného. To je naprosto něco... V 90. letech byl ještě zpravodajský. Ale zase se vracím k tomu internetu. Lidi se i tehdy toužili dozvědět o svém klubu a o té své oblíbené sportovní činnosti. Ať už to byl basket, volejbal, plavání. Když to nebylo na internetu, tak ten Sport toho měl pořád nejvíc. Měli jsme osm stránek, někdy i dvanáct. A ostatní už měli jednu. Když bylo mistrovství republiky v cyklistice, tak deník Sport z toho měl třeba celou tiskovou stranu. To jsme my ze Sportu záviděli kolegům z jiných novin. Skončil závod, oni sedli, napsali pár řádků, zpravodajství, výsledky, poslali to a šli na pivo. A my jsme museli dělat celou stránku, vždycky jsme toho měli třikrát víc než ti z jiných deníků. Takže ta zpravodajská role tam byla pořád. A teď se už zpravodajská role přesunula na internet a v novinách je to teď publicistika. Je to věc kauz, námětů, příběhů a je to úplně někde jinde než v 90. letech.

A je ta proměna z vašeho pohledu dobře nebo špatně? Nebo jak by podle vás měla sportovní žurnalistika vypadat?

Měla by přinášet víc potěšení z toho sportu. Ale bohužel ti, co to platí, tak chtějí vidět z toho ten zisk a mít z toho užitek. A co by měla sportovní žurnalistika přinášet? Tak je to dané dobou informačních toků ze všech stran. Asi nemůže být jiná, než teď je. To už se podle mě těžko změní. Pořád bude deník Sport plivat na Berbra a Damkovou⁴⁴¹, protože cítí, že to lidi chtějí slyšet. Vedení redakce si myslí, že jdou vstríc čtenářům,

---

⁴⁴¹Pozn.: Funkcionáři Fotbalové asociace České republiky. V době pořizení rozhovoru byl Roman Berbra, místopředseda FAČR, kritizován za ovlivňování rozhodčích, které řídí jeho životní partnerka Dagmar Damková.

aby si to kupovali. Křetínského⁴⁴² jako majitele Sportu nezajímá, jestli napsali to nebo ono. Jeho zajímá to, když se podívá do účetnictví, jestli mu ten Sport vynáší nebo ne. Samozřejmě jako majitel fotbalové Sparty si tam ohřívá polívčičku, a to tak, že velmi. Je to byznys. Všechno se přelévá do roviny byznysu, i ta sportovní žurnalistika.

Takže dříve média vlastnily politické strany a dnes skrze ně své zájmy propagují podnikatelé...

Přesně tak. Vezměte si, jaká je dneska kultura novin. Mladou frontu a Lidové noviny má Babiš, Právo má Porybný, který je levicový. Co zbývá za noviny?

Hospodářské noviny má Bakala...

Hospodářky má Bakala. Teď ty různé Reflexy, to je v Ringieru, nebo CNC majitele Křetínského. Týden má Soukup. Všechno je to ekonomicky závislé. Už ne politicky na SSM, KSČ, ale je to závislé na těch miliardářích z českého prostředí.

A jak na to osobně nahlížíte? Je to problém, nebo je to naopak lepší?

Myslím, že lepší je být nezávislý, jako jsme my v Hattricku. Píšeme si, co chceme, děláme si, co chceme. Nežijeme si na velké noze, ale žijeme si.

Vy už jste říkal, že jste ze Sportu odešel v roce 2009. Kvůli čemu?

Já jsem byl v podstatě odejit. Přišla ekonomická krize, došel nový šéfredaktor, se kterým jsem se nemusel, a on si přetransformoval redakci. V Brně původně byli tři lidi, pak zůstali dva, a pak zůstal jeden. No a on si nechal toho druhého kolegu a já jsem byl v podstatě mimo.

To mluvíme o Lukáši Tomkovi, že?

Jo, jo.

A od té doby pracujete v Hattricku? Nebo máte ještě jiné aktivity?

Dělám Hattrick, editora na webu eFotbal.cz. Dělal jsem chvilku na té Zbrojovce tiskového mluvčího, ale to tam z různých personálních důvodů nešlo.

Jak byla dlouhá ta chvilka?

Rok a půl, dva roky skoro. Teď jsem tady a ještě bych to rád doklepal deset let do důchodu.

A jak vám to vyhovovalo v roli tiskového mluvčího, který je právě na té druhé straně diktafonu, jak jsme se o tom bavili na začátku?

Ta práce na druhé straně diktafonu mi nevadila. Všechny kolegy jsem znal, jak jsem chodil na fotbal. Všem jsem se snažil vyjít vstříc v rámci možností. Mně spíš vadily

---

⁴⁴² Pozn.: Daniel Křetínský je právník a podnikatel, který se řadí mezi nejbohatší Čechy. V roce 2013 koupil spolu s Patrikem Tkáčem vydavatelství Ringier Axel Springer CZ, kterou později transformovali na CNC (Czech News Center). Do vydavatelství spadá i celostátní sportovní deník Sport. Křetínský je mimo jiné také majitelem fotbalového klubu AC Sparta Praha.

poměry v klubu, ve vedení a marketingovém pojetí. Ten marketing tam skoro nefungoval.

Jak jste říkal, nyní jste v Hattricku, který je takovým nezávislým ostrůvkem ve světě médií. A ještě jsem se nezeptal – co pro vás vlastně znamená práce novináře? Je to práce jako každá jiná, nebo radost, poslání či služba veřejnosti?

Tak proč... Proč chodí ta servírka sem? Aby si vydělala peníze, z něčeho musíme žít. Je to práce, kterou jsem dělal celý život a v podstatě nic jiného neumím, co bych mohl dělat. Takže jsem rád, že mám možnost pracovat v takovém magazínu, v jakém pracuji. A s lidmi, které mám rád a kterých si vážím, což jsou Pavel Procházka a Pavel Skramlík. Nepřemýšlím o tom, jestli je to poslání. Dělán svou práci, jak nejlíp umím, aby to mělo efekt, aby náš vydavatel, který se zase většinou dívá na ty svoje čísílka a je mu jedno, jestli je tam rozhovor s Barošem nebo s někým jiným, byl spokojený, aby se to prodávalo. Takže nějaká služba čtenářovi tam samozřejmě musí být, protože kdyby nebyla, tak si to nebude kupovat a my budeme na dlažbě. Takže je to propletenec služby čtenářům a vlastní spokojenosti z toho, co dělám.

Ještě mě zajímá jedna oblast z teorie médií. České sportovní noviny se věnují především těm populárním, masovým sportům, které jsou ve společnosti sledované...

Stará pravda starých kolegů říká: „Existuje jenom fotbal, hokej a zbytek je tělovýchova.“

A co na to říkáte, že se informuje hlavně o těchto tzv. dominantních sportech? V dnešní době je v deníku Sport třeba osm stránek o fotbale, šest o hokeji a dvě o těch ostatních sportech. Československý sport měl ale širší záběr...

Původně jsem vnitřně byl proti tomu. Samozřejmě vím, že fotbal je nejpopulárnější, nejmasovější. Hokej má také své opodstatnění. Ale vzhledem k tomu, že jsem psával o těch tzv. menších či tělovýchovných sportech, tak mně vadilo, že se to zpravodajství upozadilo. V minulém režimu měla volejbalová liga třeba celou stránku v pondělí. Tam byla na půl strany liga mužů a na půl strany liga žen. To bylo zpravodajství s referátem, nejzajímavější zápas byl ještě popsán nějakým jiným žánrem – rozhovorem, malým ohlédnutím. Teď se podíváte do Sportu a liga volejbalu je v sekci Servis, kde je výsledek volejbalu. A když si tam někdo zlomil nohu nebo se zabil, tak to někde bude zveřejněné.

Jako třeba, když se o beachvolejbalu píše jen v souvislosti rozchodu Kiki a Maki⁴⁴³...

Přesně tak. Takže mně to vadilo, ale člověk to postupem doby musí přijmout, protože oponenti řekli: „Koho zajímá volejbal?“ Zajímá to ty, kteří to hrají. A ti si to dneska přečtou na internetu. A ty ostatní to nezajímá, to člověk musí uznat. Když si někdo

---

⁴⁴³ Pozn.: Označení pro české beachvolejbalové hráčky Kristýnu Kolocovou a Markétu Slukovou. Rozpad jejich týmu v roce 2015 řešila česká média velmi intenzivně.

koupí noviny, tak si chce přečíst něco zajímavého. Takže když se rozchází Kiki a Maki – dobře, jsou to dvě hezký mladý holky, které spolu hrály dobře. A když se teď pohádaly, tak to bylo rozmáznuté ze všech stran. Tak to zajímá i babky z Podkrkonoší.

Nedělejte si legraci z Podkrkonoší, já odtamtud pocházím...

Ne, já to nemyslím vůbec zle.

Chápu, nebojte. A při nějakých redakčních poradách se nedalo nic dělat, abyste prosadil ty menší sporty?

V pozdější době si vedení redakce nechalo dělat různé výzkumy od agentur. A ty výzkumy to potvrdily – fotbal, hokej, pak dlouho nic, pak motorismus a formule 1. Kupodivu si ještě pamatuji, když jsem byl ve Sportu, tak hodně vysoko byl box. Potom atletika a ty míčové hry nedopadly extra dobře z hlediska čtenosti a propagace. Teď třeba hodně vylétl florbal jako nový moderní sport, kde máme jakž takž úspěchy, hraje ho hodně lidí, je to tzv. masovka. Dělají to mladí lidi a ti už si nekupují Sport kvůli fotbalu, to si najdou na internetu.

A není tohle takový bludný kruh, že média argumentují tím, že píšou věci, které lidé sledují, ale jsou to přece právě média, která ta témata předkládají...

Jak říkáte, je to bludný kruh. Neříkám ale, že z toho není úniku. Noviny jsou dnes propojené s webem, to zpravodajství se přesouvá na weby a do těch novin se dostane opravdu jen to nejlepší. Jsem zvědavý, co udělá s novinářinou to, až se začnou ty weby zpoplatňovat. To jsem zvědavý, jestli to nebude cesta úplného zániku novin a lidí si budou kupovat jen obrazovku...

Nebo naopak by zase mohli inklinovat víc k novinám...

To by noviny asi musely zase přejít do jiného módu a nemít tam jen senzace, ale i něco jiného, aby si je lidi koupili. Ale nejsem vědma.

Co se podle vás musí stát, aby se menšinový sport jako judo nebo rugby objevil v novinách?

Musí mít svého Krpálka nebo své Kiki a Maki. To je jednoduchý. Znáte nějakého judistu kromě Krpálka? Já ne. Mistr Evropy, statný chlap, holkám se může líbit, i když je to obr. Tak je zajímavá jeho životní příběh a jak je úspěšný. Kdo je další judista? Nikdo. Kdo je dneska střelec? David Kostecký vyhrál olympiádu před osmi lety v Pekingu, sem tam něco vystřelí. A další? Vyhráli někde Světový pohár v Číně, nic proti nim, já jim to přeju, ale koho to zajímá?

Dřív se ale v Československém sportu psalo o různých sportech, tak to možná někoho zajímalo. Nebo jste to tak nebrali?

Asi se to tak nebralo. Nebylo to tak diferenciované jak teď. Aspoň si to myslím.

Podle teoretiků z oblasti sportovní žurnalistiky se sportovní zpravodajství soustředí převážně na elitní národy. Že se informuje převážně o dění v západních

zemích. Dejme si příklad na fotbale – informuje se hodně o anglické, španělské lize, ale třeba o slovenské moc ne. Je to podle vás dobře?

To je to stejné, proč je fotbal populárnější než judo. Protože je to marketingová hodnota, má to nějaký význam. Anglickou ligu přenáší 160 států světa, tam jsou televizní práva za takové peníze, o kterých se tady žádnému klubu ani nesní. Třetí anglická liga je na tom mockrát líp, než česká první. Táhne to, lepší se na to sponzoři a točí se tam velké peníze. A tím to je, taková je doba materialistická. Na slovenskou ligu se taky můžu podívat, ale když je na té lize 1500 diváků a podívám se na druhou anglickou ligu, kde to praská ve švech a má to atmosféru, tak je to zase něco jiného. A to souvisí všechno se vším.

Ještě bych se vrátil k tomu Křetínskému, kterého jsme trochu zapovídali. Je to majitel fotbalové Sparty a vlastní deník Sport, kde se hodně píše o fotbale. Co si o tomto spojení myslíte? To nahrává spekulacím...

Nahrává. A oprávněně. Myslím, že svým způsobem může diktovat své věci. Ale zas to nemůže dělat úplně, protože kdyby deník Sport psal jen o tom, jak je Sparta vynikající, tak... Všichni nemilují jen Spartu, jsou tady slávisti, plzeňáci, plus další. Nemůže to vyhrotit do extrému, aby to byly spartánské noviny. Je fakt, že by mohl pomoci svému klubu a svému byznysu.

Jen na závěr mě napadlo, jak jsme se v průběhu několikrát bavili o autocenzuře. Funguje to u novinářů i v současnosti?

V podstatě ano. Autocenzura tehdy spočívala v názorech politických a teď je to v názorech ekonomických. Těžko redaktor Mladé fronty napíše, že Babiš je vůl, když to vyhrotím. Musí si dát pozor, aby ve svém komentáři tímto způsobem nenapadl svého chlebdárce.

Takže to asi platí i v deníku Sport ohledně Sparty, že?

Třeba. To bych se ale asi musel dotknout nějakých citlivých věcí. To bych musel psát, že Křetínský zpronevěřil peníze nebo něco takového, aby to bylo něco. Sportovní kritika ani bulvár nevádí, ti majitelé by asi byli spíš hákliví na ten ekonomický podtext. Autocenzura v tomto smyslu, pokud se o ní dá hovořit jako o autocenzuře, je nejtí proti zájmům svého vydavatele. Takhle bych to řekl.

A asi to souvisí i s etikou, ne?

To taky. Ale když se podíváte na současný slovník, tak už to není takové... Funguje, ale myslím, že velmi málo.

Když jsme ještě u toho deníku Sport – ten je hodně založen na názorech a komentářích. Je tohle ta cesta sportovních novin, směřovat do publicistiky?

V podstatě je to asi vykoumaná cesta, jak ty noviny udržet při životě. Protože zpravodajství a rozhovor si přečtete na internetu. Pokud noviny mají čtenáře něčím zaujmout nebo mu dát důvod pro to, aby si je za těch patnáct korun koupil, tak tam musí

být něco, čím ho přilákají. A to jsou právě ty komentáře Vizka a šéfredaktora, analýzy, rozbor, grafika. To by mělo být pro čtenáře velkým důvodem, aby si to koupil.

Osobně proti komentářům nic nemám, ale zdá se mi, že jich je tam poslední dobou příliš moc a nemají velkou názorovou hodnotu...

Že jsou povrchní?

Ano. Čtete i vy deník Sport?

Čtu, no.

A co na to říkáte vy?

Někdy je to na sílu a může to dělat tenhle dojem. Ale to poznáte vy, jako student žurnalistiky nebo jako novinář, ale ten soustružník z Královopolské, ten to zhltně. Může to být někdy trochu povrchnějšího charakteru, ale myslím si, že ta cesta asi dneska jiná není.

Přílohy č. 3. Rozhovor s Pavlem Procházkou

Datum pořízení: 12. 10. 2015

Minulou schůzku jsme museli odložit, protože jste měl moc práce...

To se omlouvám. Ale to je úděl novináře, že si myslíte, že v 10 hodin něco bude, a ono je to potom v 16 hodin jinak.

To nevádí. Chtěl jsem navázat otázkou, jaká je práce v měsíčníku? Spousta lidí by řeklo, že je lehčí než denní zpravodajství...

Já jsem si to taky myslel a vždycky jsem záviděl kolegům z měsíčníků, že mají na všechno dost času a že si to můžou rozmyslet. A my v deníku jsme museli dávat rychlé zpravodajství. V době, kdy ještě nebyly maily a mobily, tak to bylo takové složité, hlavně v zahraničí. I z finančních důvodů, převést zprávy rychle, včas a kvalitně do své mateřské redakce. A měsíčníkářům jsem záviděl. Ale ve chvíli, kdy časopisy v době krize tištěných médií musely přejít na úsporné režimy, to znamená, že redakce nejsou tak košaté, jako byly, a v podstatě jsou poddimenzované, aby vůbec mohly fungovat, tak je zase práce mnohem víc. Navíc člověk je nejen šéfredaktorem, ale i redaktorem a mnohdy i korektorem, editorem a já nevím čím vším, a ještě k tomu navíc máme v našem malém českém vydavatelství i dva sportovní weby. To je eFotbal.cz a fotbal.hattrick.cz, to jsou v podstatě deníky. Jeden je více zpravodajský, druhý publicistický. A pokud máte psát denně komentáře aspoň na jeden z těch webů, tak už jste zpátky v deníku a času už vám tolik nezbyvá. Zvlášť když má člověk ještě manažerské povinnosti nejen spjaté s tou redakční prací, ale i obchodně.

A baví vás práce v magazínu víc než v novinách?

Baví. Je to něco jiného. Tenkrát by mi vadilo, a teď když máme web, tak se to vlastně stírá, že něco napíšete a za tři týdny je to jinak, takže to musíte celé přepsat. Anebo jde

o takový vlastní, trochu ješitný pocit, že jste něco napsal a druhý den je to v novinách a vy vidíte svou práci. Tady v magazínu musíte čekat nekonečný čas a už píšete něco úplně jiného, zapomněl jste, co jste napsal před měsícem, a že to teprve vyjde. A pak vás překvapí čtenářské reakce, protože máte v hlavě úplně jiné články, než ty, které jsou nyní na trhu ke čtení. Ale prakticky jsem se nikdy nedožil toho, že bych dělal jenom v měsíčníku.

Pojďme k úplným začátkům vaší kariéry. Chtěl jste být vždycky novinářem, nebo jste měl nějaké jiné vysněné povolání?

Když jsem byl malej, tak jsem chtěl být prezident, a pak průvodčí. Protože tenkrát ještě jezdili v Praze průvodčí v tramvaji. Hrál jsem docela dobře basket – hrál jsem dorosteneckou ligu a byl jsem v dorostenecké reprezentaci tehdejšího Československa. A velmi jsem se zajímal o sport i jako divák. A zároveň mi celkem šla čeština, sloh a literatura. Takže jsem to potom spojil v jedno. Asi v devatenácti jsem musel toho sportu nechat, pak už jsem hrál jen na nějaké rekreační úrovni pro zábavu. Jakmile jsem začal vysokou školu, tak jsem se věnoval žurnalistice.

Takže jste skončil s basketem kvůli vysoké škole?

No, ano. Navíc i v basketu šla doba dopředu a prosazovali se stále větší a vyšší kolegové a já na post křídelního útočníka se svými 189 centimetry jsem byl najednou malý. Na středního rozehrávače by to šlo, ale to jsem zase nikdy nehrával. Takže jsem si to včas rozmyslel a jelikož jsem šel na tu vysokou školu, dostal jsem se na žurnalistiku, tak jsem spojil jedno s druhým. Což je dobré, když novinář o tom něco ví. O psychologii sportu. A je asi jedno, jestli píšete o fotbale a hráli jste basketbal. Některé principy jsou stejné.

A byla žurnalistika vaší jedinou volbou?

Ne, nebyla. Víceméně jsem očekával, že se tam nedostanu, protože to bylo docela těžké. Ne kvůli minulému režimu. Byla to jediná vysoká škola, a když jste chtěl dělat žurnalistiku, tak jste musel mít ten papír. Dneska stačí talent a nějaké úsilí. Tenkrát to bez toho vysokoškolského diplomu až tak nešlo. Měl jsem jinou volbu, že zkusím práva, pedagogiku nebo fakultu tělesné výchovy a sportu. Ale na tu žurnalistiku jsem se dostal, takže pak už nebylo co řešit.

Měl jste s novinařinou nějaké zkušenosti před nástupem na vysokou školu? Třeba ze střední školy?

Měl. Už coby gymnazista jsem se vnutil do tehdejšího Československého sportu a pomáhal jsem v redakci už od svých sedmnácti osmnácti let.

Tady v Praze?

Tady v Praze na Poříčí naproti Bílé Labuti. Začínal jsem nejdřív počítat tabulky, všechno se to dělalo ručně, maximálně s nějakou kalkulačkou. Takže to jsem byl vítaný. A potom jsem chodil na basketbalové zápasy jako basketbalista a postupně jsem dělal větší a větší věci.

A vybral jste si to sám, že jste chodil na basket, nebo vám to určili v redakci?

Tenkrát jsem si basket ještě vybral, ale mým cílem, přestože jsem basketbalista, byl fotbal. A byl jsem rád, že asi po dvou letech, co jsem působil v Československém sportu, jsem se už v roce 1985 dostal do fotbalového oddělení, když končil jeho šéf Ivan Andreadis, bývalý mnohonásobný reprezentant a mistr světa ve stolním tenise. Takže si mě vybrali, protože u nás basketbal není na takové výši jako fotbal. O fotbale se psalo nejméně. Takže člověk musel být dobrý, aby se do toho fotbalového oddělení dostal. Byli tam kolegové Ladislav Ježek, Vladimír Zemánek, takže jsem to považoval za velký úspěch.

Ještě se vrátím k té vysoké škole, kterou jsme trochu zamluvili. Bylo těžké se na fakultu žurnalistiky dostat jen kvůli těžkým přijímačkám, nebo i nějakému kádrování?

No jistě, asi obojí. Nechci se chlubit, ale nebyl jsem z rodiny politicky aktivní. Ne že bych měl v rodině přímo disidenty, ale nikdo z nich nebyl ve straně. Navíc rodiče byli tzv. buržoazního nebo úřednického původu. A za to všechno jste měl body. Dělal jsem potom nějakou brigádu na studijním oddělení, takže jsem se podíval do těch svých papírů a ještě než jsem šel k přijímací zkoušce, tak jsem měl mínus body, protože jsem neměl to správné politické krytí. Ale díky tomu, že jsem jednak reprezentoval v basketbale, a jednak, že jsem při talentových zkouškách už věděl, jak to chodí v těch novinách a že jsem do nich pravidelně chodil neděli co neděli na služby, tak to bylo velké plus. A tím jsem se tam ke svému překvapení dostal hned na první pokus. S tím, že chci být sportovní novinář. Myslel jsem si, že umřu s režimem, co tady byl. Nevěřil jsem, že by to tak rychle šlo. Ale doufal jsem, že se moc neumažu, a že budu působit ve sportovní žurnalistice, i když tam samozřejmě také byly nějaké úlitby tehdejšími „bohům“. A také jsem čím dál tím víc s Československým sportem spolupracoval, takže když jsem potom šel na vojnu, tak už před ní jsem měl slíbeno, že po roční vojenské službě tam 3. října 1983 nastoupím.

A setkal jste se někdy na vysoké škole s nějakými politickými tlaky?

Jo, byly. Samozřejmě tak třetina spolužáků byla politických. Třeba syn předsedy SSM Varholík a různí jiní. Ale na druhou stranu tam bylo spousta šikovných lidí, kteří dodnes pracují. Do ročníku jsem chodil třeba s Jakubem Bažantem, sportovním komentátorem z České televize. O ročník níž chodil šéf zpravodajství Radiožurnálu Jan Pokorný. A mnozí další. Takže ti lidé, když to uměli, tak se tam dostali a nepotřebovali politické tlaky. Třeba spolužák Stanislav Hrabě, dnes redaktor deníku Sport...

S ním budu mluvit po vás...

Jo? On je trošku víc povídavý. My jsme hned dali najevo, že chceme dělat sportovní žurnalistiku, což někteří učitelé nebo profesori neradi slyšeli. Tak jsme se stranili těch politických aktivit. Samozřejmě neříkám, že jsme dělali nějaký odboj, to bychom tam asi brzo skončili. Byla to politická škola, co si budeme povídat. Jako každá humanitní škola tehdejšího věku. Ale dalo se to proklouznout s čistým štítem.

A snažili se vás učitelé přeorientovat na tu politickou žurnalistiku?

Jo, taky říkali, že tohle je v podstatě... Koukali se na to, jak bych to řekl... Jako dneska třeba na bulvár. Že je to sice taky žurnalistika, ale jaksi pokleslejší. Sportáci? No tak jako jo, dobře... Ale všichni to chtěli dělat. Po listopadu 1989 bylo zajímavé, že spousta sportáků se dostala do politických pozic, stali se šéfredaktory politických deníků. Jednak že se při tom sportu tolik politicky neumazali a jednak, že jako jediní uměli rychle reagovat na události. Protože ve sportu jste musel, bez ohledu na režim, dát rychle referát z derby Sparta – Slavia, kdežto tady se čekalo na vyjádření strany, vlády, ČTK a TASSu⁴⁴⁴. Opravdu to tak bylo. Tak operativně a rychle tam nikdo psát neuměl, proto se řada sportovních novinářů prosadila v té všeobecné žurnalistice.

Po vysoké škole jste tedy nastoupil do Československého sportu. Tam jste tedy předtím chodil externě a plynule na to navázal?

Úplně plynule ne. Nebylo tam místo, takže jsem musel počkat na dobré slovo, když jsem šel na vojnu. V říjnu 1983 jsem se vrátil a měl jsem připravenou smlouvu, kterou jsem podepsal. Za minimální plat, který mohl vysokoškolák mít. Nebo vlastně maximální v kategorii Československého sportu. To bylo asi 1800 korun.

Takže jste tam tedy pracoval ještě při škole?

Pracoval jsem tam při vysoké škole na honoráře jako elév. A hned po skončení vojenské služby jsem to tam podepsal. Někteří lidé odcházeli do důchodu, tak mi to tak akorát vyšlo, že mě vzali. Ale bylo to takhle domluveno, takže jsem tam nastoupil. Ovšem do sportovního oddělení, takže jsem měl na starost basketbal, sportovní gymnastiku a tak dále.

Přestože se jednalo o sportovní noviny, tak byl Československý sport pod kontrolou režimu...

Spadal pod Československý svaz tělesné výchovy a vydávalo ho sportovní nakladatelství Olympia. To stále funguje jako akciová společnost, dnes vydává sportovní knížky. Ale byli jsme až tzv. třetí platová i významová kategorie, a to platilo i ohledně kádrové prověřenosti. První bylo Rudé právo, ČTK, Československá televize a Československý rozhlas. Pak byla druhá kategorie, to byla Mladá fronta, Práce, Svobodné slovo a Lidová demokracie a další. A třetí byly právě tělovýchovné a další noviny. Níž byly možná ještě odborářské. Víím, že pan Felt mě lákal, on byl starší asi o dva roky, abych šel k nim do Rudého práva. Jenže to představovalo vstup do strany a tak dále, a to jsem tenkrát odmítl. Ale to bych šel asi platově třikrát výš.

To už bylo v době po vysoké škole?

To už bylo potom, když jsem asi druhým nebo třetím rokem dělal v Československém sportu. To bylo v období od roku 1983 do roku 1989. Na Poříčí byly skoro všechny

---

⁴⁴⁴ Pozn.: TASS byla zkratka pro sovětskou státní zpravodajskou agenturu, která byla v roce 1992 přejmenována na ITAR-TASS.

redakce. Rudé právo bylo o dvě patra výš, Večerní Praha také, a dostaly se tam ještě další redakce. Tak my jsme se znali, chodili jsme do stejných kaváren. Tak mě tam kolega lákal, ale já říkám: „Hele, já nechci. Mně to za ty prachy nestojí.“

A při nástupu do Československého sportu nedocházelo k nějakému kádrování?

Ale tak samozřejmě. Vychodil jsem školu, plus byl ten, že jsem reprezentoval Československo v basketu a sportu jsem rozuměl. A že jsem měl celkem slušný prospěch a slušné hodnocení fakulty. A hlavně, že už mě znali od sedmnácti let a věděli, koho berou a že umím psát.

A stalo se v těch 80. letech, že by po vás v Československém sportu chtěli, abyste vstoupil do strany?

Ale samozřejmě, že mi to potom nutili i v rámci Olympie⁴⁴⁵. Když jsem potom měl rodinu, tak už jsem nakonec souhlasil s kandidátským. Naštěstí mě zachránil listopad 1989.

Takže to bylo nějak na hraně?

Já jsem asi třikrát nebo čtyřikrát odmítl, a pak už to bylo takové blbé, když člověk čeká na byt a manželka byla těhotná. Takže potom už se člověk rozmýšlí jinak. A taky už tu byl Gorbačov a perestrojka, tak si člověk říká, že to už není taková ostuda. Ale stejně... I v té revoluci jsme se nějak angažovali v Československém sportu...

K tomu určitě dojdeme...

Jo? To je docela zajímavé, že nás nechávali být.

Určitě se k tomu dostaneme. Ted' mě ale ještě zajímá ten vliv ideologie na práci novináře v 80. letech.

Samozřejmě, že byl. Díval jsem se potom zpětně na nějaké články a trošku jsem se bál, ale šlo to. Samozřejmě jsem zažil, a to bylo zrovna blbé, kdy jsem nastoupil v letech 1983-1984, bojkot olympiády v Los Angeles. A to se s tím musel člověk smířit. Minimálně musel držet hubu. Naštěstí jsem nebyl v tom týmu, který sháněl hlasy, které říkaly, jak je to fajn, že nejedeme do Los Angeles, protože jsou tam zlí imperialisté. Ale nicméně jsem pracoval v novinách, které to psaly. Ale žádné jiné tehdy být nemohly. A na disidenta jsem neměl.

Existovaly nějaké oficiální pokyny, co se smí a nesmí psát?

To byla hodně autocenzura. Ona je dneska taky. Dříve byla politická, dneska je ekonomická, co si budeme povídat. Ale jak říká pan Vaculík, tenkrát slovo mělo váhu a byl z toho průšvih. Dneska si můžete napsat, co chcete, ale slovo žádnou váhu nemá. Ale tenkrát si to samozřejmě každý rozmyslel, co psal. Člověk se naučil psát mezi řádky, když chtěl něco sdělit. Což tenkrát ti čtenáři uměli číst. A dnes... Podruhé jsem

---

⁴⁴⁵ Pozn.: Nakladatelství Olympia totiž vydávala deník Československý sport a byla podnikem Československého svazu tělesné výchovy.

se oženil, mám manželku o devatenáct let mladší a ta mezi řádky absolutně neumí číst. Takže některá sdělení nás starších, třeba i v televizi, nezaznamená. „Vždyť on to neřekl.“ A já na to: „Ale řekl, jenom ty tomu nerozumíš, neumíš to číst, protože na to nejsi zvyklá.“ Tenkrát byly různé jinotaje, kde ani nic nebylo, byly různé průšvihy, ale dneska to vypadá, že to bylo spíš legrační. Třeba ve fotbale ohledně působení Rudolfa Kocka, což je dneska v podstatě hodný pán a podnikatel v oblasti sportovního oblečení, tak tenkrát to byl předseda Dukly a předseda československého fotbalového svazu. A on byl docela obávaný. Když nás začal kritizovat přes ty stranické orgány, tak to nebylo úplně jednoduché.

Zažil jste nějaké sankce, kvůli tomu, co jste napsal?

No... Jojo. Některé věci jsme nemohli psát. V 80. letech utekli Knoflíček s Kubíkem a my jsme měli jejich svědectví. To jsme ale nesměli napsat. Zajímavá byla také řevnivost mezi Čechy a Slováky. V Tatranu Prešov byl třeba vyloučen hráč Kubík, reprezentant, a došlo tam i k národnostním třenicím, bitkám mezi fanoušky a tak. A to potom bylo řešeno i na těch nejvyšších úrovních a my jsme se na to vykašlali a nechali to být. Nebo vím, ale to jsem byl ještě student gymnázia v roce 1975, jak to bylo, když z ligy spadla Sparta. Za různých okolností, kdy jí Bohemka nechala spadnout... To znáte tu kauzu. Všichni ti, kteří se do toho namotali, tak měli být potrestáni a vyřazeni z ligy. Sparta, Bohemka, Třinec. No ale byla spartakiáda a všeobecně radostná atmosféra v ulicích, tak to nakonec stranické orgány neudělaly. Ale že to řešily, to byla pravda. Ale na druhou stranu musím zase říct, že co se týče nějaké kritiky směrem k výkonnosti hráčů nebo k nějakému nevhodnému chování, tak se mi zdá, že jsme byli přísnější než dneska. I v té době minulého režimu. Na novináře nebyl až takový tlak, pokud se to podalo, že to je v zájmu dobré reprezentace naší socialistické vlasti. Ale fakt je, že byly i srandovní věci. Třeba měli hráči dresy Adidas a tak se začerňovaly se ta „kapitalistická“ loga západních firem. Průšvihy byly třeba také na Nový rok. Existoval cyklokrosář Bambula. Na Silvestra se nejezdilo nic jiného, byly jen silvestrovské cyklokrosy a na Nový rok to bylo na straně jedna, protože se nic nehrálo. Takže tam byl vždycky Husákův projev a vedle toho byl titulek „Vítězství Bambuly“. Takže okamžitě průvih. Ale to bylo umění nechtěného. Potom dostávali lidi pokuty nebo jim hrozil vyhazov. Třeba František Černoš až do listopadu nesměl psát o fotbale, dostal zákaz. Protože byl na mistrovství světa 1982 ve Španělsku, kde jsme hráli s Kuvajtem. On tam byl na nějaké recepci a popisoval, jak ti Kuvajťani jedí rukama, že se nějak chovají a udělal si z toho víceméně legraci, že jejich kultura stolování není zrovna nejvyšší. To byla taková úsměvná a neškodná kurzívka. Ale zrovna tady byli nějakí představitelé Kuvajtu, protože jsme od nich chtěli nějakou ropu nebo co. A to byl velký, velký průvih, že to vyšlo zrovna v době té státní návštěvy. Kuvajťané si snad nestěžovali, ale někdo tu byl aktivní, papežtější než papež, a František Černoš to odnesl tím, že byl ukryt a nesměl se podepisovat. Podepisoval se „fzt“ jako Franta z Tachova. A byl víceméně ukryt do oddělení masové tělovýchovy. To jsou ti, co psali o cvičení žen s kužely a o spartakiádách. Až do listopadu.

A potom se vrátil?

Potom se vrátil a dělal dokonce tiskového mluvčího fotbalistů na mistrovství světa 1990 v Itálii. Ale poznamenalo ho to na celý život, už nikdy se vlastně do toho nevrátil. Tenkrát to byl opravdu uznávaný fotbalový novinář. Ale byl to taky nestraník, což bylo zajímavé, že to šlo, když se chtělo.

A dá se říct, že po těch deseti letech, kdy nesměl psát o fotbale, už ztratil krok s novinářskou praxí?

Ano, ujel mu vlak, trošku z pohodlněl. A už se mu docela líbila taková pozice polo-disidenta. „Já jsem ten, kterému komunisti zakázali psát o fotbale.“ A pak najednou mohl, ale už to nebylo... Taky se změnili lidi, které znal. To bylo jako pro ty osmašedesátníky, kteří se vrátili po listopadu, to už taky nebylo ono.

To je zajímavé, protože určitě nebyl sám, kdo nemohl publikovat, a po pádu režimu už se do branže nevrátili, protože tempo novinářské práce bylo už úplně jiné...

Ano, přesně tak. A ona to potom byla trochu legenda. Stačilo napsat jeden článek, který se malinko vymykal té šedi a už jste byl slavný. Kdežto po listopadu psal takhle každý.

Když se vrátíme k vám, vy osobně jste nějakou sankci zažil?

No šel jsem na kobereček. My jsme měli šéfredaktora Jaromíra Tománka, což nebyl novinář, nerozuměl tomu a dostal to jako stranický úkol. To byl předseda fotbalového svazu až do roku 1982 a pořád byl delegátem UEFA. Takže jezdil po světě a měl trochu přehled. Ale byl to takový bolševik. Ten tam byl z dosazení ČSTV, strany a vlády a novinám nerozuměl. Takže porady byly někdy úsměvné. On se pak naštěstí už do ničeho nepouštěl. Ale lidsky nebyl úplně zlý, takže nám dával jen pokuty... Vždycky 2. ledna přišla do redakce delegace s ÚV ČSTV vedená Antonínem Himlem, což byl předseda ČSTV, člen ÚV KSČ a v podstatě ministr sportu. Takže to byla celkem šajba. Tam každý musel mít kravatu. A já jsem na to kašlal, takže jsem dostal hnedka pokutu třeba sto korun, že jsem nepřišel v kravatě, když přišla soudružská delegace. Nebylo to za psaní, ale za projev. Ono za psaní... Člověk zkusil psát nějaké věci, ale tam jste měl vedoucího, pak byl vedoucí vydání a ještě jeden vedoucí. Takže i kdybyste to napsal, tak by to neprošlo. To spíš musel být nějaký omyl, za co byli ti lidé trestáni. Třeba Pavel Loněk, to je už nebožtík, výborný novinář, který byl schopný udělat z Himla Himmlera. Takže to byly průšvihy víceméně nechtěné. Ale jo... Když se psalo ošklivě o Dukle, tak si vás poslali na kobereček. Tománek byl ještě rozumný, tak řekl: „Pavle, abych to nemusel řešit, dávejte si na to pozor. Nedrážděte je. Už mě předseda Kocek kritizoval.“

A vy jste tedy byl na tom koberečku?

Byl. Právě kvůli Kockovi jsem byl. On byl navíc bolševik, který se bál návratu toho osmašedesátého roku. Takže když tady byl Gorbačov, tak byl proti, protože mu přišlo, že se režim zase uvolňuje. A měl pravdu. Ale já jsem byl mladý, moc mě nikam nepouštěli a poprvé ven jsem vyjel v roce 1986. Měl jsem letět na čtvrtfinále Poháru

vítězů Dukla – Benfica. Jenže letenka do Lisabonu byla tak drahá, že soudruzi z ÚV ČSTV to zamítli, že je to drahé. Tak jsem letěl na semifinále do Kyjeva.

Takže „jen“ na východ...

Pak mě pustili v roce 1987 se Spartou do Bruselu na Anderlecht. Tam jsem jel vlakem.

A bylo s tím spojeno hodně vyřizování? Nebo nějaký politický úkol?

Tak musel jste odevzdat vojenskou knížku atd. Víím, že jsem měl tenkrát bobky na hranicích, protože tam probíhalo odevzdání vojenské knížky. A bylo tam napsáno třeba 23. září, ale nebyl tam ten letopočet! Tak mě tam celník školil asi deset minut, že by mě mohl poslat zpátky. Tak říkám, ať to tam dopíše. Mladej kluk si chtěl koupit hezký džíny nebo nějaký hezký oblečení, takže jsem měl v tubě na zubní pastu srolovanou nějakou stomarkovku. A měl jsem strach. Kdyby se to provalilo, tak by mě tam nejen čapli, ale asi bych skončil i jako novinář. I když předtím už jsem na západě byl s basketem. S reprezentací i s klubem. Třeba ve Francii existovala organizace dělnických jednot a tam se jezdilo na družbu. Ale na družbu jsme kašlali a jeli jsme si na tři týdny po západní Evropě.

A co se týče toho západu a novinářské profese, tak nechtěli po vás, abyste napsal něco špatného o Bruselu? Jak tam vládne zlý kapitalismus?

Chtěli. Ale nikdy jsem se k tomu nesnížil. Byly volné texty, z toho se dělala sranda. Ptal jsem se právě toho Franty Černocha, co mám psát v tom volném textu. A on říká: „To je jednoduchý. Najdeš na nádraží prvního žebračka a pošpiníš imperialistický svět.“ Ale byl jsem tam už v té druhé polovině 80. let, dva roky před listopadem a tohle už se nevyžadovalo. Takže jsem dělal volné texty víceméně na nějaké sportovní téma nebo o čurajícím panáčkovi. Ale nebyl jsem ani nucený se snížit k tomu, že je tam bída. Spíš ti novináři dělali to, že si na těch zahraničních cestách přilepšovali. Z ČSTV jsme samozřejmě dostávaly diety, ale ty byly směšné. Takže jste koupili kafe recepční a ona vám napsala, že jste nebyl v hotelu za padesát, ale za sto marek. Na ČSTV jste pak musel vyplnit nějaký ten... Viděl jste Kolju?

Viděl.

No, tak to bylo stejné, jak říkali Svěrákovi: „S kolika emigranty jste se sešel? A o čem jste se bavili?“ „Celkem o hovně.“ Takže na ČSTV byl nějaký formulář, ale člověk to tak proškrtl. Samozřejmě, že jsme se tam bavili, dokonce jsem se nějak dostal do výpravy k ženskému fotbalovému národku, který zrovna trénoval otec baviče Genzera. A první co bylo, tak za námi v NSR přišli známí čeští emigranti. Ale očka tam samozřejmě byla také. Očka, to znamená jako tajní z ČSTV.

A jak jste o nich věděli, když byli tajní?

No tak to se poznalo. Ale mezi novináři se vždy to nevědělo. My jsme tušili, že někdo to je, ale nevěděli jsme kdo. Baloun, to byl sportovní novinář z ČTK, který měl na starosti hlavně motorismus, tak u něj se později ukázalo, že to byl ne spolupracovník, ale přímo důstojník a zaměstnanec Státní bezpečnosti, který měl na starosti novináře.

Pak tam byl i Hais, to byl manžel jedné redaktorky, který také potom byl poručíkem StB, ale o tom jsme věděli.

Takže i mezi novináři byli takoví spolupracovníci režimu...

Samozřejmě. Tak mezi novináři bylo spousta spolupracovníků StB. Potom jsem se tam díval, ale nesetkal jsem se s tím, že by nás někdo prásknul nebo udal. Spíš si myslím, že to mnohdy bylo pod nátlakem, že sami měli nějaký průšvih. Třeba že zrovna něco převáželi přes hranice, chytli je a oni pak něco podepsali a třeba s tím nějak kličkovali. Nevím. Tam jich bylo potom několik a ty osudy byly různé. Někdo byl aktivní a někdo třeba jen oběť. A už jsem to potom ani nechtěl vědět. Ale samozřejmě jsme tušili, že asi ti, co hodně někam jezdili, takže spíš televizáci a rozhlasáci, že tam někdo je a musíte si dávat pozor na nějaké vtípky nebo něco takového.

Ted' k tomu, jakou cestu musel urazit váš článek před publikací. Vy jste už říkal, že to kontrolovali různí vedoucí...

Prošel přes vedoucího oddělení a vedoucího vydání. A pak tam ještě míval službu zástupce vedení, který to potom taky viděl, ale to je v podstatě stejné jako dneska.

A byl tam někdo, kdo by to kontroloval třeba z politického hlediska?

Ne. Ono se hodně povídá, ale ona ta ČÚTI, FÚTI byla následná kontrola. Teprve když byl nějaký průšvih. Říkal jsem vám to s tím Bambulou, taky se prosvětlovaly noviny, což byla úplná blbost. Nebo úplná kravina ve sportu. To jsme museli zveřejňovat, když dostal nějaký zasloužilý funkcionář nějaký metál, tak šel k Himlovi. A ten Himl měl pracovnu, kde na stěně měl Husáka. A když to vyfotili, tak ten obraz toho Husáka byl rozpůlený, což bylo pro soudruha prezidenta nedůstojné. Takže se to muselo začerňovat. Jednou se to zapomělo, no a na tohle se koukali. Na blbosti.

Ptám se proto, že například Rudé právo mělo přímo v redakci politické oddělení. Tak jestli nebylo něco podobného i v Československém sportu?

Ne, ne. Jak říkám, byli jsme až třetí kategorie. I když vím, jak jsme vždycky chodili na Poříčí, jak je Bílá labuť. Tam je taková ulička a na rohu tam byla hospoda, dneska jsou tam nějaké koberce. A tou uličkou vždycky chodil jednou za měsíc šéfredaktor Tománek na ÚV KSČ, dnes je tam myslím ministerstvo průmyslu. Taková velká budova dole u Vltavy. Takže on tou uličkou šel vždycky skloněný, a pak ještě znova, protože tam vždycky dostávali rozumy z tiskového oddělení ÚV KSČ a vždy tam byl nějaký průšvih. A my jsme se vždycky schovávali v té hospodě a říkáme: „Á, Tománek jde. To bude zase hustý.“ Vždycky mu tam totiž museli něco vytknout, to tak bylo. Ale přímo politické oddělení... Rudé právo bylo v podstatě tiskový orgán ÚV KSČ, takže ti to měli v baráku. My jsme tam nic takového neměli.

A ten šéfredaktor Tománek, který dostal Československý sport jako politický úkol, tak to politicky nekontroloval?

Ne ne, on to ani nekontroloval. On novinám vůbec nerozuměl. On tam třeba dělal deset let... A tehdy výroba novin byla jiná, byla horká sazba, ale hlavně byly některé strany

předpracované. To znamená, že aktuální do toho deníku byly třeba čtyři a třetí strana už byla dva dny hotová. A on řekl: „Když se vám to tam nevejde, tak to dejte na trojku.“ Jako profesně jste si musel myslet něco... Ale politicky to zaštiťoval a zaměstnával i některé vyhozené z osmašedesátého roku a nechoval se jako svině. Že tam přikryl i některé lidi, kteří byli v nemilosti, nebo jim hrozilo, že budou muset jít někam do kotelny. Třeba z Rudého práva k nám propadli někteří redaktoři, kteří třeba nesměli jezdit ven. To byl třeba jeden trest, že ti neprověření nebo vyloučení z KSČ, tak mohli psát, ale nesměli vyjet. Maximálně do NDR nebo do Polska, ale rozhodně ne na Západ. Tam už jim strana nedůvěřovala. Takové jsem znal taky. Ale ti v podstatě i řídili formálně to oddělení, protože vedoucí oddělení musel být členem strany a evidentně na to neměl, tak měl zástupce, který byl schopnější, ale nebyl ve straně.

Předpokládám, že s vámi ale měl šéfredaktor nějaké schůze, ne?

To jsme měli, ano. Většinou to ale řešil přes vedoucího oddělení. Většinou ten vedoucí měl být straník. Jediný, který nebyl, byl Láďa Ježek z fotbalového oddělení, protože měl nějaký průšvih s alkoholem. Tak tam měl Vláďu Zemánka a ten na něj stranicky dohlížel, přestože mu Ježek šéfoval. Ale jak říkám, v tom Československém sportu to ještě šlo.

Jak u vás probíhal výběr témat? Vybírali jste si je, nebo vám je někdo určoval?

Vybírali jsme si témata. Samozřejmě tam byly politické kampaně třeba kvůli spartakiádě. Takže když byl spartakiádní rok, tak spartakiádní byla pořád vyhrazena jedna strana a byly tam sportovní soutěže i masová vystoupení. A v redakci fungovalo oddělení masového sportu, které prakticky nedělalo nic jiného, než že psalo o spartakiádě nebo o cvičení žen s kužely. Je to docela dobrá praxe. Dneska mladí přijdou a chtějí jet hnedka na finále Ligy mistrů. A když máte zkušenost, že jste psal hezkou reportáž ze cvičení žen z Horní Dolní, aby to nevypadalo blbě a abyste se za to nestyděl, tak je to docela dobrá průprava. A vážíte si toho, když pak můžete psát o fotbalové lize. Což dneska kolikrát... Jako zástupce šéfredaktora Sportu jsem nabíral lidi a každý už se viděl, jak bude dělat rozhovor s Messim. Tak to ne. Říkám: „Vyjmenujte mi šestnáct druholigových klubů.“ A to už byl trochu větší průšvih.

Jak mluvíte o těch politických kampaních – například když se stal Husák prezidentem, tak na titulní straně Československé sportu byla jeho fotka a uvnitř několik oslavných textů...

To muselo být, ale to se naštěstí přebíralo z ČTK, takže jsme to nemuseli autorsky řešit. Nebo nám to napsali v Rudém právu. Tam byl vždycky takový rámeček, kde byli uvedeni všichni soudruzi. To nás právě zkušel soudruh Tománek, že jsme museli znát všechny členy pléna a sekretariátu ÚV ČSTV. Samozřejmě se někdo spletl, že ten je členem ÚV, ale byl členem pléna, což bylo níž. Tak to byl hned průšvih a musel si to nastudovat. No a takový legrace tam byly. Nebo když náhodou soudruzi šli na fotbal, tak tam taky museli být všichni pěkně vyjmenováni. Že utkání navštívila delegace těch a těch.

A na fotbal jste měli v Československém sportu tak tři strany, ne?

No docela dost na tu dobu. Československý sport vycházel o osmi stranách, ale tři až čtyři strany ten fotbal měl. Dal se tam skrýt i zahraniční fotbal. Kolem toho roku, jak byly bojkoty olympiád, tak bylo takové období zmrazení, což bylo hloupé. Třeba tenis se dával jen do výsledků. Ale pak už přišel Gorbačov a zase to začalo tát. Takže se zase začalo jezdit i psát o zahraničním sportu.

K tomu se asi ještě vrátíme. A ve fotbalovém oddělení, na ty tři strany, vás bylo kolik redaktorů?

Tři v Praze, pak byli ještě filiální redaktori. Ti byli taky většinou tři a byli na všechny sporty, ale samozřejmě nejvíc na hokej a na fotbal. A pak jsme měli systém stálých spolupracovníků, kteří nám ě referovali z Českých Budějovic, z Plzně, ale i Slováci z Košic. To byla legrace. Protože to byla škola novinářiny. V neděli jste měl třeba službu na fotbalovou ligu, hrálo se osm zápasů, čtyři z toho byly na Slovensku a skoro všechno se hrálo v jeden čas. Byla tam sekretářka, ale aby se to stihlo, tak jste měl u ucha sluchátko, psací stroj a rovnou jste do psacího stroje psal, co vám diktovali. Ale slovensky! Takže jste to ještě musel překládat do češtiny. To byla dobrá škola. Takže jsem se naučil psát rovnou do stroje. A dneska s počítačem nevím, jak bych to dělal. Dneska si to klidně celé smažete, tenkrát jste se musel trefit. Jednak aby ten rukopis nebyl příliš poškrtaný, aby to sazeč přečetl, a druhá věc, abyste se trefil skoro přesně na řádku. Protože to byla horká sazba a tam to nešlo. Jak to říkali ti sprostí vulgární grafici: „Stránka není dámské přirození, které by se dalo roztáhnout.“ Tam se vejde tolik a tolik písmenek a já to tam když tak musím ukrojit.

Asi vznikaly nějaké chyby kvůli tomu telefonování a přepisování, že?

Jasně. Taky záleželo na kvalitě toho redaktora, který to říkal. Samozřejmě, že vznikaly chyby. Ale byla to velká škola novinářství. Jednak že jste se naučil formulovat rychle, a pokud možno hned do stroje nebo potom do počítače. Anebo, co umím dodneška, je rychle nadiktovat celou tiskovou stranu z hlavy. Šel jste třeba na ohlasy hráčů, byla uzávěrka a nebyl čas ani místo to přepsat. Tak mi zavolali do mobilu, předtím ještě na nějakou pevnou linku, a z hlavy jsem odříkal celý ten článek.

Současná novinářina zní oproti té minule téměř nudně...

Je to snazší.

I když je zase rychlejší...

Je rychlejší. Ale na druhou stranu byli tenkrát lidi vstřícnější. Dneska má každý tiskového mluvčího, já to chápu. Ale když jste i v 90. letech jel někam ven, tak jste třeba u hráčů mohl i přespat. Udělali s vámi rozhovor, pohostili vás. Dneska to je... Deset minut v tiskovém oddělení Chelsea a jdete pryč. A je jedno, jestli jste Čech nebo Maďar.

Ted' bych se posunul k takovým ožehavějším tématům z pohledu režimu. Vy už jste mluvil o době bojkotu olympiády v USA...

Já jsem třeba vůbec nepsal o olympiádě v Los Angeles.

To bylo oficiálně nařízené, kdo o tom má psát?

No v podstatě ano. Ale už tenkrát to bylo tak, že si někteří lidé vzali dovolenou, aby nemuseli psát o tom, jak je to fajn, že nejedeme do Los Angeles. Nebo shánět hlasy sportovců. Přestože to pro sportovce byla rána, protože se čtyři roky připravovali a byli ve formě, tak museli říct, že to chápou. A to nechtěli říkat.

A vy jste se v té době specializoval na fotbal?

Ne, právě jsem byl ještě v tom sportovním oddělení. Takže jsem to viděl na vlastní oči. Naštěstí jsem byl mladý a ještě neprověřený soudruh, tak jsem tohle nedostal. To jsem byl rád, že jsem o tom nemusel psát. To byla fakt režimní prasárna. To už nemělo se sportovní novinářinou co dělat.

Takže si o tom redaktoři mysleli svoje a museli psát něco jiného?

Samozřejmě si každý myslel svoje. Tam s tím nikdo nesouhlasil. Myslím, že ani ti kovaní soudruzi, kterých tam moc nebylo, s tím nesouhlasili. To bylo nařízení ze Sovětského svazu.

Pojďme k dalšímu tématu – Jarmila Kratochvílová a její dosud nepřekonaný rekord v běhu na 800 metrů z roku 1983...

To jsem byl zrovna na vojně. To jsem viděl na politicko-výchovné světlici.

A co si o tom myslel sportovní novinář? Bylo to bráno jako heroický výkon, nebo jste za tím viděl něco jiného? Jak se později provalila aféra státem řízeného dopingu...

To všichni tušili a věděli. Ale to dneska taky vědí. Tady se k tomu akorát přiřazuje ten režim. Ale třeba proti NDR nebo Sovětskému svazu to u nás nedosáhlo úplně těch nejzruďnějších forem. Když si vezmete medaile, tak tehdejší Československo na olympiádách v Moskvě nebo v Montrealu bylo ze socialistických zemí nejhorší. Protože se jednak na ten řízený doping přešlo pozdě a ještě tam stále byli lidé, kterým se to moc nelíbilo. Když si vezmete, že mnohem víc to bylo v NDR, kde to bylo propracované. Ale i v Bulharsku, Rumunsku, Maďarsku, co se týče silových sportů. Ve vzpěračských sportech měli mnohem víc olympijských medailí než my. Byli jsme na tom ze socialistických zemí nejhůř. Možná se to i kritizovalo, ale bylo to tak. Pořád si tady někdo udržoval zdravý rozum. Ale samozřejmě, že Kratochvílová atd... Zajímavé bylo, že ten Kváč, její trenér, tak ten byl taky vzatý režimem na milost, přestože to byl vyhozený voják. V roce 1968 jako důstojník československé armády jako jeden z mála řídil nějakou kruhovou obranu v Čáslavi proti sovětským vojskům, než ji pustil. Ale dodnes to nikdo z nich nepřizná. Ani Fibingerová. Tělovýchovní kolegové, jako ti písíci třeba o atletice nebo cyklistice, kde je to asi nejmarkantnější, tak se strašně do poslední chvíle zastávají těch svých sportovců. Ten postoj je skoro stejný bez ohledu na režim. Protože je mají rádi, mají ten sport rádi a nechtějí si to připustit.

Ano, to přirovnání s cyklistikou celkem sedí...

Jasně, i s atletikou. Mám o čtyři roky mladšího bratra a ten byl dorostenecký reprezentant Československa na 400 metrů překážek. V sedmnácti letech porazil i Schönlebeho, což byl pozdější olympijský vítěz na čtyřstovce z NDR. Ale jelikož byl táta doktor a jejich trenér byl rozumný, tak bratr bobule nežral. Tím pádem vypadl ze všech výběrů a za dva roky Schönlebe vyhrával olympiádu a on dobíhal na nějakém pátém šestém fleku. A takhle to prostě bylo. Jak je to ve filmu Fair play, tam bych řekl, že je to docela věrně popsáno. Samozřejmě se to vědělo a novináři to museli tutově vědět. Dokonce vím od kolegy Honzy Poppera, že na olympiádě v Montrealu 1976 měli dokonce údajně schovávat Fibingerovou na československém velvyslanectví. Údajně si měli vymyslet, že brala nějaké léky proti zhoubné nemoci, ale nikdo to dodnes nepřiznal.

A existovaly nějaké cílené kampaně, které měly vyvolat určitý pozitivní obraz sportovců?

Samozřejmě, že byly. A byly na to i vhodné typy lidí, kteří byli ochotní se do toho dostat. Většinou to byli sportovci z Rudé hvězdy Praha nebo z Dukly. A ti měli páky přes armádu nebo přes policii. Takže vždycky se to nařídilo nějakému vojákovvi z Dukly a ten potom napsal nějaké prohlášení, protože to dostal jako vojenský příkaz. Takhle se to řešilo. Zdeněk Nehoda byl také členem KSČ a důstojník Československé lidové armády, na rozdíl od jiných fotbalistů, kteří byli civilní a měli to jakoby trochu volnější.

Vy jste dostal nějaký příkaz, že musíte někoho pořádně vychválit?

To úplně ne. Ale samozřejmě se dělaly rozhovory s vytipovanými lidmi. Ale jak říkám, dalo se z toho šikovně vyklouznout. Ale samozřejmě, že byly kampaně. Třeba k dvaceti letům ČSTV, nějakému sjezdu. Sháněly se hlasy a chudáci sportovci museli říkat, jak je to fajn, že soudruzi to a to... Mně někdy přijde trochu přísné, že nějaký mladý novinář najde v dobovém tisku... Jak třeba našli Parobkouvi, jak se jako mladý úředník někde vyjadřoval k únoru 1948. Ono se to špatně vysvětluje. To byly tak naučené fráze, které nikdo jako by ani nevnímal. To byl takový kolorit, že v těch novinách vždy bylo takové nějaké vyjádření, které nikdo ani nečetl. Noviny, i ty politické, se četly od zadní stránky, kde byl sport. Všichni to tak nějak brali a nikdo tomu nepřikládal váhu, i když někdo byl pod tím podepsaný. Byla to takové nic neříkající klišé, která už neměla význam, byla to slova bez obsahu. A někomu vyčítat, že někdo najde takovýhle článek, který vyšel před 40 lety...

Jasně, to se bez kontextu doby nedá hodnotit...

No. Když se to vytrhne, tak to vypadá, že Hitler byl gentleman. To je zas něco jiného, to nejde. Takhle by mohli hledat v komunistickém tisku všichni a můžou z toho vyvozovat, že měl člověk nějaké názory. Ale neměl žádné názory. Maximálně byl zbabělý. Ale to je tak všechno. V 90. letech měl třeba trošku nahnuto Pavel Čapek z České televize, protože byl formálně v Lidových milicích. To bylo tak, že v redakci sedělo deset dvacet lidí a řekli: „Hele, ty mladej. Ty tam půjdeš. Protože někdo z oddělení tam musí být. A aby nám dali pokoj, tak tam půjdeš ty, protože jsi tady

nejmladší. Jsi tady čtrnáct dní i s cestou, tak vypadni. A jednou za rok půjdeš na nějaké školení Lidových milicí.“ A dneska to vypadá, že byl kdovíjaký kolaborant, ale ani ten mundúr třeba neměl nikdy na sobě. Tam byly takové hodně formální věci, které se dneska špatně vysvětlují. Tím to nechci omlouvat, ale jen vysvětluju, že to nebyl ultra bolševik, kvůli tomu, že ho někdy někdo napsal do Lidových milicí a on neměl tu odvahu říct, že tam nepůjde.

Zaujalo mě, jak jste říkal, že lidi četli noviny odzadu. Tak...

Četli odzadu, ano. Navíc Československý sport, i když si nemyslím, že to byly bůhvíjaké noviny tady z těch důvodů, tak měly 250 tisíc náklad. A v pondělí po sedmé hodině ranní jste je už na stánku nedostal.

Chtěl jsem se zeptat, jestli měla média v tehdejší režimu vliv na jednotlivce i veřejné mínění?

No, měla. Samozřejmě, že u prostého obyvatelstva, když to řeknu takhle jednoduše, měla určitě vliv větší než u lidí, kteří poslouchali Hlas Ameriky nebo Svobodnou Evropu. Ale nebyl tu internet, zdroje ze Západu byly těžko dostupné. Nejvíc televize, ale to má i dnes. Věřili tomu. A mělo to větší váhu než dnes. Oběma směry.

A jakou podle vás měla média funkci? Informativní, propagandistickou...

Nás tenkrát učili na fakultě, že novinář není jen propagandista a agitátor, ale i organizátor. Ale myslím, že na tom sportu bylo hezké, že tam aspoň někdy bylo něco pravdivého. Tenkrát se říkalo, že jsou tři druhy zpráv – pravdivé, to jsou sportovní výsledky, pravděpodobné nebo neurčité, to je předpověď počasí, a pak to všechno ostatní. Takhle nějak to asi bylo. Ale jak říkám, my jsme se do těch témat nehrnuli. Spartakiáda, to bylo také režimní téma. Ale byla tam spousta bývalých sokolů, kteří se drželi své tradice cvičení, kterou se snažili uchovat. Stejně jako byla spousta bývalých skautů v pionýru nebo v turistických oddílech mládeže, a pak si tam víceméně dělali, co chtěli. Taky jsem jezdil na pionýrské tábory jako vedoucí a akorát když přijela kontrola, tak jsme tam vyvěsily jejich nástěnky. Pak jsme je zase schovali a hráli jsme si normálně na skauty. To byla taková režimní úlitba. Nebo v Socialistickém svazu mládeže – všechny ty Party a tyhle protirežimní akce vznikly tam. Ostatně demonstrace 17. listopadu byla také pořádaná Socialistickým svazem mládeže za jeho peníze. Je fakt, že už záleželo na lidech, jak si to udělají.

Ještě bych zůstal u těch médií. Jakou měla podle vás úlohu? Sloužila veřejnosti nebo straně? Dneska se mluví o tom, že novináři jsou hlídacími psy...

Ti nic nehlídali. Hlídali akorát sami sebe a byli rádi, že aspoň částečně mohou dělat povolání, které je baví. Aspoň u toho sportu. U těch ostatních novinářů, že to byli normálně političtí pracovníci. I když si to třeba nechtějí někteří připustit. Ale byli. Ti sportovní, jak jsem říkal, měli rádi sport a i proto skousli nějaké ty režimní věci. Ale byla to otrava. Někteří, třeba osmašedesátníci a političtí novináři, skončili ve sportu, protože se myslelo, že tam nemůžou až tolik škodit. A na druhou stranu neměli až tak velké provinění, aby šli rovnou do té kotelny. Nebo měli nějaké známé, kteří je v té síti

zachránili. Byli tam někteří starší lidé, kteří ještě zažili první republiku nebo aspoň období 1945-48 té aspoň relativně demokratické novinařiny. Tak těch jsme si vážili, i jejich názorů.

A po roce 1985 s nástupem Gorbačova jste cítil v redakci nějaké uvolnění?

Cítil. Uvolnění určitě. Mohlo se víc psát, začalo se víc jezdit. O těch zahraničních sportovcích se mohlo psát čím dál tím víc normálně. Dokonce jak byla kauza Kubík - Knoflíček, kteří zdrhli a nakonec se vrátili, tak se s nimi udělali rozhovory. I když to bylo trochu o hubu. Znova se začalo psát o Lendlovi, o kterém se třeba chvíli vůbec nemohlo psát.

To také bylo přímo oficiálně dané, že se nesmí psát o Lendlovi?

No to bylo právě neoficiálně. Bylo jako nějaké nařízení telefonem, ať o něm nepíšeme. Ale nikdo vám to písemně nedal. Lendl byl v té době nejlepší tenista světa. Byl to stále československý občan, ale bylo na něj nahlíženo jako na emigranta. Já jsem ale o tenise nepsal. Ale přesto jsem se dopustil takové statečné věci a za to přišla nějaká kritika... Československý svaz novinářů a jeho sportovní sekce pořádaly anketu *Sportovec roku*, kterou organizuje dodnes. A několik nás mladších si dovolilo dát Lendla na první místo, přestože se o něm téměř nepsalo. Dělali jsme jako, že jsme pitomí. A nakonec to byl výsměch. Buďto měl skončit první, nebo vůbec nebýt v té anketě. No a skončil asi šestnáctý, protože nasbíral ty naše hlasy.

A byl z toho tedy nějaký průšvih?

Byl z toho malinkej průšvih no. Šéfové z Československého svazu novinářů nám domluvili, že takhle tedy ne.

Všeobecně o emigrantech se asi nepsalo, že?

O emigrantech se nepsalo vůbec. To jsem se naučil chodit na Hlas Ameriky, když jsem byl ještě menší, hlavně kvůli hokejistům bratrům Šťastným, kteří utekli. Tak ti byli jistý čas úplně vymazaní z paměti a jejich výsledky se ignorovaly. Pak se tam postupně začali objevovat. Nebo v roce 1986, kdy přijela Navrátilová na Štvanici na Fed Cup, tak se fandilo víc Spojeným státům americkým než ČSSR. A Mandlíková z toho měla psotník. To už se uvolňovalo. Ale byly časy, kdy se o nich psaly jen výsledky telegraficky. To byla celkem legrační záležitost. Samozřejmě to dělali soudruzi blbě, protože tím víc lidé a sportovní fanoušci vyhledávali Hlas Ameriky a Svobodnou Evropu, když chtěli vědět, jak dopadly sportovní výsledky.

A bylo ještě nějak dané, o kterých sportech se mohlo psát a o kterých ne?

Taky. Tenis samozřejmě nebyl preferován v té době. I když třeba Antonín Himl ho měl rád, přes Davis Cup hlavně. Golf jednoznačně ne. Ale jak říkám, zažil jsem osmdesátá léta a jejich druhou polovinu, kdy to asi bylo zcela jiné než v 50. a 60. letech.

To určitě, ale ještě tam stále nějaký politický vliv byl...

Samozřejmě, že tam byl. Golf byl zapovězený. To byl sport, o kterém nikdo nic nevěděl. Dodnes to třeba převládá v České televizi, že byly nějaké preferované sporty jako atletika nebo různé olympijské sporty, o kterých se pořád psalo, ale žádnou váhu to nemělo. U nás v Československém sportu to rozdělení bylo podle ČSTV. Podle toho, jakou kategorizaci ty sporty měly. Hlavně tedy finanční. Byly to olympijské sporty. Neolympijské sporty skomíraly, jako třeba rugby. Ale třeba pozemní hokej byl olympijský sport, a také se moc nepreferoval. Takže ty sporty, které nebyly olympijské, tak byly jako Popelka. Golf, rugby a tzv. západní sporty. Až v 80. letech k nám začal pronikat baseball. Tenis byl v 50. a 60. letech buržoazní sport, pak ale soudruzi objevili Davis Cup, tak to začalo být zase populární.

Asi je na čase, abychom se dostali k přelomovému roku 1989...

Tam to bylo zajímavé. Teď ze sebe nechci dělat nějakého obr revolucionáře. Ale byl jsem na Národní třídě. Nemám na to názor jako Miloš Zeman, ale kus pravdy na tom je, protože mnohem větší masakr jsem zažil v lednovém Palachově týdnu. U Domu potravin na Václaváku nás seřezali jako koně, tam tekla krev mnohem víc. Ale jelikož to nevybudilo nějaké celonárodní vzepětí, tak se o tom až tolik nemluvalo. Řekl bych, že potlačení demonstrace v tom lednu bylo horší, než potom v listopadu na Národní třídě. Ale tam to bylo zajímavé, že dva dny se jako by nic nedělo a od pondělka, od úterka jsme v redakci udělali Občanské fórum. A postupně, asi ve čtvrtek, v pátek, jsme začali psát i o dění na Fakultě tělesné výchovy a sportu, o sportovcích. Pak už v pátek na Václaváku vystoupil Ivan Hašek, kapitán mužstva, které čerstvě postoupilo na mistrovství světa v Itálii. Věra Čáslavská nám přinesla do redakce své revoluční vyjádření a vím, že jsme to tam nějak protlačili. A komunističtí šéfové najednou dělali mrtvého brouka. Přestali to řídit a přestali to blokovat. Některé deníky začaly psát otevřeně a pravdivě, což byly třeba Lidová demokracie, Svobodné slovo, a potom částečně i Mladá fronta. Rudé právo a Práce, ty zachovaly celou dobu své stalinské postoje. U televize to taky trvalo týden, než se to prolomilo. A my jsme už koncem toho prvního týdne začali psát reportáže o listopadu. Ono se celkem vědělo, co se děje, ale bylo to hlavně těžké dostat na venkov. A oni, StB, ty deníky mnohdy likvidovali. Tenkrát se noviny dopravovaly mimo Prahu vlaky. Pamatuji si, že poslední vlak do Mariánských Lázní odjížděl v 1:00, takže jsme tam naložili ta první vydání. Ale protože jsme byli Československý sport, tak to tak jako nebrali. Svobodné slovo a Lidovou demokracii vyhazovali. A my jsme tam asi měsíc nebo čtrnáct dní dávali i politické zprávy z toho důvodu, že jsme věděli, že se to k lidem dostane bez úhony. Samozřejmě to šlo postupně, ale v pátek 24. listopadu jsme si s kolegou Loňkem dovolili dát do novin text Hutkovy písně. A on zrovna ten den přiletěl na Ruzyni, což byla taková shoda okolností.

A z toho tedy už nebyly žádné problémy?

Ne, soudruzi už překvapivě neškodili. Jestli si tu situaci pro sebe nějak vyhodnotili... Tam vládla anarchie. Ti, kteří chtěli dělat revoluci – to jsme byli my mladí – tak víceméně noviny ovládli. A pak se stali třeba i šéfredaktory apod., což bylo zajímavé. Ale ono to možná takhle ve většině redakcí bylo. Zajímavé bylo, že třeba

osmašedesátníci byli velmi opatrní, protože mysleli, že bude následovat to, co už jednou před dvaceti lety zažili. Ale ukázaly se i nějaké charaktery. Bylo zajímavé, jak se říká, že někdo obracel kabáty... V tom prvním týdnu, kdy nevíte, jestli vás zavřou, tak to moc kabát neobracíte, to až potom. Ale i někteří, co byli ve straně, tak se v tom týdnu chovali statečně a obráceně. Nebylo to úplně jasné. Byli ve straně novináři, kteří tam vlezli z kariérních důvodů a mysleli si své, nebo už toho taky začali mít dost. Takže to nebylo tak jednoznačné.

Jak tedy probíhala ta změna struktury redakce?

Šéfredaktor byl stejně v důchodovém věku, takže šel do důchodu. Zástupce taky, ten akorát dosluhoval. Jeden zůstal, ale za dva roky, když vyšly ty Cibulkovy seznamy, se zjistilo, že to byl agent Státní bezpečnosti. Takže ten taky odešel a dostali se tam spíš mladí jako Petr David, což sice byl člen KSČ, ale všeobecně přijímaný z obou stran, takže ten potom noviny řídil. A pak z toho už v roce 1992 vznikla obchodní společnost. Tam potom spíš byly takové boje o privatizaci, jakou formou a kdy. To bylo nepříjemné. Na rok 1989 vzpomínám rád, na to období 1991-1992 už moc ne, protože tam už bylo vidět, že si chtěl někdo něco ukrást, získat výhodnou pozici v akciovce, a to už nebylo moc pěkný.

A vy jste měl nějaké kariérní ambice?

Neměl. Mě navrhovali na zástupce šéfredaktora, já jsem řekl, že nechci, protože jsem se na to cítil strašně mladý. Což byla možná blbost. Chtěl jsem dělat pořádnou novinářinu, když jsem konečně mohl. Nejlépe dopadli někteří kolegové z Mladé fronty DNES, kteří si za tři tisíce korun koupili akcie, a pak se z nich stali milionáři, protože byli ve správnou dobu na správném místě. Protože pak přišli Francouzi a Němci, kteří to od nich odkoupili. Tenhle model, v podstatě ukradení novin, chtěli použít i ve Svobodném slově a v Zemědělských novinách. Ale už to nikdy takhle nevyšlo. To bylo s posvěcením tehdejší vládní garnitury. Jako kdyby zahradník na Hradě řekl: „Já jsem tady poctivě pracoval, tak je to moje.“ To byla taková lidová krádež. Znáám několik kolegů, kteří na tom zbohatli a stali se manažery. Taky znám ty, kteří o to rychle přišli a někde to prosázeli. Potom už si všichni dali pozor a už to šlo pod kontrolou těch správných kapitalistů.

Ještě bych si potřeboval vyjasnit jednu věc, snad vám to nebude nepříjemné. Jak to tedy bylo s vaším postojem ke KSČ? Vy jste už na začátku říkal, že jste podal kandidaturu těsně před listopadem...

Je zajímavé, že to bylo někdy v období 1988-1989. Musel jste totiž být dva roky kandidát, a pak teprve straník. A já jsem jim několikrát zdvořile řekl: „Soudruzi, ještě jsem nedorostl.“ Až pak jsem s tím konečně, za Gorbačova, souhlasil. Takže jsem nakonec po dalším velkém přemlouvání podal přihlášku na kandidáta. Jenže než to prošlo, tak přišel listopad a já jsem to už samozřejmě nechtěl.

Takže jste ani nemusel odevzdávat stranickou knížku?

Ne, ne, tu jsem nikdy neměl. Žádné schvalování už nebylo, takže jsem ani neměl co vracet. Což mě mrzelo, že se nestal ten akt: „Tady ti to dávám!“. Ale byly jiné úsměvné věci. Hrál jsem basketbal, tak nás nutili do SČSP, to byl Svaz Československého-sovětského přátelství. Tak jste se v práci snažil říct, že v něm už jste s basketbalovým klubem, ale tam jste zas naopak tvrdil, že jste členem SČSP v práci. Ale to je spíš taková legrace. Podobně i s prvomájovými průvody. Samozřejmě to odnášeli ti mladí, bezdětní a bez rodiny. Stejně jako služby před Štědrým dnem. Ale co se týče tady toho... Tak tlaky byly velké. Do strany se hledali hlavně dělníci, aby dělnická část KSČ měla pořád tu převažující roli. Ale dělníci nepotřebovali být v té straně. Potřebovali to spíše úředníci. Tu pak měli šanci na vyšší funkci, víc peněz, mohli jezdit ven atd. KSČ, to byla výběrová organizace, oni si vás vybrali. To nebylo tak, že by někdo řekl: „Hele, já chci do strany,“ a byl tam druhý den. Problém nastal, když jste dobře pracoval nebo uměl psát, tak si vás vybrali.

To jste měl takovou zápornou motivaci, že?

No ano. Kolikrát bylo těžké se z toho vymknout. Nebo to slušně odmítnout. Ale jak říkám, pokud byl člověk svobodný a měl třeba jen přítelkyni, tak... Ale když jste měl třeba dítě a žádost o byt, tak tyhle věci určitě hrály roli. Potom už je to těžší, protože se nerozhodujete jenom za sebe. Bylo to nepříjemné. Nějak se z toho vymluvit a zároveň z toho nemít nějaké potíže v práci.

To musela být opravdu těžká situace...

Jo. Ale velmi těžko se to dneska říká. Já bych je poslal do háje. Ale v době Gorbačova už se mi to nezdálo tak ponižující a říkal jsem si, že pokud se tady něco změní, tak to bude jak v osmašedesátém a půjde to svrchu. A když chci být u toho a zažít nějaké pozitivní, demokratizační změny, tak musím být tam. A taky už vám vadilo, že vám šéfoval idiot jenom proto, že byl v partaji. To říkal Svěrák v nějakém rozhovoru, že ho nutili do strany a říkali: „Když to nevezmeš ty, tak tam přijde tenhle kretén a to my nechcem. Tak tam běž.“ Takže přemlouvali ty bezpartijní. Já to nechci odsuzovat úplně šmahem. Víím, že byly mnohem větší svině, které ve straně ani nebyly. Nebo se potom ukázalo, že byly ve Státní bezpečnosti.

A jak byste charakterizoval váš vztah k tehdejšímu režimu?

Jeden z nejšťastnějších okamžiků v mém životě byl ten 17. Listopad 1989. Když neberu osobní život. Nebo ten měsíc, co byl poté. To se těžko dá vysvětlit. To byla nádherná atmosféra mezi lidmi. I když bylo jasné, že to takhle nemůže vydržet. Polistopadový vývoj je zase velké zklamání. Každý měl růžové brýle. Ale nikdy bych neřekl v anketě, že minulý režim byl lepší. Ani náhodou nebyl. Ten vývoj potom mě ale zklamal víc, než jsem si myslel, že mě může zklamat. A to jsem byl celkem realista. Ale je to těžký. Máte s tím spojené roky mládí a na to si každý rád vzpomíná. To je jako s vojnou, taky si pamatujete jenom to srandovní, i když to byla většinou pakárna. Pravda je, že bylo víc času. A to i v těch novinách, protože jsme měli jen osm stran. Nebyl takový tlak a nebyly mobily. Generace mých rodičů rozlišovala období na to před rokem 1968 a po roce 1968. Naše generace to měla dané rokem 1989. A já mám takové třetí dělení – před

mobilem a za mobilem. Protože mám pocit, že s tím nějak pořád přicházíme o osobní svobodu. Že jste pořád pod dohledem nebo diktátem mailů a moderní technologie. A svoboda v tom žádná není. Dřív jste odešel a nebyl jste v dosahu, nazdar. Ale to bylo i v těch 90. letech, to nemá souvislost s režimem. Nikdo vás nenašel, byly jen pevné linky.

A co pro vás znamenala práce novináře? Byla to jenom práce nebo třeba poslání?

Chtěl jsem to dělat a byl jsem ochoten akceptovat, že musím absolvovat tu školu, která byla politická. A že člověk musí dělat ústupky za cenu, že chce psát o tom sportu a baví ho to. To byla celkem oběť. Nebyl jsem zrovna manuálně šikovný, takže jsem stejně musel jít na humanitní obory. A humanitní obory byly tomu režimu logicky více poplatné. Být lékařem je pořád stejné, obsah té profese je stále stejný. Tady jste měl socialistické sportovce a kapitalistické sportovce. Samozřejmě, že všichni byli rádi, že se to změnilo a že můžeme psát svobodně.

Co vás na té novinářině lákalo, že jste to chtěl dělat i za cenu těch ústupků?

Jednak jsem měl rád sport a jednak jsem měl rád literaturu a vůbec novinářinu. Velice mě těšilo, že člověk na něco přišel první nebo měl nějaké sólo. Protože i tehdy byly fotbalové přestupy. A když jste porazil kolegu z jiných novin, tak to bylo takové zadostiučinění. A to zůstalo. A troška ješitnosti, že člověk vidí svoje jméno pod tím článkem. A že to, co je vaším koníčkem, se stává vaší profesí, bylo fajn i v tom minulém režimu. I když člověk žil tady v tom vězení.

No to mě právě zajímalo, jestli převládalo spíš to vlastní uspokojení, že novinář vidí svůj podpis v novinách, nebo to dělá jako službu veřejnosti...

No... Československý sport býval vyprodáný, sportovní stránky se četly jako první, televizní zpravodajství se sledovalo posledních deset minut. Sportovní reportáže byly nejsledovanější záležitostí. Takže jste se cítil docela slušně, i když za to nebylo tolik peněz, což byla také oběť. Kdybych dělal politického zpravodaje nebo šel do Rudého práva, tak jsem měl třikrát tolik. Což vám doma někdy začnou i vyčítat. Tam měli platy k pěti tisícům, což bylo obří. Víc už měli jenom horníci v té době. Ale já jsem si to nevybral kvůli nějakému zisku. Vybral jsem si to, protože jsem si říkal, že tam ještě míra slušnosti není překročena. Naštěstí jsem do novin přišel v době, kdy se to začalo uvolňovat a kdy to nebylo tak hrozné. V době tuhé normalizace nebo v 50. letech to muselo být šílené. A to by mě asi ani nevzali, protože jsem nebyl ve straně, rodiče nebyli ve straně.

Vy už jste mluvil o změně technologií v souvislosti s mobily. Ale po roce 1989 přišel velký technický skok. Jak to bylo pro novináře s tím vyrovnat?

Hodně. V té době jsem byl dokonce rok v Lidových novinách, když se rodila jejich první velká redakce.

Kvůli čemu jste skončil v Československém sportu?

Kvůli tomu, že se mi nelíbil postup nebo spíš nepostup té privatizace, protože se tam nic nedělo. A v Lidových novinách jsem měl kamarády, kteří mě přetáhli. Bylo to za i trochu lepší peníze. Ale hlavně mě tam lákalo to, na co jste už narazil. Oni už pracovali s laptopy a počítači, takže tam jsem to zažil. I když jsem už počítače zažil na fakultě na praxi v četce, kde je měli. Takže jsem s tím nějakou zkušenost měl. Ale novináři se toho vždycky obávali, protože většina z nich nebyli zrovna technické typy. A ten skok byl obří - z té horké sazby na počítače. Třeba se jmenovaným Frantou Černochem mám příhodičku. Ten byl absolutně technický antitalent. A nám dali nejdřív jen klávesnice a ty přístroje, abychom na tom nejdřív trénovali. A ten nový šéfredaktor David říká: „Tak Franto, jak trénuješ?“. On říká: „Jo, člověče, zkusím to, ale jde to blbě.“ „Jak blbě, vždyť to má klávesnici mnohem jemnější než psací stroj, takže do toho nemusíš bušit.“ „Ne, jde to nějak špatně.“ Tak on tam přišel, Franta psal a na klávesnici měl krytku a přes ten bakelit se snažil psát. Takže to byly takové úsměvné věci, než se to naučil. Navíc tenkrát ještě nebyly moc maily, takže přenosy dat šly přes FTP a takové věci. Takže to bylo složité. Kolikrát se to zaseklo, nešlo to, takže to byly nervy. Bylo to hrozný. Mistrovství světa v Americe 1994, to byly šílené věci, jak dostat data do Česka.

A vy jste se s tím počítačem srovnal rychle?

No poměrně ano. Protože mě to bavilo. Ne že bych byl nějaký počítačový maniak, nějaké hry a tak, to mě ani nebavilo. Ale protože jsem měl v těch Lidových novinách pořád náskok. Když jsem se vrátil do Sportu, tak se to teprve začalo rozvíjet. Tak už jsem u toho byl a prosazoval jsem, že je to dobré.

V těch Lidových novinách jste také dělal sport?

Jasně, ve sportovním oddělení. Tam byl nejdřív neuzavřený systém, že se to napsalo na disketu, tu disketu jste odnesl do nějakého řídicího centra a ti to potom předali grafikům. A až potom to šlo přes redakční systémy. A potom i změny ze 602 na Windows, to také lidi nechtěli, protože se to nechtěli učit znova. Ta T602 byla ale fakt fajn systém pro ty, co přešli z psacího stroje. Opravdu to bylo tak, že novináři technické novinky moc nechtěli. Ale taky s tím byly úsměvné záležitosti, než se někdo dozvěděl, že počítač je vlastně ta bedýnka, a ne ta obrazovka.

Jaké další změny přišly podle vás po roce 1989 kromě té zmíněné techniky?

Úplně odlišný způsob psaní. S tím přišel pan Karel Hvizďala v Mladé frontě DNES, kde začali pěstovat západní styl novinářské práce. Vkládání přímých řečí do textů – úplně změnil způsob psaní. Zpravodajství bylo striktně odděleno od komentářů. Předtím to bylo vše spojené... I když třeba byly teorie žánrů, ale pořád se to nějak překrývalo. Ovšem nyní, s rozvojem internetu, se zase žánry přímo nedodržují. Žurnalistika se zase někam posunuje a nemyslím si, že úplně dobře. Ale v té době to bylo jasné. Začalo se psát jako na Západě a všichni se to teprve učili. A třeba ten Franta Černoch ve Sportu a další se to už nechtěli učit. Nechtěli se učit jinak psát, jinak myslet. Oddělit zpravodajství od jiných žánrů, oddělit komentářové stránky atd. To byl nějaký rok 1991-1992, kdy to tak Mladá fronta DNES začala vydávat. Pak byl další zlom, když přišly barevné noviny. Protože do té doby byly barevné noviny bulvár. A všichni se těch

barevných printů báli. To bylo víceméně na přelomu století. Pak na to téměř všichni přešli.

Co se týče toho jiného způsobu psaní, tak to muselo být náročné. Když už měl novinář v hlavě nějaké šablony, jak psát...

Velmi. Byl tam spor mladí x staří. A já jsem v tom nějak lítal, protože jsem znal obojí. Někdy to zas bylo příliš mnoho. Třeba uzávěrky zůstaly stejné, nebo se ještě zhoršily, tím, jak bylo více novin a méně tiskáren. Když jsem viděl na kolezích z Mladé fronty DNES, že si ty odpovědi připravují už předem nebo je mají napsané.... Protože to vkládání přímých řečí do textu je při psaní zpožděovalo. Odeslal jste referát, a pak jste odeslal hlasy. A teď to oni měli v jednom. A oni si tam něco předepsali a sportovcům kladli takové otázky, aby dostali takovou odpověď, kterou oni chtějí, protože už na tom měli postavený ten článek. Což bylo někdy až legrační.

Ano, to je úsměvné...

Velmi. A měli také v redakci stále zakázaná slova, která by se neměla používat u nich v listu.

A to byla jaká slova?

Nevím, nějaká tehdy zprofanovaná slova. Teď už jsou zase jiná. Někáká klišé nebo nějaká slova, která se někomu nelíbila. Například „bude moci“, i když je to normálně budoucí čas. Nebo „volnočasové aktivity“ a takové zkomoleniny. Ale některé věci byly úsměvné, že se nesměly dávat. A vedlo to až k absurditě, že se to otáčelo proti smyslu toho opatření. V každém článku musel být hlas nějakých lidí, jeden pro a jeden proti. Takže třeba regionální krajánci si hodně vymýšleli. Ti dodali, že Jarda Novák něco řekl. A Franta Vonásek k tomu řekl tolik. Takže to, co mělo být důvěryhodné, se stávalo samo o sobě nedůvěryhodným. Anebo v těch článkách velmi často zaznívaly hlasy jejich známých a příbuzných pod různými jmény, kteří ani nevěděli, že to řekli. Víím, že na to měli nějaké tlusté manuály, ukazovali nám to a bylo to až úsměvné.

Tak v tomhle smyslu ten listopad žurnalistice moc nepomohl...

Ale jo. Samozřejmě, že jo. I v televizi pomohl. Tam to taky stálo v těch vodách. Pořád byl ten styl stejný. A když v únoru 1994 přišel Železný s Novou, tak tam teprve vidíte zlom. A i veřejnoprávní televize se pak konečně začala snažit něco dodělat. Do té doby jela pořád v tom stejném stylu. Sice i TV Nova je dneska úsměvná, když se díváte na to zpravodajství dvacet let staré, ale nastal díky ní ten zlom a konkurence. A Česká televize začala se sebou něco dělat, protože byla do té doby strnulá a muzejní. Řekl bych, že víc, než ty noviny. Noviny se privatizovaly a všichni museli něco dělat, aby se prodávaly. Kdežto v televizi uběhlo pět let a pořád se nic nedělo. Takže si myslím, že v novinách ta škola byla rychlejší. I ty komentáře jsou úplně jiné. To zas v té televizi změnil úplně Robert Záruba.

Zmínili jsme technické změny, způsob psaní, ale novinkou byl také fakt, že novinář najednou potřeboval umět anglicky, že?

Taky. Naštěstí jsem chodil na jazykové gymnázium, takže jsem anglicky uměl, německy trochu. Standa Hrabě uměl perfektně francouzsky. Takže pro nás to až takový problém nebyl. Pro tu starší generaci ano, ta uměla jenom rusky. Ale zas tam bylo spousta lidí, kteří uměli německy. Myslím, že sportovní novináři speciálně, protože dřív překládali z cizích novin, pokud chtěli něco vědět. Což byl taky zdroj informací, to jsem zapomněl říct. Ze Západu jsme dostali France Football nebo nějaké sportovní časopisy.

Ale to bylo těžké k sehnání, ne?

Bylo, ale přes redakci to šlo. Jeden dva výtisky, a pak se to půjčovalo domů. Takže se člověk udržoval a kdo byl chytrý, tak to uměl. Proto sportovní novináři cizí jazyky dobře ovládali. Ale, řekl bych, že dneska... Zrovna jsme seděli se Standou Hrabětem a říkáme: „Teď přijdou ti mladí, budou umět pět šest jazyků a převálcují nás.“ Ale moc ne... My jsme se učili cizí jazyk a věděli jsme, že ho třeba nepoužijeme, nebo jen pasivně. Nebo jen s nějakým turistou, který se bude chtít dostat do Dejvic. Ale jinak to nebylo tak nutné jako dneska. Takže mě někdy zarazí, že u nás to s tou angličtinou pořád není tak slavné jako třeba ve Finsku nebo v Holandsku, kde cizím jazykem umí každý od uklízečky až po ředitele.

Jsme tedy v období 90. let. Vy jste říkal, že jste přešel z Československého sportu do Lidových novin...

A pak zpátky, ale už do privatizovaného Sportu.

A jak jste říkal, že se vám to tamní dění nejdřív nelíbilo, takže pak to už bylo v pořádku?

Samozřejmě se to zvedlo platově, ale i nějakými možnostmi. A konečně na konci roku 1992 se privatizoval Československý sport a stal se z něj jenom Sport. Shodou okolností došlo také k rozdělení státu. A Sport koupil jeden investor, ten se jmenoval Pavel Dvořák, ale skončil špatně, protože se potom, když se mu přestalo obchodně dařit, zastřelil. A redakce byla rozdělená na třetiny – jednu třetinu měl ten Pavel Dvořák, druhou třetinu měli fotbalisté Ivan Hašek, Luboš Kubík a Václav Němeček. Ještě tam měl být Chovanec, ale ten do toho potom nějak nešel. Takže ti dlouho vlastnili společnost Československý sport s.r.o. V podstatě až do té doby, než přišel jako šéfredaktor pan Petera, který se také stal spoluvlastníkem, a pak to prodali začátkem století Ringieru.

Nebylo problematické to, že deník Sport vlastnili samotní fotbalisté?

Bylo to problematické. Ale naštěstí tam už moc nebyl střet zájmů, protože oni už většinou měli reprezentaci za sebou a dohrávali v zahraničí, takže ani nebyly zájmy, abychom o nich psali pěkně. Staral se o to Ivan Hašek, vždycky přijel do redakce, zajímal se o nějaké zdokonalení celého Sportu. Ale pak se ukázalo, že to stejně chce zahraničního investora, a proto časem přišel švýcarský Ringier.

Když jste přešel z těch Lidových novin zpátky do Sportu, tak to bylo na pozici redaktora?

Vrátil jsem se na místo zástupce vedoucího fotbalového oddělení. A od roku 1997 už jsem byl zástupcem šéfredaktora. Až do roku 2006, kdy jsem v rámci Ringieru přešel do deníku 24 hodin jako šéfredaktor. To bylo takové modernější Metro.

Takový deník si ani nevybavuji...

To byly takové oranžové noviny. No to jste možná ještě nebydlel v Praze.

Aha, to se vydávalo jenom v Praze?

No to bylo jenom v Praze.

Tak to opravdu nevím.

Jenže Švýcaři všechny bezplatné noviny, jak je rychle zavedli, tak je rychle zavřeli. Takže jsem potom už nechtěl být v Ringieru. Tak jsem dělal v Sedmičce, a pak jsem se dostal do fotbalového magazínu Hattrick. Ale jak říkám, byl jsem deset let zástupce šéfredaktora od konce 90. let až do roku 2006.

Jelikož jste působil v Československém sportu i pozdějším Sportu, tak můžete srovnávat. Změnil se v 90. letech například nějak ten výrobní proces novin?

Urychlil se. Kontrola nebyla už politická, ale víceméně obsahová. Ale bylo to v podstatě stejné, ono tam nic jiného nevymyslíte. Akorát odpadla ta horká sazba. Takže v podstatě jedna kontrola sazečova odpadla. To byly teda také zajímavé spory. Protože jak jste se učil tu techniku, tak jste se stal i sazečem. Byl tam sazeč, kterému jste odevzdal rukopis, a on to přepsal do té horké sazby. U nás samozřejmě kvůli tomu nebylo žádné zvýšení platu. Ale ve Francii si třeba ti redaktoři vymohli, protože věděli, že odpadá jedna docela náročná složka ve výrobě těch novin, zvýšení až o třetinu platu. Protože jim vlastně přibývá jedna funkce. Jak tam vždycky všechno vystávkují... A taky tam mají novináři asi šest týdnů dovolené povinně. Což vede k tomu, že tam musí být hodně zaměstnanců, aby si tu dovolenou vůbec mohli vybrat. Což mi přijde jako nesmyslné, ale dobře.

Samozřejmě, že se to všechno zrychlilo, potom ještě těmi mobily a postupnou konkurencí internetu. Teď se to zase mění, asi by to tak mělo být. V tom internetu by mělo být rychlé zpravodajství a v novinách by to už mělo být komentované. Ale to nevím, jestli je úkolem vaší diplomky. Myslím si, že se to dělá úplně špatně. Nikdo se z toho kolotoče ještě nedostal, protože pořád ta vydavatelství spíše živí ten print než internet, z kterého je těžké ty peníze dostat. Protože jak říká Steve Jobs a další: „Kterej pitomec dal před dvaceti lety zpravodajství na internet zadarmo?“. Ti, co se to snaží zpoplatnit, tak jim to většinou moc nejde. U nás teda už vůbec ne. Zpoplatňovat zpravodajství na webu... Ale stejně to asi někdo bude muset udělat. Nemůže se to dělat tak, jak to někteří dělají, že na internet dají něco zadarmo, a pak to chtějí druhý den prodat za patnáct korun. Rozdáte čerstvé banány zadarmo, a pak je lehce shnilé chcete prodávat? Tak to je přece pitomost. Já nevím. Malinko to zjednodušuji, ale někdy mi to tak připadá. Ten internet by měl být jako lákadlo: „Zítří si to kupte!“. Jenom prostě

ochutnávka, tak to děláme s tím časopisem. V tom nejlepším to utneme, aby si to někdo, kdo to chce dočíst, koupil.

A funguje tahle strategie?

Nedokážu posoudit. Ale myslím si, že jo. Já jsem našťvaný, když si koupím noviny druhý den, protože ještě rád čtu tu papírovou verzi, a přečtu si to, co jsem četl na netu. Tam by mělo být něco jiného. Někdy je vidět, že je to dublované.

A když srovnáte Československý sport a Sport po obsahové stránce? Dřív tam bylo široké spektrum sportů, teď je to omezené skoro jen na fotbal a hokej...

Ještě pod nakladatelstvím Československý sport tam převládal duch ČSTV. Řada tělovýchovných redaktorů, kterých jsme měli hodně, buď skončila, nebo přešla někam jinam. Protože tam už neměli takový prostor. Samozřejmě přechodem do velkého soukromého vydavatelství bulvárních deníků v roce 2002 nebo 2003, tak byl potom velký akcent na fotbal, hokej, jako nejpopulárnější sporty u nás. Plus některé sporty, které jsou sledované jako formule 1 atd. A tyhle malé sporty jsou ve výsledkovém servisu. Někdy mi to přijde, že je to až moc. Že se to udělalo šmahem a že se vylilo dítě i s vaničkou. Spousta čtenářů těch menších sportů od Sportu odešla, protože se tam nenašla. Nemuselo se to dělat takhle sekernicky. A velmi špatně se to vrací zpátky. Jeden čas vyházeli i výsledky těch nižších soutěží fotbalových i hokejových a najednou zjistili, že úterní vydání, kde byly ty tabulky, že mají o deset tisíc čtenářů méně. Tak to tam vrátíte, ale už těžko získáte všechny čtenáře zpátky.

Jak je to podle vás lepší? Dřívější záběr na širší spektrum sportů nebo současný trend, kdy má přednost fotbal a hokej?

Jako fotbalový redaktor jsem byl pro to, aby bylo více fotbalu a hokeje. Aby se to prostě dělalo podle většinového čtenáře. Ale nedělal bych to takhle sekernicky. Nevím, jestli mi rozumíte. Přišlo mi, že potom se zrušilo i to, co tam klidně mohlo být aspoň na jednu dvě stránky. Že jste tam našel i výsledky z ligy pozemního hokeje a nemusel jste je hledat někde na internetu. Takže to byla chyba, že se z toho stal fotbalo-hokejový list. A to říkám navzdory tomu, že jsem to chtěl prosadit. Ale pak už jsem tam buď nebyl, když došlo k těm rázným změnám, nebo jsem neměl tak silný hlas, abych to prosadil, i když se mi zdálo se mi, že to bylo zničeno až moc.

Ani jako zástupce šéfredaktora Sportu jste neměl silný hlas?

To jsem měl. Ale když před deseti lety došlo k tomu ráznému přelomu, tak už jsem byl pryč. Jestli vidíte, jak ta bulvarizace postupuje... A teď mi to někdy přijde... Ale nechci moc kritizovat, protože už tam teď nejsem... Ale někdy mi to přijde velmi nesourodé. Titulní stranu máme: „Kluci, musíte vyhrát!“ Takže bulvár jak vyšitý. A na straně šest a sedm máte odborný rozbor Vernera Ličky, jak se mají hráči pohybovat na šachovnici a přebírat prostory. Což je jak z časopisu trenérské fotbalové unie. Už je to velký rozpor. A ještě tam teď pan Křetínský vrazil bulvární dvojstranu, která je sázená úplně jiným písmem, jiným fontem a vypadá jako z úplně jiných novin. Což se mi nelíbí, protože si myslím, že noviny mají vypadat od první do čtyřiadvacáté stránky stejně. Ale

samozřejmě, že s tou novou technikou a novými grafickými přístroji to vypadá líp. Kvalitnější fotky, kvalitnější fotoaparáty, počítače... Jen si nemyslím, že by ten obsah byl lepší. To je stejné, jako když vyrábíte knížky a filmy těmi nejmodernějšími technologiemi, a nemůžete říct, jestli jsou lepší než ty, co byly dělané mnohem zaostalejší technikou. Kolikrát ne, že.

To je pravda. A co říkáte na propojení zpravodajství a publicistiky ve sportu? Dříve to bylo od sebe jasně oddělené a teď se mi zdá, že publicistika a hodnocení je obsažena i v těch zpravodajských textech...

Mně se zase zdá, že se to jakoby vrací. To, co ta MF DNES s Hvízd'alou v čele tady správně zavedla začátkem těch 90. let – západní novinářinu, oddělit zpravodajství od publicistiky a jiných žánrů – tak se to zase vrací. A kolikrát forma vítězí nad obsahem, což je druhý extrém. Takže se to smívá z nějaké odborné neznalosti nebo jestli je to trendy, já nevím. Já bych to nedělal. Velice jsem si přál, abychom v deníku Sport měli stranu komentářů, jako ji mají každé solidní noviny. Tak se to konečně povedlo. A teď je to zrušené kvůli bulvární straně. Tak mě to trošku bere u srdce, protože k těm novinám mám nějaký vztah, když jsem v nich dvacet let pracoval. A jak jsem mluvil o tom obsahu a formě... Za socialismu nám soudruzi říkali, že obsah je nadřazený formě. Což taky není pravda. Pak přišlo takové období, kdy obsah byl v souladu s formou. To se mi líbí a tak by to mělo být. A teď se mi kolikrát zdá, a to nejen v novinách, ale i v časopisech a v televizi, že forma těžce vítězí nad obsahem. Že kolikrát to už nejsou články, ale jen boxíky nebo větší popisky k fotkám. A ještě tak cikcak rozházené po straně. Nevím no. Vypadá to jako internet na papíře. Myslím, že by to mělo vypadat trochu jinak. Možná jsem konzervativní a starý, nevím. Ještě ke všemu je chyba všech tištěných novin, které si myslí, že mohou zaniknout, příliš striktní příklon k mladé generaci, která ty printy stejně nečte. Respektive má většinu informací v chytrém mobilu nebo na počítači. Takže tyhle nezískají a tu starou generaci, která je na ten print zvyklá, od toho odrazují, což je chyba. Dokud je mám, tak bych si je měl hýčkat. Přijde mi, že ta novinářina tápe. Všichni tápou, i ti šéfové, protože mediální byznys je v krizi kvůli tomu, že printy klesají a internet stále nenes.

A nechybí tedy momentálně nějaké médium, které by bylo jako Československý sport? Že by se zaměřovalo víc na ty menšinové sporty?

Ty sporty na to nemají moc finance, zvláště poté, co O2 Aréna zrušila téměř celý český sport příjmy do něj automaticky plynoucí ze Sazky, tak je každý rád, že je rád. A maximálně mají své hezké weby. Řeší to takhle, že si to tam všichni najdou. My v našem vydavatelství, kde máme Hattrick, máme i stránky o basketbalu, hokeji a florbale.

No já jsem měl na mysli spíš nějaké širokospektrální médium jako tehdejší Československý sport...

Myslím, že každý se bojí. A myslím, že by se to neuživilo.

Nedokázalo by se to uživit?

No, myslím si, že ne.

My jsme už mluvili o tom, jaký byl v 80. letech vliv ideologie a propagandistické funkce na média. Objevil se po roce 1989 nějaký další vliv, který byl cítit v médiích?

Byl a je. Už jsem to nakouzl. Když to zjednoduším – dřív byla politická cenzura a autocenzura, dnes je ekonomická cenzura. A to už vůbec nechci mluvit o oligarchizaci médií. Ještě nedávno to byl pro ty Švýcary a Němce, co vlastnili média, obchod a byznys. Teď to není byznys. Teď je to například jen divize Agrofertu. Noviny možná dobře vydělávají, ale není to prvotní účel. Prvotní účel je propaganda. Což nás vrací do těch stranických časů. Což je samozřejmě špatně. A také znova zpátky k té autocenzuře. Ať mi říká, kdo chce, co chce, tak prostě nenapišu do Sportu, že Křetínský je pitomec, když je to můj chleboďárce. Protože mám třeba rodinu a hypotéku. To si každý rozmyslí, když to zjednoduším. Na redakční porady chodí i obchodní manažeři nebo ředitelé a ti vám řekli: „Hezký, ale nepište špatně o tom a o tom podniku, protože je s nimi rozjednaný inzertní kontrakt za x milionů ročně. Takže jestli chcete, pánové, každý k 15. dni dostávat výplatní pásku nebo na účet peníze, tak toho nechte.“ Nebo naopak: „S těmi jsme se nepohodli, ty skřípněte.“ Řeknu příklad o Hušákově⁴⁴⁶ Sazce a jeho vládcovství. O tom všichni novináři věděli. Někteří více, někteří méně. Ale nikdo to nenapsal, protože Sazka dávala prostřednictvím pana Hušáka x milionů na inzerci do všech médií, co tu v republice jsou. A když se objevil nějaký článek, tak nevyšel, ale objem se zvedl o několik milionů víc. A to je příklad.

Tak to opravdu funguje?

No jistě. To je také cenzura. Takoví ti „nezavislí“... To je legrační. Není to tak. Web může být možná dneska nezávislý, protože je nízkonákladový. Ale stejně za tím vždycky někdo stojí.

Ve Sportu jste pracoval spoustu let. Co říkáte na to, že nyní deník Sport vlastní Křetínský, majitel fotbalové Sparty?

To je systémově špatně. Kolegové jako Standa Hrabě vám to asi neřeknou, ale cítí to. Oni mi třeba vyčítali, že to teď píšu do každého druhého komentáře. Teď pan Křetínský třeba tvrdí, že vůbec nevěděl o nějaké kauze Berbr-Damková. Ale to je úsměvné, samozřejmě, že věděl. V té vyspělé západoevropské a americké žurnalistice vlastník nezasahuje do obsahu, nebo dokonce ani nesmí podle nějakých pravidel. Má tam šéfredaktora a vedení, se kterým je buď spokojen, nebo je vymění. Ale když vám tam někdo strčí nějakou přílohu, kterou tam nechcete mít, tak pak už nemůžete být zcela zodpovědný za obsah. No a to tady dělají. Koupí si fotbalový klub a mluví trenérovi do sestavy. Koupí si fotbalové noviny a mluví šéfredaktorovi do toho, co tam má být za rubriky. To je takový ten balkánsko-oligarchický přístup. Kdyby si pan Babiš koupil

---

⁴⁴⁶ Pozn.: Aleš Hušák byl v letech 1995-2011 generálním ředitelem společnosti Sazka, která se pod jeho vedením dostala do insolvenčního řízení a byl na ni vyhlášen konkurz.

nemocnici nebo polikliniku, tak tam nepůjde operovat, protože by pacient zemřel. Takhle dřív nebo později zemřou ty noviny, když do toho budou takhle kecat.

Takže máte obavu o českou žurnalistiku?

Mám o to obavu. Snad jedině Právo, které vlastní napůl Seznam.cz a pan Porybný, je směřováno k tomu účelu, aby vydělávalo peníze. Všichni ostatní, ať už je to Babiš, Křetínský, Bakala, Dospiva nebo Soukup, to už jsou všechno propagandistické mediální odvětví nějakých firem, jejímž hlavním cílem není vydávat noviny, internetový obsah nebo televizi vysílání. Což je špatně. Křetínský s Dospivou koupí svých novin prý říkají „bezpečnostní investice“. Dřív se říkalo, že je špatně, že je to v rukou cizáků. Těm cizákům šlo ale o to, ať se to udělá co nejlíp a vydělává to co nejvíc peněz. Kdybyste Švýcarům řekli, že nejvíce zabírají články o tom, že Švýcaři jedí malé děti, tak by řekli, ať to Češi píšou, když se to prodává. Když to přeženu. Někdo říkal, že tu třeba má Německo velmocenské zájmy. Tam šlo ale čistě jen o mediální byznys. A to teď už nejde. A myslím, že to žurnalistice škodí. Je to svým způsobem trochu návrat do té předlistopadové doby, i když za úplně jiných podmínek. Můžete jít jinam, nemusíte to dělat a asi vás vezmou jinde a nebudete muset jít do kotelny. Ale moc těch médií není, víceméně jsou tu weby. Nebo ze špičkových lidí z MF DNES vznikly nové časopisy Echo, Reportér, Svobodné fórum, což jsou všechno ti utečenci. Ale nemají takovou sílu.

Takový ostrůvek svobody je tedy i váš Hattrick, že?

No je. Teď nejsme mediálním partnerem svazu, tak se snažíme být. Já jsem byl proti tomu, to chtěli majitelé. Ale nezávislí nejsme, taky jsme závislí na inzerci. Třeba do pana Valenty⁴⁴⁷ nešijeme a byl by to dobrý cíl. Obchodník s hazardem, dealer drog a teď se státem soudí o miliardu daní. To je dost snadný terč. Ale není. Protože to je stejné jako s tím Hušákem. Synot Tip má také všude inzeráty. Na fotbalových stadionech, v novinách, na netu.

Když se vrátím k vašemu konci v deníku Sport v roce 2006, bylo to právě kvůli sporům s vedením?

Ne, bylo to kvůli tomu, že jsem dostal nabídku na šéfredaktora v deníku 24 hodin.

Takže tam tedy nebyly žádné názorové neshody?

Ne, ne. Možná jen trochu, ale to je jen taková legrace. Náš generální ředitel propagoval na pozici předsedy fotbalového svazu Ivana Haška proti Vlastimilu Košťálovi. My jsme mu celkem před těmi volbami drželi fangli. Pak to ale vyhrál ten spolek kolem Košťála. Kdybych se ale zapřel, tak jsem tam zůstal. Ale už jsem toho měl víceméně dost. A navíc mi přišla nabídka jít do klidnějšího deníku, něco nového s lepším platem a ve stejném podniku, jen o patro výš. Takže jsem to přivítal. Navíc jsem se v té době rozváděl. Ten sport mi samozřejmě chyběl, ale na druhou stranou dostal člověk zas širší rozhled.

---

⁴⁴⁷ Pozn.: Ivo Valenta je český podnikatel, majitel společnosti SYNOT a také politik, který je označován jako „král hazardu“. V roce 2004 byl obviněn v souvislosti s korupční aférou v české fotbalové lize.

Už jen poslední věc, už vás tu zdržují dlouho...

Ne, mě to baví.

Úplně na začátku, jak jsme se potkali, jste říkal, že máte rozepsanou nějakou knížku. Podle vašeho životopisu jste už několik knih publikoval...

Mohlo toho být víc, některé nabídky jsem jako deníkář nestíhal.

A jak vás to baví v porovnání s novinářinou?

Mnohem víc. Ale musíte mít na to čas, a ten s novinářinou nemáte. A v současné době vás to neuživí. Pokud to dobře dopadne, tak je to na přilepšenou a na rodinnou dovolenou u moře. A taky je v tom trochu ješitnosti, že je vaše kniha k mání v knihkupectví. Ale myslím, že se tím dneska nejde uživit. To u nás může Viewegh, v Norsku Nesbø...

To byste asi musel napsat třeba tři knížky ročně...

Znám některé vydavatele a oni mi říkají, že když chceme vydat jednu hezkou věc, která bude samozřejmě prodělečná, tak musíme vydat tři kuchařky, něco s Hruškou a Babickou a něco o sexu, a možná si vyděláme na tu hezkou knížku.

Podle žebříčku čtenosti to tak evidentně funguje. Teoreticky – kdybyste se psaním knih uživil, tak tomu dáte přednost před novinářinou?

Možná jo. Třeba Milan Macho, bývalý šéfredaktor Hattricku a fotbalový redaktor, dnes píše knížky. Většinou vzpomínkové, ale teď píše i fotbalový thriller. Kolega Pavel Skramlík, kterého máme v redakci, už je taky v důchodovém věku a má nakladatelství a vydává knížky pod pseudonymem. Třeba i z fotbalového prostředí, ale už jako romány nebo novely. Tak na to už musíte mít víc času. A taky mít něco nastřádáno v hlavě. Karel Čapek byl taky původně novinář, ale tenkrát byl asi ten novinářský život pomalejší. A ještě jim to všichni vyčítali, že v těch knížkách je vidět novinářský styl. Bavilo by mně to. Ale u nás to nejde. Fotbal tu není takový fenomén jako v Německu nebo v Anglii.

To musí vyjít životopis Messiho nebo Fergusona, že?

No jasně. Ale taky máte jiný trh. U nás je 10 milionů, tam je 80 milionů lidí. A nejsou to chataři a chodí na fotbal. Trochu to zjednodušuju, aby to bylo veselé a čtivé...

Ještě jedna věc, na kterou jsem málem zapomněl. Mám tady napsanou poznámku, že máte doktorský titul z FTVS, to mě celkem zaujalo...

To nemám.

No našel jsem to na internetu, když jsem hledal váš životopis...

Mám titul PhDr., doktora filozofie, z Fakulty žurnalistiky. Na FTVS jsem měl jen roční kurz, kam jsme museli chodit. To bylo už při zaměstnání. A ten titul doktora filozofie... Dřív jste buď mohl mít červený diplom, nebo udělat rigorózní zkoušky. A já jsem dělal

rigorózní zkoušky. Ale moc ten titul nepoužívám. Jedině v nemocnici nebo u doktorů, protože ti si na to potrpí. Zjistil jsem, že s tím titulem je diametrálně odlišné chování sester i lékařů. Ale dělal jsem to kvůli rodičům.

Ale mezi novináři to není úplně obvyklé, ne?

Macho je PhDr., Pavlis možná taky...

Hodně lidí ale mířilo rovnou ze školy rovnou do redakcí...

V praxi to bylo zbytečné. Bylo to spíš takové, že na to člověk mohl dosáhnout. A tady v té střední Evropě a rakousko-uherské tradici se stále nosí takové hraní si na tituly. Takže jsem to udělal víceméně kvůli rodičům, aby měli ještě jednu promoci. To už bylo při zaměstnání, učil jsem se na to asi týden. Ale to FTVS, to je něco jiného...

No vím, že jsem tam viděl, že na FTVS jste měl mít rigorózní zkoušku. Tak to tam měli chybu. To bylo, mám pocit, na webu Databazeknih.cz...

No tam jim asi špatně skočil řádek. To se musím podívat. V takových databázích vznikají různé věci. Třeba Míra Bosák⁴⁴⁸ se dozvěděl z Wikipedie, že je synem bývalé gymnastky Evy Bosákové, olympijské d' vítězky na kladině. Což je samozřejmě hovadina, protože ta neměla žádné děti, a už vůbec ne Míru Bosáka. Nevím, který chytrák to tam dal, teď už to tam ale není. Ale nicméně to tam asi pět let viselo, než to dokázal zrušit.

Aspoň je vidět, jak jsou ty internetové zdroje „kvalitní“...

No, bacha na to. I když ta Wikipedie už to teď víc ověřuje.

Příloha č. 4. Rozhovor se Stanislavem Hrabětem

Datum pořízení: 13. 10. 2015

Vy mezi českými sportovními novináři máte takové výsadní postavení...

Proč?

No jako jediný český novinář volíte v anketě Zlatý míč pro nejlepšího fotbalistu světa.

Někdo to dělat musí.

A jak si užíváte tuhle výsadu?

Teď například Zdeněk Pavlis píše nějakou knihu o Zlatém míči, tak bych mu tam mohl napsat nějakou předlohu. Užívám si to tak, že se u nás v redakci vždycky zblázní, a když se v lednu vyhlásí výsledky, tak jdu na on-line, kde mi všichni nadávají. Jakej jsem blbec, hovado a jak tomu nerozumím. Jakým způsobem jsem se tam vůbec dostal. Někdo tam navrhoval, aby se sešel stranický výbor a byl jsem odvolaný. Takže jsou tam

---

⁴⁴⁸ Pozn.: Jaromír Bosák je známý sportovní komentátor, který se věnuje především fotbalu a golfu.

různé věci. Někdo se podepíše, někdo zase jako Mourinho. Tak říkám: „Vám jsem dal hlas jako trenérovi. Tak proč mě napadáte?“ Ale jsou tam různé hlasy, i když ty kritické a negativní jsou slyšet víc. Samozřejmě jsou tam i souhlasné hlasy. Ale když už jsme u toho... Domnívám se, že tím sloučením v roce 2010 s anketou Fotbalista roku FIFA, se ta anketa trochu posunula a ztratila trochu svůj půvab. Navíc i Kicker začal dělat anketu o nejlepšího fotbalistu Evropy, tam taky volím. A víceméně se setkávám s tím, že my novináři jsme stále stejní, kdo volí do těch anket. Takže tam zůstává takový konzistentní pohled. Navíc nám France Football dává různá kritéria. Zatímco my se zamýšlíme nad tím, jestli v té dané době byl ten fotbalista nejlepší, tak oni to berou spíš tak, kdo je nejlepší. Když jsem se s někým bavil, tak říkal: „Jasně, že Ronaldo nebo Messi jsou lepší.“ To jsme se hádali, když byl ve volbě Ribéry. Říkám: „Kdo jiný by to letos měl získat než Ribéry?“ „Ronaldo je lepší.“ „Ano, souhlasím, že Ronaldo je lepší fotbalista, ale tento rok se povedl Ribérymu.“ Takže takhle si to užívám.

Ano, k těm on-line rozhovorům jsem se chtěl dostat. Jak se jako novinář cítíte na té druhé straně, kdy čelíte otázkám?

To je něco jiného. To není normální zpovídání, jako když teď zpovídáte vy mě. Jsou to čtenáři, ne profíci ve zpovídání, když to řeknu takhle. Každý má svůj názor. Tak říkám: „Respektujte ten můj, abych respektoval já vás. Není to nahodilé, přemyslím o tom. Není to tak, že bych se někde opil, a pak do toho seznamu třiatvaceti fotbalistů zabodl kruzítko.“ Ale konzultuji to. Nesmí se to vyzrazovat, takže konečný hlas vím akorát já. Ale normálně se ptám kluků po Skypu, kolegů z Práva. Každý mi řekne svůj názor, já ho zvážím, ale nakonec se rozhodnu podle sebe. A než to vyjde, tak to nikde nepublikuji.

A jak se vyrovnáváte s tím, když čtenáři píší ty nenávistné komentáře na vaši adresu?

Ono to tak je, sociální sítě k tomu jsou. Když argumentuje, tak to беру. Jestli je to nenávistný, tak to neberu, to tam nemá co dělat.

To výsadní postavení jste nezískal jen tak, máte za sebou dlouhou kariéru. Chtěl jste být novinářem už jako malý?

Tak ve třinácti jsem říkal, že bych chtěl být kameraman nebo novinář. Ono je to hodně podobné. Takže s tím jsem šel i na gymnázium. Pak se stalo – dodnes to považuju za šikanu – že jsem byl zařazen do přírodovědní větve gymnázia. Dneska je to smíšené, ale předtím to bylo rozdělené. Tak jsem se nechal vyměnit a šel jsem na humanitní. S klukem, který se mnou hrál fotbal, s Honzou Šlechtou. Tak říkali, že vyměnili Hraběte za Šlechtu. Od začátku jsem měl latinu, francouzštinu a tyhle věci. Nemusel jsem maturovat z matematiky, postupně odpadaly přírodní vědy jako mineralogie, chemie, fyzika. Takže maturita čeština, ruština, dějepis, francouzština.

Říkal jste, že jste hrál fotbal...

No, jsem pořád členem. Hrál jsem fotbal za TJ Podolí, protože to je hned za televizí, kde teď bydlím. Narodil jsem se Na Bojišti, ale v šesti letech jsme se odstěhovali na

Pankrác. Hrávali jsme celkem vysokou soutěž, v dorostu jsme hráli v přeboru Prahy. Takže jsem si zahrál třeba i proti Spartě a Slavii. V osmnácti, kdy měl člověk vstoupit do mužů, jsem tam chodil asi půl roku. Už to prostě nešlo. Ti dorostenci hráli třeba dopoledne, ale muži hráli v době, kdy byla liga. Ale my jsme s panem doktorem Procházkou chodili na výšce na každý ligový zápas. Tenkrát to tak bylo, navíc jsme to jako studenti měli levnější. Takže jsme chodili na čtyři stadiony – Sparta, Slavia, Bohemians, Dukla, Viktorka v té době ligu nekopala. Takže jsme chodili na všechno možné, a to už se potom nedalo skloubit.

K té vysoké škole se ještě dostaneme. Teď mě napadá, pomohlo vám v budoucí kariéře sportovního novináře, že jste hrál v dorostu proti Spartě a Slavii? Poznal jste třeba nějaké hráče?

Pamatuju si, že v Dukle byl takový udělaný gólman, jmenoval se Sork. Ten potom byl dokonce v lize, ale jako trojka, myslím, že dokonce nemá ani ligový start. Ale Sparta i Slavia tam nasazovaly, a dělají to i teď, hráče o úroveň níž. Takže si nevybavuju, že... Poznal jsem například Petra Hrušku, který je teď trenérem Vyšehradu. Ty hráče jsem pořád potkával, když jsem hrál potom sálovku. Ale že by tam byl vysloveně někdo z ligových... Ale toho Sorka si pamatuju, protože jsme mu nedali gól. I když já jsem hrál stopera, takže jsem moc gólů nedával.

Takže díky tomu, že jste hrál v mládí fotbal, jste se poté zaměřil na fotbalovou novinářinu?

Fotbal mě vždycky zajímal, měl jsem ho rád. Nějakým způsobem se to zlomilo v roce 1974, když bylo mistrovství světa v Německu. Na ruštinu nás měla paní profesorka Navarová a její manžel, docent Navara, byl jeden z největších metodiků, co tam byli. Takže jsme si o mistrovství povídali v rámci ruského jazyka. Pak jsme se tam hádali. Franta Pressl byl obrovský fanoušek Nizozemska, já jsem byl obrovský fanoušek Argentiny. Tehdy Argentina prohrála 0:4. Za čtyři roky se to vyměnilo, ale to už on šel na nějakou stavárnu a já jsem taky akorát šel na výšku. Protože jsem končil gympl v roce 1978. Takže tam se to zlomilo. Nutno přiznat, v té naší generaci novinářů chtěli být všichni sportáči nebo dělat kulturu. Téměř nikdo nechtěl dělat zahraničí nebo vnitro, jak se dneska říká.

Asi se nikdo v té době nechtěl ušpinit...

Ne, ušpinit. Co byste tam psal? Bud' splnili plán, nebo nesplnili. Přišel ředitel, ať napíšete, že dostali nějakou standartu, a to byla veškerá práce. Zahraničí bylo ještě složitější, protože se tam musela dělat nějaká propaganda. Takže samozřejmě někteří spolužáci jako třeba Pavel Bouda šli i na tyhle věci. Ale když si to vezmete, v našem ročníku bylo spousta sportáků. Kuba Bažant, Pavel Procházka, Jirka Jakoubek, Honza Marchal. Bylo nás tam asi osm sportáků. Ono to bylo zajímavý, a navíc jste si myslel, že se třeba jednou člověk podívá do zahraničí. To jsem snil, že se jednou podívám do Francie. A teď jsem se třeba vrátil z Marseille, kde hrál Slovan Liberec. Každý si tu kariéru nějak nastavil. Když jsem se třeba bavil s rozhodčími, tak říkali: „Já jsem chtěl fotbal, ale neměl jsem tu výkonnost. Tak abych u toho byl, tak jsem se aspoň takhle

k tomu dostal. Takže jsem si takhle užil i ty největší zápasy.“ Ono je to skloubené všechno se vším. Je tam ten pocit, že to člověk hrál, měl plakáty. Přes sestru jsem dostával francouzský časopis Onze, takže jsem měl vytapetovaný celý pokoj. Bylo to jedno s druhým.

Už jste několikrát zmínil francouzštinu. Tu jste se tedy učil od střední?

Na střední to bylo povinné, maturoval jsem z ní, na vysoké to už bylo ale slabší. Taky jsem třeba zkusil španělštinu.

Na tu dobu, kdy hlavním cizím jazykem byla ruština, to zní celkem nezvykle...

Rusky umím taky velice dobře. Aspoň si můžu přečíst Dostojevského, Tolstého, to je klasika. Nebo ve francouzštině Flauberta, Maupassanta nebo Balzaca. Dneska je ruština světový jazyk. Například jak jezdíme do Monaka hlasovat o tom nejlepší fotbalistovi, tak je tam 54 asociací a 19 z nich mluví rusky. Takže my se sejdeme a prostě mluvíme rusky, protože je to nejjednodušší. I ti co nechtějí – Litevci, Arméni. Akorát mezi nás vždycky vleze Maďar...

Když přejdeme k vysoké škole – Fakulta žurnalistiky Univerzity Karlovy byla politickou školou. Probíhalo při přijímacích nějaké kádrování?

Víceméně kádrowali spíš náš původ, než nás samotné. Co jsme měli v osmnácti? Přiznám se, že v SSM jsem byl. Kdo měl nějaký špatný původ, tak mohl mít problémy. A ještě něco... Tím jak to bylo přehumanizované, tak nás na gymplu bylo osm kluků, dvě čtyřky do mariáše, a dvacet pět holek. Takže když někdo chyběl, tak jsme museli hrát licířáka. Takže to byl problém. Vedle v humanitní třídě tam byli jen tři kluci, protože se všechno cpalo na průmyslovky. A najednou byla žurnalistika, kde byla polovina žen a polovina kluků. Z těch humanitních oborů tam šlo hrozně moc bab, kluků tolik ne. Takže ze dvou kluků se třeba jeden dostal.

Takže jste s přijetím neměl žádné problémy?

Neměl jsem. Neměl jsem původ takový, že by rodiče byli disidenti. Neměli nějaký škraloup. A já jsem taky nebyl žádný... Ono to tak hrozný nebylo. Ale věřím, že kdo měl ten původ nějak složitější, tak s tím mohl mít problémy. Nebo měl.

A stalo se někdy v průběhu studia, že byste měl problémy kvůli politice?

Stalo. První úkol, který jsme dostali, byl zkrátit projev soudruha Husáka v Rudém právu. Čtyřstránkový projev, který byl otištěn celý, zkrátit na dvě stránky. Tak podle toho, kdo jak zkracoval, tak ty lidi mohli hned vyhodit. Protože zjistili, jestli vyhodil ty závažné myšlenky nebo ne. Největší problém jsem měl ale na vojně. Vojna byla součástí výuky. Měli jsme psát životopis a já jsem ho napsal takovým tím lehkým stylem, udělal jsem si z toho srandu a oni hned, že si to se mnou vyřídí.

Co to znamená lehkým stylem?

To byly takové kecy jako „spatřil jsem světlo světa dne...“ Víím, že jako poslední větu, která je naštvála nejvíc, jsem napsal, že jsem svobodný s vykřičníkem. Tam bylo, abych

uvedl i rodinný stav, tak jsem napsal svobodný a vykřičník. No a armáda... Byli to gummy. Nakonec z toho ale nic nebylo, akorát jsem musel napsat nový životopis. V roce 1992 mě chtěl vyhodit major Braun, velitel našeho kontingentu UNPROFOR v Jugoslávii. Ale když byl v diskusi s Lubošem Beniákem v Mladém světě, tak ten Braun říkal: „Podívejte se, já jsem voják. O mně rozhodují politici. Voják je voják, ten musí poslouchat, tak jsem si to vybral.“ Takže on to bral takhle čistě profesionálně, že za něj rozhoduje někdo jiný.

Ale samozřejmě jsme na škole měli hodně politiky, ale záleželo hodně na profesorech, jak to brali. Pamatuju si například marxismus-leninismus a z mého pohledu byl Marx opravdu špičkový filozof. Ty jeho myšlenky, to byly zajímavé postřehy. Myslím, že z toho marxismu jsem měl větší znalosti než lidi, kteří měli VUML⁴⁴⁹ – nejvyšší stranické vzdělání, které mohlo být.

Takže se dá říct, že jste jako studenti věděli, jak máte plnit úkoly a psát, aby z toho nebyly problémy?

Samozřejmě. Jako mladí lidé jsou vždycky radikálnější, takže tam byly i různé volnomyšlenkářské provokace. V prvním ročníku u nás bylo pouze pět lidí, kteří byli ve straně. Takže mohli sotva založit stranickou buňku. Když jsme končili, tak včetně kandidátů, jich tam bylo asi třicet. Já jsem za svůj život dostal třikrát nabídku vstoupit do strany a ani jednou jsem neodmítl. Báł jsem se.

Ani jednou jste neodmítl?

Neodmítl. A nevstoupil.

A jak je to možné?

Tak vždycky se to nějak vyšachovalo, že to nejde a tohle... Pamatuju si, když jsem chvíli dělal v ČSTV... Ono to bylo složitější. U studentů to ještě šlo rychle, ale že to byla dělnická strana, tak tam už moc nebrali lidi z jiných oborů. Protože taky věděli, že je to trochu kariérismus. No a já jsem říkal, že tedy ano, že vstoupím. No a oni říkali: „Počkej, ty budeš v Gólu a to je jiná stranická buňka než ta naše.“ Tak říkám: „No a co?“ Já to věděl. „No když ty tam vstoupíš, tak my přijdeme o jedno místo pro nějakého straníka.“ Tak říkám: „Jak jako?“ „No ne, ty nám sebereš místo a budeš v jiný stranický organizaci. Hele Stando, tak se nezlob, tak to ne.“ Tak jsem hned bouchl šampaňské. Ale báł jsem se říct ne. I když ta 80. léta už nebyla tak tragická...

Ale jak říkáte, báł jste se odmítnout...

Báł jsem se. Ale nebyl jsem tak blbej, že když jsem v těch dvaadvaceti končil tu školu, abych nevěděl, že je to obrovská výhoda být ve straně. Když to řeknu natvrdo, ani tu zkurvenou vojnu bych nemusel absolvovat. Protože ti, co byli ve straně, tak psali do Lidové armády, Obrany lidu nebo byli v armádním filmu. Já měl vystudovaný rozhlas a samozřejmě tisk, tak bych třeba byl někde v Pohraničnicku. Takhle jsem dělal na

---

⁴⁴⁹ Pozn.: VUML byla zkratka pro Večerní univerzitu marxismu-leninismu.

útvary. Ono se to potom odrazilo, v roce 1992 jsem byl povolán na cvičení jako záložák, tak jsem tam šel do Československa – obvodní vojenskou správu. A tam říkám: „Pánové, já toho mám dost. Byl jsem na vojně rok, normálně u útvaru.“ My jsme byli průzkumáci a byli jsme v terénu, a ti co byli ve straně, zůstali normálně v Praze a tam chodili „do války“, jak jsme říkali. Čili psát do redakce. Tak když mě povolali, tak říkám: „Už je jiná doba, řeknu vám to klidně natvrdo. Mám táhle jít někam běhat se samopalem. Nadiktuju vám lidi, kteří byli ve straně a ty si povolejte, ať taky tu vojnu ozkoušej.“ „Počkejte, počkejte, takhle ne! To vy jste bránil socialismus se zbraní v ruce, oni jenom psali!“

A prošlo vám to nakonec?

Ona se rozdělila republika a ta výzbroj mého útvaru šla na Slovensko. Když to Mečiar s Klausem rozdělil, tak si vymohl, že spousta vojenské techniky musí na Slovensko. V tom systému jedna ku dvěma, jak to bylo. Tak mi s lítostí oznámili, že je útvary zrušený. A od té doby jsem tam nebyl, takže nevím, jestli jsem dneska generál. Skončil jsem jako poručík. Když jsem dostal dopis, že jsem povýšený, tak už jsem tam nešel.

Ještě bych se vrátil k tomu, jak vás chtěla třikrát získat KSČ. Vy jste tedy ze strachu neodmítl, ale jaký jste měl k tomu režimu a jeho ideologii vlastně vztah?

Řekl bych, že takový kritický. Jsem levicově zaměřený a dá se říct, že jsem marxista. Marx podle mě byl filozof, Lenin ne, to byl politik. Ano, uznávám, že by měl být nějaký sociální stát, ale nemělo by se to samozřejmě zneužívat. Buďme upřímní, komunisté výraz sociální stát ukradli. To vůbec nebyl jejich nápad. Takže jsem takový lehký sociální demokrat, ale nevolím je proto, že jsou tam takoví neumělové. Jinak mám spíš to levicové myšlení. No a takový kritický vztah, že jsme spoustu věcí zpochybňovali... Dokonce profesorka Skřivánková mi jednou řekla, že jsem čtvrtý klasik. Že nacházím díry v tom učení.

Tak jste měl o tom napsat nějakou knihu...

No to jo... Ona filozofie byla zajímavá. My měli na gymplu na filozofii pana profesora Votlučku, který byl vyhozen z vysoké školy. A třeba Jarda Dušek, ten herec, na něj vždycky vzpomíná. Protože on tam všechny převyšoval. A oni ho na tom gymnáziu nechali a učil filozofii. Takže nějaké štěstí v tomhle člověk měl, že se potkal s lidmi, kteří byli zajímaví.

Takže se dá říci, že vás zklamalo, jak komunistický režim naložil s tou marxistickou filozofií?

Myslím, že i filozofie se vyvíjí. Když si vezmete jeho první dílo o postavení vinařů v údolí Mosely, to psal ještě jako student právnické fakulty. Tak to samozřejmě už dávno neplatí. Takové to, jestli může ta vědecko-technická revoluce vlastně osvobodit toho člověka, nebo to musí jít tou marxistickou cestou. Byl to prostě filozof 19. století. Tehdy byl dělník zbídačovaný, dneska myslím, že není, a jsou jiné problémy. Třeba bezdomovci. Protože kdo práci má, tak není zbídačený. Samozřejmě někdo pracuje víc,

někdo mihn, to záleží na zaměstnavateli. Ale nemyslím, že by byl dělník vytlačovaný z toho sociálního systému.

A přál jste si, aby ten komunismus pokračoval dál, nebo aby se to změnilo?

Ne, ne. Myslím, že takový ten intelektuální život na fakultě, kdy jsme něco řešili u piva, místo abychom obtěžovali holky nebo chodili na fotbal, úplně vyřešila ta vojna.

Že tam nebyl čas o tom přemýšlet?

Ne, že každý kdo tam byl, tak pochopil, co je to za svinstvo. Takže když někdo dneska říká, ať se ta vojna zavede znova, tak říkám: „Vy debilové, kdo tohle vymýšlí, ať jde někam!“. Samozřejmě člověk tam hrozně rychle poznal spoustu věcí. Ale nestálo by to za to, aby na ty mladý kluky rok řvala nějaká zelená guma. A ty jsou jak tady, tak tam. Americký seržant bude stejný blbec, jako byl důstojník Varšavské smlouvy. Takže tvrdím: „Nechtějte vojnu!“. Kluky by to něco naučilo, ale je to takhle malinký zisk proti obrovské ztrátě.

Vrat' me se ještě k tomu členství ve straně. Vy jste říkal, že jste si uvědomoval, že to má své výhody...

No samozřejmě. Už jen si vemte, jak jsem nastoupil do Gólu. Tehdy byla kategorizace. Každý časopis musel někdo vydávat, nemohl vzniknout sám od sebe. Gól vydával ČSTV, kde jsem začal působit, abych pak mohl jít do Gólu. A vemte si třeba základní plat. Mně bylo osmnáct let a já tam měl 2100. A kluci v Rudým právu už měli přes čtyři tisíce. Ale samozřejmě to byla jiná kategorie. První kategorie bylo Rudé právo, televize, rozhlas, protože to bylo stranické. Takže ti byli někde jinde. Pak byly ty krajské jako Práce. A takzvaná pátá kategorie byly společenské časopisy jako Gól. Takže tam prostě peníze nebyly. Ale jako svobodnej kluk jsem takhle nepřemýšlel. Ale samozřejmě jsem si to uvědomoval.

A nikdy jste si třeba neřekl: „Ted' bych mohl mít nový byt, kdybych mohl být ve straně“?

Ale ono to bylo rychlý. Vždyť si to vemte – v roce 1983 jsem se vrátil z vojny a v osmadevadesátým se to už zlomilo.

Tak šest let taky není úplně málo...

Není to úplně málo, ale dostal jsem se do Gólu k fotbalu, to byl splněný sen. Dokonce jsme v září nebo v říjnu 1989 jako jedenáctka novinářů jeli do Francie. To byla moje první Francie. Stáli jsme nahoře na Eiffelovce a kolega říká: „Hele podíváme se sem ještě někdy?“ A já říkám: „Myslím, že jo.“ Vrátili jsme se a bylo všechno jinak.

Vy už jste tedy naznačil, že jste po výšce pracoval v Gólu. Jak jste se tam dostal?

Napřed jsem byl na ČSTV. Měl jsem nastoupit do rozhlasu, protože mám rozhlasovou specializaci. Pak se ale objevila možnost, že bych mohl nastoupit na ČSTV. Ono se to jmenovalo bohužel jako „politicko-výchovné oddělení“, kde jsem byl referent na tisk. Československý svaz tělesné výchovy vydával Gól, Stadión a nějaké takové odborné

tělovýchovné časopisy jako Atletika. A oni mi řekli, že když tam půjdu, tak mě rovnou připraví do Gólu. Bylo to i trochu seshora. Takže jsem hned začal spolupracovat s Gólem, takže až se to potom podařilo, tak jsem nastoupil do Gólu.

A do ČSTV si vás nějak vybrali, nebo to bylo na vaši žádost?

Tam bylo volno. Přiznám, že tam dělal táta, když to ještě byla YMCA. Tak jsem tam šel. Splňoval jsem podmínky, že jsem měl vysokou školu novinářskou. Tam jsem zajišťoval tiskové konference a takové věci. Samozřejmě já jsem ten dohled neměl, od toho tam byl čuťák. Jestli víte, co to bylo ČÚTI?

Ano, cenzurní instituce...

No. A tam se mnou chodil i Mirek Sládek, to bylo výhodné. A ten nadával na socialismus, tak jsem si říkal, jestli je to provokatér nebo co. On, zaměstnanec ČÚTI. Takže na tiskovce jsem byl já kvůli organizaci a on tam byl, aby se nestalo nic nepatřičného.

Tak to jste v podstatě neměl žádný dohled, když nadával na socialismus...

To ale mohla být provokace, to člověk nevěděl. Když vím, co třeba fuťák provedl Frantovi Černochovi v roce 1982, jak ho sejmul a on už potom nesměl psát o fotbale.

Co se stalo?

Samozřejmě každý plnil plán. A ten fuťák, Sýkora, takovej malej človíček to byl, taky musí občas něco nepatřičného najít. Tak se hledalo, kde se dalo. To se vzpomíná, že se třeba prosvěcovaly noviny. Třeba fejeton byl vždycky pod čarou. A jednou tam byl článek „Půjdeme k volbám“, a když se to prosvítilo, tak tam byl fejeton a to „Půjdeme k volbám“ bylo přeškrtnuté. Jako že budete škrtnat volby. Samozřejmě to byl průser. A průser byl, když jste napsal „prezident republiky a generální tajemník Ústředního výboru KSČ soudruh Gustáv Husák“. Protože stranická funkce je vyšší než státní. Takže napřed musel být generální tajemník, a pak teprve prezident. A kdo to tak neudělal, tak to bylo na pokutu. No a Sýkora asi neměl co najít a Franta Černoch byl tenkrát na tiskovce s Kuvajtem, jak jsme s nimi hráli 1:1. A napsal takový lehký fejeton a trochu si z těch Kuvajťanů udělal legraci. A my jsme tenkrát s Kuvajtem podepisovali nějaký kontrakt o ropě. A tak to Sýkora rozmázl. Takže byl okamžitě přeřazen z fotbalu. Takže průsery byly i ve sportu. Ale Sládek byl fajn, nadával na komunisty. A pak mi volal, že zakládá Sdružení pro republiku – Republikánskou stranu, jestli nechci vstoupit. V životě jsem do žádné strany vstoupit nechtěl.

No vidíte a mohl jste být třeba poradce skoro-prezidenta...

No mohl jsem být třeba místo Krejsy. Nebo jsem mohl být třeba poslanec.

Co se týče té první práce v ČSTV, to bylo ještě při vysoké škole, nebo až po ní?

Po výšce. Skončil jsem výšku, šel jsem na rok na vojnu povinně. Zaměstnání si domlouvat skoro nešlo, ale mně řekli, že mi ho podrží. Protože tam byl nějaký starý

pán, důchodce. Takže jsem na měsíc nastoupil, pak jsem šel na rok na vojnu, a pak jsem tam nastoupil.

A při té vysoké škole jste někde externě působil?

Při výšce jsem dělal pro ČTK, tam jsem psal. Měl jsem rozhlas, takže jsem měl i povinnou praxi v rozhlase s panem Svobodou. Ale nechodil jsem na mikrofon. Říkal jsem, že moc melu, takže se budu živit radši psáním, nikoli mluvením. Pan Svoboda říkal, že kdyby mě školili, tak bych mohl... Ale občas jsem tam nějaké zprávy psal pro ty hlasatele. Ale v ČTK jsem už chodil i na zápasy. Pamatuju si, že na Bohemku přijel Sporting de Gijón. Bohemka je porazila 3:1. A já šel na letiště, abych s nimi něco udělal, mluvil jsem trochu španělsky. A ten trenér mi tenkrát řekl, že ne, ale že to uděláme na hotelu. Ať tedy jedu s nimi autobusem. Tak jsem si sedl do autobusu a seděl jsem s Antoniem Macedou, jestli vám to něco říká. Antonio Maceda, hrdina Španělska v roce 1984, dával v poslední minutě gól Němcům. Tak jsem mu něco vyprávěl, on byl rád, že trochu španělsky umím.

Byl z toho nějaký rozhovor?

No s tím trenérem. To bylo pro četku, takže z toho mělo vyjít zpravodajství.

Ale pro studenta to musel být sen, že se dostal ke slavným fotbalistům, ne?

To bylo krásný. Pak jsem šel na fotbal za četku a bylo to 3:1.

Takže do Gólu jste tedy nešel jako úplný nováček?

Dneska to je úplně jinak. Já jsem se specializoval na zahraniční fotbal. Protože jsem dostával ty francouzské časopisy přes sestru, která to zajišťovala. Tak jsem je četl. A nebyl jsem líný, tak jsem si kupoval další časopisy. Tady vycházela PiłkaNożna. Polsky umí každéj, že jo. Kupoval jsem si FUWO, což byl východoněmecký časopis Fußball-Woche. Pak ještě sovětský fotbalový časopis Futbol-Chokej, to bylo něco podobného jako Gól. Chvilku chodilo jugoslávské Tempo, to pak ale zakázali, protože to bylo valutové. Takže jsem se hrozně zajímal o ten zahraniční fotbal a myslím, že jsem byl v těch 80. letech jedním z největších odborníků na zahraniční fotbal. Protože nebyl internet. Dneska už ví o zahraničí každý. Tenkrát Jirka Weiss dělal Anglii, zesnulý pan Volařík dělal Španělsko a Portugalsko a já jsem vlastně po panu Paráčkovi převzal Francii, protože France Football chodil do Gólu.

To je celkem zajímavé. Když jsem listoval v archivu těch sportovních novin a časopisů, tak mi přišlo, že po tom zahraničním fotbale nebyla poptávka. Psalo se o něm maximálně ve výsledcích...

Nebyla. Ale třeba si pamatuju... Spolupracoval jsem taky s Prací a tam nastoupil jakýsi Cyril Smolík, což byl bývalý zpravodaj televize v Bonnu. Tam jsou takové záběry, jak mu rozbili hubu, protože šel po nějakých bývalých nacistech. Takže třeba rozkrýval, kde bydlí Kurt Lischka, jedna z největších nacistických zrud. A on se pak vrátil. A to byl teda komouš. On tu Práci úplně přenačil a chtěl mít hezký sport, ale jenom

socialistický. A oni tam z toho byli celí říční. Nějaký Kempes⁴⁵⁰, to tehdy nešlo. Tak mě žádali, a tak jsem tam psal – Joachim Streich, bratři Savičevové, Ciolek⁴⁵¹ a tydlety. Prostě jsem tam dělal takové profily východních sportovců. Ještě možná lehce prošla Jugoslávie, ale jinak...

A tu znalost francouzského fotbalu jste tedy uplatnil?

Ale jo, taky. Třeba v roce 1976 bylo Saint-Étienne ve finále PMEZ, tak jsem psal o Saint-Étienne. Ale ono se to měnilo.

Jaká vlastně byla atmosféra v redakci Gólu?

Byla taková... Bylo nás tam sedm. A ono to nebylo politické. Maximálně se psal nějaký politický úvodník, ale to jsme taky odbourali. Že to pořád nebude o únoru nebo o žních, ale psaly se tam fotbalové nebo hokejové věci. Ta druhá polovina 80. let, když jsem tam byl, tak byla hodně uvolněná. To už byl Gorbačov a už to nebylo tak zlé. 50. léta jsem nezažil a v období normalizace jsem byl na školách. Takže ono to bylo jiné. Samozřejmě Přemysl Hrubý, tehdejší šéfredaktor, to dostal jako stranický úkol. A přitom spolupracoval se Svobodnou Evropou. Ale to dělal spíš pro peníze, on to byl takový kšeftmánek. Takže když potom byla ta revoluce nebo společenské změny, tak se prostě hodil marod. Zbavil se odpovědnosti, aby k ní nikdy nemohl být volán. Byl tam taky Jirka Macků, ten byl vyškrtnutý ze strany, takže po něm šli nejvíce. Jirka Köhn byl dokonce zavřený. Pan Šimák dostal v roce 1949 pětadvacet let jako bývalý zpravodaj Práva lidu. Dostal pětadvacet let a odseděl si devět. Ota Dolejš, když viděl, co se v těch 50. letech děje, tak šel dobrovolně do dolů. On tam nebyl jako vězeň, ale jako dobrovolník. Ale psalo se u něj, že je indiferentní, že není členem strany. Takže tam byli takoví lidé. A pak už tam ti mladší lidi – Pavel Bárta, Venca Jáchim, Petr Nečada, Jirka Malý.

A byly mezi vámi přátelské vztahy?

Jo. Jirka Malý vstoupil do strany. A oni pak zase zkoumali, to byla ta třetí nabídka, jestli bych nešel do strany já. Protože Petr Nečada to odmítl. To bylo někdy v říjnu 1989. Tak jsem jim neřekl, že ne. A oni řekli: „Počkej, teď to bude tak rok trvat, než se udělají nějaké papíry.“ A to už to bylo na spadnutí.

K roku 1989 se určitě dostaneme. Ještě mě ale zajímají vaše začátky v Gólu. Říkal jste, že šéfredaktor dostal Gól jako stranický úkol. Takže probíhaly tam z jeho strany nějaké politické tlaky?

Ne, ne. Dokonce mi pustil úvodník *Fotbal je odraz jevů společnosti*. To bylo někdy v říjnu 1989, kdy se objevila velká aféra Ústí, jak si Boháček a Tureček psali, kolik dávali rozhodčím. Bylo v tom asi dvanáct klubů, to asi nepamatujete. A já jsem napsal v úvodníku: „Proč nadáváte na fotbal, když společnost je ještě horší?“

---

⁴⁵⁰ Pozn: Mario Kempes je bývalý argentinský fotbalový útočník a nejlepší střelec mistrovství světa v roce 1978.

⁴⁵¹ Pozn.: Joachim Streich je bývalý fotbalový reprezentant Německé fotbalové republiky, bratři Dejan a Goran Savičevićové jsou bývalí jugoslávští fotbalisté a Włodzimierz Ciolek je bývalý polský fotbalista

Tohle vám prošlo?

Jo. Ještě to mám někde schované. A ještě k tomu se tehdy vedení fotbalu usneslo, že kdybych měl nějaké problémy, tak mě budou chránit. Tak za mnou přišel Hrubý a řekl, že mu volal nějaký policajt a že jsem předvolaný, abych něco doložil. On se bál za mě. On se bál problémů, nebyl zlý. Takže z toho vyšlo, že bych měl být poprvé předvolaný někdy na začátku prosince 1989. No a už jsem nebyl předvolaný.

Takže politický tlak tam tedy nebyl. A co nějaké cílené kampaně?

Tyhle věci psal šéfredaktor nebo zástupce, což byl Jaromír Novák. Když dneska říkám těm mladým: „Vy dneska jen tak nastupujete do novin. Za nás jste museli mít vysokou školu, potvrzenou znalost nejméně dvou jazyků a osm let praxe. A pak jste mohli dostat nějaké zařazení a plat.“ A co Novák? Ten nemusel, ten byl ve straně. Takže tam takový lidi byli. Hrubý se ale bál, Novák byl hloupej. No a pak už tam bylo Občanské fórum a revoluce. To dělal hlavně Jirka Macků.

Pronikaly do Gólu také nějaké politické zprávy, když byl například sjezd strany?

Jo, taky to tam bylo. Husák měl narozeniny na začátku ledna, takže měl fotku na titulní straně. To byla fotka dvacet let stará, aby tam vypadal hezky. Bylo to tam. Když byl vítězný únor, tak tam nemohlo být nic jiného. Ale to psali šéfredaktor nebo zástupce. To ani nemohl psát nikdo jiný, protože by to mohl být politický průser, kdyby to psal někdo neuvědomělý.

Tím jste narazil na jednu věc – kdo vlastně četl váš článek, když jste ho napsal?

Četli to většinou ti zkušenější. Ale myslím, že to tenkrát ani moc nikdo nečetl.

Takže by prošlo, kdybyste napsal něco ostřejšího?

Tak tam byla autocenzura. Člověk si to nedovolil.

Gól patřil k předním sportovním časopisům své doby. Psalo se tam o fotbalu, hokeji,...

Jen o fotbalu a hokeji.

A vy jste tedy psal fotbal?

Já jsem dělal fotbal.

Kolik bylo ve fotbalovém oddělení lidí?

Byli jsme tam tři – já, Petr Nečada a Ota Dolejš. S tím, že pan Šimák už byl v důchodu, tak tam chodil a občas něco napsal. Macků dělal zahraničí, a pak tam byli hokejisti. A šéfredaktor Hrubý měl hokej a zástupce Novák fotbal.

Nezlobte se, že stále narážím na tu politiku, ale je to hlavní téma diplomové práce. Setkal jste se například s nějakými sankcemi v redakci?

My jsme věděli, že budeme mít malý plat a budeme mít víceméně větší klid než třeba kluci v Rudém právu. Takže pokud jste neudělal moc velký průser... My jsme měli spíš problém s fotbalisty. Něco jsme napsali a Kockovi se to nelíbilo. To politikum bylo spíš na úrovni ČSTV a výboru fotbalového svazu.

A stalo se vám někdy, že by si vás Kocek předvolal?

Mně ne. Šel jsem na první tiskovku Sparty, tenkrát byl předseda pan Oberhel. A tomu se něco nelíbilo, a tak nás důrazně požádal, abychom psali o Spartě jen v dobrém. Jinak, že si to s námi vyřídí na stranickém výboru. A byl tam se mnou Ota Dolejš, tak mu říkám: „Sakra, jak s náma může takhle jednat, když ani nejsme ve straně?“ No ale celá ta Sparta byla o stranicích.

Takže to fungovalo tak, že redaktor věděl, že tohle a tamto nesmí napsat?

No ten Oberhel to přímo řekl, že si to s námi vyřídí po stranické linii. Ona ta strana mohla samozřejmě potrestat i nestraníka. Třeba pracovně-právně.

Tak se o Spartě asi nic špatného nenapsalo, že?

Já jsem o Spartě nikdy moc nepsal.

Abych to tedy shrnul – vy jste tedy neměl nějakou sankci nebo pokutu kvůli tomu, že byste porušil nějaké nařízení nebo napsal něco, co se nemělo?

Ale tak to asi jo, ale profesně. Nikoliv stranicky nebo politicky.

Ani nikomu dalšímu v redakci se nic takového nepříhodilo?

Jak říkám, ta 80. léta už byla jiná. Tvrdí to bylo v těch 70. letech.

To naprosto chápu. A jakou funkci podle vás měla média v těch 80. letech? Informativní nebo propagandistickou?

Všechno dohromady. Novinář měl být kolektivní organizátor, propagandista a informátor. Ale naše propagandistická úloha oproti Rudému právu byla mizivá.

No ale funkcí Gólu mohlo být například vyzdvihování československých týmů nebo sportovců, ne? Když Gól spadl pod ČSTV...

Ale tak samozřejmě. To se trochu hlídalo. Víím, že tenkrát jsme hráli kvalifikaci s panem Masopustem na mistrovství světa 1986 do Mexika. A na Strahově jsme dostali 1:5 od Němců. A pak jsme porazili Portugalsko 1:0, Vláška Hruška dával gól. A Míla Šimák napsal úvodník *Nátěr na růžovo nepomůže*. A tenkrát to tedy nerozebírala strana, ale nadřízený orgán, to ČSTV. Vyčítali mu hlavně to ironizování a zesměšňování. Takové to, že „hráč měl kixsy, za které by se styděl kluk ze školní přípravky“. A Jirka Macků byl vždycky takovej ostrej. Ten mu tam vždycky něco podsouval. Takže ano, bylo tohle.

A když to vezmeme naopak – existovali i sportovci, kteří byli v pozadí, a nepsalo se o nich. Emigranti...

O těch se psát nesmělo. Ale vemte si, že časopis Gól organizoval Klub ligových kanonýrů. A později i Klub brankářů, to už bylo za mě. Teď vám neřeknu kdy, ale do toho Klubu ligových kanonýrů byli přijati Kadraba a Schrerer – jeden zůstal ve Francii, druhý v Rakousku. A to bylo v 80. letech. Samozřejmě se o nich moc psát nesmělo, ale taky se psalo.

Ale jak jsem procházel staré noviny, tak třeba o Lendlovi se psalo jen občas, a navíc pouze ve výsledcích. Ve fotbale se takové „embargo“ mohlo týkat třeba Kubíka, ne?

No, to bylo v roce 1988. Měli jsme rubriku Na kus řeči, čtenáři psali dotazy a sportovci na to odpovídali. To se dneska dělá online. No a byl tam Luboš Kubík. A to se dělalo dopředu, nebylo to aktuální. Takže byla stránka tři, to byla výstavní stránka Gólu, a tam Na kus řeči s Lubošem Kubíkem. Už to bylo v tiskárně a v pondělí se dodělávala liga. A já si pamatuju, že jsem měl volno, že jsem byl někde na čundru a fakt jsem nic nevěděl. Přijdu ráno do redakce, všichni zsinály ksichty a Ota Dolejš říká: „Nemáš něco? Musíme vyndat Kubíka, protože akorát utekl s Knoflíkem.“ A ještě jsme dokonce měli stránku o Slavii, kde byl Kubík.

Takže i sportovní novinář se potkal s tou politikou...

To se potkal no. Třeba o Mačákovi jsme psát nemohli. Pavel Mačák utekl a chytal za Schalke 04, takže o něm se nepsalo. Ale ti tenisti na tom byli jinak. To vypadalo blbě, když bylo třeba čtvrtfinále French Open a ze čtyř výsledků vyšly jen dva.

A bylo to oficiálně dané, že o těch konkrétních sportovcích se psát nesmí, nebo to každý redaktor nějak tušil?

Ano, bylo to dané, ale hodně si na to lidi přicházeli sami.

Pamatujete si, jak jste v časopisu Gól vyjádřili například k tragické události v Bruselu v roce 1985? Například v Rudém právu jsem našel komentář, podle něhož za tu tragédii může kapitalistická společnost...

Ano, ano. V Rudém právu všechno hned zneužili propagandisticky. A zatajovalo se, že se třeba někdo v Moskvě porval.

A vy jste na to reagovali také v podobném duchu?

Asi jo, to bylo v těch úvodnicích. Ale to psalo to vedení, já jsem byl řadový redaktor, nebyl jsem ve straně. Víím, že jsem něco k Bruselu psal, ale spíš takový popis do těch vnitřních stránek. A v tom samém roce 1985 byl natočený film Proč?, o tom vlaku Sparty. A já jsem dělal rozhovor s Langmajerem, který hrál jednoho z těch výrostků. Tak jsme seděli v hospodě a hrozně jsme strhávali, co vlastně socialismus vytváří pro mladé lidi.

Ještě pár otázek k tomu, jak fungovala redakce časopisu Gól. Témata článků jste si vymýšleli sami, nebo vám je někdo určoval?

Sami. Nás měl na starosti Mirek Novák, takže ten se s námi radil. On nebyl zlej, on byl šíleně hloupej. On neměl žurnalistiku, ale FTVS, takže se do Gólu dostal přes Obranu lidu jako kádr. Takže on si to spíš užíval. A nakonec se opil a zmlátil policajta, ale stranický výbor ho podržel. Naopak pan Šimák byl pro nás velká osobnost. Takže když to v roce 1989 začalo, tak někdo říkal, že se to musí vrátit před rok 1968. A pan Šimák říkal: „Kluci, vy jste úplně mimo. To se musí vrátit před rok 1948!“ Mohl jste číst spoustu věcí... Ale ten chlap dostal pětadvacet let. Nic nedělal, psal do novin. A odseděl devět let, byl v Jáchymově. Když člověk zná konkrétní případ, tak je to něco jiného, když jen o tom čte. S Jadou Starkou jsme se jednou hádali a já říkám: „Jak ti nemůže vadit Berbr?“ Trošičku máme jiné názory, protože on trochu gangster je, co si budeme povídat. A on říká: „No, Stando, víš, ty jsi sečtělej. Já bych taky chtěl být sečtělej. Já na to ale neměl. Vy jste na fakultě filozofovali, ale já byl na té ulici.“ On teda komunisty nenáviděl hrozným způsobem...

Stále připomínáte rok 1989, tak se k němu tedy přesuneme. Angažoval se časopis Gól nějak v listopadu 1989?

Tak ono se to prolínalo celou společností. Paradoxně první zápas, který se nehrál, byl Dukla – Sparta. Dva nejprotěžovanější komunistické kluby a jako první řekly „ne“. Jirka Macků byl v tomhle hrozně agilní, takže on nám třeba přinesl Několik vět. Ale my jsme je nepodepsali, protože jsme se báli. Pak byly nějaké další... A já jsem třeba říkal: „Jirko, tam je napsané: zrušit ústavní článek č. 4. Jde to vůbec?“

Říkáte, že jste se bál ty věci podepsat. Nevěřil jste, že se revoluce podaří?

Nevěřil. To nevěřilo hodně lidí.

Už jste mluvil o tom, že byly přerušované zápasy ve fotbalové lize. Takže sportovní novinář se opět setkal s politikou, protože musel vysvětlovat čtenářům, proč se nehraje, ne?

Ale tak on většinou vždycky někdo vystoupil. Víím, že vystoupil Pavel Řehák a dělal jsem s ním rozhovor. A on řekl, že musí být zrušená nejen vedoucí úloha KSČ, ale i vedoucí úloha Sparty v lize. Tak na něj lidi nadávali.

Jak to v té době vypadalo celkově s týdeníkem Gól, který byl pod státním svazem?

On silně narostl. Ale v té době nebyl papír a náklad se směl zvyšovat jen o deset procent. Abych nelhal, my jsme měli snad šedesát tisíc výtisků. A v roce 1990 mělo první číslo 102 tisíc výtisků. Všechno se prodávalo, lidi četli jak horliví. Já říkám, že normalizace měla výhodu v tom, že spousta lidí a výborných novinářů, kteří nemohli nic jiného dělat, šli do sportu. Takže třeba František Pojdl, výborný režisér, šel dělat sport.

Bylo to tím, že si komunisté mysleli, že od sportovních novinářů jim toho tolik nehrozí?

Ano. Pan Šimák mohl být taky jenom v Gólu. On byl odsouzený jako nepřítel lidu, pak byl rehabilitován. Ota Dolejš byl vyhozený z Československého sportu v roce 1969,

a pak dělal v Gólu. Sport měl tu výhodu, že v něm skončili nesmírně chytrí lidé, kteří by jinak dělali něco úplně jiného.

Znal jste ještě někoho kromě zmiňovaného Františka Černocho, kdo nemohl před rokem 1989 publikovat, a poté se vrátil?

No Franta Černoch se vrátil v roce 1990. Byl dokonce tiskovým mluvčím naší výpravy v Itálii. A on jako mohl publikovat, ale musel dělat takzvané MRTV. Takže říkal: „Psal jsem o Maradonovi, Rossim a o těch nejlepších. A teď píšu, jak žáčkové někde cvičej.“ Loni Franta zemřel.

A podobné případy neznáte?

No to byla ta 70. léta, tam to lítalo. Byly nějaké postihy, ale jak říkám, už to nebylo tak hrozné.

Nehrozilo těm novinářům, včetně pana Černocho, že se v 90. letech jen těžko budou vracet zpátky k původnímu oboru? Protože ten způsob výkonu praxe se ve sportovní žurnalistice rychle vyvíjel...

Tak on byl pojem. A v tom sportu pořád byl, akorát nesměl psát o fotbale. Takže tomu asi vlak neujel. Ani nebylo proč. Fax jsme viděli až v roce 1991. Diktafon, to byla bomba!

Kdy jste ho měl poprvé?

Diktafon? Tenkrát mi ho půjčil Jirka Macků, někde ho dostal na západě. On tam měl nějakého příbuzného a on mu ho koupil. Hrál tady Anderlecht Brusel s Bohemkou a já jsem dělal rozhovor s jejich brankářem. Ten mi pak dokonce poslal knížku. A ten jsem si nahrával. To byla výhoda, všichni to psali tužkou. A pak, když už ty diktafony byly, tak někteří byli takoví borci, že seděli na tribuně, a když se něco stalo, tak si to řekli do diktafonu. Tak to byly diktafony. A pak teprve byly počítače. Do té doby jsme pořád psali na stroji.

Jen taková vsuvka – v dnešní době má diktafon už skoro každý...

No samozřejmě.

No počkejte. Ale jak jsem ještě před rokem chodil po zápasech, tak jsem si všiml, že například Pavel Dosadil diktafon nepoužívá a při rozhovorech si píše do sešitu... To mě překvapilo.

No ano. Ale když dobře píšete, tak to máte rychlejší. Takhle to musíte znova poslouchat. Já se přiznám, že někdy ani neposlouchám, že ten diktafon tam mám jen nastavený. A až pak si to člověk dá do uší. Ano, je to hrozně výhodná pomůcka. Ale dá se to i na mobil, dneska už je to všude.

Ohledně té techniky – bylo to složité přejít z psacích strojů na počítače?

První počítače byly vlastně psací stroje. Tenkrát nám dokonce firma KB věnovala počítač a kluci se na něm střídali. Napsali to na počítači, nechali to vytisknout a šlo to

do sazárny. Takže místo toho, aby to člověk napsal na válec papíru, tak to napsal do počítače. Samozřejmě tam bylo mnohem lehčí dělat korekturu.

Ale někteří novináři s tím přechodem možná měli problém, ne?

Myslíte tu techniku? Tak klávesnice je stejná, člověk psal na počítači jako na psacím stroji. Pamatuju, že jsem si v roce 1994 v Americe půjčoval psací stroj v tiskovém středisku. To jsme faxovali. A dneska už fax skoro nikdo nemá.

Jaké byly podle vás nejvýraznější změny ve sportovní žurnalistice po změně režimu?

Sport se rozšířil, vznikly nové redakce. Takže v každé redakci byl jeden starý bard a to byla takzvaná fotbalová jednička. A když byl třeba konec ligy, tak s ním šli už i další, a ti mu pomáhali. To byly takové jedničky... Třeba když se volil fotbalista roku, tak my jako mladý jsme si s Petrem Nečadou vždycky říkali: „Budem někdy volit fotbalistu roku?“ Protože Gól měl dva hlasy a volil Dolejš a Novák. Samozřejmě se dalo i vyjet, takže to bylo krásný.

A změnil se podle vás i styl psaní?

Změnil se. Tehdy se hodně dalo na formu. Aby to bylo hezky napsané. A informace tam nebyla to zásadní. V normálním deníku se po lize napsal nějaký souhrňák, pak byla pozvánka na ligu, rozhovor a to bylo všechno. Tehdy něco vysлідit, to se nepsalo. Spíš, aby to bylo hezky napsané. A dneska to už můžete mít napsané, jak se říká prdelí, ale aby tam byla informace. Vědět něco dřív. Pro nás to byla výhoda. Třeba s Jirkou Kamínem, který u nás dělá editora, jsme vzpomínali, jak jsme odněkud letěli a Tomáš Skuhravý⁴⁵² tam sbalil letušku. Přistáli jsme na staré Ruzyni a Tomáš si ji vzal do auta. A on ještě na nás: „Kluci, dobrý!“ No my jsme mu záviděli. Ale dneska bych to musel napsat. Nebo Patrik Berger mě třeba vzal do bytu, to dneska neexistuje. Když se dneska něco děje, tak u toho ještě sedí tiskový mluvčí.

Takže kvůli té změně stylu psaní se ochladily vztahy mezi novináři a sportovci?

Hrozně. Aspoň si to myslím. Teď jsou to pro mě mladý kluci. S tou starší generací jsme seděli s manželkami, znali jsme se, povídali si. Normálně se taky chodilo do kabin. Prostě je to hodně odtažitě. Samozřejmě můžete udělat rozhovor někde v kavárně, to ano. Nebo jsem se taky znal s Honzou Stejskalem⁴⁵³. To jsme seděli v Seville s Lád'ou Ježkem, který se bohužel uchlastal, a s Pavlem Čapkem. Tak říkal: „Pojď si sednout, dáme si pivo.“ Tak vzal mladýho Jirku Novotnýho⁴⁵⁴ a říká: „Hele mladej, máš nějaký drobný?“ Tak vzal hrst těch peset a tomu číšníkovi to takhle vysypal. A on nám na platu přinesl osmnáct piv. Ten šel spát, já tam měl flašku Becherovky, tak jsme asi do čtyř

---

⁴⁵² Pozn.: Tomáš Skuhravý je bývalý vynikající český fotbalový útočník, který se stal druhým nejlepším střelcem na mistrovství světa 1990 v Itálii.

⁴⁵³ Pozn.: Jan Stejskal je bývalý český fotbalový brankář a v současnosti působí jako trenér brankářů.

⁴⁵⁴ Pozn.: Jiří Novotný je bývalý český fotbalový obránce, který byl dlouholetým kapitánem pražské Sparty.

hodin do rána kecali. Normálně na gauči a Honza Stejskal vyprávěl, jací jsou ti Angličani blbci. Takže se Stejským jsme se znali dobře.

Se současnými sportovci se vám tohle nestane?

Proč by si se mnou, se starým dědkem, povídali? Jo, budou si se mnou povídat slušně, ale už je tam hrozně cítit mezigenerační rozdíl. To se chce zeptat někoho pětadvacetiletého až třicetiletého, jestli mají takové vztahy, nebo ne. Ale myslím, že určitě ne tolik jako my. Protože když se něco objeví, tak se to musí napsat. Je šílený konkurenční boj.

Byla velkou změnou i jiná rychlost toho psaní?

Ivo Urban řekl: „Kluci, tak se dohodneme a napíšeme to ve čtvrtek.“ V pondělí jsme se domluvili, že se něco napíše ve čtvrtek.

A jak se zvykalo na to, že dříve bylo na všechno dost času a najednou to muselo být napsáno hned?

Ale tak byl to týdeník. A potom jsem byl v měsíčníku, až teď jsem v deníku. Já jsem ten čas měl vždycky. Ale uměli psát rychle, bylo to stejné. Jak říkám, tehdy byl zahraničář bomba, to bylo jen pár lidí. To bylo nejtěžší dělat zahraničí. Dneska je to nejlehčí. Na internetu si cokoliv opíšu.

Když se vrátíme k vám, tak vy jste měl velkou výhodu, že jste uměl jazyky, ne?

To jsem měl výhodu. Ale já jsem byl vždycky na český fotbal. Byl jsem třeba předseda Komise pro historii a statistiku, než mě Svoboda vyhodil. K tomu jsem měl vždycky vztah. Ale zajímalo mě i zahraničí, tak jsem si ty jazyky rozvíjel, když jsem četl. Ale to mohl každý. Každý si mohl kupovat Pilku nožnu, ta psala hodně a dobře.

Ale zrovna francouzsky moc sportovních novinářů tehdy neumělo, ne?

Francie byla fotbalová velmoc. Sice nebyli mistry světa, ale všechno vzniklo ve Francii. Mistrovství světa, mistrovství Evropy, Pohár mistrů, Zlatý míč... Byli na tom velmi dobře organizačně. A vycházela tam spousta časopisů. A sestra právě dělala v zahraničním obchodě, takže mi pomáhala sehnat francouzský časopis. To byla obrovská výhoda. A do Gólu, nevím, jak to bylo možné, ale chodil France Football. Teď ho jako korespondent dostávám automaticky. Myslel jsem, že už mi to zatrhnou, protože už nic nechtějí. Dříve chtěli furt nějaké články, dnes nechtějí nic. Mají internet a překladač, dneska je to hrozná výhoda.

Jak dlouho jste vlastně pokračoval v časopisu Gól?

V Gólu jsem skončil v roce 1999, to jsem odešel do měsíčníku Fotbal. A do Gólu jsem se vrátil 2002 a byl jsem tam do roku 2009. Celkem jsem tam byl osmnáct nebo devatenáct let.

A kvůli čemu jste tam skončil a šel do toho měsíčníku Fotbal?

Nabídli mi místo šéfredaktora. Nabídli mi lepší peníze, lepší místo, větší uplatnění.

Ten časopis ještě existuje?

V roce 2001 to vykoupil Hattrick a zastavil to. Když Fotbal skončil, tak mi nabídli místo ve Sportu. Ale já jsem říkal: „Ne, já nejsem deníkář. Já jsem týdeníkář a magazinář.“ Tak jsem skončil v deníku Sport.

A jaká to byla vlastně změna, přejít z týdeníku do měsíčníku?

Větší rozsah, hlubší témata. Mě to hrozně bavilo, protože jsem tam neustále odbočoval do nějakých společenských věd a historie. Takže když jsem psal před mistrovstvím Evropy 2000 o Turcích, tak jsem řekl Kurdskou otázku. Posouvali jsme to někam jinam. A byly tam takové společenské věci, jako když jsme oslovovali známé osobnosti do rubriky *Já a fotbal*. To bylo nádherné, když jsem dělal rozhovor s panem Švandrlíkem nebo s profesorem Grygarem⁴⁵⁵. On hrál samozřejmě fotbal, jako všichni. Tak jsem mu dal první otázku: „Vy tvrdíte, že nevěříte, že jsme ve vesmíru sami. Tak když připustíte, že nejsme sami, tak někde se rozvíjí nějaká civilizace. Bude hrát fotbal?“ A on říká: „Bude, máte dobrou otázku.“ Koule je základ vesmíru. I ty primitivní národy do něčeho kopaly.

Už to sice není tématem mé diplomky, ale zajímá mě, jak jste se srovnal s tou prací v deníku, když jste do té doby dělal jen v týdeníku nebo měsíčníku?

To je jednoduchý. Tam to člověk nablije a je to pryč. Zjišťuju, že je to mnohem jednodušší. Dřív to bylo pořád nějaké uvažování. Aspoň jsem si užil dceru, když byla malá, a psal jsem v noci. Teď jsem bohužel na fotbalech. Takže v tomhle jsem to měl dobrý. Všichni říkají, že z deníku přechází na stará kolena do těch časopisů, já to mám obráceně. Aspoň jsem si užil dítěte.

Deníková kariéra není zrovna ideální pro rodinu, to je pravda.

No. A teď, když už je plnoletá, tak je to jedno. Ale nás tam bylo dřív hrozně málo, tam byl problém si vzít dovolenou. Když si člověk vzal dovolenou, tak tam někdo zůstal sám. Takže když jsem chtěl dovolenou, tak jsem musel napsat něco dopředu. V tomhle to bylo složité. Teď nás v tom deníku je... Já se s vámi můžu vybavovat a oni tam zatím něco možná píšou.

No vidíte, ještě vám kvůli mně něco uteče...

No to je jedno. Víc hlav víc ví. Dřív si každý musel všechno zjišťovat sám.

Teď bych se ještě na chvíli vrátil k tomu dění po roce 1989. Mluvili jsme o novinářích, kteří po pádu režimu opět mohli psát. Ale víte o takových, kteří naopak kvůli své minulosti, nemohli publikovat v 90. letech?

Tak Rudé právo zůstalo, akorát se jmenuje Právo. Oni to neřešili. Samozřejmě když vyšla Rudá kráva, Cibulkovy seznamy, tak se tam všichni hledali. Oni plnili plán, a když nesplnili závazky, tak je tam někdo klidně napsal. Jak se dalo bránit proti StB?

---

⁴⁵⁵ Pozn.: Jiří Grygar je uznávaný český astronom, astrofyzik a popularizátor vědy.

Takže znám případ spolužáka, který tam byl napsaný. Později vyhrál všechny soudy. Ten, kdo ho kontaktoval, sám přiznal, že ho tam napsal, aby měl prémii. Ale ano, ti, co tam byli napsaní, tak museli odejít třeba z televize nebo z rozhlasu. Ale když to vezmu upřímně – na těch seznamech není nikdo z Rudého práva. Protože když byl někdo v Rudém právu, tak byl natolik uvědomělý, že bude hlásit všechno sám od sebe a ne za peníze. To je prostě uvědomělost, ten třídní boj byl pro ně povinností. V televizi kolik bylo spolupracovníků StB a v Rudém právu nikdo.

Takže se dá podle vás říct, že do Rudého práva chodili novináři kvůli ideologii?

No to se předpokládalo. Ale vím, že třeba Ivo Urban nikdy nic neudělal, to byl hrozně hodnej člověk. O Karlu Feltovi taky nevím. Ale předpokládalo se to. I když on ten sport byl taky něco jinýho než jiné odvětví. Ale ono je to složité. Tenkrát, když někdo jel na zahraniční cestu, tak se vyplňovaly formuláře. A Ota Dolejš, který nenáviděl komunisty, byl ve Vídni. A on to vyplňoval a říká: „Já jim tam napíšu, že jsem se setkal s Kadrabou. To budou hrozně překvapení, že Kadraba žije ve Vídni.“ A měl z toho hroznou pohodu, že objevil svět. A když se dnes doslýchám z různých pořadů, kdo to hlásil a kdo ne, tak by to dneska byla hrozně přitěžující okolnost.

Nebyla mezi novináři taková zvláštní atmosféra kvůli tomu, že jste jen mohli tušit, kdo z vás spolupracuje s StB?

Nám na fakultě řekli, že v každém ročníku jsou tři donašeči. O někom jsme byli přesvědčení, pak to tak ale nebylo. To byla jedna holka, která měla tátu generála. A s ní jsme nemohli mluvit. Ale nebyla to ona. A nakonec to byli lidi, o kterých jsme vůbec netušili.

A potom v profesním životě? Když už jste byli pracující novináři?

Tak jako v Gólu nebyl nikdo. Ten byl nezajímavý. Ve Stadionu byl největší podle Franta Kreuz, ale to byla špatný charakter. Pak třeba Karel Malina. On když člověk chtěl někam vyjet, tak to víceméně musel podepsat. Takže ono to nebylo tak černobílé, jak to dneska vypadá.

Před chvílí jsme mluvili o tom, že novináři z Rudého práva to povolání brali jako ideologii. Co znamenala práce novináře pro vás?

Byl to splněný sen, člověk chtěl být u fotbalu a byl u něj. Najednou jel na mistrovství světa, najednou seděl na Poháru mistrů, najednou se bavil s reprezentanty.

Dělal jste to i kvůli tomu, že jste byl rád, když jste viděl svůj vytištěný článek?

Jo, taky v tom byl exhibicionismus.

Jako službu veřejnosti jste to nebral?

Tak člověk chce, když už to píše, aby v tom byla nějaká přidaná hodnota. Jak jsem třeba říkal, že jsme dost odbočovali mimo ten sport. Člověk prostě trochu vystoupí z neznáma. Ale televizi jsou na tom ještě úplně jinak.

A pořád vás novinářské povolání naplňuje?

Dá se říct, že jo.

To je fajn. Teď bych rád přešel k otázce o vlivu médií. I když už 80. léta, a především jejich druhá polovina, byla uvolněnější, tak měla podle vás média na společnost velký vliv?

No já si myslím, že měla i neměla. Když si člověk vezme, jaký měla náklad ta neprotěžovaná média a knihy. Takže cokoliv, co bylo mimo hlavní ideologický proud, tak to se neskutečně hltalo. Samizdaty se četly. Už tenkrát ségra přivezla Adinu Mandlovou, která vyšla samizdatem támhle ve Švýcarsku. Nebo Škvoreckého Tankový prapor jsem měl v průklepácích. Takže to mělo vliv. A pak tu bylo to oficiální. Ten náš socialismus byl takový švejkovský, šaškovský. Všichni kývali, ale ani ti největší komunisti tomu nevěřili.

A sloužila podle vás ta oficiální média straně nebo veřejnosti?

Asi tak obojí. Straně samozřejmě, to bylo hlídané. Ten propagandistický vliv byl samozřejmě obrovský. Kdo má média, ten má moc. To ví i pan Babiš. Ale samozřejmě se to dá udělat dobře, ale i blbě. A když je něco hodně černobílé, tak se to, jak se říká, přetřápne.

Jak se to proměnilo po tom listopadu 1989? Veřejnosti nebo nějakým soukromým cílům?

Tak člověk si to koupí, protože je tam informace. Navíc sportovní fanoušek je trochu jinačí, on chce konfrontovat svoje znalosti s těmi redaktory. Teď trochu odbočím. Já říkám, že nějaká chyba ve sportovních novinách je dobře. Taky to tak mám, že si podtrhávám všechno, co jsou blbosti. A člověk si chce dokázat, že je chytřejší než ten redaktor. Ještě víc je to u televize. Když dělal Železný nábor do Novy, tam mu radil Holubec, zajímavá to postava. A přišel tam Pouliček. Tehdy snad neměl ještě ani gymnázium. A říkal, že měl ty nejhorší dny, navíc mluvit neumí do teď. Tak mu Holubec říká: „Tak pane Pouliček, dneska jste si udělal hezký den, zašel jste sem, je vidět, že jste to nemyslel vážně.“ A Železný ho zarazil a říká: „Moment, toho potřebuju! Sport potřebuje vola, aby divák byl potěšený. Já nepotřebuju odborníka, ale chci, aby měl divák dobrý pocit.“ A to je i v těch novinách. Když někdo najde chybu, tak mi napíše, jaký jsem debil. To se stalo třeba teď s Libercem.

O jakou chybu šlo?

Tak ono to končilo po uzávěrce ve 21 hodin. V Marseille se prodlužovalo a samozřejmě nikdo neví, že já to musím posílat už v 80. minutě. I známky už jsme měli dohodnuté. Byla 80. minuta a říkám: „I když udrží 0:0, tak jim ty známky nasypeme.“ Protože ta Marseille je jasně herně převálcovala. No a nakonec to bylo 1:0 a já tam někde nechal napsané „zlatý bod“. Byl jsem pod tím podepsaný, takže jsem musel všem odepsat, kteří se ozvali.

No jo, ono se říká, že co Čech, to trenér.

Mně to nevadí. Pakliže neuráží, tak ať klidně diskutujeme.

Abychom ale úplně neodskočili od tématu rozhovoru. Co se týká politického či ideologického vlivu, dá se říct, že se to v 90. letech úplně uvolnilo a média mohla fungovat samostatně?

To nejde, protože média vždycky někomu patří. Nikdy není svobodný. Takže když to vlastní Babiš nebo Křetínský, tak se tam vždycky nějaké věci najdou. Vždycky si ten majitel určuje, jak to bude. Svobodné médium může být, když si někdo udělá web. To si tam může psát, co chce.

Co se týče deníku Sport, hlavních sportovních novin u nás, tak ten měl na konci 90. let velmi zajímavou majetnickou strukturu. Vlastnil ho totiž Ivan Hašek a další fotbalisté...

Jojo, vždycky mě lákali: „Hrábě, kdy půjdeš k nám?“ Ale já jsem říkal, že do deníku nikdy nepůjdu.

A co jste na to říkal, že sportovní deník vlastní fotbalisté? Bylo to v pořádku?

No najednou se rozpadlo to vydavatelství a někdo to musel financovat a vlastnit. A bylo dobře, že lidi, co k tomu měli vztah, tak do toho ty peníze dali. Že to udrželi. Je nepředstavitelné, že se Sport udržel. Kolik zahraničních sportovních novin už skončilo a neuživilo se. Bylo dobře, že měl někdo zájem, aby se to rozvíjelo. Oni si možná mysleli, že si to udrží a bude to jejich byznys.

Je po to změně režimu cítit i nějaký politický vliv na média?

Na sportovní ne, na politická asi ano. Prostě Právo je levicové. Píší tam lidi jako Mitrofanov nebo Keller, ti jsou levicově zaměřeni. Nebo potom zase Mladá fronta a Steigerwald, ti jsou zase pravicoví. Je to znát. Stoprocentně v těch komentářích. Když komentujete politickou scénu, vždycky musíte z nějakého úhlu.

A dá se všeobecně říct, že ten politický vliv nahradil po roce 1989 vliv ekonomický?

Určitě. Ekonomika a politika, to je jedno s druhým.

Vy asi nebudete chtít komentovat spojení Daniela Křetínského a deníku Sport, že? Můžu.

Tak co si o tom spojení myslíte? Není to střet zájmů, když Křetínský vlastní sportovní deník a zároveň je majitelem fotbalové Sparty?

Určitě to střet zájmů je. To nemůžeme nevidět samozřejmě. Na druhé straně, když jsme byli pod Ringierem, tak ten Sport byl takový... Prostě Ringier ho nechal žít. Kdybychom šli do nějakého mínusu, tak to okamžitě zastaví. Ale když přišel Křetínský, tak o to měl zájem. Chtěl to rozvíjet. Tak je lepší mít majitele, který má o to zájem, nebo mít majitele, kterému je to jedno? Ale samozřejmě, že to střet zájmů je. To je naprostá pravda.

A jak se vám osobně píše o Spartě?

Já o Spartě nepíšu.

Jak to?

Tak nepíšeme všichni o všech klubech. Kluk z Ostravy taky nepíše o Spartě.

Takže jste rád, že tuhle autocenzuru nemusíte řešit?

Já jsem nikdy nepsal o Spartě. Ale stejně to občas přijde.

A je to vidět na vašich spolupracovnících, že musí přemýšlet, co napsat, když píš o Spartě?

Je to vidět.

Navíc teď, když se rozjela ta kauza s Kovaříkem a Berbrem...

To nám tvrdí, že je řízené Křetínským. Ale je pravda, že ne. Kromě Mádla nemá nikdo radost, když dělá takové kauzy. Aspoň si to myslím. Já z toho aspoň nemám radost, radši bych psal o historii. Ale jako kluka, co je stále v oddíle Podolí, mě štve, že tam takovej dobytek je. To mi vadí. A to, že možná odstraníme jedno zlo a přijde druhý – Svoboda – tak si to člověk musí přiznat.

Jen tak mě napadá – když by se objevila nějaká kauza ohledně Křetínského nebo Sparty, jak by deník Sport postupoval?

Měl by to složitě. Rozhodně to nebude takové, jako kdyby byl úplně nezávislý. Ale to je také otázka u Babiše.

To se nejspíš uvidí před dalšími volbami, jak bude vypadat MF DNES...

Tak tam už je autocenzura. Ono to nemusí být do očí bijící, tak to dělali komunisti. Dá se to dělat mnohem sofistikovaněji.

Ano, stačí jen protlačovat určitá témata a jiná nechat být...

Určitá témata. A naopak zase za té minulé doby se říkalo, že je Rudé právo nejostřejší, protože byli jediní, komu komunisti dovolili něco kritizovat. Ostatním ne. Takže když bude chytrý, tak jim třeba Babiš něco pustí.

Ještě bych se zase vrátil k té proměně sportovní žurnalistiky. Československý sport jste v 80. letech určitě četl, že?

Četl, přímo jsem ho studoval.

Jde mi o to, že tehdejší Československý sport měl široký záběr a informoval i o sportech jako střelba, judo či stolní tenis...

No neměl problémy s penězi, protože to vydávala Olympia. A byl tam zájem protěžovat tyhle malé sporty. Dneska, tím, že se to musí prodat a je to komerční věc, tak se malé sporty vytlačují a zůstávají tam pouze, když tím národ zrovna žije. Takže dostihy nic, nic a najednou Váňa a je to obrovské téma. Rychlobruslení taky nikoho nezajímalo

a najednou je tady Sáblíková. Je v tom nějaký příběh. Nebo biatlon. Sport je stoprocentně o výsledcích a o úspěších, ty se prodávají. A pak tam musí být i něco navíc, nějaký příběh. Atraktivní věci tam jsou ze všech sportů.

A je to podle vás dobře, že malé sporty dostávají prostor jen tehdy, když jsou úspěšné?

Já nejsem vlastník, o tom rozhoduje čtenost.

Mě spíš zajímá váš osobní názor...

No byl jsem vychovaný tak, že v novinách byly i další sporty. I když já říkám, že sport je pouze fotbal, zbytek je tělovýchova. To říkají všichni fotbalisté. Tím vždycky štvu Bártu. No asi by si to taky zasloužili. Ale na druhou stranu chápu, že... No spíš řeknu něco jiného. Byl jsem s Duklou na přípravě a museli jsme točit nějaká videa. Tak jsem Luboše Kozla přemluvil, aby házel žabky. Měli první zápas s Teplicemi, tak říkám: „Luboši, kolik stačí žabek, abyste vyhráli? Čtyři?“ A on je hodil. Tak jsem to tam dal. A pak říká Honza Suchopárek: „Hele bulvár! My tady děláme takových cvičení a ty tam dáš nějaké žabky!“ Tak říkám: „Vždyť to nikoho neuráží.“ On na to: „No neuráží, ale vypadáme jak blbci!“ Tak jsem je nechal vymluvit. Nebo když zemřel Eusébio, tak jsem měl napsat nějaký blog. A napsal jsem něco o tom, jestli měl Masopust horší pozici za socialismus nebo Eusébio za Salazara. Jak se říká, že Salazar byl vůbec nejinteligentnější diktátor v historii, nesmírně vzdělaný člověk. Tak jsem to napsal. A všichni to pochválili. Všech šest, co to četlo. Ale v redakci mi řekli: „Fajn, Stando. Tak sis napsal Salazara, teď napiš něco, aby to četlo víc lidí.“ Aby si Spielberg mohl natočit dva oscarové filmy, tak musel natočit dalších dvanáct druháků. Menzel taky. Takže, aby si člověk mohl psát, co chce, tak by si musel ty noviny koupit.

Zmínil jste psaní blogu. To je třeba velká změna oproti 80. létům, ne?

No psali jsme úvodníky, poznámky, glosy, Čapkův sloupek. Psalo se to, akorát se to jmenovalo jinak.

Ale určitě ta publicistika nebyla v takové míře, jako je třeba dnes v deníku Sport...

V takové míře ne. Ale já byl v týdeníku a tam se něco psalo. Občas byla nějaká poznámka. A vždycky bylo žádané, aby tam byl vlastní názor.

A cítíte, že publicistika se dnes čím dál víc objevuje ve sportovní žurnalistice?

Ono se to posunulo. Sport byl informace. Dneska už je to ale všechno na internetu. Tak se to posouvá. Takže témata, která se dělala v Gólu kvůli tomu, že to byl týdeník, tak se dnes dělají u nás v deníku Sport. Nemůžeme jen napsat, že se sešla reprezentace, ale musíme to posunout dál. I rozhlas, který vždycky říkal, že je nejoperativnější, tak dneska je to nic v porovnání s internetem, který je okamžitý.

Může se stát, že publicistika nakonec úplně vytlačí to zpravodajství?

Nevím. Slyšel jsem, že blogger je už dneska nějaká funkce. Takže asi jo, ty názory jsou cenné. Když tam blog visí dva dny, tak už se musí napsat nový. Komentářová stránka

taky nikdy v Rudém právu nebyla a teď tam jsou čtyři a rozšiřuje se to. Deníky mají dvoustránku jen komentářů, ať už jsou pravicové nebo levicové. To jsou takové větší blogy.

Jiná proměna české sportovní žurnalistiky spočívala po roce 1989 v tom, že se odklonila od sportů ve východní Evropě a začala se soustředit na západní Evropu a Ameriku. Má to souvislost s tou politickou změnou?

Myslím, že ta pružina, která se stlačila a rychle vyskočila, už zase klesá. Všichni byli opojení západem, ale myslím, že dneska už je to celkem vyvážené. Když se dobře hraje fotbal tam, tak se o tom bude psát. Asi anglická Premier League byla vždycky lákavější než ruská liga, ale když třeba v KHL byl Jágr, tak se tomu média také dost věnovala. Nebo když byl u nás Lev Praha, tak to mělo neskutečnou sledovanost.

A jak sportovní novinář nahlíží třeba na Africký pohár národů?

Tak je to taky zajímavé. Letos jsme ale o něm ani moc nepsali. Píše se o tom, když je tam hráč z naší ligy. Je to jak kdy. Když je hlušší období, tak jsme rádi, že něco takového existuje.

Ale když to vezmu konkrétně ve fotbale, tak ten příklon na západní země je jasně vidět...

Tak tam jsou nejlepší hráči, největší peníze, takže samozřejmě. Všichni píšou o Premier League. Jen já píšu o Paris Saint-Germain. To zas tolik lidí nezajímá, přitom je to dobrý mančaft.

Tam lidi zajímá asi akorát Ibrahimovič...

No jasně, není to Premier League.

No myslím, že jsme probrali snad úplně všechno. Jen mě ještě zaujalo, jak jste říkal, že jste byl předsedou Komise pro historii a statistiku, a potom jste byl vyhozen...

Ano, dvakrát. Jednou Košťálem, podruhé Svobodou.

Pro vaše názory?

Pro názory, no. Ale je zajímavé, že pro názory pracovní, ale nikoliv osobní. Říkal jsem, že by se fotbal měl nějakým způsobem vyrovnat s vlastní minulostí. A za druhé, že by všechno mělo mít nějakou oficialitu. Ať někdo odborně posoudí, jestli byla Sparta nebo Dukla protěžovaná, jestli bylo Slavii ublíženo, nebo ne. Navíc mi vadilo, že byly nejednotné zápisy. Jedna redakce uváděla, že ten má 50 startů, a druhá, že má 52 startů. Ať je jednotná i ta statistika i ta historie. Ve světě se na to taky dbá, takže jsme o tom přemýšleli. Když byl Honza Obst předsedou, tak jsem za ním zašel a sestavil jsem tu komisi. Mezi prvními věcmi jsme třeba uznali, jaké šampionáty platí apod. Protože v tom byl hrozně velký bordel. Na prvním místě byla ale hlavně omluva postiženým komunistickým režimem, protože co se dělo v roce 1952, to bylo neskutečné a bylo to i ve fotbale. No a potom, co zvítězil Košťál, tak museli odejít všichni, co s ním

nesouhlasili. A když se volilo, tak Vopršal měl tužku a psal ty lidi, kdo byl proti Košťálovi. Já mu říkám: „Jirko, co tady děláš? To je jak rok 1937, když si Stalin počítal odpůrce.“ Tak říkal: „Co mě takhle napadáš?!“ Říkám: „Já? Ty máš VUML!“ Ale všichni museli okamžitě odejít no, dostali padáka. U nás v komisi se chvíli nic nedělo, a potom jsem zjistil, že jsem odvolaný. Tak to byl Košťál. No a tím druhým je teď Dušan Svoboda.

A vás do té funkce tedy vrátil Ivan Hašek?

Ano, Ivan mi to okamžitě vrátil. Tak jsme dělali nějaké hezké věci, dávali jsme někomu peníze, zařizovali Sín slávy. Ale Svobodu považuju za hloupýho, to jsem několikrát naznačil. Tak jsem měl takový divný pocit, že když Křetínský přebírá noviny, tak mě vyhodí. S komisí jsem nic neprovedl, ale vyhodil mě.

A dozvěděl jste se proč?

Protože aktivní novinář nemůže mít znalosti o historii. To bylo osobní.

Myslíte si, že se do té komise ještě vrátíte?

Na důchod by to bylo takové hezké. Vždycky se sejít s těma dědkama a pokecat.

Vy máte vlastně možnost pozorovat ten fotbalový svaz v zákulisí...

No je mi hanba.

A když to vidíte, myslíte si, že se někdy český fotbal z toho bludného kruhu dostane?

Fotbal produkuje neskutečné peníze. Ten Blatter není náhoda. Hlavně to jsou peníze, které nikomu nechybí. Když tady ukradne nějaký politik peníze z dotací, tak má problém. Teď se přiveze 200 miliónů z mistrovství Evropy. Jestli si to nechá Pelta, nebo to dá všechno Vrbovi, nebo to půjde na mládež, co je komu do toho. Pohledem toho fotbalu. Hokejisti říkají, že Košťál by v hokeji nikdy nemohl existovat. Kariérista, který k tomu nikdy neměl vztah a vypracoval se až na místo předsedy. S Mirkem Peltou jsme měli dobrý vztahy, ale rozešli jsme se. Vadí mi, že kvůli Berbrovi odchází z fotbalu dobří lidé. Přestávají dělat fotbal i na té nejnižší úrovni, protože vědí, co se tam děje. Ale oni tam taky nebudou věčně.

Příloha č. 5. Rozhovor s Milanem Macho

Datum pořízení: 14. 3. 2016

Co myslíte, vyválčí Sparta postup v Římě?

Mně je to upřímně řečeno jedno.

Nefandíte Spartě?

Spartě určitě ne. Můžeme tím hned začít. Sparta byl typický režimní klub, kterému to bohužel zůstalo. A jako protekční se choval i po roce 1990. Většina takových problémů,

co se týče neregulérnosti, úplatků, se točila kolem Sparty. Takže i kdybych byl fanda kohokoliv, tak Sparty nikdy.

Jako kluk jste fandil nějakému týmu?

Jako kluk jsem fandil Slavii.

A vydrželo vám to až doteď?

No tak když děláte sportovní novinářinu jako profesi, tak fanda být nemůžete. Samozřejmě, že ono to tam někde uvnitř v tom srdíčku je, ale v zásadě se to nesmí nikdy projevit. Já jsem na tohle docela dbal, dokonce si myslím, že jsem měl víc nepřátel ve Slavii mezi funkcionáři, i když nepřítel je možná silné slovo. Nedal jsem jim nikdy nic zadarmo. Takže se na mě asi ve Slavii zlobili víc, než ve Spartě nebo v jiných klubech. Mezi novináři se samozřejmě ví, kdo je co. Málokdo to zapře. Ale nesmí se to projevit v psaní. A na tom jsem si docela dával záležet.

Myslíte, že se to fanouškovství u nějakých novinářů projevuje?

Myslím, že jo. Ale dneska je úplně jiný problém než to, jestli někdo fandí Spartě nebo Slavii. Dneska je daleko větší problém v povrchnosti. Nechci tady říkat nějaké fráze, ale v honbě za senzačními zprávami, za prodejností médií je na prvním místě atraktivnost. Neříkám, že vždycky. Ale v některých případech člověk cítí, že je to psané povrchně, aby to dobře vypadalo. K nějakému tématu se třeba už dotyčný nevrátí a nikdy už nenapíše, že to tak vlastně úplně nebylo, jak to napsal dřív. To už potom nikdo nepřizná. Takže já vidím obecně problém současné sportovní žurnalistiky v její povrchnosti.

Pojďme k vašemu příběhu. Jako kluk jste tedy fandil Slavii. A jaký jste měl jinak vztah ke sportu?

Vztah ke sportu jsem měl takřka odjakživa. Hrál jsem fotbal, ale nikdy teda první ligu. Odmalička jsem hrál fotbal rekreačně, pak jsem nějakou dobu hrál za žáky a dorost Bohemky. Nějakou chvíli jsem trénoval i na Slavii, ale za tu jsem pak nehrál. Musím říct, že ačkoliv jsem měl fotbal rád a chodil jsem ho hrát velmi rád, tak jsem včas pochopil, že vůle, tvrdost a bojovnost ve mně asi není vyvinuta do takové míry, že by mě to mohlo posunout do vrcholového fotbalu. Takže jako fotbalista jsem žádné velké úspěchy neměl. A když jsem neměl úspěchy, tak jsem brzy ztratil i zájem hrát na nějaké sportovní úrovni. Takže jsem léta letoucí hrál fotbal rekreačně. Hrál jsem i tenis, ale také spíš na rekreační úrovni. Teď hraju golf, a taky na rekreační úrovni. Na silně rekreační! Protože v mém věku už to asi jinak nejde.

Místo toho, abyste tedy sám hrál fotbal, tak jste se rozhodl, že budete o fotbale psát?

Rozhodl o něm psát... Já jsem se o něj odjakživa hrozně zajímal. Pamatuji si, že když se hrálo mistrovství světa 1962 v Chile, tak jsem vstával v půl šesté ráno, abych si koupil Československý sport, aby mi ho neprodali, protože všechny noviny se za komunistů tiskly v omezeném nákladu. A když byla taková akce jako mistrovství světa ve fotbale, tak Československý sport byl deník, který byl ráno jako první vyprodáný.

Takže se pamatuju, že jako šílenec jsem ráno brzo vstával, abych si ty noviny koupil. Když jsem byl středoškolák, tak jsem si každé ráno po cestě, kdy jsem jel tři čtvrtě hodiny tramvají z Pankráce do Karlína, kupoval Mladou frontu a četl jsem samozřejmě sportovní stránku. Jardu Šálka a podobné lidi, kteří byli mými vzory. A přiznám se, že jsem si ani netroufl pomyslet na to, že bych se stal sportovním novinářem, i když jsem věděl, že by se mi to hrozně líbilo. Jako kluk jsem si dělal takové sešity, výstřižky z novin, i když jsem lovec autogramů zásadně nebyl. Když byla olympiáda nebo mistrovství světa, tak jsem si dělal takové sešity. Ale vůbec už nevím, kde to je. Takže jsem k tomu fotbalu měl v podstatě vztah odmalička.

Na vašich webových stránkách jsem se dočetl, že jste prý byl nějakým omylem přijat na střední strojnickou průmyslovku...

Ne omylem přijat, ale omylem jsem se tam hlásil. To, že mě tam přijali, to nebyl omyl. Omylem jsem si zvolil ten obor, protože jsem technický antitalent a přiznám se, že ani nejsem extra manuálně zručný. Nebyl jsem ze žádné zámožné rodiny, můj táta byl normální středoškolák, který dělal účetního. Když jsem se po základní škole rozhodoval, tak vím, že moji spolužáci a kamarádi šli na gymnázium. Ale mně táta řekl, abych tam nechodil. Že neví, jak dlouho by mě mohl živit na vysoké škole, a také nebylo nikde napsáno, že bych se na tu vysokou školu vůbec dostal. Protože těch vysokých škol bylo minimum v porovnání s dneškem. Dneska má každý vysokou školu, i když to nemá žádnou hodnotu. Bylo obtížné se na vysokou školu dostat. Takže mi táta řekl: „Půjdeš na nějakou průmyslovku.“ Můj táta taky dělal strojařinu. Omyl to byl, asi jsem měl jít na ten gympl, ale nic se nestalo. Vysokou školu jsem pak v podstatě začal dělat, když jsem byl v novinách.

A jak jste se potom od té strojařiny dostal k novinářině?

No úplně normálně jsem po maturitě řekl, že strojařinu dělat nechci. Doma jsem vyhrožoval, že budu dělat taxikáře. Dokonce jsem už o tom začal jednat, protože můj strejda mi dohodil nějakého člověka z ústředí taxikářů. Ale ten mi řekl, že bych nejdříve dva roky jen dělal na silnici ty pruhy a zebry. To se mi tedy moc nelíbilo, takže tím můj pokus o to, abych dělal taxikáře, padl. A nastoupil jsem do Tesly Hloubětín do oddělení technické dokumentace. V podstatě se tam dělaly nějaké výkresy a sestavovaly se dokumentační spisky, se strojařinou to nemělo moc společného. Ale bylo to technického zaměření. Tesla Hloubětín dělávala televizní vysílače, které byly známé po celém světě. Tak tam jsem začal po maturitě pracovat. Říkal jsem si ale, že bych chtěl jít k novinám. V tu chvíli už jsem měl celkem jasno, že bych to chtěl dělat. Tak jsem začal obcházet redakce. A existovala taková redakce, která se jmenovala Svoboda. To byl deník pro Střední Čechy. A tam mi řekli, že jestli chci, tak ať to zkusím. A ať jim chodím o víkendu dělat referáty ze zimního turnaje Tatry Smíchov. To byl takový docela slavný turnaj na škváře u železničního mostu. A pak mě posílali na druhou ligu. Tak jsem jim dělal referáty. V té Tesle Hloubětín jsem pracoval asi čtyři pět měsíců, a pak jsem řekl, že končím, že je to práce, která mě absolutně nezajímá. Ve Svobodě, kde měli plný stav, mi poradili, abych to zkusil ve Svobodném slově. Přišel jsem do Svobodného slova a tam mě prostě vzali. Kluka z ulice.

To je zajímavé, když jste byl téměř bez praxe a zkušeností...

Oni si zavolali do té Svobody, protože jsem jim řekl, že s nimi externě spolupracuju. A šéf sportu Jiří Pechr, kterému budu do smrti vděčný za to, že jsem se k těm novinám dostal, mě shodou okolností poslal také na Tatra Smíchov. A pak mi řekl, ať přijdu po zimní olympiádě 1968 v Grenoblu. „Teď na vás nemáme čas, je tu fofr, začíná olympiáda. Ale přijďte po olympiádě.“ Tak jsem po tu dobu olympiády byl samozřejmě hrozně nervózní, jestli to vyjde, nebo nevyjde. Ale dal jsem každopádně už výpověď v Tesle Hloubětín. Říkal jsem si, že mě snad policajti nezavrou, když budu chvíli bez práce.

A co na to říkal váš táta, který nechtěl, abyste studoval humanitní obor?

Jemu nešlo o to, že je to humanitní obor. On se bál toho, že se nedostanu na vysokou školu a s gymplem nebudu nic. Což je pravda. Když jste měl odbornou průmyslovku, tak jste byl vzdělaný. Ale gympl nebyl nic, jen všeobecně vzdělávací škola. Ale upřímně řečeno jsem se o tom s tátou ne bavil. Já jsem se prostě rozhodl a nikdo mě nezastavil. Ale přijal to potom, určitě mi fandil. Ihned mě přijali do Svobodného slova i díky tomu, že po té olympiádě jsem měl štěstí, že jeden člověk z redakce odcházel. Po mnoha letech mi ten šéf v legraci říkal: „Člověče, já tomu nerozumím, že jsem tě tenkrát vůbec přijal. Přijde sem z ulice zarostlej frajer a myslí si, že bude dělat sportovního novináře.“ Tenkrát se nenosily dlouhé vlasy, to tady každý odsuzoval. Tak to asi byla nějaká shoda různých okolností, že se mu nechtělo nikoho hledat nebo možná novináři nebyli na trhu. Ale každopádně si asi řekl: „Je to mladej kluk, tak si ho nějak vychovám podle sebe.“ Takže takhle jsem se dostal k novinářině. Myslím, že toho Jirka Pechr, později můj kamarád, i když o generaci starší, nikdy nelitoval.

Co jste v začátcích dělal ve Svobodném slovu? Věnoval jste se fotbalu?

Začal jsem tam dělat fotbal. On ten šéf Jirka Pechr taky dělal fotbal, takže jsem tam byl zpočátku spíš jako takový přicmrndávač. Ale nechával na mně dost práce a je pravda, že mě hned asi za čtvrt roku poslal do ciziny na fotbal. Mělo se hrát v srpnu nebo v září 1968 mezistátní utkání v Bulharsku a on mi řekl, že pojedu do Sofie na fotbal. Tak jsem byl nadšený. Jenomže když nás v srpnu navštívily bratrské armády, tak jsme s Bulhary přestali kamarádit, takže se ten zápas nehrál. Vzápětí se ale hrál kvalifikační zápas s Dánskem v Kodani. To byla kvalifikace o mistrovství světa 1970. To byl pro mě velký zážitek. Jednak jsem byl poprvé v životě na Západě... Počkejte, možná jsem předtím jel ještě se Slavií do Vídně, teď nevím, co bylo dřív. A potom jsem ještě k tomu fotbalu dělal tenis a basketbal. Tenis mě hrozně chytil, to byla éra Honzy Kodeše, to bylo prima.

K tomu, že jste jel tak brzy do ciziny – o tom si možná jiní sportovní novináři nechávali v té době jen zdát, ne?

Tak ono se trochu jezdilo. Nás chudáky pod sovětskou okupací tam pozvali dánští novináři, a protože Svobodné slovo patřilo mezi celostátní deníky, tak jsme tam jeli. Letenku, úžasné pohoštění a luxusní ubytování – to nám hradili Dánové. S sebou jsem

dostal asi pět dolarů, tehdy se o žádných dietách nedalo mluvit, protože valuty nebyly. Svobodné slovo bylo navíc deníkem Československé strany socialistické. A s těmi si komunisti vytírali zadek. Oni je potřebovali do Národní fronty zrovna jako lidovce, aby jim tam hlasovali a aby vytvářeli dojem parlamentní demokracie, která ve skutečnosti neexistovala, protože všechno si ošéfovali komunisti, ale jinak je považovali za své vazaly. Když se někomu na něco sáhlo, tak to bylo vždycky Svobodnému slovu a Lidové demokracii. Když někam mohl jet jen omezený počet novinářů, tak tam Svobodné slovo nebo Lidová demokracie nejely. Ty byly na chvostu zájmu komunistů, ale přitom to byly deníky, které lidi nejvíc chtěli číst. Ale tiskly se ve strašně omezeném nákladu, právě proto, aby je nemohli číst a kupovali si Rudé právo.

Ještě mě zajímají okolnosti vašeho nástupu do Svobodného slova. I když to bylo jaro roku 1968, tak nehrála u přijetí nějakou roli politika?

No byl jsem tam od 1. března 1968, takže jsem tam přišel do toho největšího rachotu. Žádné kádrování, naopak tam probíhalo něco jako později listopad 1989. Přišel nový šéfredaktor, začal obrodný proces. Všichni jsme byli šťastní. Pamatuju se, jak jsem chodil na všelijaké mítinky, kde mluvili Kohout, Procházka, Liehm, Smrkovský, Dubček. To byla nádherná doba. Pro mě to byla daleko inspirativnější doba než listopad 1989. Byl jsem mladý, bylo mi dvacet, jednadvacet, a bylo to naprosté uvolnění. To se vůbec nedá srovnat. Když si vezmete rok 1988 a 1989, tak ten rozdíl tam byl možná třetinový proti té změně v letech 1967 a 1968. Tam to prostě vybuchlo. Ale bohužel to brzo zase zhaslo.

To jste byl asi hodně zklamaný, že?

Strašně. To bylo strašný. Melantrich byl na Václavském náměstí, takže nám tam pod okny jezdily ruské tanky. Pamatuju si, že 21. srpna jsme vytiskli několik mimořádných vydání Svobodného slova a rozváželi je redakčními auty po Praze. Byl jsem takovej magor, že jsem jeden balík novin vyhodil z auta přímo na ruský tank! Ale oni byli ještě zpitomělí, protože pořádně ani nevěděli, kde vlastně jsou. A druhý den jsme přišli do redakce a byla zabraná ruskými vojáky! Tak jsme dělali v jedné malé tiskárně na Karlově náměstí napůl ilegální noviny. Po několika dnech jsme se zase vrátili do Melantrichu... 21. srpen byl strašný šok, ale později jsem si uvědomil, že se k tomu schylovalo několik týdnů. Ono to ale do jara 1969 ještě docela ušlo, psalo se dokonce i proti okupantům. Když hokejisté na mistrovství světa porazili Rusy, ještě jsme si dovolili ve Svobodném slově psát o Rusácích jako o obrovi na hliněných nohách... Lidi nám v noci rozbili skla u vrátnice v Melantrichu, jak se tlačili, aby si koupili čerstvé vydání Svobodného slova s referátem o tom utkání! Pamatuju si titulek *Museli poslouchat naši hymnu*. A po druhém vítězném zápase našich *...a museli poslouchat podruhé!* Šlo to do té chvíle, než zlikvidovali Dubčeka a k moci přišel Husák. V tu ránu to bylo v hajzlu.

Ono je to trochu mimo téma diplomové práce, ale nemůžu se na to nezeptat. Na počátku 70. let, kdy začalo období tuhé normalizace, probíhaly v médiích rozsáhlé čistky. Nebyl pro vás problém se udržet ve Svobodném slovu?

Jako pro sportovního novináře ten problém byl mnohem menší než pro politické redaktory. To v podstatě postihlo takové ty prominenty roku 1968, kteří nejvíc psali o obrodném procesu. Tak ty všechny zlikvidovali. A my všichni ostatní jsme šli na pohovory, kde byla zásadní otázka, jestli souhlasíme se vstupem sovětských vojsk. Já jsem tenkrát na plnou hubu neřekl, že nesouhlasím, ale řekl jsem to v určitých náznacích. Ale pak, když to dali na papír, tak si mě zavolal šéfredaktor a říkal mi: „Hele, když jim tam tohle pošlu, tak tě vyrazí.“ Tak jsme to teda nějak ošolíchali, aby přemýšlivý člověk poznal, že s tím nesouhlasím, ale abych to na druhou stranu kategoricky neodsuzoval, protože mi pravděpodobně opravdu hrozilo, že mě vyrazí. Naučili jsme s komunisty hrát takovou podivnou hru. My jsme věděli, oni věděli, že my víme, ale pokud jsme proti nim veřejně nevystupovali třeba v zahraničních médiích, jenom nás trochu přiškrtli, ale nechali nás být. Zvláštní forma všeobecné schizofrenie.

Nebylo třeba další fungování v médiích podmíněno vstupem do strany?

Taková podmínka tam nebyla, protože Svobodné slovo nebyl komunistický plátek jako Rudé právo. Ale když jsem potom přišel v roce 1973 do Stadiónu, tak tam jsem byl dvakrát dotázán a absolvoval jsem tvrdý nátlak, ale odolal jsem mu. To bylo od dvou šéfredaktorů – od jednoho, který mě tam přijímal. Ve Stadiónu jsem byl od 1. ledna 1973, protože jsem šel za tím mým šéfem Jirkou Pechrem, který mě přijímal ve Svobodném slově. No a pak se tam změnil šéfredaktor, přišel Zvonimír Šupich, který působil ve sportu v Rudém právu. A to bylo podruhé. Ale bylo to daleko mírnější, protože ten Šupich byl sice komunist, ale kašlal na ně a byl takový celkem slušný. S ním to byl asi desetiminutový rozhovor. Kdežto to první přemlouvání v 70. letech, to bylo teda hustý.

Nebál jste se odmítnout?

No já jsem byl rozhodnutý, že do strany nepůjdu. Já nevím, jestli jsem se bál nebo ne. Samozřejmě jste nemohl říct na plnou hubu, že tam nepůjdete, i kdyby se postavili na hlavu. Tak jste spíš řekl: „Já si myslím, že jsem na to mladý...“ A tak podobně se člověk snažil z toho vykrotit. Oni věděli, o co jde. Ale kdybych jim řekl, že jim na tu jejich stranu kašlu, tak by mě vyrazili z redakce.

Neříkal jste si na druhou stranu, že by vám to členství v KSČ mohlo pomoci v kariéře?

No to jsem si říkal. Já jsem ale považoval za důležitější tam nevstoupit než mít výhody. Pro celý život jsem byl takhle vychovávaný, můj táta taky nikdy do KSČ nevstoupil. Prostě bych se před rodiči styděl, kdybych tam vstoupil, a s tou ideologií jsem zásadně nesouhlasil. Tak jsem tam nevstoupil. Samozřejmě jsem si uvědomoval, že když tam vstoupím, tak budu mít dveře otevřené. Ale radši jsem to obětoval, abych byl v klidu a mohl si říct, že jsem se jim nikdy nezaprodal.

Bylo to pro vás poté někdy limitující, že jste nebyl členem strany? Například nižší plat, větší politický tlak od šéfredaktora...

Asi jsem o moc nižší plat neměl. V tom sportovním časopise to takhle asi nebylo. Ale byl jsem znevýhodněný při zahraničních cestách. A to tak, že hodně.

Cestovat mohli jen ti loajální?

Ale já jsem taky někdy vyjel. Třeba v 80. letech jsem už jezdil. Ale když se rozhodovalo o tom, kdo pojede... To nebylo na redakci. Stadión byl ve vydavatelství Olympia, a to podléhalo ČSTV. Takže každá naše cesta byla schvalovaná na ČSTV. A pravděpodobně i na ÚV KSČ. Bylo to prostě několik stupňů schvalování. A tam se to občas zadržlo, řekli mi, že nepojedu. Ale neřekli mi, že nepojedu kvůli tomu, že nejsem v KSČ. Oficiální důvod byl například ten, že se musí šetřit.

Přejděme nyní k těm 80. letům minulého století. Na začátku 80. let jste tedy dělal fotbalového redaktora ve Stadiónu?

Jojo.

Měl jste pozici řadového redaktora, nebo jste byl na nějaké vedoucí pozici?

Tam v té době nebyly pozice vedoucích oddělení. Tam byl šéfredaktor, zástupce šéfredaktora, sekretář redakce a redaktoři. Potom na konci 80. let se tam najednou... Víte, já jsem dost zlobil. A to tím způsobem, že jsem samozřejmě neřekl: „Vy mě, komunisti, pěkně serete.“ Ale vzhledem k tomu, že ti komunisté byli soustředění ve vedení redakce, tak jsem s tím vedením poměrně válčil. Přiznám se, už jsem mockrát o tom přemýšlel a říkal jsem si, že kdybych tohle dělal v 90. letech nebo po roce 2000, tak by mě dávno vyhodili z redakce. Ale ti komunisti mě neměli oficiálně proč vyhodit. Po profesionální stránce mi neměli co vytknout. Pokud jste otevřeně nehanobil jejich stranu, nechtěli dělat z lidí politické oběti, posilovat otevřenou politickou opozici. Když byly honoráře, tak oni si vždy nahrabali. My jsme každý měl nějaký úvazek, který jsme museli splnit, a poté jsme dostali honoráře navíc. Oni neměli žádný úvazek, každé slovo, které napsali, si zaplatili. Nebyli jsme špatně placení, ale v porovnání s jinými profesemi to byla samozřejmě bída. A když byly nějaké hodnotící půlroční, celoroční porady, tak jsem do nich vždycky trochu zajížděl, že nás obírají o prachy. Dost jsem je tím zlobil. No a na konci 80. let si najednou vzpomněli, že by mohli udělat pozici vedoucího reportérů. A tím vedoucím reportérů udělali mě. Ale to bylo víceméně formální, neměl jsem žádný jmenovací dekret. Chtěli mně trochu zavřít hubu, tak mi asi přidali i peníze, to už se přesně nepamatuju.

A zlobil jste vedoucí i tím, že byste napsal něco, co jste neměl?

No... Ono jako u nás ve sportovním časopise zase tolik příležitostí nebylo. Když se totiž náhodou stal nějaký průser, jak třeba emigrovali hokejisté do Kanady, tak to okamžitě přišel druhý den do redakce befel, že neexistuje, aby se o tom psalo. Takže se o to nikdo ani nepokusil. Bylo to tak, že jsme v tom týdeníku měli nějaké plány a na období asi čtvrt roku se dávaly náměty. My jsme sice byli týdeník, ale protože ta výrobní lhůta byla poměrně dlouhá, čtrnáct dní až tři neděle, tak jsme se v podstatě snažili dělat samá nadčasová témata. Takže si člověk dal nějaký plán na čtvrt roku dopředu a oni ten námět schválili, nebo ne. Ke konci 80. let jsem dělal pár

choulostivých témat, například o uplácení ve fotbale, o profesionálních smlouvách. Nebo když emigroval Kubík s Knoflíčkem, a pak se vrátil Kubík, tak jsem s ním dělal takové povídání, ale ten článek se musel schvalovat na ÚV KSČ. A to bylo už v roce 1988. Takže nějaká témata, že byste je něčím překvapil... To oni dopředu věděli a to téma by neschválili.

Ta témata jste si tedy navrhoval vy sám?

Sám. Každý redaktor si navrhoval sám za sebe a oni se sešli a řekli třeba: „Jo, tohle bereme. Tohle dáváme do tohoto čísla, tohle do tamtoho...“ Takže jste věděl na tři měsíce dopředu, co máte odevzdávat. Ale pak tam byly samozřejmě aktuality, když se hrál třeba nějaký fotbal, a pak se tam po uzávěrce něco honilo, ale to bylo v menšině.

Komu se ta témata posílala? Vedení redakce nebo někam výš?

Šéfredaktorovi. Dokonce to měl na starost zástupce šéfredaktora. Oni byli ve vedení tři, tak se vždycky sešli a udělali plán podle těch jednotlivých návrhů.

A jak jste byl úspěšný se svými plány? Spíš vám to schvalovali, nebo vám to naopak vraceli?

Víte co, jak jsme byli tím režimem cepovaní, tak jsme v sobě měli docela dost autocenzuru.

Pociťoval jste ji už tehdy?

Autocenzuru jsem cítil neustále. Ono to začínalo už při tom, kdy jste si dělal ty návrhy článků. Tak už v tu chvíli ve vás pracovala autocenzura. Sám jste si řekl, že tam třeba tohle navrhnete, ale je to bez šance. Taky si vzpomínám, že jsem dělal takový sporný článek o Lendlovi, i když jsem v té době už tenis neměl na starosti v tom Stadiónu. Se starým panem Lendlem jsem dělal rozhovor a Ivana Lendla jsem chytil někde na Slavii na hokeji. Tak tam šel takový krátký rozhovor. Ale s tím to vedení souhlasilo, to bylo v době, kdy se to všechno uvolňovalo.

Ještě zpátky k chodu redakce – jakou cestu vlastně musel urazit váš článek předtím, než byl publikován?

Četl to buď zástupce šéfredaktora, nebo sekretář redakce. Ti dva lidi to měli na starosti. Ale to nemělo nic společného s cenzurou. To je v každé redakci, dneska jsou editoři, kteří po vás čtou články. Samozřejmě, že článek šel ke schválení. Takže občas tam něco opravili. A pak to šlo ke grafikovi do grafického oddělení. To nebylo tak, že by ty články někdo nahoře schvaloval.

Stalo se vám někdy, že jste v novinách viděl svůj článek, který byl totálně překopaný?

Nestalo. Hlavně proto, že když vám něco opravovali, tak vám to řekli. To fungovalo tak, že si vás zavolal příslušný zástupce šéfredaktora. Pokud šlo o nějaké stylistické úpravy, tak to bylo v pohodě. A musím říct, že po věcné stránce mi nikdo nic snad neopravoval. V tom sportovním časopise dělali lidi, kteří měli něco za sebou, a vědělo

se, že když o něčem píšou, tak tomu rozumí. Takže ty zásahy byly opravdu malé, spíš formální. Že by mi někdo řekl, ať něco celé předělám, tak to se mi nestávalo.

Předpokládám, že lidé na vedoucích pozicích v časopisu byli členy KSČ, je to tak?

Ten zástupce šéfredaktora, za kterým jsem tam šel, to byl ten ze Svobodného slova, ten byl členem Československé strany socialistické. Ten nebyl v KSČ. Ale protože to byl schopný člověk a schopný novinář, tak si ho tam tenkrát, když Stadión přecházel na barvu a dvojnásobně se rozšiřoval rozsah, tak si ho tam ten šéfredaktor vzal jako schopného, zkušeného, starého novináře. A jinak ti ostatní byli členy KSČ.

Zažil jste někdy od nich nějaký politický tlak? Že by vám přidělili téma na míru a podobně...

No až tak to nebylo, ale samozřejmě tam takové tendence byly. Jako třeba, když se nejelo na olympiádu do Los Angeles v roce 1984, tak chtěli po redaktorech, aby sehnali sportovce a ti chudáci se vyjádřili tak, že s tím bojkotem souhlasí. Musím říct, že tohle se mě zrovna netýkalo, protože jsem tyhle sporty nedělal. Ani nevím, jestli se tam fotbal v té době kvalifikoval, nebo ne. Ale já jsem tohle nemusel dělat. Jinak tam kromě ryze sportovních témat byla taková menšinová témata jako vesnická tělovýchova. Tomu jsme říkali angažované materiály. Když si třeba postavili někde cyklostezku nebo postavili novou tělocvičnu, tak se tam jezdilo a udělala se o tom reportáž. Což asi pro ty tamní lidi byl úžasný úspěch. To byla taková naše úlitba ČSTV, protože všechno se dělalo z peněz ČSTV. Já jsem si chytře vzal právě tohle téma vesnické tělovýchovy, protože v tom zase nebyla žádná ideologie. Některá témata byla trochu horší, ale tomu jsem se vyhnul.

Tak mě napadá, nesouvisí s tématem vesnické tělovýchovy konání spartakiád?

No, spartakiádu jsem nikdy nedělal. Ale samozřejmě byli v redakci lidi, kteří to dělali.

Zajímá mě to kvůli tomu, že se spartakiáda dá považovat za cílenou kampaň...

To byla cílená kampaň. Ale zase na druhou stranu bych řekl, že lidi, kteří cvičili na té spartakiádě, tak tam cvičit chtěli. Ať už z jakéhokoliv důvodu. Vojáci protože se ulili z vojny. Děti ve škole protože místo toho, aby lezli po laně, tak nacvičovali na spartakiádu. A ženy a muži, ti tam chtěli. Lidi z celé republiky se do té Prahy těšili, potkali se tu se spoustou známých. Ono se to potom v 90. letech prezentovalo, že to byl nějaký komunistický teror, ale ono to tak nebylo. Samozřejmě, když přišla spartakiáda, tak se ve škole řeklo: „Budete nacvičovat.“ Kdybyste na spartakiádu nechtěl nacvičovat, tak byste se hodil marod, nechal si napsat od doktora potvrzení a asi byste na spartakiádě cvičit nemusel. Já jsem cvičil na jedné celostátní spartakiádě na Strahově, to bylo ještě na základce. A mě to bavilo, já jsem proti tomu nic neměl, to byla sranda.

Mám na mysli spíš souvislost s těmi sportovními médii. Protože spartakiáda hodně ovlivňovala redakční chod. V době jejího konání vám třeba pokryla hodně stránek na úkor ostatních sportů, ne?

To určitě. Pamatuju se, že se dokonce dělalo nějaké speciální číslo. Ale speciální číslo se dělalo i o mistrovství světa ve fotbale nebo mistrovství světa v hokeji. To bylo celé monotematické číslo věnované dané události. V případě té spartakiády to bylo také tak. Ale jak říkám, já jsem o spartakiádě nepsal. Zás tak moc o tom nevím. A upřímně řečeno, když jsem potom byl v novinách, tak mi ta spartakiáda vadila víc, než když jsem sám cvičil. Protože když jste dítě a nacvičujete na spartakiádu, tak v tom vůbec žádnou ideologii nehledáte. Je to prostě tělocvik, je to sranda a pohodička. Pak když jsem viděl, jak se to jakoby ideologicky podbarvuje, tak se přiznám, že jsem byl šťastný, že o tom psát nemusím, protože mi to vadilo. Ten ideologický humbuk okolo, který si ti lidi, co tam cvičili, nezasloužili. Ti opravdu cvičili, protože je to bavilo a chtěli na Strahov jít. Potom už mi to opravdu dost vadilo.

Bylo i nějaké fotbalové téma, které jste nerad zpracovával?

Nevzpomínám si na nic.

Velké téma novinářské praxe je také autocenzura. Vy už jste říkal, že o tom měl novinář povědomí, že věděl, jaká vybírat témata. Zajímá mě ale jedna věc – existovaly nějaké oficiální pokyny, nebo se to všechno řídilo autocenzurou?

Byly výjimečné případy, když například někdo emigroval, tak přišlo vyložene nařízení, že se o tom nesmí psát.

To přišlo odkud? Z ÚV KSČ?

Asi z ÚV, nebo z ČSTV. Ale ono to ani nemuselo odnikud chodit. To už bylo tak samozřejmé... Horší to bylo, ale to nebyl náš případ, když musel někdo v Rudém právu napsat ideový článek proti něčemu. To jsem je litoval. Ale na druhou stranu jsem si říkal: „Když děláte v Rudém právu, tak si to vyžerte. Vždyť tam nemusíte pracovat.“

U vás ideově zabarvené komentáře nebo sloupky nebyly?

Neuvědomuji si, že bych něco takového musel psát. Psali se takzvané angažované materiály při nějakých politických výročích. Ono to u nás bylo tak, že se ti lidi z vedení chtěli zavděčit tam nahoře, tak když šlo o nějaké výročí Husáka, KSČ, osvobození Rudou armádou v roce 1945, výročí února 1948 nebo něčeho podobného, tak si to napsali sami. Mě se to naštěstí netýkalo.

Co se týče těch ideových komentářů, tak jsem například v Rudém právu našel příkladný článek o tragédii v Bruselu v roce 1985. Tam se psalo, že za tu událost může kapitalistická společnost a západní výchova... K této situaci jste se podobně vyjadřovat nemuseli?

Vůbec, vůbec. To je nesmysl. Jak to může souviset...

V tom je právě ta ideologie...

No jasně. To ne, tohle jsme nepsali. Ve Stadiónu jsme pochopitelně psali o neštěstí v Bruselu, o vandalském chování rowdies, ale nijak ideologicky zabarvené to nebylo.

Tak mě napadá, kolik lidí vlastně ve Stadiónu psalo o fotbale? Byl jste sám, nebo vás bylo víc?

Když jsem tam přišel, tak jsme tam byli na fotbal dva. Ten Jirka Pechr, zástupce šéfredaktora, a já. A když on odešel do důchodu... No vidíte, to je zajímavé. Byl jsem tam já a asi občas... Tam to nebylo tak, že by si nikdo nemohl navrhnout téma. A protože se každý tvářil, že má fotbal rád a že mu rozumí, tak se občas stalo, že někdo jiný, třeba Luděk Brábník, který dělal hokej, si navrhl nějaké fotbalové téma. Všechny zásadní články a reportáže o fotbale jsem psal já. Kromě toho jsem měl víc než deset let na starosti pořádání ankety Fotbalista roku, protože tu vymysleli v polovině 60. let moji předchůdci ve Stadiónu a Stadión byl až do svého zániku jejím pořadatelem. Já jsem byl ten, kdo například založil v roce 1985 anketu Trenér roku. Ve své podstatě si ale nevzpomínám, že by tam byl někdo, kdo by byl vyloženě jako dvojka na fotbal. To je zajímavý.

Takže si každý redaktor v podstatě vládl tomu svému sportu?

Většina lidí měla jeden stěžejní sport – fotbal, hokej, atletika – a k tomu měl ještě menší sporty. Já jsem měl třeba basketbal, házenou, golf.

Jaká vlastně byla atmosféra v redakci v těch 80. letech minulého století?

Bylo tam akorát dělítko mezi redaktory a tím vedením. Ale to asi přímo nemusí souviset s režimem. Ale i mezi námi řadovými redaktory byli lidi, kteří byli v KSČ. Za mě bylo takových lidí několik, protože já jsem tam přišel v té vlně, kdy se rozšiřoval časopis. Takže se mnou přišlo několik lidí a několik jich vstoupilo do KSČ. Ale jinak tam byla atmosféra opravdu kamarádká.

Nebylo to tak, že by někdo někomu dělal naschvály?

To ne. Myslím, že jsme spolu hodně dobře vycházeli. Ti lidi, co tam byli před námi, byli starší třeba o půl až o generaci. My ostatní, co jsme tam v 70. letech přišli, jsme byli v rozmezí tří pěti let věku, takže tam byla parta výborná. Že se tenkrát chlastalo na pracovišti? To jednoznačně. My jsme v pondělí mívali týdenní porady. A když měl někdo narozeniny, tak se tam většinou po té poradě zůstalo a udělalo se občerstvení, daly se do placu nějaké lahve, něco dala i redakce. Sedělo se, popíjelo se až do pozdního večera. To bylo třeba jednou dvakrát měsíčně. Někdo měl narozeniny, někdo svátek, takže ty oslavy se tam dělaly hodně. A to si myslím, že tu partu hodně utužovalo. Je chyba, že dneska to v těch soukromých firmách asi nejde. Nevím, jak to je. Ale je pravda, že když jsem byl v 90. letech v Mladé frontě Dnes, tak se trochu slavilo, ale to už bylo tak, že si jen někdo přit'ukl. Nebo se udělala oficiální oslava, my jsme tam v Mladé frontě Dnes měli dole bufet, tak se tam udělala oslava. To bylo ale víceméně až večer. V tom Stadiónu normálně skončila porada, nanosilo se pití a sedělo se a povídalo se. Ale ona se při tom i spousta věcí vymyslela, to nebylo jenom, že bychom chlastali, abychom se opili. Já jsem se třeba nikdy neopil, protože piju s mírou, mám nějakou stopku a víc už to nejde. Ale některým lidem se to občas povedlo. Ale myslím, že ty oslavy byly i z hlediska profesionálního docela podnětné. A právě když

byl někdo na někoho naštvaný, tak se to tam kolikrát vyřešilo. To ovzduší se vždycky příjemně vyčistilo, to bylo dobré.

Nepanovala i částečně atmosféra strachu, kdy jste si říkali, jestli mezi vámi není nějaký spolupracovník Státní bezpečnosti?

U nás v redakci asi ne. Samozřejmě jsme spekulovali, kdo to z těch lidí by to mohl být. Na jednoho kolegu jsme měli podezření, ale ten pak odešel jinam. Jak na tom byli lidé z vedení redakce, to nevím. Ale myslím, že asi nikdo nespolečně pracoval. Z nás řadových redaktorů určitě nikdo nebyl spolupracovníkem StB. Tohle tam tedy vůbec nebylo. Ale ve vedení redakce byl jeden takový dost neoblíbený člověk, čímž ale neříkám, že byl spolupracovník. Myslím, že se ani na žádných seznamech neobjevil.

Mohli být obecně sportovní novináři zajímaví pro Státní bezpečnost?

Jestli mohli být nebo ne, tak to nevím. Ale myslím, že někteří byli spolupracovníky. A třeba jen proto, že měli nějaký malér a oni je zmáčkli, tak to podepsali. Ale myslím, že u nás ve Stadiónu nebyl nikdo.

Předpokládá se, že spolupracovníci StB byli většinou zahraniční redaktoři nebo ti, co často cestovali ven a měli nějaké úkoly. S tím jste se vy nikdy nepotkal, když jste jel do ciziny?

Jako jestli mě tady kontaktovali, abych tam plnil nějaký úkol? To by si nikdo ke mně v životě ani nedovolil, protože o mně všichni věděli, co jsem zač. Jestli to navrhli nějakému mému kolegovi, to nevím, nic se mi nikdy nedoneslo. Ale mně by si to asi nikdo nedovolil ani naznačit.

Vy jste s novinářskou kariérou začínal v roce 1968. Jak jste tehdy pohlížel na profesi novináře?

Pro mě to byl v podstatě splněný sen. A až do poslední chvíle jsem si myslel, že je to splněný sen. Nedovedu si představit práci, která by mě víc bavila, než dělat sportovního novináře. Takže jestli jsem měl někdy v životě štěstí na něco, tak to byla moje práce. Znam spoustu lidí a dovedu si to představit. Dělal jsem čtyři nebo pět měsíců v té Tesle Hloubětín a dovedu si představit, co je za muka, když někdo dělá práci, která ho nebaví a nemá k ní vztah. A já jsem dělal práci, kterou jsem miloval. Po profesní stránce jsem byl strašně šťastný, že tu práci můžu dělat. V chlapeckém věku jsem vůbec v něco takového nedoufal. Myslel jsem si, že být novinářem je něco nebeského, čeho se nikdy nedá dosáhnout. Ono samozřejmě tenkrát nebylo těch novinářů tolik, kolik je jich dneska. Pro mě to bylo něco neuvěřitelného, když se mi podařilo tuhle práci dělat. Ale je pravda, že si to člověk ani zprvu nijak neuvědomoval. Ale když se nad tím člověk pak zamyslel, tak si musel říct, že měl v životě strašný štěstí, že mohl dělat práci, která ho bavila.

A jak jste tehdy při nástupu nahlížel na roli novináře? Byla to pro vás „jen“ práce, nebo třeba služba čtenářovi?

Myslím, že jsem o tom v těch začátcích moc nepřemýšlel. A vlastně asi nikdy jsem si nemyslel, že je to nějaké poslání. Byla to prostě moje práce, která mě bavila. Samozřejmě, že jsem se ji snažil dělat co nejlépe. Jednak z prestižních důvodů. Ale že bych měl někdy pocít, že se někomu obětuju, třeba nějaké myšlence, že je pro mě čtenář bůh, o tom jsem vůbec nepřemýšlel.

A nezměnil se váš pohled na roli novináře na začátku 70. let, kdy novinář měl být v podstatě propagandista?

Víte co, já jako sportáček jsem to bezprostředně tak strašně nepocíťoval. Samozřejmě jsem věděl, že je to celé lumpárna, že je to celé pokřivené. Samozřejmě, že jsem se mohl režimu postavit a stát se disidentem. Ale na to jsem zase měl tu svou práci tak strašně rád a měl jsem rodinu, byl jsem ženatý, měl jsem a mám syna. Považoval jsem za svoje poslání nevstoupit do KSČ a nedělat nějaké ústupky, za které bych se poté musel stydět. Samozřejmě, že by člověk mohl psát trošku jinak. Hlavně by mohl psát o jiných věcech. O profesionalizaci, vědělo se, že jsou nějaké průsery, ale o tom se nesmělo psát. To jsem si uvědomoval. Ale na druhou stranu v tom sportu a fotbale bylo tolik zajímavých témat. Musím říct, že jsem necítil, že bych vyloženě strádal. Komunisty jsem nenáviděl, to musím říct. Ale že bych ve své práci nějak vyloženě strádal, to jsem nikdy nepocíťoval. Ale možná s odstupem času člověk na spoustu ošklivých věcí zapomene a ono se to všechno sleje do jednoho velkého celku. Musím říct, že pozitiva mé práce ve mně silně převládala nad negativy. Protože kdyby to tak nebylo, tak bych tu práci nedělal. I když dost dobře nevím, co bych dělal. Spíš jsem si už několikrát potom v těch 90. letech i později na sklonku novinářské kariéry říkal, jestli jsem udělal dobře, že jsem zůstal novinářem i po roce 1989. To bylo zase tak, že my jsme se všichni, kdo jsme prožili ta 70. a 80. léta, těšili na to, že najednou přijde svoboda a budeme si psát, co budeme chtít. Což je pravda. Ale bylo několik takových koumáků, kteří dělali novináře, a pak se vrhli na nějaké podnikání. A asi na tom vydělali. Především ale bylo moře lidí, hodně bývalých bolševiků, kteří si napůjčovali peníze, které nikdy nesplatili, a dneska jsou v klidu za vodou. Člověk si říká, jestli nebyl blbej. Protože když to vidíte kolem sebe, ten hnůj, co se děl v 90. letech a děje se to v podstatě dodnes, tak si říkáte, jestli jste nebyl blbec, že jste měl ideály. Ale to je vždycky jen na chvíličku, a pak si řeknu: „Kdo ví, kde by ses trápil. Napůjčoval by sis, nemohl bys v noci spát, zaplat'pánbůh, že je to tak, jak to je.“

K těm 90. letům minulého století se ještě dostaneme. Zmínili jste, že jste se těšili, až budete moct psát svobodně. Věřili jste tedy, že se režim může zhroutit?

Tomu jsme moc nevěřili. My jsme věřili tomu, že se to určitě uvolní, protože se to uvolňovalo. Ve druhé polovině 80. let jsme už cítili, že to, co se dřív nemohlo, už se teď může. A vždycky jsem večer v rádiu poslouchal Hlas Ameriky a Svobodnou Evropu a už jsem věděl z toho okolního světa, že to všechno tlačí ten komunistický režim, aby trošičku povoloval. Pak přišel Gorbačov, což byla pro spoustu lidí včetně mě dobrá zpráva, protože jsme věděli, že se něco trochu hýbe. Věřil jsem tomu, že přijde doba, kdy se bude moct psát daleko svobodněji, než se psalo. Tomu jsem věřil. Ale že by

došlo k takovému zlomu, že by komunisti šli úplně od válu, to se přiznám, že jsem se na to ani neodvážil pomyslet.

To asi tenkrát opravdu málokdo...

Spíš jsme si všichni tehdy mysleli, že se může stát něco jako v tom osmašedesátém. Že sice ti komunisti zůstanou u moci, ale že dají prostor i jiným politickým stranám, které nebudou v Národní frontě jen jako sluhové, ale že může dojít k nějakému demokratickému dialogu. Tomu jsem věřil. Ale oni koneckonců úplně od válu taky nešli, oni tam jsou pořád. Že by se to ale tedy úplně zlomilo, že by tady najednou ze socialismu vznikl takový drsný kapitalismus, nejdrsnější, jaký si člověk dovede představit, to jsem si fakt nemyslel. A myslím, že si to nemyslel ani Havel.

Jak se to uvolňování ve druhé polovině 80. let projevovalo v redakční praxi?

Mohl jste napsat článek o Lendlovi, článek o Kubíkovi s Knoflíčkem, kteří emigrovali. Samozřejmě jste nemohl napsat úplně všechno, ale už se prostě otevírala témata, která byla do té doby naprosto passé.

O Ivanu Lendlovi a všeobecně o emigrantech se do té doby tedy nemohlo vůbec informovat?

To ne, o emigrantech se nemluvalo. Největším problémem byli ti hokejisti, kteří emigrovali, ale to se mě netýkalo. Nebo Navrátilová. Důkazem toho uvolňování bylo třeba to, že sem Navrátilová přijela hrát Fed Cup. Ale zase s tím byly problémy. Pamatuju se, že jeden kolega napsal takovou brožurku a původně tam měl i Navrátilovou. A mám pocit, že se na poslední chvíli musela vyhodit. Ani v té době to nebylo tak úplně volné. Ale už se o ní psalo, přijela sem na Štvanici, sklídila aplaus, když hrála s Mandlíkovou, lidi jí fandili. Ono to šlo pomaličku. Říkali jsme si, že je to trošku lepší. I v krámech bylo lepší zásobování. Doba, kdy nebyl toaletní papír, to už nebyla. I ovoce, zelenina, ale samozřejmě to nebylo zdaleka tak, jako dneska. Člověk cítil, že se to krůček po krůčku zlepšuje.

Co se ještě týká toho informování o emigrantech – bylo to oficiálně nařízené, že se o nich nesmí psát, nebo o tom měl novinář povědomí díky autocenzuře?

Nikdy nikdo vám nedal papír, na kterém by bylo napsáno, co se smí a co se nesmí. Ale z praxe se vědělo, že když náhodou někde někomu něco uteklo, tak hned dostal přes prsty. Byla to autocenzura, která začínala u toho člověka, který to napsal, a šla k lidem z vedení redakce, kteří schvalovali články. Ti zas měli své pokyny, protože chodili na nějaké porady šéfredaktorů. Ale ti komunisti to nikdy nedělali tak, že by vám něco písemně nařídili. Nebyli tak blbí, protože to by na ně jednou někdo mohl vytáhnout. Aspoň já jsem žádné oficiální nařízení neviděl. Ale bylo jasné, co se smí a co se nesmí. Ale třeba to v Rudém právu bylo jinak, to já nevím, třeba tam měli písemné pokyny.

Zmínil jste, že když někomu něco uteklo, tak dostal přes prsty. Setkal jste se i vy s nějakými postihy nebo sankcemi?

Ne sice na své vlastní kůži, ale setkal jsem se s tím. To bylo zajímavé. V roce 1982, když se hrálo mistrovství světa ve Španělsku... Ale o tom vám možná povídal Pavel Procházka.

Příběh Františka Černocho, že?

Ano, jak František Černoch napsal o těch šejcích z Kuvajtu, jak na té recepci jedli rukama. Ten na to doplatil, no.

Přijde mi, že to byl takový exemplární příklad...

Ale přitom je sranda, že šlo o Kuvajt, a ne o Rusy. Ale tam tenkrát byly nějaké kamarádšofty, ale nevím to přesně. Neříkal vám o tom Pavel Procházka?

No oni v tu dobu tu prý měli být nějakí vysocí činitelé Kuvajtu a dojednávávali tu nějaký obchod, jestli si to dobře pamatují...

No, něco takového to bylo. Takže to je takový jeden případ, který si pamatuju. Ale jinak nevím.

U vás v redakci nikoho žádné sankce či postihy nepotkaly?

No byl případ, který ale nebyl úplně v naší redakci. Naopak když vyhodili z televize Lud'ka Brábníka, tak ho dali k nám do Stadiónu. Znáte ten případ s CCCP?

To bohužel neznám.

To jsme hráli nějaký hokej s Rusy. A Luděk Brábník, to byl nestraník a hlavně výborný hokejový televizní komentátor, asi nejschopnější ze všech, byl taky takový typ, který komunisty trochu provokoval. Pak se jednou stalo, bylo to už někdy v 80. letech, že jsme hráli hokej proti Rusům a on řekl: „Teď nastupují ti hoši s cécécépé na prsou.“ A vyrazili ho z Československé televize, že zesměšnil sovětské sportovce. Ale protože byl schopný a asi se za něj přimluvil i Himl, tak ho nechtěli úplně zlikvidovat. A tak se Luděk Brábník najednou objevil u nás v redakci Stadiónu. Takže to je druhý případ, který jsem zažil, že nějaký sport'ák byl z politických důvodů perzekuovaný.

Osud Lud'ka Brábníka je v podstatě podobný jako toho Františka Černocho. Toho prý také odsunuli z fotbalového oddělení k nějakým tělovýchovným sportům...

Aha, no vidíte. Tak to jste mě vlastně opravil, já myslel, že ho úplně vyhodili. Ale máte pravdu, oni ho z Československého sportu nevyhodili. Oni ho teda jen odsunuli. Vidíte, tohle už si nepamatují. Nějak jsem žil v přesvědčení, že ho vyhodili.

Obecně se tedy dá říct, že sankce a postihy z politických důvodů byly ve sportovní žurnalistice jen výjimečné?

Jo, to byly spíš výjimky. Možná, že existovalo víc takových případů, ale nic jiného mi teď nenaskakuje.

A setkal jste se naopak s tím, že by novináři dostávali nějaké odměny za loajální práci?

Za nějaké ty angažované materiály, co se psaly třeba ke spartakiádě, ty lidi dostávali nějakou nepatrnou prémie. Vím, že existovaly takzvané angažované materiály, a je pravděpodobné, že se za to nějaké odměny dávaly.

Pocítil jste v pozici řadového redaktora, že by do tematické agendy zasahovaly nějaké externí subjekty? Například předsednictvo ÚV KSČ nebo ideologická komise strany?

Na ÚV KSČ existovalo tiskové oddělení. Tam byly čas od času nějaké porady šéfredaktorů. A tam v podstatě dostali pokyny, co a jak. A ty pokyny poté přenášeli na nás. Ale nebylo to tak, že by nám řekli: „Teď jsem byl na ÚV KSČ a řekli nám, že tohle se nesmí.“ Ale kdyby k něčemu takovému došlo, tak by si na to vzpomněli. Ale že bychom dostávali nějaké oběžníky nebo něco takového, co smíme a nesmíme, tak na nic takového si nepamatuji.

Pojďme se přesunout k takovým ožehavým tématům ze sportovní žurnalistiky, která se dotýkala vládnoucí ideologie. Vy už jste zmínil například neúčast československých sportovců na olympiádě v Los Angeles 1984. Ještě předtím ale byl bojkot USA před olympiádou v Moskvě 1980...

To bylo obdobné. Muselo se napsat něco na podporu té olympiády v Moskvě. Ale většinou to odnesli chudáci ti sportovci. Nikdo z novinářů si sám nesedl, aby něco napsal, ale šlo se za těmi sportovci. Ale já jsem naštěstí tohle dělat nemusel. A ti sportovci, chudáci, už byli tak vycvičení, že věděli, co mají říct. Museli to říct, jinak by je třeba vyhodili ze středisek vrcholového sportu a o reprezentaci by si mohli nechat jen zdát.

Dalším bodem je informování o emigrantech, o němž jsme už mluvili. Jak jsem se díval do archivu, tak se Lendl a Navrátilová objevovali jen ve výsledcích...

Ono se to ale už potom uvolňovalo. Hlavně Lendl byl poté už napůl zlegalizovaný, protože mám dojem, že on nebyl emigrantem v pravém slova smyslu. Zatímco Navrátilová byla. V 80. letech už tedy třeba Lendl nebyl vyloženě tabu. Ale s Navrátilovou to bylo horší, protože ta na férovku zdrhla.

Měla podle vás vládnoucí ideologie také vliv na výběr sportů, o kterých se psalo? Nepovažovaly se třeba formule nebo golf za kapitalistické sporty?

No shodou okolností jsem měl golf na starosti. Ale to jsem napsal jeden dva články za rok. Golf byl tady naprosto potlačený, v celé republice byla snad tři golfová hřiště. Ovšem nebylo zakázané o golfu vůbec psát. Ale svým způsobem spíš nebylo o čem psát. Samozřejmě nějaké výsledky turnajů, to vůbec. Naši se těch turnajů nezúčastňovali, naši ten golf vlastně moc neuměli. Když bylo mistrovství republiky, tak se o tom napsalo, a tím to skončilo.

Tím, že jste dělal fotbal, tak se vás následující téma osobně úplně nedotýká, ale věřím, že jste ho v redakci diskutovali. Co si sportovní novinář v té době myslel

například o rekordu Jarmily Kratochvílové? Nebo o dalších českých atletech? Jak se později ukázalo, že tu existoval státem řízený doping...

Řekl bych, že jsme to takhle ani nevnímali. Tam byly jiné problémy. Tam byl koulař Machura, mluvilo se hodně o Fibingerové, jestli něco nebere, ale té to nikdy nikdo nedokázal. Zatímco tomu Machurovi to bylo dokázané. A Kratochvílová... Víte co, nikdy v životě ji při ničem nechytli. Spíš si všichni říkali, že je to trošku chlap. Ona byla strašně hodná, příjemná a ochotná, i novináři jí fandili, protože byla strašně poctivá v tréninku a skromná. Neřekl bych, že ji někdo neměl rád. Ale samozřejmě tam nějaké takové podezření být mohlo... Vlastně je to zvláštní, že dodneška ten rekord nikdo nepřekonal. Ale to jsou všechno dohady.

No myslím, že jsme ta 80. léta důkladně probrali, tak můžeme překročit k přelomovému roku 1989. Jak probíhal podzim roku 1989 u vás v redakci?

Tak v podzimních měsících se ještě nestalo nic. Až po 17. listopadu se to začalo měnit. Ve Stadiónu byla opoziční skupina lidí, která měla pocit, že by se ten listopad 1989 měl nějak odrazit i v životě redakce. Samozřejmě nás napadlo, že by to vedení, které tam bylo, mělo skončit. My, pár lidí vesměs nestraníků, jsme se tehdy sešli a řekli jsme si, že pod tímhle vedením redakce nechceme už dál fungovat. A že si chceme tak jako všude trošku rozhodovat o svých věcech. Tenkrát se sepsalo takové prohlášení, které se odevzdalo řediteli nakladatelství. S tím prohlášením jsem tam asi u něj byl já. Situace byla kuriózní v tom, že ten ředitel byl v podstatě taky dosazený komunisty, byl členem KSČ, ale byl to člověk, který nikdy v životě nikomu z Olympie neublížil. Byl chytrý, uměl v tom chodit. A paradoxně tam ten člověk jako ředitel zůstal, protože lidé z Olympie netrvali na tom, aby odešel. Pamatuju se, že v tom našem prohlášení stálo, že chceme, aby současné vedení Stadiónu skončilo. Jeden člověk z vedení byl už důchodového věku, takže se řeklo, že jde do důchodu. Pak tam byl druhý člověk, zástupce šéfredaktora František Kreuz, který v důchodovém věku nebyl, takže ten se stal řadovým redaktorem. A asi za půl roku založil svůj časopis a odešel. A třetí člověk, což byl ten šéfredaktor, řekl, že odejde taky do důchodu. Ale požádal nás, jestli bychom ho nechali ve funkci ještě do 30. června 1990, protože jeho syn v tu dobu maturoval a on nám říkal, že by se ten syn stal ve škole terčem posměchu. A my, protože jsme byli sametoví a protože ten člověk nám neublížoval, kromě toho, že nás obíral trošku o peníze, protože měl peníze hodně rád, tak jsme byli ochotní akceptovat, že bude dělat šéfredaktora do toho 30. června. A že do té doby budu dělat já zástupce šéfredaktora. Ve skutečnosti jsem tu redakci už vedl já. No a ten ředitel mi řekl, že až Šupich odejde, že si nedovede představit jiného šéfredaktora než mě a že se tedy automaticky stanu šéfredaktorem. Tak se stalo.

Měl jste i vy sám osobní ambice stát se šéfredaktorem, nebo vás spíš přesvědčili kolegové?

Protože jsem byl v redakci považovaný za rebela číslo 1, tak to z toho nějak vyplynulo. Takže všichni víceméně nějak věřili tomu, že to tak bude. A já jsem to taky bral jako samozřejmost.

Když se zaměříme přímo na ty osudové listopadové dny, pronikala nějak politická témata do sportovního zpravodajství?

Určitě. Psal jsem nějaké komentáře jako takový postoj naší redakce. Stadión pořádal od založení anketu Fotbalista roku, výsledky se vyhlášovaly vždycky ke konci roku, a tenkrát vyhrál Michal Bílek. A pamatuju se, že jsme ho vyfotili s československou vlajkou, jak jde v tom stávkovém průvodu, a dali jsme to na obálku Stadiónu.

To už v té době tedy vedení nevadilo? Nebo to přestalo kontrolovat?

To staré vedení už bylo passé. Už neměli šanci o ničem rozhodovat. Akorát ten zástupce šéfredaktora se kroutil. Na pondělní poradě, kdy byla na příští pondělí vyhlášená generální stávka, tak na konci vstal a říká: „Tak příští pondělí touhle dobou se tu sejdem.“ Tak jsem se mu vysmál, že tomu věří. To byl takový jejich poslední záchvěv. Pak už se stáhli. Chápu, že to i pro ně bylo potupné. Ale tomuhle člověku jsem to zrovna přál, protože ten lezl všem na nervy. To byl takový typ kariéristy. Ale nedivil jsem se mu, že potom odešel. On si myslel, že založí svůj časopis, který nám bude konkurovat. No on nám nějakou dobu konkuroval, jenže to byl časopis úplně jiného založení. Všechno to byly vykradené články, překlady ze zahraničních časopisů. A za rok to zkrachovalo. Ale Stadión bohužel zanikl později taky. Nálada na sportovní časopisy absolutně nebyla. Když si vezmete, že zanikl i Mladý svět, to byl legendární časopis. Byla to z hlediska kultury těžká doba. Musím říct a už jsem to říkal mockrát, že pro mě ta doba, kdy jsem dělal šéfredaktora, vůbec nebyla šťastným obdobím. Byl jsem nešťastný. Protože jsem viděl, jak se to všechno rozkládá. Jak ten zájem lidí se soustřeďuje úplně někam jinam. Najednou byla prázdná divadla, kina a lidi si začali kupovat časopisy, které vznikly nově, nebo pornočasopisy. Peníze nebyly, reklamy jsme nemohli sehnat. Taky skončily ty komunistické dotace, které byly z ČSTV. Takže nejen Stadión, ale i mnohé jiné tradiční časopisy začaly živořit. Bylo to o tom, jestli seženete někoho, kdo by ten časopis koupil a investoval do něj finance. Někoho se podařilo sehnat, chtěl to koupit jakýsi Komanický, který se cpal i do Slavie a pak měl nějakou dobu fotbalový Union Cheb, ale nakonec skončil pro podvody ve vězení. Vypadalo to, že je to na dobré cestě, pak ale ten člověk od toho najednou utekl. Takže Stadión živořil, krátkou chvíli byl i jako příloha Blesku, ale v té době už jsem tam nebyl.

Vy jste vlastně zažil ta nejúspěšnější léta Stadiónu, že? Někde jsem četl, že v 70. letech Stadión vycházel ve více než 150 tisících výtiscích...

Je to tak. Mladý svět a Stadión, to byly dva časopisy, které byly okamžitě vyprodané, když se objevily na stáncích a v trafikách.

A jak se to tedy změnilo na začátku těch 90. let?

No hodně, ale číselně si to nepamatuju. Náklad šel samozřejmě dolů. My jsme potom začali dělat i jiný formát toho časopisu. Snažili jsme se to nějak zatraktivnit, dokonce jsme tehdy, jak byla móda aktů, na zadní stránku dávali sérii fotografií, jak nahá holka, modelka, hází oštěpem, diskem a podobně. To byly takové zoufalé pokusy. Ale nemělo to cenu. Lidé měli najednou úplně jiný zájmy, vůbec je sport nezajímal.

Jak to bylo s vaším zájmem? Nějak jste se osobně angažoval v sametové revoluci?

Byl jsem na stávkách a pomáhal jsem v Melantrichu, kde pracovala manželka a kde bylo jedno z center sametové revoluce. To bylo v prvních dnech. Podstatné bylo, že v té době skončil komunistický Svaz novinářů a byl nově založený demokratický Syndikát novinářů. Tam jsem nějakou dobu dokonce dělal zástupce syndika Rudolfa Zemana. Na ustavujícím sjezdu na dnešním Výstavišti mě někdo navrhl do předsednictva toho Syndikátu novinářů. Říkal jsem si, že se budu angažovat. Takže jsem dělal nějakou dobu zástupce syndika. Ale bohužel se syndikát dostal do strašných finančních problémů, protože přes všechny přísliby státu nedostal budovu v Pařížské ulici, kde za komunistů sídlil Svaz novinářů, a celé to šlo do tak trochu kopru. V té době už jsem tam nebyl. Ten syndikát existuje dodneška, ale vedení se tam už několikrát vyměnilo.

Na podzim roku 1989 také byla pozastavená fotbalová liga...

To bylo asi jedno ligové kolo. To se tenkrát měl hrát zápas Slavia – Rudá hvězda Cheb a hráči místo přišli s transparentem na podporu stávkujících studentů a umělců. Tím byla v podstatě zahájena stávka fotbalistů. A celé kolo se potom nehrálo. A možná se potom i končilo s podzimní částí ligy, už si na to přesně nepamatuju.

Jde mi o to, že v tomhle případě se fotbalový redaktor potkal s tou politikou, když psal o tom, proč ty zápasy byly zrušené, ne?

To ale vysvětlovali v deníku, to my jsme nepsali. My jsme se k tomu v týdeníku nevraceli. Možná, že se tam někde ta fotka objevila, možná se o tom i něco napsalo, ale to už si nevzpomínám. Tenkrát bylo těch věcí tolik, že člověk nevěděl co dřív.

Nevyhledával jste fotbalisty, kteří by promluvili na podporu sametové revoluce?

No třeba jsem přivedl Ivana Haška na tribunu do Melantrichu. Asi jsem s ním možná i něco napsal do Stadiónu. Víم akorát, že jsem ho přitáhl do Melantrichu, aby z balkónu něco řekl za fotbalisty. Na tamním balkóně se odehrával celý ten listopad. Před listopadem jsem něco podepsal, nevím už přesně, jestli to bylo Několik vět nebo něco takového. A vzpomínám si, že mi Ivan Hašek pak říkal, že toho 17. listopadu jel z nějaké besedy a v autě slyšel, že na Svobodné Evropě četli v rádiu moje jméno. Když jsme se prodírali tím davem na Václaváku, abychom se dostali do budovy Melantrichu, bylo to docela hustý.

Než přejdeme ke změnám ve sportovní žurnalistice, které se odehrály po roce 1989, tak bych ještě odbočil k vašemu vysokoškolskému studiu. Vy jste tedy, když jste byl ve Stadiónu, studoval žurnalistiku na Univerzitě Karlově?

Tu jsem začal studovat ještě ve Svobodném slovu. Začal jsem studovat v září 1968. Šel jsem do Svobodného slova a současně s tím jsem si podal přihlášku. Ale podal jsem si ji bez ohledu na to Svobodné slovo. Žurnalistiku jsem studoval dálkově do roku 1974. Takže jsem končil v době, kdy už jsem byl ve Stadiónu. To bylo na pět let a já jsem to dělal šest, něco jsem si odložil. Ono při té práci se to moc dobře nezvládalo, ale šlo to.

Ve vašem životopise jsem se dočetl, že jste ještě v roce 1982 získal doktorské studium...

Říkal jsem si, že vlastně nemám žádný titul, tak jsem se ještě přihlásil na to doktorské studium a po osmi letech jsem si udělal doktora filozofie. Ale nikdy jsem to ve své podstatě nepoužíval. V té době jsem měl pocit, že je to nějaké završení toho studia. A nebylo to časově už tak náročné. Samozřejmě jste se musel na to naučit, ale my jsme tenkrát ani nepsali nějakou práci, byly jen zkoušky. Problém byl akorát v tom, že jste nevěděl, co vám dají za otázky, protože na to neexistovala skripta.

Jak vás jako budoucí novináře učili v tom normalizačním období začátku 70. let?

Tak měli jsme zkoušku z marxismu-leninismu. To byla normálně součást studia. To bylo drsný.

A hrála ideologie třeba nějakou roli při přijímačkách?

Mě přijímali v roce 1968, v době Pražského jara, tam žádné ideologické podmínky nebyly.

Jaké rysy měl mít novinář podle tehdejších školních osnov?

Já vám nerozumím.

Jakou měl mít teoreticky novinář úlohu ve společnosti? Jestli měl být informátor, propagandista, a tak podobně?

No asi obojí. Určitě se na propagandu kladl důraz. Ale to nikdo neřešil. Samozřejmě, že oni tam měli nějaké osnovy. Ale já jsem byl dálkař. My jsme nechodili na přednášky, měli jsme konzultace, které byly nepovinné, a jinak jsme se připravovali na zápočty nebo zkoušky. V každodenním kontaktu s tou fakultou jsme vůbec nebyli. Půl roku se nic nedělo, pak přišlo zkouškové období, tak se to honilo, a tím to zase končilo. Jako dálkař jsem tedy bezprostřední politický tlak necítil. Ale věřím, že ti, co studovali na denním studiu, tak ti to asi pociťovali.

Pomohl vám fakt, že jste vystudoval tu novinářskou školu?

Pomohly mi asi odborné předměty jako historie žurnalistiky, publicistické žánry a podobně. Jinak tam nikoho psát nenaučili. A myslím, že je to pořád stejné. Měli jsme i nějaké praktické věci, já jsem měl televizní specializaci, protože v určitou chvíli jste k tomu tisku musel být ještě rozhlasák nebo televizák. Takže si pamatuju, že jsme měli nějaká cvičení, že jsme třeba šli do střižny. Ale to bylo naprosto minimální. Asi všeobecný přehled ta škola člověku dala, ale psát ho nenaučila.

Přejdeme tedy k těm změnám sportovní žurnalistiky a redakční práce po roce 1989. Co byste označil za ty největší změny?

Bezprostředně po roce 1989, v letech 1990-91, se novináři hodně vyžívali v tom, že začali psát o věcech, o kterých se do té doby psát nesmělo. Souviselo to s politickou situací. Třeba my ve Stadiónu jsme hodně psali o ČSTV, Himlovi a o různých kauzách. Himl, jak známo, se roku 1989 nedožil, někde v Číně ho ranila mrtvice. Odhalovaly se

tedy kauzy, především státem řízený doping, a psalo se o lidech, o kterých se předtím nesmělo psát. O emigrantech, Navrátilové, atd. Takže to bylo hlavní náplní práce nás sportovních žurnalistů bezprostředně po listopadu 1989.

V té době se také měnila technika práce, z psacích strojů se pomalu přecházelo na počítače. Jak jste se s touto změnou popasoval?

Mě tahle změna zastihla v roce 1993, kdy jsem šel do Mladé fronty, do deníku. Možná už se to jmenovalo Mladá fronta DNES. Tam jsem poprvé začal dělat na počítači. Ale nebylo to složité. Tam byl nějaký redakční systém, takže ten jste se naučil ovládat. A klávesnice je stejná jako na psacím stroji. A potom se začal rozvíjet internet, takže jsme s tím pomaličku začali. Ale na to jsem přešel úplně plynule, neměl jsem s tím žádné problémy. Myslím, že lidé, kteří na počítačích začali dělat později, kdy už počítače měly daleko více funkcí jako maily a spoustu webových stránek, tak ti to měli těžší. Ale nemůžu říct, že bych byl nějaký počítačový expert, umím ty nejzásadnější věci jako psát ve Wordu, mailovat a surfovat po webových stránkách.

Když se otevřely hranice, tak se začalo také psát více o Západu a pracovat s informacemi od západních zpravodajských agentur. Jak jste na tom byl s cizími jazyky?

Špatně. Celý život jsem na tom byl s jazyky velmi špatně. Ze školy jsem uměl ruštinu, trošku jsem dělal němčinu, ale angličtinu vůbec ne. Musím říct, že jsem si už mockrát v životě říkal, že kdybych se ještě jednou narodil, tak se určitě musím naučit anglicky. Ale my jsme to v té době ani moc nepotřebovali. Byla to samozřejmě výhoda pro toho, kdo to uměl. Musím ale říct, že jsem na jazyky dost blbej.

Nebylo to pak pro vás limitující, že byste třeba nemohl psát o anglickém fotbale?

No například jsem byl na mistrovství Evropy 1996 v Anglii. A zrovna tam jsem to paradoxně jako velký hendikep nepocítoval, protože k zahraničním fotbalistům jste se stejně nedostal, byli zamčení před novináři. Ale ta mladá novinářská generace, co přicházela po nás, měla samozřejmě výhodu, že už na základních i středních školách byla angličtina v podstatě povinná. Zpětně považuju za dost velký hendikep, že jsem tu angličtinu neuměl.

Zmínil jste, že jste v roce 1993 zamířil ze Stadónu, který upadal, do MF DNES. Proč jste si vybral zrovna toto médium?

Protože jsem dostal z MF DNES nabídku. A navíc pro mě Mladá fronta vždycky znamenala ve sportovní i jiné žurnalistice nejvíc. Mezi novináři byla Mladá fronta nejuznávanější deník.

Podle vašeho životopisu jste ale z MF DNES odešel v roce 1999, kdy jste stál u zrodu fotbalového časopisu Hattrick. Proč jste z té MF DNES odešel?

Odešel jsem částečně z osobních důvodů. Nemusel jsem se s vedoucím sportovní rubriky. A dostal jsem tuhle možnost, což pro mě bylo zajímavé v tom, že jsem ten časopis mohl zakládat a že jsem se vrátil do časopisu. I když tohle byl měsíčník.

Bohužel to v tom Hattricku dopadlo trochu hůř, než jsem si představoval. Hattrick se potom dostal do strašné finanční situace, to vám možná vyprávěl Pavel Procházka. Oni to kupovali, když to bylo úplně na huntě, to jsem tam už dávno nebyl.

Bavili jsme se o tom, že v 80. letech se sportovní novinář potkal s určitým politickým tlakem. Existoval nějaký tlak nebo vliv nějaké ideologie po roce 1989?

Asi bezprostředně po roce 1989 ne. Ale myslím, že ten tlak existuje pořád. Je to tlak ekonomický, který musí cítit všechna média. Je to honička po inzerentech. Ale už v tom dneska nejsem, takže vám nemůžu říct, nakolik ti inzerenti ovlivňují média. Dovedu si ale představit, že kdyby vznikla nějaká kauza ohledně nějaké velké firmy a ty noviny psaly o té firmě hanlivě, tak by jim asi reklamu nedala. Ale to už vím spíš zprostředkovaně.

Teď bych rád mluvil spíš v obecné rovině o tom, co si myslíte o vlivu médií. Měla média vliv na společnost v 80. letech?

Ono jde o to, jaký je ten vliv. Samozřejmě, že byla média, která vliv určitě měla. Stadión měl určitě své renomé a věřím, že čtenáři mu většinou věřili. A všichni, co jsme ve Stadiónu v té době dělali, tak jsme měli docela dobré novinářské renomé. U mě se to projevilo třeba tím, že jsem dělal léta letoucí ve výboru Klubu sportovních novinářů, a pak jsem v 90. letech dělal několik let předsedu Klubu sportovních novinářů. Některá média měla určitě vliv. Myslím si, že Mladý svět měl určitě vliv na mladé čtenáře. Na mladé lidi jsme ale měli vliv i my ze Stadiónu, co se týče sportu. Věřím, že jsme nějaký vliv měli, ale neumím ho změřit.

A komu média v té době sloužila? Stranickým účelům, nebo veřejnosti?

Jak které. Tak Rudé právo asi sloužilo víc stranickým zájmům a Stadión víc těm veřejným.

Takže sportovní novinář se tedy nemusel pasovat do role propagandisty, ale spíš toho zpravodaje?

Určitě. Do sportovní žurnalistiky ta politika zasahovala daleko méně. Ale zasahovala.

S ohledem na 80. léta jsme se mimo jiné bavili také o autocenzuře. Cítil ji sportovní novinář i v 90. letech?

Myslím, že ne. Myslím, že ji cítí daleko víc teď. Ten vliv a tlak různých lobbistických skupin, firem přes reklamu, politiků, podnikatelů je teď o trochu větší. Ale třeba mě teď překvapilo, jak MF DNES vystartovala, ač velmi seriózně, proti Babišovi, který je jejím vlastníkem, kvůli evropské dotaci na Čapí hnízdo. Ale v 90. letech si myslím, že to byly takové trochu divoké roky. Tam si myslím, že nebyla žádná cenzura.

Dá se říct, že si novinář mohl konečně psát, co chtěl?

Myslím, že mohl. Určitě. Druhá věc je, že to vedlo a vede do opačného extrému. Některé bulvární plátky, a tím nemyslím jenom Blesk, ale i jiné takzvané rodinné časopisy, to je opravdu žumpa. V tomhle případě je ta svoboda projevu větší, než by

měla být, protože to už není svoboda projevu, to je poškozování soukromí lidí. Je to někdy až nechutné.

To souvisí ale spíš s etikou a morálkou novináře, ne?

No jasně. Ale mluvím o té svobodě psaní. A tady už to překračuje nějaké normální hranice.

Jednou z dalších výrazných změn sportovní žurnalistiky po roce 1989 byla šířka spektra sportů, o kterých se psalo. Před rokem 1989 se v médiích objevovaly i menší sporty jako judo, střelba či stolní tenis, po revoluci se však pozornost obrátila na ty většinové sporty jako fotbal a hokej...

S tím souhlasím, cítím to taky tak. U nás ve Stadiónu, protože jsme patřili pod ČSTV, se dost dbalo, abychom psali i o těch menších sportech. Proto jsem občas napsal i o golfu. My jsme totiž tenkrát nebojovali o čtenáře. Tiskli jsme méně výtisků Stadiónu, než by se prodalo, ale víc jsme prostě tisknout nemohli, údajně pro nedostatek papíru, který se dovážel. Tenkrát to bylo tak, že jsme v podstatě plnili funkci veřejnoprávního média. Snažili jsme se, i když v menšině, psát o těch malých sportech. Ale co se sportovní žurnalistiky týče, obecně tištěných médií, tak si myslím, že je dneska úplně někde jinde. A musím říct, že mi to nevyhovuje.

Takže si nemyslíte, že je dobře, že se zúžil ten záběr na fotbal, hokej a případně sporty, ve kterých máme zrovna úspěchy?

Když se na to podívám z hlediska čtenáře, tak mi to nevádí a jsem rád, že se píše o těch velkých sportech. Ale ono se bohužel píše míň o všech sportech. Protože se do tištěných médií píšou obrovské fláky přes celé stránky. A lidi, kteří neumí pracovat s internetem, tak jsou naprostí chudáci, protože se v novinách vůbec nic nedozvědí. Speciálně sportovní stránky novin, možná až na nějaké výjimky... A mezi ty výjimky zrovna patří Právo, které si udržuje zpravodajskou úroveň. Třeba pláču, protože odebírá MF DNES a zdá se mi, že ty celostránkové fláky... Vím, že oni mají iDnes.cz a je to jedna firma, ale myslím, že se tištěné noviny takhle odsuzují k zániku. Je to možná tím, že jsem ze staré školy, ale přiznám se, že mě v denním tisku nebaví číst tyhle velké fláky. Když si budu chtít přečíst velký flák, tak si ho přečtu v časopise. Přes půl stránky jsou také obrovské fotky. Vím, že je to nějaký evropský trend, ale říkám si, že velké fotky mají být v obrázkových časopisech. Ale možná, že to opravdu vidím starýma očima. Nevím, jak to třeba vyhovuje vám osobně...

Tak já si myslím, že to je naopak cesta pro ty tištěné noviny se ubírat nějakými analýzami a zajímavostmi, protože ty informace jsou dnes hned na internetu...

Jo, já tomu rozumím. Jenomže si myslím, že je spousta lidí starších z mé generace, kteří k tomu internetu mají svým způsobem i nějaký odpor. Možná je i spousta lidí takových, nechci říct hloupějších a jednodušších, kteří s tím počítačem vůbec neumí pracovat. Kdybych byl soustružník, proč bych měl umět s počítačem? A těch soustružníků je pořád dost. A dalších podobných profesí. Možná, že tyhle lidi by si to v těch novinách rádi přečetli. Takhle si pustí zprávy v televizi. Ale to není můj problém. To si musí

vyřešit ta média. Zřejmě věří, že tohle je ta správná cesta. A možná čas ukáže, že mají pravdu.

Z vašeho životopisu jsem se dozvěděl, že se z vás po konci novinářské kariéry stal spisovatel. Za poslední dobu jste vydal opravdu hodně knížek. Jak vás psaní knížek baví oproti novinářině?

Je to klidnější práce. Takže je to práce, která víc odpovídá mému věku, protože si myslím, že dneska je ta novinářina docela honička. Ale ona byla samozřejmě tenkrát taky. Celkem mě to naplňuje. Celý život jsem si říkal, že až budu v penzi, tak odjedu na chalupu a budu si tam takové věci psát. Tak na chalupu jsem sice neodjel, ale píšu si takové věci. A docela mi to vyhovuje. Ale není to na obživu, jen na přilepšenou.

Před rozhovorem jsem se byl podívat v knihkupectví a viděl jsem tam asi čtyři vaše knihy. Těší vás pohled na knížky s vaším jménem na policích v knihkupectvích?

Radši bych byl, kdyby byly prodané a nebyly tam. Je to boj, protože těch knížek je strašně množství. Lidi to časově nezvládají, nebo nemají peníze, aby si těch knížek víc kupovali. Když si vzpomenu na to, že moje knížka, kterou jsem dělal v roce 1988 o trenéru Václavu Ježkovi, měla náklad 40 tisíc výtisků a během několika dnů se po něm zaprášilo. Když jsme dělali křest knihy, stála fronta přes celou Celetnou ulici. Dneska ty knížky mají náklad 2-3 tisíce, to je tristní. A tomu odpovídají i honoráře.

Vy jste napsal první český fotbalový thriller s názvem Fotbal v drápech smrti, kde se mluví o korupci, sázkařské mafii a podobných záležitostech. Nakolik to odpovídá skutečnosti?

Takhle to chodí. Ale nejsou to skutečné příběhy. Něco jsem si vzal samozřejmě ze zkušeností, ale některé věci jsou úplně vymyšlené. Je to takový koktejl. Občas si k tomu potřebujete něco přibásnit nebo vymyslet, tak to má v literatuře být. Když je to skutečný příběh, tak to už pak není asi ani literatura. Ale když já nevím, jestli je tohle literatura, co jsem napsal. Je to beletrie. Samozřejmě se v tom promítají některé zážitky z mé novinářské činnosti, některé věci jsou přibásněné a některé jsou úplně vymyšlené. Chtěl jsem, aby thriller pravdivě popisoval poměry, pokřivené vztahy a podvody, o detaily tolik nejde.

Za ta léta, co se fotbalu věnujete, jste nejspíš zažil hodně věcí a praktik, které se dějí v zákulisí. Nejste kvůli těm nekalostem, které se ve fotbale dějí, tím sportem znechucený? Teď se třeba řeší Berbr...

Mně už je to jedno. Samozřejmě je to celé komické. Počínaje teď osobou předsedy fotbalové asociace. A to se zase vracíme k tomu, o čem jsme začali. Nikdy by si nemohl dovolit to, co si dovolil ve Spartě, kdyby nebyl právě v té Spartě. Sparta si to prostě umí zařídit. Nikdo mu ve své podstatě nic nedokázal, ale všichni tak nějak vědí, jak to v té Spartě a českém fotbalu té doby chodilo. Nevím, jestli to tak chodí i dneska, to už nemůžu říct. Ona i Plzeň si umí ty věci zařídit, to je nový prvek. Ale mně to spíš připadá směšné. Asi kdybych byl sportovní novinář, tak by mě to trápilo víc. Oni o tom ti

sportovní novináři napsali... Ale nemůžete s tím nic dělat, když s tím nechce nic udělat samotný fotbal. Asi to všem jeho aktérům vyhovuje. Takhle to ve fotbale zkrátka chodí. Ono to tak funguje, jak je vidět, i ve FIFA. Teď jsem viděl docela zajímavý film na HBO. Hraný film o historii FIFA. Ono to tak vypadá i v nejvyšších patrech světového fotbalu. Je to dost smutné, ale mě už to netrápí.